

Επίσημη Εφημερίδα

C 325

της Ευρωπαϊκής Ένωσης

49^ο έτοςΈκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

30 Δεκεμβρίου 2006

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	<u>Περιεχόμενα</u>	<u>Σελίδα</u>
	I Ανακοινώσεις	
	.....	
	II Προπαρασκευαστικές πράξεις	
	Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	
	431η σύνοδος ολομέλειας της 13ης και 14ης Δεκεμβρίου 2006	
2006/C 325/01	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού xxx/2006 σχετικά με τα φάρμακα που χρησιμοποιούνται στην παιδιατρική, ο οποίος τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1768/92, την οδηγία 2001/20/ΕΚ, τη οδηγία 2001/83/ΕΚ και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 726/2004» COM(2006) 640 τελικό — 2006/0207 (COD)	1
2006/C 325/02	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/38/ΕΚ όσον αφορά την περίοδο εφαρμογής των ρυθμίσεων σχετικά με το φόρο προστιθέμενης αξίας που εφαρμόζεται στις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές υπηρεσίες και σε ορισμένες υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά COM(2006) 739 τελικό	2
2006/C 325/03	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: Πρακτικές και διασύνδεση της ΕΕ και των εθνικών διοικήσεων	3
2006/C 325/04	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής — Η ανανεωμένη πολιτική της Ε.Ε. για τον τουρισμό: για μια ισχυρότερη σύμπραξη υπέρ του ευρωπαϊκού τουρισμού» COM(2006) 134 τελικό	11
2006/C 325/05	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Αποδέσμευση και ενίσχυση του δυναμικού της Ευρώπης στους τομείς της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας»	16

EL

Τιμή:
18 EUR

(Συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

2006/C 325/06	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την αναγνώριση των χειριστηρίων των ενδεικτικών λυχνιών και των δεικτών των δικύκλων ή τρικύκλων μηχανοκίνητων οχημάτων (κωδικοποιημένη έκδοση)» COM(2006) 556 τελικό — 2006/0175 (COD)	28
2006/C 325/07	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — Προς έναν αιεφόρο ευρωπαϊκό κλάδο του οίνου» COM (2006) 319 τελικό	29
2006/C 325/08	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)» COM(2006) 237 τελικό — 2006/0082 (CNS)	35
2006/C 325/09	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. .../... σχετικά με τους ισχυρισμούς διατροφής και υγείας που διατυπώνονται στα τρόφιμα COM(2006) 607 τελικό — 2006/0195 COD	37
2006/C 325/10	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. .../... σχετικά με την προσθήκη βιταμινών και ανόργανων συστατικών και ορισμένων άλλων ουσιών στα τρόφιμα» COM(2006) 606 τελικό — 2006/0193 (COD)	40
2006/C 325/11	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση Κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 404/93, (ΕΚ) αριθ. 1782/2003 και (ΕΚ) αριθ. 247/2006 όσον αφορά τον τομέα της μπανάνας» COM(2006) 489 τελικό — 2006/0173 (CNS)	41
2006/C 325/12	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας και του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 574/72 περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71» COM(2005) 676 τελικό — 2005/0258 (COD)	43
2006/C 325/13	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Εθελοντισμός: ο ρόλος του στην ευρωπαϊκή κοινωνία και ο αντίκτυπός του»	46
2006/C 325/14	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή «Πραγμάτωση της εταιρικής σχέσης για τη μεγέθυνση και την απασχόληση: Να γίνει η Ευρώπη πόλος αριστείας στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης» COM(2006) 136 τελικό	53
2006/C 325/15	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τα παιδιά ως έμμεσα θύματα της ενδο-οικογενειακής βίας»	60
2006/C 325/16	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού» COM(2006) 367 τελικό	65
2006/C 325/17	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Πρόταση Κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία και για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο σε γαμικές διαφορές» COM(2006) 399 τελικό	71

2006/C 325/18	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ενίσχυση της ασφάλειας της εφοδιαστικής αλυσίδας» COM(2006) 79 τελικό — 2006/0025 (COD)	73
2006/C 325/19	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Σχέδιο δράσης για τις ηλεκτρονικές διοικητικές υπηρεσίες στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας i2010: Επιτάχυνση της ηλεκτρονικής δημόσιας διοίκησης στην Ευρώπη προς όφελος όλων» COM(2006) 173 τελικό	78
2006/C 325/20	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/.../ΕΚ σχετικά με τη θέσπιση τεχνικών προδιαγραφών για τα πλοία εσωτερικής ναυσιπλοΐας» COM (2006) 646 τελικό — 2006/0210 (COD)	82
2006/C 325/21	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3922/91 του Συμβουλίου για την εναρμόνιση τεχνικών κανόνων και διοικητικών διαδικασιών στον τομέα της πολιτικής αεροπορίας COM(2006) 645 τελικό — 2006/0209 (COD)	83

II

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

431Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 13ΗΣ ΚΑΙ 14ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2006

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού xxx/2006 σχετικά με τα φάρμακα που χρησιμοποιούνται στην παιδιατρική, ο οποίος τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1768/92, την οδηγία 2001/20/ΕΚ, τη οδηγία 2001/83/ΕΚ και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 726/2004»

COM(2006) 640 τελικό — 2006/0207 (COD)

(2006/C 325/01)

Στις 9 Νοεμβρίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της ΣΕΚ, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανάθεσε την κατάρτιση της παρούσας γνωμοδότησης στο τμήμα Ενιαία Αγορά, Παραγωγή και Κατανάλωση.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, η ΕΟΚΕ, κατά την 431^η σύνοδο της ολομέλειάς της, στις 13 και 14 Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2006), όρισε γενική εισηγήτρια την κυρία HEINISCH και υιοθέτησε με ψήφους 125 υπέρ και 1 αποχή, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα

1.1 Η απόφαση 2006/512/ΕΚ, του Συμβουλίου της 17^{ης} Ιουλίου 2006, που τροποποιεί την απόφαση του Συμβουλίου 1999/468/ΕΚ, στηρίζεται στο άρθρο 202 της Συνθήκης. Με την απόφαση 2006/512/ΕΚ θεσπίζεται ένας νέος τύπος όρου άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων, η διαδικασία κανονιστικής επιτροπής με έλεγχο.

1.2 Στο εξής, όλες οι εκκρεμούσες νομοθετικές πράξεις οι οποίες, μετά τη θέση σε ισχύ της απόφασης 2006/512/ΕΚ για την επιτροπολογία, παραπέμπουν σε νομοθετική πράξη που εγκρίθηκε με την εφαρμογή κανονιστικής διαδικασίας συναπόφασης σύμφωνα με το άρθρο 251 της Συνθήκης χωρίς όμως να έχει δημοσιευτεί, πρέπει να τροποποιηθούν. Ο εν λόγω κανονισμός xxx/2006 σχετικά με τα φάρμακα που χρησιμοποιούνται στην παιδιατρική υιοθετήθηκε μεν στις 23 Οκτωβρίου 2006, δεν έχει όμως δημοσιευτεί ακόμη στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συνεπώς, δεν έχει τεθεί ακόμη σε ισχύ.

1.3 Η παρούσα πρόταση της Επιτροπής τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. xxx/2006 για τα φάρμακα που χρησιμοποιούνται στην παιδιατρική, ώστε να προβλεφθεί η θέσπιση των δύο εκτελεστικών μέτρων (δηλαδή του άρθρου 20, παρ. 2 και του άρθρου 49, παρ. 3) με τη νέα διαδικασία κανονιστικής επιτροπής με έλεγχο, καθώς και αποσκοπούν στη συμπλήρωση του κανονισμού με την προσθήκη μη ουσιωδών στοιχείων:

- στο άρθρο 20 παράγραφος 2, προκειμένου να αποσαφηνιστεί ο καθορισμός των λόγων χορήγησης αναβολής και
- στο άρθρο 49 παράγραφος 3, όσον αφορά τα μέγιστα ποσά καθώς και τους όρους εισπραχής των ποσών των οικονομικών κυρώσεων.

2. Σύσταση

2.1 Η παρούσα πρόταση τηρεί απόλυτα τη διαδικασία εκχώρησης εκτελεστικών αρμοδιοτήτων στην Επιτροπή και τους σχετικούς κανόνες. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ανεπιφύλακτα με την πρόταση της Επιτροπής.

Βρυξέλλες, 13 Δεκεμβρίου 2006

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/38/ΕΚ όσον αφορά την περίοδο εφαρμογής των ρυθμίσεων σχετικά με το φόρο προστιθέμενης αξίας που εφαρμόζεται στις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές υπηρεσίες και σε ορισμένες υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά

COM(2006) 739 τελικό

(2006/C 325/02)

Στις 30 Νοεμβρίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ανέθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και Νομοματική Ένωση, Οικονομική και Κοινωνική συνοχή» την επεξεργασία των σχετικών εργασιών.

Λόγω του επειγόντος χαρακτήρα του θέματος, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε, κατά την 431^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 13^{ης} και 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2006), να ορίσει γενικό εισηγητή τον κ. BURANI και υιοθέτησε με 102 ψήφους υπέρ, καμία ψήφο κατά, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1 Στις 7 Μαΐου 2002, το Συμβούλιο ενέκρινε την οδηγία 2002/38/CE που τροποποιεί την οδηγία «βάσεως» 77/388/CE, η οποία θεσπίζει το σύστημα ΦΠΑ. Η τροποποίηση αφορά τον φόρο προστιθέμενης αξίας που εφαρμόζεται στις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές υπηρεσίες και σε ορισμένες υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά. Περιέχει δε ορισμένες διατάξεις οι οποίες πρόκειται να λήξουν στις 30 Ιουνίου 2006 εκτός εάν παραταθούν.

1.2 Όταν θεσπίστηκε η οδηγία, προβλεπόταν ότι πριν από το τέλος των τριών πρώτων ετών εφαρμογής της, το Συμβούλιο θα επανεξέταζε τις διατάξεις σχετικά με τον τόπο παροχής των εν λόγω υπηρεσιών και με ορισμένα μέτρα διευκόλυνσης για επιχειρήσεις τρίτων χωρών, και ότι αυτές θα αναθεωρούνταν ή θα παρατείνονταν κατόπιν πρότασης της Επιτροπής, ανάλογα με τις ανάγκες. Στις 15 Μαΐου 2006, η Επιτροπή ενέκρινε τη σχετική έκθεση προς το Συμβούλιο καθώς και πρόταση για προσωρινή παράταση της ισχύος της εν λόγω οδηγίας έως την 31η Δεκεμβρίου 2008. Επιπλέον, το Συμβούλιο αποφάσισε να περιορίσει την παράταση ισχύος έως την 31η Δεκεμβρίου 2006.

Βρυξέλλες, 13 Δεκεμβρίου 2006

1.3 Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η μη παράταση της ισχύος των μέτρων θα είχε «ανεπιθύμητες συνέπειες». Πρόκειται για έναν ευφημισμό που δηλώνει ότι ελλείψει νέων προτάσεων, θα εδημιουργείτο νομικό κενό. Από την άλλη πλευρά, προσθέτει η Επιτροπή, λόγω του αργού ρυθμού νομοθετικής προόδου στον φορολογικό τομέα, είναι απίθανο να έχουν θεσπισθεί νέα μέτρα υποκατάστασης έως το τέλος του 2006. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι παραμένει αναγκαία η παράταση των μέτρων έως το 2008.

2. Η γνώμη της ΕΟΚΕ

2.1 Η ΕΟΚΕ λαμβάνει γνώση του σκεπτικού της Επιτροπής και θεωρεί ότι δεν είναι του παρόντος η εξέταση των διατάξεων που περιέχονται στην οδηγία. Λόγω της επείγουσας ανάγκης όμως των σχετικών νομοθετικών διατάξεων και βάσει των διαβεβαιώσεων της Επιτροπής σχετικά με την ορθή λειτουργία τους, η ΕΟΚΕ **εγκρίνει** την πρόταση παράτασης των σχετικών μέτρων. Λαμβανομένου δε υπόψη του αργού ρυθμού που χαρακτηρίζει τη σχετική νομοθετική διαδικασία, θεωρεί εξάλλου ότι η προθεσμία δύο ετών, ήτοι έως την 31^η Δεκεμβρίου 2008, είναι εξαιρετικά σύντομη για να καταστεί δυνατή η κατάρτιση νέων προτάσεων επί του θέματος.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: Πρακτικές και διασύνδεση της ΕΕ και των εθνικών διοικήσεων

(2006/C 325/03)

Στις 19 Ιανουαρίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2 του Εσωτερικού Κανονισμού της, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα: Πρακτικές και διασύνδεση της ΕΕ και των εθνικών διοικήσεων

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία Αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 14 Νοεμβρίου 2006 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. van Iersel.

Κατά την 431^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 13^{ης} και 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 102 ψήφους υπέρ, 5 κατά και 8 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Σύνοψη

1.1 Το Συμβούλιο Υπουργών διαδραματίζει αποφασιστικό ρόλο στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, ο συντονισμός και η χάραξη πολιτικής σε εθνικό επίπεδο δεν συζητήθηκε ποτέ σε βάθος σε επίπεδο ΕΕ. Η ΕΕ αποτελεί μοναδική περίπτωση όσον αφορά την κατανομή της κυριαρχίας. Κατά συνέπεια, η ΕΕ χρειάζεται μια διαφανή διακυβέρνηση πολλών επιπέδων σε ευρύ φάσμα τομέων. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι σαφώς καθορισμένες και αποτελεσματικές εθνικές πολιτικές και διοικητικές διαδικασίες στα κράτη μέλη αποτελούν, σε συνδυασμό με την βελτίωση της νομοθεσίας και την εφαρμογή και επιβολή της, αναπόσπαστο τμήμα της χρηστής διακυβέρνησης στην ΕΕ. Ταυτόχρονα, θα ενισχύσουν τη διαφάνεια και θα αποσαφηνίσουν τον αντίκτυπο της κοινοτικής νομοθεσίας και των πολιτικών της ΕΕ έναντι της ευρύτερης κοινωνίας. Η ανάλυση των εθνικών πρακτικών αντικατοπτρίζει σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την πολιτική και διοικητική διαχείριση υποθέσεων της ΕΕ. Αυτή η ανάλυση θα πρέπει να δρομολογήσει συζήτηση σχετικά με τις κυβερνητικές — πολιτικές και διοικητικές — διαδικασίες τις σχετιζόμενες με την ΕΕ. Οι πιο ενδιαφέρουσες και βέλτιστες πρακτικές μπορούν να εντοπιστούν. Η διεξαγωγή ανοιχτής συζήτησης σε ολόκληρη την Ευρώπη, όσον αφορά τον καλύτερο δυνατό τρόπο διαχείρισης των ευρωπαϊκών υποθέσεων σε εθνικό επίπεδο, θα ήταν επωφελής και για τη συζήτηση σχετικά με την βελτίωση της νομοθεσίας και την εφαρμογή και επιβολή της. Η ΕΟΚΕ είναι υπέρ της εξέτασης, σε μόνιμη βάση, των εθνικών πρακτικών και διαδικασιών της διοίκησης.

2. Εισαγωγή

2.1 Το 2005, η ΕΟΚΕ υιοθέτησε μια γνωμοδότηση με θέμα τη βελτίωση της νομοθεσίας καθώς και μια γνωμοδότηση σχετικά με τους τρόπους βελτίωσης της εφαρμογής και επιβολής της κοινοτικής νομοθεσίας. Και οι δυο γνωμοδοτήσεις βασίζονται στην αρχή, σύμφωνα με την οποία σε ένα κράτος δικαίου καλή νομοθεσία είναι εκείνη που μπορεί να εφαρμοστεί και να τηρηθεί⁽¹⁾. Η κοινοτική νομοθεσία πρέπει να θεσπίζεται βάσει μιας διαφανούς, δημοκρατικής, και προσπελάσιμης διαδικασίας, που να στηρίζει τη νομιμότητα της ΕΕ. Οι εσωτερικές πρακτικές των κυβερνήσεων είναι, επίσης, μέρος της διαδικασίας αυτής.

2.2 Είναι αξιοσημείωτο και λυπηρό το γεγονός ότι, μετά από πολλά έτη ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, η νομοθεσία και η πολιτική της ΕΕ δεν έχουν ενσωματωθεί ακόμη επαρκώς σε ορισμένα κράτη

μέλη ως πολιτικό και διοικητικό επίπεδο στο χώρο της χάραξης πολιτικής στους τομείς, στους οποίους έχουν δεσμευθεί να ακολουθήσουν κοινές πολιτικές και να υλοποιήσουν τα αποτελέσματα των πολιτικών που έχουν αποφασισθεί από κοινού.

2.3 Στη νομοθετική διαδικασία, η μεταφορά και η εφαρμογή από τα κράτη μέλη έχουν ουσιώδη σημασία. Τούτο σημαίνει ότι ο τρόπος διαχείρισης των διαδικασιών αυτών από τα κράτη μέλη είναι εξίσου ουσιώδης για τη βέλτιστη οργάνωση και το βέλτιστο τελικό αποτέλεσμα για την ΕΕ, καθώς και για το ίδιο συμφέρον των κρατών μελών και της ευρύτερης κοινωνίας.

2.4 Η αποτελεσματική και διαφανής προσέγγιση των κοινοτικών θεμάτων σε εθνικό επίπεδο είναι απαραίτητη, δεδομένου ότι τα 25 κράτη μέλη, με τις ιδιαίτερες διοικητικές τους πρακτικές και παραδόσεις καθώς και διαδικασίες διαχείρισης, οφείλουν να τηρήσουν το αυτό κεκτημένο, το οποίο συνεπάγεται παρόμοιες απαιτήσεις αναφορικά με τη νομοθεσία, τη μεταφορά και την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας.

2.5 Ο συντονισμός και η χάραξη πολιτικής σε εθνικό επίπεδο δεν συζητήθηκε ποτέ σε βάθος σε επίπεδο ΕΕ, εν μέρει λόγω της επικουρικότητας και εν μέρει λόγω έλλειψης ενδιαφέροντος των αρμοδίων για τη λήψη αποφάσεων οργάνων στις Βρυξέλλες και τις πρωτεύουσες των κρατών μελών. Είναι αξιοσημείωτο, αλλά ούτε η πανεπιστημιακή κοινότητα, με ελάχιστες μόνον εξαιρέσεις, έχει δώσει ιδιαίτερη προσοχή σε αυτές τις πτυχές. Ωστόσο, είναι σαφές ότι ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας του συντονισμού και χάραξης πολιτικής σε εθνικό επίπεδο πιθανότατα να έχει σημαντική επίδραση στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στις Βρυξέλλες και, στη συνέχεια, στη μεταφορά και εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας. Κατά συνέπεια, στη συζήτηση για τη βελτίωση της νομοθεσίας και της εφαρμογής της, πρέπει να ληφθεί, επίσης, υπόψη η οργάνωση του συντονισμού και της χάραξης της πολιτικής σε εθνικό επίπεδο.

2.6 Δεν πρόκειται για ένα απλό τεχνικό θέμα. Είναι πολιτικό, δεδομένου ότι είναι επιθυμητό να συζητηθεί η βελτίωση της οργάνωσης και των εσωτερικών διαδικασιών των κρατών μελών, καθώς και ο ενδεχόμενος επαναπροσδιορισμός των αμοιβαίων ευθυνών μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής. Παράλληλα, απαιτείται, επίσης, διαφάνεια και προσπελασιμότητα των διαδικασιών αυτών στα κράτη μέλη για να βελτιωθεί η επικοινωνία μεταξύ της ΕΕ και της κοινωνίας και να αρθεί η σύγχυση και η υποψία που υπάρχει στους πολίτες.

(¹) ΕΕ C 24, 31.1.2006.

2.7 Για προφανείς λόγους, η Επιτροπή έδειξε μεγάλη απροθυμία να συζητήσει τις εθνικές διαδικασίες. Ωστόσο, ορθά η Επιτροπή δήλωσε το 2001 (2): «Πρέπει να αναγνωρισθεί ότι οι διαδικασίες της Ένωσης εξελίχθηκαν από διπλωματικές σε δημοκρατικές, και ότι οι πολιτικές της επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις εθνικές κοινωνίες και την καθημερινή ζωή. Το Συμβούλιο πρέπει να αναπτύξει την ικανότητά του να συντονίζει όλες τις πτυχές της κοινοτικής πολιτικής τόσο εντός αυτού, όσο και στα κράτη μέλη.»

2.8 Όσον αφορά τη «μεταφορά» της κοινοτικής νομοθεσίας, μια σύσταση της Επιτροπής το 2004 διατυπώνει πρακτικές προτάσεις που απευθύνονται άμεσα στα κράτη μέλη για την προώθηση της ορθής εφαρμογής και επιβολής της κοινοτικής νομοθεσίας (3). Ορισμένες από τις προτάσεις αυτές μπορούν να συμβάλουν ιδιαίτερα στη βελτίωση των εθνικών μηχανισμών σχετικά με το συντονισμό και τη χάραξη της πολιτικής κατά την προετοιμασία της κοινοτικής νομοθεσίας και την υλοποίηση των στόχων πολιτικής που έχουν υιοθετηθεί.

2.9 Αναμφίβολα, η ανάγκη για εναρμόνιση των εθνικών πολιτικών και διοικητικών διαδικασιών των κρατών μελών έχει καταστεί πιο επείγουσα λόγω:

- της εισαγωγής του πίνακα αποτελεσμάτων όσον αφορά την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας,
- της συμμετοχής της ΕΕ σε αυξανόμενο αριθμό τομέων,
- των διαπραγματεύσεων για τη Συνταγματική Συνθήκη, και
- της διεύρυνσης της Ένωσης και της προσεχούς προσχώρησης νέων κρατών.

Ωστόσο, πολλά εναπομένουν να γίνουν.

3. Γενικό πλαίσιο

3.1 Η ΕΕ δεν αποτελεί κράτος και ούτε πρόκειται να γίνει κράτος. Η Επιτροπή είναι ένα κέντρο το οποίο διαθέτει το δικαίωμα ανάληψης πρωτοβουλίας σε σαφώς καθορισμένους τομείς. Το Συμβούλιο είναι το κύριο όργανο όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων για νομοθετικά και δημοσιονομικά θέματα, με την άσκηση, συχνά, επιρροής από το Κοινοβούλιο, ως συννομοθετικό όργανο, και από το Δικαστήριο, ως φρουρός της κοινοτικής νομοθεσίας. Δεν υφίσταται αποφασιστική ηγεσία εκ μέρους ενός οργάνου. Η ΕΕ είναι μάλλον μια ιδιαίτερα πολύπλοκη πραγματικότητα αλληλεξαρτήσεων πολλών συντελεστών. Είναι μοναδική, γιατί δημιούργησε ένα πλέγμα εθνικών και ομοσπονδιακών αρμοδιοτήτων.

3.2 Η ΕΕ αποτελεί μοναδική περίπτωση όσον αφορά την κατανομή κυριαρχίας. Κατά συνέπεια, η ΕΕ χρειάζεται μια διαφανή διακυβέρνηση πολλών επιπέδων σε ένα ευρύ φάσμα τομέων. Όμως, οι συνέπειες τούτου στη διαχείριση και διοίκηση των συνιστωσών μερών της, των κρατών μελών, δεν είναι διόλου σαφείς (4). Τούτο ισχύει στην περίπτωση κοινής ευθύνης μεταξύ των κρατών μελών και των «Βρυξελλών», αλλά και στην περίπτωση ανεξαρτήτων αρμο-

διοτήτων των ίδιων των κρατών μελών όπως, για παράδειγμα, αναφορικά με την εφαρμογή της στρατηγικής της Λισσαβώνας.

3.3 Τις τελευταίες δεκαετίες, η ΕΕ εμπλέκεται σε ένα συνεχώς αυξανόμενο αριθμό τομέων. Πρόκειται για μια δυναμική διαδικασία στην οποία συμμετέχουν οι εθνικές πρωτεύουσες, και ολόένα και περισσότερο, περιφερειακές οντότητες, κοινωνικοί και οικονομικοί παράγοντες, και η κοινωνία των πολιτών. Προσφάτως, άρχισε η εφαρμογή θεμάτων του «Τρίτου πυλώνα», δηλαδή, των θεμάτων δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων. Εντούτοις, μέχρι σήμερα, σε αυτούς τους τομείς η Επιτροπή δεν έχει κινήσει διαδικασίες παράβασης εναντίον κρατών μελών, προκειμένου να επανορθώσουν τις ελλείψεις στην εθνική εφαρμογή (5).

3.4 Παρά τις συχνά άμεσες συνέπειες της κοινοτικής νομοθεσίας και της λήψης αποφάσεων σε κοινοτικό επίπεδο στους επιμέρους πολίτες, επιχειρήσεις και οργανώσεις, σε πολλά κράτη μέλη, η ΕΕ συνεχίζει να εκλαμβάνεται ως ένας διεθνής οργανισμός εκτός της εθνικής οργάνωσης των κρατών, ενώ, σε ορισμένα κράτη μέλη, θεωρείται ακόμη ως θέμα απλής εξωτερικής πολιτικής. Αυτό συντείνει στη δημιουργία σύγχυσης και αντιπαραγωγικής απόστασης. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ΕΕ στο πολιτικό και διοικητικό περιβάλλον στα κράτη μέλη οφείλονται, σε μεγάλο βαθμό, σ' αυτήν την αντίληψη.

3.4.1 Σε πολιτικό επίπεδο, η θέση και ο ρόλος των εθνικών κυβερνήσεων έχουν θεμελιώδη σημασία. Συχνά εξακολουθεί να υπάρχει ένα χάσμα μεταξύ του βαθμού ενημέρωσης και δέσμευσης τους και της διαδικασίας λήψης αποφάσεων σε κοινοτικό επίπεδο. Αυτό αυξάνει, επίσης, την απόσταση μεταξύ της ΕΕ και της κοινωνίας.

3.4.2 Ένα δεύτερο στοιχείο στο πλαίσιο αυτό είναι οι διαφορές αντίληψης και δέσμευσης μεταξύ πολιτικών, εθνικών διοικήσεων και ενεχόμενων συντελεστών του ιδιωτικού τομέα.

3.4.3 Τρίτον, όταν δεν υπάρχει διαφάνεια κατά τη χάραξη πολιτικής, μπορεί να δημιουργηθεί ασάφεια αναφορικά με τον τρόπο και την αποφασιστική στιγμή κατά την οποία οι εθνικές απόψεις καθορίζονται και αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η ύπαρξη τμημάτων ευρωπαϊκών υποθέσεων στα διάφορα υπουργεία, τα οποία, παρότι ασχολούνται με σημαντικά θέματα και όχι απλώς με την οργάνωση του συντονισμού, είναι κατά το μάλλον ή ήττον διαχωρισμένα από τα τμήματα, τα οποία είναι υπεύθυνα για τις εσωτερικές πολιτικές. Αυτό μπορεί να επηρεάσει δυσμενώς την ευαισθησία και την προσοχή των τελευταίων όσον αφορά τις ευρωπαϊκές πτυχές. Παρόμοια προβλήματα συντονισμού παρατηρούνται, επίσης, στις μόνιμες επιτροπές των εθνικών κοινοβουλίων.

3.4.4 Τέλος, η λήψη αποφάσεων σε εθνικό επίπεδο αναφορικά με την «Ευρώπη» συχνά διαχωρίζεται από τις εκτελεστικές διευθύνσεις ή εκτελεστικούς οργανισμούς και συχνά είναι πολύ απομακρυσμένη από τις περιφερειακές και τοπικές οντότητες.

(2) Δεκτή Βίβλος για την ευρωπαϊκή διακυβέρνηση, COM(2001) 428 τελικό.

(3) Σύσταση της Επιτροπής, της 12ης Ιουλίου 2004, για τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο οδηγιών που επηρεάζουν την εσωτερική αγορά, (2005/309/ΕΚ).

(4) Coordinating European Union Affairs: How do different actors manage multilevel complexity? (Συντονισμός των υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Πώς οι διάφοροι παράγοντες διαχειρίζονται την πολυεπίπεδη πολυπλοκότητα;) Adriaan Schout en Andrew Jordan, 29 Μαΐου 2006. Η μελέτη αναλύει τις πρακτικές συντονισμού μεταξύ της Επιτροπής, της Γερμανίας, του Ηνωμένου Βασιλείου και των Κάτω Χωρών. Αποκαλύπτει μια ευρεία βιβλιογραφία σχετικά με τις τομεακές πτυχές του γενικού αυτού θέματος, γεγονός που δείχνει ταυτόχρονα ότι δεν υπάρχει ακόμη μια γενικά ανάλυση των πρακτικών των 25 κρατών μελών.

(5) Βλέπε το άτυπο Συμβούλιο Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων που συνήλθε στο Τάμπερε, από τις 20 έως τις 22 Σεπτεμβρίου 2006, με θέμα «Βελτίωση της λήψης αποφάσεων σε θέματα δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων».

3.5 Υπάρχουν αποδείξεις ότι τα κράτη μέλη είναι αρκετά απρόθυμα να προσαρμόσουν τις διοικητικές και πολιτικές τους διαδικασίες. Εάν δεν προσαρμοστούν στην αυξανόμενη πολυπλοκότητα και σημασία της ΕΕ, αυτό μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα συνεχείς προστριβές στα διάφορα επίπεδα λήψης αποφάσεων.

3.6 Στην ημερήσια διάταξη συνήθως υπάρχουν συγκεκριμένα πολιτικά συμφέροντα, παραδόσεις, και συγκεκριμένη ρητορική — τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο πολιτικών κομμάτων. Αυτά τα στοιχεία συντείνουν στη δημιουργία ενός τεχνητού χάσματος μεταξύ των αποφάσεων που λαμβάνονται στις Βρυξέλλες και των συμφερόντων και διαδικασιών, έτσι όπως εκλαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο.

3.7 Η εξέλιξη αυτή είναι η κυρία πηγή του χαρακτηριστικού παραδόξου ότι, αφενός, οι κυβερνήσεις συμφωνούν στην ΕΕ — «Βρυξέλλες» — αναφορικά με στόχους πολιτικής και νομοθεσίας, αλλά, αφετέρου, συχνά τις απορρίπτουν κατά τη συζήτησή τους σε εθνικό πολιτικό περιβάλλον.

3.8 Το χάσμα αυτό μπορεί να προκαλέσει μεγάλη σύγχυση για τα ενδιαφερόμενα μέρη και το ευρύτερο κοινό. Χωρίς αμφιβολία, επιτείνει τη σοβαρή κρίση νομιμοποίησης της ΕΕ, καθώς υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ, αφενός, της ποιότητας και της αξιοπιστίας της διαχείρισης των στόχων πολιτικής της ΕΕ σε εθνικό επίπεδο και της κοινής γνώμης και προσδοκιών, αφετέρου.

3.8.1 Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει επίσης ότι μια ενδεχόμενη κρίση νομιμοποίησης της ΕΕ δεν θα πρέπει να αποδοθεί κατά κύριο λόγο σε προβλήματα επικοινωνίας. Προκειμένου να ανακτήσουμε την εμπιστοσύνη των πολιτών στην ΕΕ, η πρωταρχική προσέγγιση πρέπει να εξακολουθήσει να είναι η επίλυση των πιστικών προβλημάτων της Ένωσης.

3.9 Στο πλαίσιο αυτό μπορεί δικαιολογημένα να λεχθεί ότι πολλές οργανώσεις των κοινωνικών εταίρων και της ευρύτερης κοινωνίας των πολιτών αντικατοπτρίζουν, κατά το μάλλον ή ήττον, αυτή τη μορφή διχοτόμησης κατά το χειρισμό θεμάτων των «Βρυξελλών» και των εθνικών υποθέσεων.

3.10 Η υπόληψη της ΕΕ μπορεί να υπονομευθεί, δεδομένου ότι οι επικριτές θέτουν στο στόχαστρο κυρίως τις «Βρυξέλλες» και την Επιτροπή και σπανίως τα ίδια τα κράτη μέλη, που είναι οι κύριοι συντελεστές της διαδικασίας ολοκλήρωσης.

3.11 Οι εθνικές ομάδες πίεσης τείνουν να δρουν με παρόμοιο τρόπο στην περίπτωση της μεταφοράς και εφαρμογής. Ορισμένες φορές, η στάση τους οφείλεται στις ευκαιρίες που προσφέρουν οι κρίσιμοι συμβιβασμοί στο Συμβούλιο, οι οποίοι δημιουργούν περιθώρια για διακριτική άσκηση εξουσίας στα κράτη μέλη. Σε άλλες περιπτώσεις, οι ομάδες πίεσης απλώς εκμεταλλεύονται αδικαιολογητες ευκαιρίες που δημιουργούνται από τους εθνικούς νομοθέτες, με αποτέλεσμα την επιχρύσωση και την επιλεκτική εφαρμογή.

3.12 Ο εθνικός προσανατολισμός των κοινοτικών θεμάτων μπορεί να ενθαρρύνεται, επίσης, από την τάση χρήσης απαλών μέσων αντί αυστηρών νομικών μέσων, όπως, για παράδειγμα, η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού: όσο περισσότερος χώρος για εθνική ερμηνεία υπάρχει, τόσο μεγαλύτερες είναι οι διαφορές ανά χώρα.

4. Συντονισμός σε εθνικό επίπεδο

4.1 Φαίνεται ότι μέχρι πρόσφατα, σε πολλά κράτη μέλη, το θέμα της εναρμόνισης των πρακτικών και διαδικασιών αντιμετωπίστηκε με αυθόρμητες εξελίξεις εντός και μεταξύ υπουργείων χωρίς να αναζητηθεί μια καλά διαρθρωμένη προσέγγιση. Όλα τα κράτη αναπτύσσουν μια κατά το μάλλον ή ήττον διαρθρωμένη διαδικασία (και τα αντίστοιχα όργανα). Σε πολλές περιπτώσεις, όμως, οι εν λόγω διαδικασίες καλύπτουν το τελευταίο μόνον στάδιο του εθνικού μηχανισμού λήψης αποφάσεων. Τα στάδια που προηγούνται τείνουν να είναι λιγότερο καλά οργανωμένα.

4.2 Η εικόνα αυτή αντικατοπτρίζει ένα σύνθετο πρότυπο διακυβερνητικής συνεργασίας και όχι την πιο δυναμική κοινοτική νομοθετική διαδικασία, η οποία συνοδεύεται από πολύπλοκη πολιτική διαπραγμάτευση. Στην πραγματικότητα, η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση έχει δημιουργήσει πολύ ευρείες και έντονες επαφές με άπειρες διασυνδέσεις μεταξύ όλων των ατόμων στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα που συμμετέχουν στην θέσπιση νομοθετικών πράξεων και στις διοικητικές διαπραγματεύσεις και διαδικασίες στην Ευρώπη. Η προετοιμασία της ευρωπαϊκής νομοθεσίας συνεπάγεται πολλές διασυνδέσεις, συμπεριλαμβανομένων των διαβουλεύσεων με εμπειρογνώμονες και ενδιαφερόμενα μέρη, κατά τη διαπραγμάτευση της νέας νομοθεσίας, τη μεταφορά, την εφαρμογή και επιβολή της θεσπισθείσας νομοθεσίας, την ερμηνεία της ευρωπαϊκής νομοθεσίας από τις εθνικές δικαστικές αρχές και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, και τέλος, κατά τη συζήτηση των εθνικών εμπειριών όσον αφορά την ευρωπαϊκή νομοθεσία με τον ευρωπαϊό νομοθέτη. Οι διαδικασίες αυτές απαιτούν, επίσης, υψηλό επίπεδο επαγγελματισμού στην ευρύτερη οργάνωση των εθνικών διοικήσεων.

4.3 Η ανάγκη τόσο για διαχείριση και συντονισμό σε εθνικό επίπεδο όσο και για αποτελεσματική διεθνή δικτύωση εντείνεται, καθώς οι κοινοτικοί πολιτικοί στόχοι και η διαδικασία λήψης αποφάσεων συνδέονται και διαπλέκονται στενά με τους εθνικούς πολιτικούς στόχους. Η στρατηγική της Λισσαβώνας αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα: καθορίστηκε σε κοινοτικό επίπεδο, αλλά, στην πράξη, η κοινοτική διαδικασία λήψης αποφάσεων αφορά ένα μικρό τμήμα μόνο της στρατηγικής. Τα κράτη μέλη εξακολουθούν να έχουν την ευθύνη για τις κρίσιμες πτυχές. Όμως, το τελικό αποτέλεσμα είναι αμφίβολο όταν, λόγω έλλειψης δεσμευτικών διαδικασιών μεταξύ των κοινοτικών και εθνικών πολιτικών, τα κράτη μέλη είτε δεν υλοποιούν τους συμπεφωνημένους στόχους, είτε τους υλοποιούν εν μέρει μόνο.

4.4 Η εντατικοποίηση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, η οποία εγκρίθηκε σε διαδοχικές διασκεύσεις κορυφής καθώς και σε πολυάριθμες συνεδριάσεις του Συμβουλίου σε στενή συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θα έπρεπε να αντικατοπτρίζεται στην πολιτική και διοικητική οργάνωση των κρατών μελών. Όμως αναφορικά με αυτό, υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των επιμέρους κρατών μελών⁽⁹⁾. Ως αποτέλεσμα των ιστορικών εξελίξεων σε κάθε χώρα, οι διαφορές αφορούν σχεδόν όλες τις πτυχές της διοικητικής και κυβερνητικής ζωής.

⁽⁹⁾ «De Omzetting van Europese richtlijnen: Instrumenten, technieken en processen in zes lidstaten vergeleken» (Η μεταφορά των ευρωπαϊκών οδηγιών: συγκριτική μελέτη των μέσων, τεχνικών, και διαδικασιών σε έξι κράτη μέλη), Prof. Dr. B. Steunenberg και Prof. Dr. W. Voermans, πανεπιστήμιο του Leyden, Κάτω Χώρες, 2006. Εκτός από την σε βάθος ανάλυση και τις συστάσεις σχετικά με την κατάσταση στις Κάτω Χώρες, η συγκριτική μελέτη πραγματεύεται την κατάσταση στη Δανία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Ισπανία, και το Ηνωμένο Βασίλειο.

4.5 Μεταξύ άλλων, οι διαφορές αυτές αφορούν διαδικασίες και βασικές έννοιες της διακυβέρνησης, την ιεραρχία μεταξύ υπουργείων, την ποιότητα των υπουργείων, και τα συγκεντρωτικά έναντι των αποκεντρωμένων συστημάτων.

4.6 Ειδικότερα, σε σχέση με την ΕΕ, υπάρχουν ενδεχομένως λεπτές πολιτικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά:

- τη θέση και τις εξουσίες του πρωθυπουργού ή του αρχηγού της κυβέρνησης,
- το ρόλο και τη λειτουργία των υπουργικού συμβουλίου περιορισμένης σύνθεσης,
- τη σχέση του πρωθυπουργού με των υπουργό Εξωτερικών ή/και τον υφυπουργό ευρωπαϊκών υποθέσεων,
- τις κυβερνήσεις συνασπισμού ή τις κυβερνήσεις που διαθέτουν την πλειοψηφία του Κοινοβουλίου, και τις προτεραιότητές τους,
- τις σχέσεις της κυβέρνησης με το κοινοβούλιο και το ρόλο του εθνικού κοινοβουλίου στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης,
- το βαθμό στον οποίο η βελτίωση της κοινοτικής νομοθεσίας και η εφαρμογή της λαμβάνονται σοβαρά υπόψη.

4.7 Υπάρχουν συγκρίσιμες διαφορές μεταξύ εξουσίας και μεθόδων εργασίας μεταξύ υπουργείων και εντός των υπουργείων όσον αφορά:

- την οργάνωση του ιδιαίτερου γραφείου του πρωθυπουργού/ αρχηγού της κυβέρνησης και τη θεσμική του θέση,
- το βαθμό στον οποίο υπάρχει ή όχι ένα «συνικό τοίχος» μεταξύ των «ευρωπαϊκών» και των άλλων τμημάτων στα υπουργεία,
- τη στιγμή κατά την οποία αρχίζει το πραγματικό ενδιαφέρον για κάποια συγκεκριμένη πρόταση στα υπουργεία,
- το βαθμό και το επίπεδο συντονισμού όσον αφορά τις «Βρυξέλλες»,
- τη στιγμή που αρχίζει ο συντονισμός αναφορικά με μια συγκεκριμένη πρόταση,
- το ρόλο του υπουργείου Εξωτερικών και, αντίστοιχα, το βαθμό ανεξαρτησίας των λοιπών υπουργείων,
- τη (συνεχή) κατάρτιση των δημοσίων υπαλλήλων,
- τον τρόπο με τον οποίο διεξάγονται οι διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων και στο στάδιο της εφαρμογής,
- τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζονται συνήθως οι οδηγίες, είτε διαμέσου τυπικών εθνικών νομοθετικών πράξεων είτε διαμέσου κυβερνητικών κανονισμών με περισσότερη ευελιξία.

4.8 Η κατανομή της εργασίας μεταξύ των εθνικών υπουργείων μπορεί, επίσης, να έχει σοβαρές συνέπειες για το Συμβούλιο. Μπορεί να αναφερθεί ένα παράδειγμα: στο Συμβούλιο «Ανταγωνισμού», ορισμένες φορές, συμμετέχουν τέσσερις έως πέντε υπουργοί ανά χώρα. Τούτο εμποδίζει μια μακροπρόθεσμη στρατηγική, ματαιώνει την ηγεσία, και συμβάλλει στον κατακερματισμό της πολιτικής.

4.9 Η κατάσταση καθίσταται ακόμη πιο πολύπλοκη όταν υπάρχει κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ εθνικού και περιφε-

ρειακού επιπέδου, όπως για παράδειγμα, στα ομοσπονδιακά συστήματα. Η πολυπλοκότητα και, ορισμένες φορές, η έλλειψη διαφάνειας σε ό,τι αφορά τις σχέσεις μεταξύ εθνικού και περιφερειακού επιπέδου μπορούν να δημιουργήσουν περαιτέρω σύγχυση.

4.10 Άστοχες πρακτικές της Επιτροπής και της Γραμματείας του Συμβουλίου εμποδίζουν επίσης αποτελεσματικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων στα κράτη μέλη. Για παράδειγμα, η πολύ καθυστερημένη κυκλοφορία τελικών σχεδίων εγγράφων από το Συμβούλιο πριν τη συνεδρίαση στην οποία πρόκειται να εξεταστούν ανατρέπει ακόμη και τις πιο αποτελεσματικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων στα κράτη μέλη.

4.11 Η κατανομή διαφόρων αρμοδιοτήτων μεταξύ υπουργείων και υπηρεσιών στα κράτη μέλη συχνά εμποδίζουν την αποτελεσματική διεθνή δικτύωση ή τις μακροχρόνιες προσωπικές σχέσεις των αρμόδιων δημοσίων υπαλλήλων στην Ευρώπη.

4.12 Εξακολουθεί να αποτελεί καθημερινή εμπειρία το γεγονός ότι στους νομικούς κύκλους γενικότερα και τους εθνικούς δικαστές, οι οποίοι υποτίθεται ότι λαμβάνουν πλήρως υπόψη το ευρωπαϊκό δίκαιο, συχνά διαπιστώνεται έλλειψη επαρκών γνώσεων. Τούτο δεν ενθαρρύνει τις εθνικές διοικήσεις να αποδέχονται αυθόρμητα την ΕΕ ως πολιτικό και διοικητικό επίπεδο στη χάραξη της εθνικής πολιτικής.

5. Τρέχουσες εξελίξεις

5.1 Ένας αυξανόμενος αριθμός διαδικασιών παράβασης, μια βασική λειτουργία της Επιτροπής για την αντιστάθμιση ελλείψεων στην εθνική εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας, καθώς και η επέκταση των επιτυχών συγκριτικών αξιολογήσεων όσον αφορά την μεταφορά της κοινοτικής νομοθεσίας έχουν αυξήσει την ευαισθητοποίηση ότι οι εθνικές διαδικασίες οφείλουν να προσαρμοστούν στις ευρωπαϊκές απαιτήσεις.

5.2 Η διαδικασία της εισαγωγής του κοινοτικού κεκτημένου στα δέκα νέα κράτη μέλη έως το 2003 επέσυρε παρόμοια προσοχή στο ίδιο θέμα.

5.3 Η προτεινόμενη Συνταγματική Συνθήκη αποσκοπούσε μεταξύ άλλων στη διασύνδεση των εθνικών πολιτικών διαδικασιών με την προετοιμασία της κοινοτικής νομοθεσίας, εντάσσοντας, μεταξύ άλλων, τα εθνικά κοινοβούλια στις κοινοτικές διαδικασίες σε ένα πρώιμο στάδιο.

5.4 Παρά τις κατά διαστήματα βελτιώσεις όσον αφορά τις διαδικασίες συντονισμού, πρέπει να αναγνωρισθεί ότι η πλειονότητα των εθνικών διοικήσεων είναι απρόθυμες να προσαρμόσουν τις εσωτερικές γραφειοκρατικές διαδικασίες και ασφαλώς να συζητήσουν τις μεθόδους τους μεταξύ τους ή σε κοινοτικό επίπεδο. Αυτό το παιχνίδι είναι γνωστό ως επικουρικότητα.

5.5 Εκτός από την επικουρικότητα, είναι γενικά αποδεκτό, και συχνά αποτελεί παράγοντα που περιπλέκει τις σχέσεις μεταξύ ΕΕ και κρατών μελών, ότι η κοινοτική διαδικασία λήψης αποφάσεων συνήθως ακολουθεί ένα κύκλο διαφορετικό εκείνου της εθνικής διαδικασίας λήψης αποφάσεων.

5.6 Μολονότι οι προσαρμογές όσον αφορά τις διαδικασίες συντονισμού συζητούνται στα κράτη μέλη (*), οι διαφορές προσέγγισης και πρακτικής μεταξύ των κρατών μελών εξακολουθούν να υπάρχουν.

5.6.1 Στη Δανία, για παράδειγμα, το κοινοβούλιο συμμετέχει στην προετοιμασία της κοινοτικής νομοθεσίας και των κοινοτικών πολιτικών σε ένα πρώιμο στάδιο, γεγονός το οποίο συμβάλλει στη συστηματική ορατότητα των εξελίξεων στην Ένωση και στην προώθηση της διαφάνειας. Ταυτόχρονα, εδώ και πολύ καιρό, στη Δανία έχουν πραγματοποιηθεί αποτελεσματικές προσαρμογές των διοικητικών διαδικασιών και διασυνδέσεων όσον αφορά τη διαχείριση της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας.

5.6.2 Στο Ηνωμένο Βασίλειο, έχουν υιοθετηθεί διοικητικές διαδικασίες για την ένταξη των κοινοτικών θεμάτων στη χάραξη της εθνικής πολιτικής, διαμέσου, μεταξύ άλλων, ενός αποτελεσματικού μηχανισμού συντονισμού των υπουργείων και μιας διευρυμένης αποστολής που διαθέτει το ιδιαίτερο γραφείο του πρωθυπουργού όσον αφορά την κοινοτική νομοθεσία. Η Βουλή των Κοινοτήτων έχει τη δυνατότητα ελέγχου της κοινοτικής νομοθεσίας και η Βουλή των Λόρδων συμμετέχει ενεργά στο σχολιασμό της κοινοτικής νομοθεσίας και των κοινοτικών πολιτικών.

5.6.3 Αντίθετα, στη Γαλλία και την Ισπανία, το κοινοβούλιο συνήθως συμμετέχει σε μεταγενέστερο στάδιο. Τούτο επηρεάζει τη θέση της ΕΕ στο δημόσιο διάλογο. Η κοινοτική νομοθεσία και οι κοινοτικές πολιτικές ενδιαφέρουν κατά κύριο λόγο τη δημόσια διοίκηση και την πολιτική ηγεσία. Πρέπει να σημειωθεί ότι το κύριο σώμα της Εθνικής Σχολής Διοίκησης (École nationale d'administration — ENA) μεταφέρθηκε από το Παρίσι στο Στρασβούργο, πράγμα το οποίο είναι ενδεικτικό την αυξανόμενη επιρροή της ΕΕ στη Γαλλία.

5.6.4 Στις Κάτω Χώρες, ορισμένες ατυχείς εμπειρίες κατά την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας ενίσχυσαν το ενδιαφέρον σχετικά με τη διαχείριση και τις διαδικασίες όσον αφορά τις κοινοτικές υποθέσεις. Έχει ήδη αρχίσει η αναδιοργάνωση των εσωτερικών διαδικασιών των υπουργείων, για τη διασύνδεση των «εθνικών» και «ευρωπαϊκών» τομέων ενδιαφέροντος, μια διαδικασία που στην πράξη αποδεικνύεται αρκετά δύσκολη. Το ίδιο ισχύει και για τις προσπάθειες που καταβάλλονται, προκειμένου τα κοινοβούλια να συμμετέχουν αποτελεσματικότερα και πιο έγκαιρα στις κοινοτικές υποθέσεις. Στο Λουξεμβούργο, οι διαδικασίες στο Κοινοβούλιο έχουν προσαρμοστεί με επιτυχία.

5.6.5 Στα «νέα» κράτη μέλη, οι διαδικασίες που υιοθετήθηκαν ή προσαρμόστηκαν, προκειμένου το κεκτημένο να ενταχθεί στην εθνική νομοθεσία εν όψει της προσχώρησης στην ΕΕ, αποφέρουν καρπούς, εκεί όπου παρέμειναν άδικτες. Ένα εκτενές έργο αδελφοποίησης μεταξύ εμπειρογνομόνων από τα «νέα» και τα «παλαιά» κράτη μέλη βοηθά τα κράτη μέλη να υιοθετούν βέλτιστες πρακτικές κατά την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας, γεγονός που μπορεί να ενθαρρύνει προσπάθειες για την ένταξη των κοινοτικών θεμάτων σε ένα πιο πρώιμο στάδιο της διαδικασίας χάραξης πολιτικής.

5.6.6 Σε ομοσπονδιακά συστήματα, όπως, για παράδειγμα, στη Γερμανία και την Ισπανία, χωρίς αμφιβολία δεν είναι εύκολο να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ των περιφερειών — ομόσπονδων κρατιδίων και επαρχιών — και της «Ευρώπης». Ειδικά στις περιπτώσεις όπου οι περιφέρειες έχουν την αποκλειστική αρμοδιότητα για την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας — κάτι το οποίο ισχύει ούτως

ή άλλως στη Γερμανία — συχνά ανακύπτουν σοβαρά προβλήματα. Όλα τα ομόσπονδα κρατίδια διαθέτουν αντιπροσωπείες στις Βρυξέλλες, προκειμένου να συμμετέχουν αμεσότερα σε κοινοτικές υποθέσεις που τα αφορούν.

5.7 Η εισαγωγή και ευρεία χρήση του συστήματος των «εθνικών εμπειρογνομόνων» ως μόνιμης διαδικασίας αλληλεπίδρασης των εθνικών κυβερνήσεων και της Επιτροπής μπορεί να συμβάλει ώστε να ενισχυθεί η καρποφόρος αλληλεπίδραση του εθνικού επιπέδου και των «Βρυξελλών».

5.8 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέχει υποστήριξη σε σημαντικό αριθμό επιτυχημένων δικτύων συνεργασίας που έχουν αναπτυχθεί μεταξύ των διοικήσεων των κρατών μελών και μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των εθνικών διοικήσεων (π.χ. SOLVIT, δίκτυα καταναλωτών, κλπ.). Η Επιτροπή προετοιμάζει, επίσης, την εγκαθίδρυση ενός συστήματος πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά (Internal Market Information — IMI), το οποίο αποσκοπεί να διευκολύνει τις διοικήσεις των κρατών μελών στην εφαρμογή των κανόνων της εσωτερικής αγοράς.

5.9 Το σύστημα των «εθνικών ρυθμιστικών αρχών» σε διάφορους τομείς, όπως, για παράδειγμα, ανταγωνισμός, τηλεπικοινωνίες, ενέργεια κλπ., συμβάλλει στη σύγκλιση της εφαρμογής των κοινοτικών πολιτικών στα κράτη μέλη.

5.10 Γενικότερα, εξακολουθούν να υπάρχουν διαφορές όσον αφορά την προσέγγιση μεταξύ χωρών, οι οποίες δημιουργούν νέες δομές με σκοπό τη βελτίωση της αλληλεπίδρασης της ΕΕ και την εθνική διαχείριση των κοινοτικών θεμάτων και των χωρών, που μέχρι τώρα δεν έχουν αναθεωρήσει την οργάνωση και τις διαδικασίες. Οι διαδικασίες αυτές εξαρτώνται κατά κύριο λόγο από την πολιτική βούληση.

6. Συμπεράσματα και συστάσεις

6.1 Συμπεράσματα

6.1.1 Ο τρόπος οργάνωσης των εθνικών διοικήσεων είναι αποτέλεσμα της ιστορικής εξέλιξης κάθε χώρας. Κατά συνέπεια, οι διαφορές μεταξύ χωρών αφορούν σχεδόν όλες τις πτυχές της πολιτικής δημόσιας ζωής. Σε μεγάλο βαθμό, τούτο θα παραμείνει ως έχει στο μέλλον. Ωστόσο, οι διαφορές αυτές δεν πρέπει, κατ' ανάγκη, να παρεμποδίζουν την προσαρμογή ή ακόμη τη σύγκλιση των διαδικασιών και των μεθόδων εργασίας όσον αφορά την προετοιμασία και εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας και των κοινοτικών πολιτικών.

6.1.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι σαφώς καθορισμένες και αποτελεσματικές εθνικές πολιτικές και διοικητικές διαδικασίες στα κράτη μέλη αποτελούν, σε συνδυασμό με την βελτίωση της νομοθεσίας και την εφαρμογή και επιβολή της, αναπόσπαστο τμήμα της χρηστής διακυβέρνησης στην ΕΕ.

6.1.3 Ως εκ τούτου, θα ήταν εξαιρετικά ευκαταίο η προσαρμογή και βελτίωση των εθνικών διαδικασιών να αξιολογηθούν σε συνάρτηση με τις ευρωπαϊκές διαδικασίες και τις προτεραιότητες της ΕΕ όσον αφορά τη βελτίωση της νομοθεσίας, καθώς και της εφαρμογής και επιβολής του κοινοτικού δικαίου, καθότι αυτοί οι στόχοι εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την υιοθέτηση μιας ικανοποιητικής εθνικής προσέγγισης σε όλα τα κράτη μέλη.

(*) Βλέπε Steunenbergh και Voermans, Leyden, Κάτω Χώρες, 2006.

6.1.4 Η οργάνωση των κοινοτικών υποθέσεων στα κράτη μέλη αποτελεί εσωτερική υπόθεση των χωρών. Ωστόσο, θα αποτελούσε ένα μεγάλο βήμα, εάν οι πολιτικές δυνάμεις και οι εθνικές διοικήσεις θεωρούσαν τις κοινοτικές υποθέσεις ως αναπόσπαστο τμήμα της χάραξης της πολιτικής σε εθνικό επίπεδο, και αναγνώριζαν δημοσίως ότι αυτές οι ίδιες είναι η ΕΕ και ενεργούσαν ανάλογα. Αναφορικά με αυτό, η πολιτική βούληση είναι αποφασιστικής σημασίας.

6.1.5 Ένα παρόμοιο βήμα θα εναρμονιζόταν πλήρως με τα ειδικά χαρακτηριστικά της σχέσης μεταξύ της ΕΕ και των εθνικών πολιτικών και των συνεπειών τους, οι οποίες διαπλέκονται και αλληλεξαρτώνται ολοένα και περισσότερο. Η αναγνώριση της ΕΕ ως πολιτικού και διοικητικού επιπέδου της εθνικής διαδικασίας χάραξης πολιτικής θα μπορούσε να συμβάλει στη βελτίωση της κοινοτικής νομοθεσίας.

6.1.6 Σε ορισμένα κράτη μέλη, συγκεκριμένα στη Δανία, και προσφάτως και στο Λουξεμβούργο, οι προτάσεις της Επιτροπής συμπεριλαμβάνονται στην πολιτική ημερήσια διάταξη σε πρώιμο στάδιο. Αυτό συνεπάγεται τη συστηματική συμμετοχή του δανικού κοινοβουλίου. Σε άλλα κράτη μέλη διατυπώνονται προτάσεις για παρόμοιες προσαρμογές. Ωστόσο, μπορεί δικαιολογημένα να λεχθεί ότι η πλειονότητα των κοινοβουλίων δεν φαίνεται να είναι εξοικειωμένα με μια εναρμονισμένη δέσμευση στις κοινοτικές πολιτικές.

6.1.7 Στόχο της προτεινόμενης «Συνταγματικής Συνθήκης» αποτελούσε, επίσης, η ένταξη των εθνικών κοινοβουλίων στις κοινοτικές διαδικασίες σε πρώιμο στάδιο. Σύμφωνα με αυτό το σκεπτικό, πρόσφατα διαβιβάστηκαν στα κοινοβούλια προτάσεις σχετικά με τις κοινοτικές πολιτικές και την νομοθεσία της ΕΕ απευθείας από την Επιτροπή⁽⁸⁾. Αυτές οι διαδικαστικές αλλαγές θα προωθήσουν αναπόφευκτα τις εθνικές συζητήσεις σχετικά με τις ευρωπαϊκές πολιτικές και την κοινοτική νομοθεσία καθώς και τον αντίκτυπο της στα περισσότερα κράτη μέλη σε πιο πρωιμότερο στάδιο απ' ό,τι μέχρι σήμερα.

6.1.8 Οι δεσμεύσεις των κυβερνήσεων στις διαπραγματεύσεις σχετικά με συγκεκριμένα θέματα μπορούν να ενισχυθούν, εάν δοθεί περισσότερη έμφαση σε μια πολιτική συζήτηση και διαβούλευση στο εθνικό πλαίσιο σε πρώιμο στάδιο.

6.1.9 Η ευρύτερη κοινωνία απαιτεί διαφάνεια, η οποία μπορεί να ενισχύσει την εμπιστοσύνη και τη νομιμότητα. Κατά συνέπεια, θα ήταν αναγκαίο οι διοικητικές και πολιτικές διαδικασίες στα κράτη μέλη αναφορικά με τα κοινοτικά θέματα να συμμορφωθούν με την απαίτηση αυτή. Αποτελεσματικές και διαφανείς διαδικασίες δεν θα ενίσχυαν μόνο το κράτος δικαίου, αλλά και θα συνέβαλαν στη βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ της ΕΕ και των επιχειρηματικών κύκλων, των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών, ενισχύοντας την κατανόηση και, τελικά, τη συμμετοχή και τη δέσμευση⁽⁹⁾.

6.1.10 Κατά συνέπεια, η διαφάνεια και η επικοινωνία είναι, επίσης, ιδιαίτερα σημαντικές για τις υπάρχουσες διαβουλεύσεις ή

εκείνες που έχουν ξεκινήσει πρόσφατα στα κράτη μέλη, οι οποίες συχνά δεν εκτιμούνται όσο θα έπρεπε.

6.1.11 Η βελτίωση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος είναι κοινή προτεραιότητα όλων των κοινοτικών οργάνων. Όπως είναι και η συνοχή της ενιαίας αγοράς και, από το 2000, η υλοποίηση της στρατηγικής της Λισσαβώνας. Όλοι αυτοί οι στόχοι θα εξυπηρετηθούν καλύτερα όταν οι εθνικές και κοινοτικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων διασυνδεθούν αποτελεσματικότερα.

6.1.12 Μολονότι η επικουρικότητα αποτελεί αρχή εμπειρογμένη στην κοινοτική θεωρία και πράξη, δεν πρέπει να λησμονηθεί ποτέ ότι η διαχείριση και η εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας και η εκτέλεση των υποχρεώσεων στα κράτη μέλη συχνά έχουν επίδραση σε άλλες χώρες και κοινωνίες της Ένωσης. Αυτό σημαίνει ότι οι εταίροι του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα ενδιαφέρονται για τον τρόπο με τον οποίο κάθε χώρα διαχειρίζεται τις σχέσεις της με την ΕΕ. Με άλλα λόγια, η οργάνωση και οι μέθοδοι εργασίας των εθνικών διοικήσεων αποτελούν μέρος της διαχείρισης του συνόλου της ΕΕ.

6.1.13 Κατάλληλες διαδικασίες και παρακολούθηση των κοινοτικών θεμάτων στα κράτη θα βοηθούσαν ιδιαίτερα την Επιτροπή και θα βελτιώναν την ποιότητα του έργου της.

6.2 Συστάσεις

6.2.1 Εκτός από τις συστάσεις που διατύπωσε στη γνωμοδότησή της με τίτλο *Βελτίωση της εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας*⁽¹⁰⁾, η ΕΟΚΕ συνιστά τη σε βάθος ανάλυση των εθνικών και περιφερειακών διαδικασιών και μεθόδων όσον αφορά τις κοινοτικές υποθέσεις, τόσο πολιτικές όσο και διοικητικές, στα 25 κράτη μέλη για να σχηματιστεί μια πλήρης εικόνα των πραγμάτων.

6.2.2 Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή σε όλες οι πτυχές, που αφορούν τους τρόπους συμμετοχής των πολιτικών και διοικητικών φορέων λήψης αποφάσεων, και οι οποίες αναφέρονται στο κεφάλαιο 4 «Συντονισμός σε εθνικό επίπεδο». Εκτός από τις αυξανόμενες δραστηριότητές της όσον αφορά τη βελτίωση της νομοθεσίας της ΕΕ και την εφαρμογή και επιβολή της κοινοτικής νομοθεσίας, η Επιτροπή μπορεί να διαδραματίσει ένα πρωτόβουλο και υποστηρικτικό ρόλο στον τομέα αυτό.

6.2.3 Οι αναλύσεις θα αποτελέσουν ένα κατάλληλο σημείο έναρξης των συζητήσεων σχετικά με την αποτελεσματικότητα των κυβερνητικών — πολιτικών και διοικητικών — διαδικασιών σε σχέση με την ΕΕ. Η γενική εικόνα θα πρέπει να τονίζει τις ευκαιρίες και βέλτιστες πρακτικές. Έτσι πρέπει να δημιουργηθεί μια ορθή βάση για τη διοργάνωση ανοιχτής συζήτησης σε ολόκληρη την Ευρώπη σχετικά με τον καλύτερο δυνατό τρόπο διαχείρισης των ευρωπαϊκών υποθέσεων σε εθνικό επίπεδο. Τούτο θα ήταν επωφελές και για τη συζήτηση σχετικά με τη βελτίωση της νομοθεσίας και την εφαρμογή και επιβολή της.

⁽¹⁰⁾ ΕΕ C 24 της 31.01.2006. Στη γνωμοδότηση αυτή η ΕΟΚΕ ισχυρίζεται ότι μολονότι «τα κράτη μέλη πρέπει να συνεχίσουν να έχουν διακριτική ευχέρεια στον καθορισμό ιδίων μεθόδων και διαδικασιών εφαρμογής», θεωρεί ότι «το επόμενο βήμα όσον αφορά τη συνεργασία μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των εθνικών αρχών για την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας και των πολιτικών της Ένωσης είναι η ενίσχυση ή η εναρμόνιση της διοικητικής ικανότητας εφαρμογής των πολιτικών σε εθνικό επίπεδο», σημεία 4.2.1 και 4.2.4. Στο κεφάλαιο 4 διατυπώνονται παρόμοιες προτάσεις.

⁽⁸⁾ Βλέπε τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Ιούνιος 2006.

⁽⁹⁾ Αξίζει να σημειωθεί ότι η αρχική αντίδραση της κοινής γνώμης στη Δανία όσον αφορά τη Συνταγματική Συνθήκη αρχικά ήταν μάλλον θετική, ακριβώς επειδή προέβλεπε πιο δημοκρατικές και πιο διαφανείς διαδικασίες. Αντίθετα, η επιτροπή διαλόγου, ένα βήμα της κυβερνήσεως και των κοινωνικών εταίρων στη Γαλλία για τη συζήτηση των ευρωπαϊκών θεμάτων δεν έχει πλέον πρακτική σημασία.

6.2.4 Η διεξαγωγή μιας γενικής ανάλυσης και η εξαγωγή πρακτικών συμπερασμάτων από αυτή αποτελεί ένα ιδιαίτερα πολύπλοκο θέμα. Οι εθνικές και περιφερειακές αρχές εκφράζουν, επίσης, εντονότερα την ανάγκη ανταλλαγής απόψεων και γνώσεων με σκοπό την κατάλληλη διαχείριση υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕΟΚΕ είναι υπέρ της εξέτασης, σε μόνιμη βάση, των εθνικών πρακτικών και διαδικασιών. Θα μπορούσαν να ενθαρρυνθούν οι διμερείς ανταλλαγές απόψεων μεταξύ εθνικών διοικήσεων, κατά το παράδειγμα του κέντρου γνώσης IMPEL⁽¹⁾ και του δικτύου SOLVIT.

6.2.5 Θα μπορούσαν, επίσης, να λαμβάνονται υπόψη σχόλια από τους επιχειρηματικούς κύκλους, τους κοινωνικούς εταίρους και την κοινωνία των πολιτών. Όλοι οι προαναφερόμενοι φορείς καταδεικνύουν μεγάλο ενδιαφέρον για τη διαδικασία βελτίωσης της νομοθεσίας, καθώς και της εφαρμογής και επιβολής της, για την

οποία απαιτούνται διαφάνεια και αποτελεσματικές διαβουλεύσεις σε εθνικό επίπεδο ήδη από τα αρχικά στάδια.

6.2.6 Το σύστημα πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά (Internal Market Information — IMI), το οποίο αποσκοπεί στη διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των διοικήσεων των κρατών μελών και στην καλύτερη εφαρμογή των κανόνων της εσωτερικής αγοράς πρέπει να αναπτυχθεί και να χρησιμοποιείται περαιτέρω.

6.2.7 Θα ήταν χρήσιμο να συνταχθεί ένας κοινοτικός οδηγός σχετικά με τις κοινοτικές διαδικασίες και πρακτικές. Ένας τέτοιος οδηγός, στον οποίο θα λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα του κέντρου γνώσης, θα μπορούσε να λειτουργήσει καθοδηγητικά για τη διαδικασία αποτελεσματικών εθνικών διαδικασιών, βελτίωσης της νομοθεσίας καθώς και εφαρμογής και επιβολής της στο σύνολό της.

Βρυξέλλες, 14 Δεκεμβρίου 2006

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽¹⁾ Το «Δίκτυο για την εφαρμογή και την επιβολή του δικαίου του περιβάλλοντος» (IMPEL), το οποίο δημιουργήθηκε το 1992, αποτελεί ένα ανεπίσημο δίκτυο ευρωπαϊκών ρυθμιστικών αρχών που ασχολούνται με την εφαρμογή και επιβολή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Στο δίκτυο αυτό συμμετέχουν σήμερα 30 χώρες — όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι δύο υπό ένταξη χώρες, Βουλγαρία και Ρουμανία, οι δύο υποψηφίες χώρες, Κροατία και Τουρκία και η Νορβηγία, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Το ακόλουθο κείμενο της γνωμοδότησης του τμήματος απερρίφθη υπέρ των τροπολογιών που υιοθέτησε η ολομέλεια, μολονότι έλαβε περισσότερες από το ένα τέταρτο των ψήφων:

1.1 Το Συμβούλιο Υπουργών διαδραματίζει αποφασιστικό ρόλο στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, ο συντονισμός και η χάραξη πολιτικής σε εθνικό επίπεδο δεν συζητήθηκε ποτέ σε βάθος σε επίπεδο ΕΕ. Η ΕΕ αποτελεί μοναδική περίπτωση όσον αφορά την κατανομή της κυριαρχίας. Κατά συνέπεια, η ΕΕ χρειάζεται μια διαφανή διακυβέρνηση πολλών επιπέδων σε ευρύ φάσμα τομέων. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι σαφώς καθορισμένες και αποτελεσματικές εθνικές πολιτικές και διοικητικές διαδικασίες στα κράτη μέλη αποτελούν, σε συνδυασμό με την βελτίωση της νομοθεσίας και την εφαρμογή και επιβολή της, αναπόσπαστο τμήμα της χρήσιμης διακυβέρνησης στην ΕΕ. Ταυτόχρονα, θα ενισχύσουν τη διαφάνεια και θα αποσαφηνίσουν τον αντίκτυπο της κοινοτικής νομοθεσίας και των πολιτικών της ΕΕ έναντι της ευρύτερης κοινωνίας. Η ανάλυση των εθνικών πρακτικών αντικατοπτρίζει σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την πολιτική και διοικητική διαχείριση υποθέσεων της ΕΕ. Αυτή η ανάλυση θα πρέπει να δρομολογήσει συζήτηση σχετικά με τις κυβερνητικές — πολιτικές και διοικητικές — διαδικασίες τις σχετιζόμενες με την ΕΕ. Μπορούν να εντοπιστούν οι ευκαιρίες και βέλτιστες πρακτικές. Η διεξαγωγή ανοιχτής συζήτησης σε ολόκληρη την Ευρώπη, όσον αφορά τον καλύτερο δυνατό τρόπο διαχείρισης των ευρωπαϊκών υποθέσεων σε εθνικό επίπεδο, θα ήταν επωφελής και για τη συζήτηση σχετικά με την βελτίωση της νομοθεσίας και την εφαρμογή και επιβολή της. Η ΕΟΚΕ προτείνει τη δημιουργία ενός κέντρου γνώσης, στο οποίο οι εθνικοί αξιωματούχοι, η Επιτροπή και η ακαδημαϊκή κοινότητα θα σωρεύουν γνώσεις και θα συγκεντρώνουν στοιχεία σχετικά με τις εθνικές διαδικασίες, θα προωθούν την ανταλλαγή απόψεων και θα τροφοδοτούν τη συζήτηση. Θα μπορούσαν, επίσης, να λαμβάνονται υπόψη σχόλια από τους επιχειρηματικούς κύκλους, τους κοινωνικούς εταίρους και την κοινωνία των πολιτών.

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας: 74 ψήφοι υπέρ της τροποποίησης του σημείου, 59 κατά και 16 αποχές.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής — Η ανανεωμένη πολιτική της Ε.Ε. για τον τουρισμό: για μια ισχυρότερη σύμπραξη υπέρ του ευρωπαϊκού τουρισμού»

COM(2006) 134 τελικό

(2006/C 325/04)

Στις 17 Μαρτίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω ανακοίνωση

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 14 Νοεμβρίου 2006 με βάση εισηγητική έκθεση του εισηγητή, κ. MENDOZA, και του συνεισηγητή, κ. BARROS VALE.

Κατά την 431^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 13^{ης} και 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 14^{ης} Δεκεμβρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 75 ψήφους υπέρ, 6 κατά και 14 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της και αξιολογεί θετικά την Ανακοίνωση της Επιτροπής «**Η ανανεωμένη πολιτική της Ε.Ε. για τον τουρισμό: για μια ισχυρότερη σύμπραξη υπέρ του ευρωπαϊκού τουρισμού**» και υποστηρίζει τη δέσμευση που αναλαμβάνει η Επιτροπή να καθορίσει με σαφήνεια την τουριστική στρατηγική και πολιτική για τα επόμενα χρόνια.

1.2 Αναγνωρίζεται η προσπάθεια της Επιτροπής να συμπύξει σημαντικό αριθμό εγγράφων, γνωμοδοτήσεων και συζητήσεων. Με το αποτέλεσμα που προκύπτει εκπληρώνεται κατάλληλα η αποστολή της μετάδοσης με σαφή τρόπο στην κοινωνία αυτής της ανανεωμένης τουριστικής πολιτικής.

1.3 Κρίνεται εύστοχη η θεμελίωση της νέας αυτής πολιτικής στην ανανεωμένη στρατηγική της Λισσαβώνας καθώς και οι στόχοι που τίθενται σε ό,τι αφορά την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας.

1.4 Θεωρείται εύστοχος ο εντοπισμός, στην Ανακοίνωση της Επιτροπής, των υφιστάμενων προκλήσεων καθώς και ο τρόπος με τον οποίο προτείνεται να αντιμετωπιστούν. Η προτεινόμενη μεθοδολογία συνίσταται στη συμμετοχή όλων των παραγόντων υπό διάφορες μορφές συνεργασίας και «Ανταγωνιστικής συνεργασίας», η συμμετοχή δε αυτή θεωρείται η σπονδυλική στήλη της νέας τουριστικής πολιτικής.

1.5 Θεωρείται ότι ευλόγως η Επιτροπή αναλαμβάνει τη δέσμευση να εφαρμόσει τη νέα πολιτική μέσω της συνεργασίας, της προώθησης δράσεων υποστηρίξις και του συντονισμού μεταξύ των διαφόρων παραγόντων, αλλά η ΕΟΚΕ φρονεί ότι θα πρέπει να αναπτυχθεί πληρέστερα η συγκεκριμένη μεθοδολογία καθώς και τα μέσα δράσης. Εννοείται ότι η Γενική Διεύθυνση Επιχειρήσεων πρέπει να διαδραματίσει πιο ενεργό ηγετικό ρόλο σε ό,τι αφορά την ανάληψη σημαντικού αριθμού πρωτοβουλιών σε ευρωπαϊκή κλίμακα.

1.6 Η ΕΟΚΕ προτείνει ακόμη μια φορά να συσταθεί, στα πλαίσια της ανάπτυξης αυτής της πολιτικής συνεργασίας, **Ευρωπαϊκό Συμβουλευτικό Συμβούλιο Τουρισμού** και να εξεταστούν οι προϋποθέσεις για τη σύσταση **Ευρωπαϊκού Οργανισμού Τουρισμού**.

1.7 Θεωρείται θετική η βούληση που εκδηλώνει η Επιτροπή σε ό,τι αφορά τη βελτίωση της χρήσης των διαθέσιμων χρηματοδοτικών μέσων, αλλά εκφράζεται δυσaréσκεια για την απουσία πρότασης σχετικά με κάποιο πρόγραμμα που να αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των προκλήσεων του τουρισμού, οι οποίες, κατά τα άλλα, εντοπίζονται πολύ ορθά. Συγκεκριμένα, στον τομέα του κοινωνικού τουρισμού, θεωρείται ότι υπάρχει επαρκές πεδίο για τη δρομολόγηση διεθνικού πειράματος με τη μορφή πιλοτικού σχεδίου.

1.8 Η ΕΟΚΕ αναμένει με μεγάλη προσδοκία και ελπίδα την ολοκλήρωση των εργασιών που διεξάγονται αυτή τη στιγμή στα πλαίσια της Ατζέντας 21 για τον τουρισμό, έγγραφο το οποίο αναμφισβήτητα θα συμπληρώσει και θα συγκεκριμενοποιήσει τη γενική πολιτική αειφορίας στον τομέα του ευρωπαϊκού τουρισμού. Η δημιουργία βάσεων δεδομένων ορθών πρακτικών τόσο σε ό,τι αφορά την αειφορία όσο και την ποιότητα, τη δημιουργικότητα και την ανταγωνιστικότητα του τουρισμού, νοείται ως ένα υπόβαθρο κατάλληλων μέσων τα οποία θα πρέπει η Επιτροπή να προωθήσει.

1.9 Σε ό,τι αφορά τις στατιστικές, η ΕΟΚΕ προτείνει να δημιουργηθεί ένα δίκτυο Παρατηρητηρίων Τουρισμού που να καθιστά δυνατό όχι μόνο να αποτυπώνονται τα στοιχεία του τομέα αλλά και να αντικατοπτρίζεται μια στρατηγική και διερευνητική θεώρηση, με δυνατότητα πρόβλεψης των μελλοντικών δραστηριοτήτων.

1.10 Η ΕΟΚΕ προσφέρεται να συνεχίσει να παράγει έργο στον τουριστικό τομέα ακολουθώντας τις κατευθυντήριες γραμμές που καθορίζονται στην Ανακοίνωση της Επιτροπής και καλεί τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά όργανα, τα κράτη μέλη, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και περιφερειακής διοίκησης, τους παράγοντες του τομέα, δηλαδή τους επιχειρηματίες και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, και όλους τους πολίτες να συνεργαστούν ώστε να γίνει γνωστός και να υποστηριχθεί ο τουρισμός ως δικαίωμα όλων και ως στρατηγική οικονομική δραστηριότητα για το μέλλον της Ευρώπης.

2. Η ανακοίνωση της Επιτροπής

Προκειμένου να γνωρίσουμε καλύτερα και να κατανοήσουμε αυτό που η Επιτροπή επιθυμεί να μεταδώσει σε όλους τους ενδιαφερόμενους παράγοντες και τα ευρωπαϊκά όργανα, θα αναφερθούμε συνοπτικά στα κύρια σημεία του εγγράφου της Επιτροπής.

2.1 Ο τουρισμός και η ανανεωμένη στρατηγική της Λισσαβώνας

2.1.1 Η πρόκληση της ανάπτυξης και των θέσεων εργασίας.

Η ανακοίνωση της Επιτροπής, στο κεφάλαιο 1, συνδέει τη νέα ευρωπαϊκή πολιτική τουρισμού με την ανάγκη να εφαρμοστεί η ανανεωμένη στρατηγική της Λισσαβώνας. Αναγνωρίζεται ρητώς ο σημαντικός ρόλος τον οποίο διαδραματίζει ο τουρισμός σήμερα για τη διατήρηση και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, ενώ εύστοχα χαρακτηρίζεται ο τουρισμός ως μια οικονομική δραστηριότητα που μπορεί να συνεχίσει, και μάλιστα να αυξήσει, τη συμβολή της στην πλήρη απασχόληση. Η ανακοίνωση της Επιτροπής αναλύει τη σύνθεση του τομέα και υπογραμμίζει το ευρύ φάσμα υπηρεσιών και επαγγελμάτων που συμμετέχουν στην ανάπτυξη του και τη σημαντική συμμετοχή που έχουν οι πολύ μικρές και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στο σύνολο του τουριστικού τομέα. Στην ανακοίνωση επισημαίνεται ότι ο τουρισμός, λόγω των ειδικών χαρακτηριστικών του, αποτελεί τον ιδανικό τομέα για την ευελιξία της απασχόλησης, αλλά δεν παραβλέπεται και η ανάγκη αντισταθμιστικών μέτρων που να εξασφαλίζουν τη σταθερότητα και την ποιότητα της απασχόλησης στον τουριστικό τομέα.

Όπως αναφέρει η Επιτροπή, ο τουρισμός διαδραματίζει βασικό ρόλο στην περιφερειακή ανάπτυξη της Ευρώπης, ενώ ο παράγοντας «αειφορία» έχει θετική επίδραση σε διάφορους οικονομικούς και κοινωνικούς τομείς. Υπό την έννοια αυτή, η «Ευρωπαϊκή ατζέντα 21 για τον τουρισμό», υπό κατάρτιση πρωτοβουλία της Επιτροπής, θα αποτελέσει αναμφισβήτητα τον ιδανικό οδηγό και μέσον για να εξασφαλιστεί η βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού.

Ένας άλλος παράγοντας που πρέπει να ληφθεί υπόψη σε ό,τι αφορά τη συμβολή του τουρισμού στη στρατηγική της Λισσαβώνας είναι η διεύρυνση της Ε.Ε. και η θετική επίδραση που αντιπροσωπεύει για την ανάπτυξη και τη δημιουργία απασχόλησης.

Προκειμένου να υλοποιηθούν όλα αυτά, απαιτείται η συμμετοχή και συνεργασία όλων των ιδιωτικών και δημοσίων φορέων σε όλα τα επίπεδα, πράγμα που αποτελεί τη βάση στην οποία στηρίζεται η νέα ευρωπαϊκή πολιτική τουρισμού που προτείνει η Επιτροπή.

2.1.2 Οι προκλήσεις για τον τουρισμό. Στην ανακοίνωση της Επιτροπής, παρατίθενται διάφορες γενικές προκλήσεις για τον ευρωπαϊκό τουρισμό, προκλήσεις που απορρέουν από βαθιές αλλαγές στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια κοινωνία.

Η πρώτη πρόκληση προκύπτει από τη δημογραφική διάρθρωση, η οποία μεταβάλλεται ριζικά, και συνίσταται στο ότι πολύ περισσότερα άτομα, και ιδιαίτερα άτομα άνω των 50 ετών, ταξιδεύουν περισσότερο, με αποτέλεσμα ο τουρισμός να πρέπει να προσαρμοστεί στις νέες απαιτήσεις αυτής της ομάδας ηλικίας.

Άλλη σημαντική πρόκληση συνίσταται στην εμφάνιση, σε παγκόσμιο επίπεδο, νέων προορισμών, που καθιστούν υποχρεωτική την προσαρμογή των προϊόντων και υπηρεσιών στη νέα πραγματικότητα της αγοράς.

Και, τέλος, αναδεικνύεται η ανάγκη να αναπτυχθεί ο τουρισμός υπό συνθήκες οικονομικής, κοινωνικής, περιβαλλοντικής και πολιτισμικής βιωσιμότητας.

Στην ανακοίνωση της Επιτροπής αναφέρεται ότι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας είναι ο κατάλληλος τρόπος για την αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών και την εκπλήρωση των στόχων της στρατηγικής της Λισσαβώνας.

2.1.3 Διάλογος και σύμπραξη. Προκειμένου να εκπληρωθεί ο στόχος της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας, η ανακοίνωση της Επιτροπής τάσσεται υπέρ του διαλόγου και της σύμπραξης μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων φορέων. Όλες οι συμπράξεις, ανεξάρτητα από το επίπεδο στο οποίο αναπτύσσονται, είναι αναγκαίες και αποτελούν το βασικό κορμό της δράσης στον τουριστικό τομέα.

2.2 Η ανανεωμένη ευρωπαϊκή πολιτική για τον τουρισμό. Η Επιτροπή, στην ανακοίνωσή της, προτείνει την υιοθέτηση μιας νέας ευρωπαϊκής πολιτικής τουρισμού που να έχει ως στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, υπό συνθήκες βιωσιμότητας, στην Ευρώπη και παγκοσμίως. Προς το σκοπό αυτό, προτείνει διάλογο, συντονισμό και συνεργασία σε όλα τα επίπεδα.

2.2.1 Μέτρα ενσωμάτωσης για τον τουρισμό. Στην ανακοίνωση της Επιτροπής παρατίθενται τρεις δέσμες μέτρων:

— Βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου με την επέκταση της χρήσης της αξιολόγησης του αντικτύπου, με την αναλυτική εξέταση των νομοθετικών προτάσεων που εκκρεμούν και με την απλοποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας.

— Συντονισμός όλων των κοινοτικών πολιτικών που επηρεάζουν τον τουρισμό, με την πραγματοποίηση διαβουλεύσεων και διαλόγου, με διαδραστική διαδικασία, με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς.

— Βελτίωση της χρήσης των διαθέσιμων ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών μέσων: ΕΤΠΑ, Ταμείο Συνοχής, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και άλλα που μπορούν να προαγάγουν την αειφόρο ανάπτυξη του τουρισμού.

Στην ανακοίνωση της Επιτροπής προτείνεται να ανατεθούν στις ειδικευμένες υπηρεσίες της Επιτροπής πολύ σημαντικά καθήκοντα σε ό,τι αφορά το συντονισμό των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνονται τόσο σε ιδιωτικό όσο και σε δημόσιο επίπεδο. Ειδικότερα, πρόκειται για τις λειτουργίες που απαιτούνται για να προαχθεί η διαδραστική ενημέρωση του τομέα και να επιτευχθεί η συνεργασία όλων προκειμένου να αξιοποιηθεί, από την άποψη του τουρισμού, το σύνολο των κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων.

2.3 Προώθηση ενός αειφόρου τουρισμού. Στην ανακοίνωση της Επιτροπής αντιμετωπίζεται ως βασικό στοιχείο για τη διαμόρφωση της νέας ευρωπαϊκής τουριστικής πολιτικής η υλοποίηση μιας πρότασης της Ευρωπαϊκής ατζέντας 21 για τον τουρισμό. Οι εργασίες για την κατάρτισή της βρίσκονται αυτή τη στιγμή υπό εξέλιξη και προβλέπεται να ολοκληρωθούν το 2007.

Μέχρι την ολοκλήρωση των εν λόγω στρατηγικών εργασιών, η Επιτροπή προβλέπει την άμεση ανάληψη διαφόρων ειδικών δράσεων, μεταξύ των οποίων πρέπει να υπογραμμιστεί — επειδή αποτέλεσε αντικείμενο επτά τουλάχιστον γνωμοδοτήσεων πρωτοβουλίας της ΕΟΚΕ — η δράση που αποσκοπεί στη διευκόλυνση της ανταλλαγής ορθών πρακτικών στον τομέα του τουρισμού σε σχέση με διάφορα θέματα: πρόσβαση και αειφορία, αθλητισμός, πολιτισμός, οικονομική ανάπτυξη, ευρωπαϊκή διεύρυνση, συνεργασία δημόσιου-ιδιωτικού τομέα και κοινωνικός τουρισμός στην Ευρώπη.

2.4 Βελτίωση της κατανόησης και της προβολής του τουρισμού. Στην ανακοίνωση της Επιτροπής παρατίθενται διάφορες βασικές πολιτικές που αποσκοπούν στην αύξηση της στρατηγικής σημασίας του τουρισμού στην γενική ευρωπαϊκή πολιτική. Μεταξύ αυτών συμπεριλαμβάνονται οι εξής:

— Βελτίωση της διάθεσης στατιστικών για τον τουριστικό τομέα, μεταξύ των οποίων πρέπει να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στους Δορυφορικούς Λογαριασμούς Τουρισμού (CST)

— Εξακολούθηση της προώθησης ειδικών τουριστικών προορισμών, μεταξύ άλλων μέσω της δικτυακής πύλης που έχει δημιουργηθεί προς το σκοπό αυτό από την Επιτροπή και που, αναμφισβήτητα, θα αποτελέσει στο εγγύς μέλλον ένα ισχυρό μέσον προώθησης πολιτισμικών και αθλητικών εκδηλώσεων, καθώς και ευρύ φάσμα δυνατοτήτων διαφήμισης.

— Βελτίωση της προβολής του τουρισμού με κοινό στόχο μέσω διαφόρων κοινών δράσεων με τα κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η διοργάνωση κάθε χρόνο του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Τουρισμού που έχει καθιερωθεί από το 2002 και μετά. Η Επιτροπή εκφράζει τη βούληση να συνεχίσει τις προσπάθειες για να δώσει δημοσιότητα στις προτάσεις και συμπεράσματα, ή απλώς να πραγματοποιήσει συζητήσεις για τα θέματα που ενδιαφέρουν τον τομέα. Κατά τον ίδιο τρόπο, πρέπει, στα πλαίσια κάθε προεδρίας του Συμβουλίου, να αναλαμβάνονται διάφορες ενέργειες με στόχο την αύξηση της προβολής και παρουσίας του τουρισμού στην Ευρώπη.

2.5 Συμπέρασμα της ανακοίνωσης

Η ανακοίνωση της Επιτροπής καταλήγει με τη βασική διαπίστωση ότι χρειάζεται πλήρης συνεργασία μεταξύ όλων των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων για την υιοθέτηση και εφαρμογή στην πράξη των τουριστικών πολιτικών. Η σύσταση για την καθιέρωση συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, η οποία και θα εξασφαλίσει μακροπρόθεσμα έναν αειφόρο ευρωπαϊκό τουρισμό. Καθίσταται έτσι σαφής ο στόχος που επιδιώκει η Επιτροπή με την υποβολή της παρούσας ανακοίνωσης.

3. Γενικές παρατηρήσεις της γνωμοδότησης

3.1 Ο τουρισμός έχει — όπως το αξίζει — ευρεία παρουσία στα έγγραφα των ευρωπαϊκών οργάνων, τόσο τα στρατηγικά όσο και τα λειτουργικά, αλλά η παρουσία αυτή δεν είναι ακόμη ανάλογη με τη σπουδαιότητα που έχει σήμερα ο τουρισμός ως οικονομική δραστηριότητα και με το αντίστοιχο μελλοντικό δυναμικό του στην Ευρώπη. Η σπουδαιότητα αυτή υπερβαίνει το αμείωτο οικονομικό επίπεδο και περιλαμβάνει σαφή κοινωνικά και πολιτισμικά στοιχεία καθώς και στοιχεία πολιτισμικής κληρονομιάς και ολοκλήρωσης της ιδιότητας του πολίτη, με αποτέλεσμα ο εγκάρσιος χαρακτήρας του τουρισμού να επηρεάζει σημαντικό αριθμό κοινοτικών στρατηγικών, πολιτικών και δράσεων.

3.2 Πρέπει να επισημανθεί ότι, ενώ ο τουρισμός δεν είναι σήμερα μια κοινή ευρωπαϊκή πολιτική της Ε.Ε., διάφορα ευρωπαϊκά όργανα καθορίζουν μέτρα και δράσεις που έχουν επίδραση στον τουρισμό ή που στηρίζονται στον τουρισμό ως μέσον για την επίτευξη διαφόρων πρωταρχικών στόχων της Ε.Ε.. Η νέα Συνταγματική Συνθήκη, η έγκριση της οποίας εκκρεμεί, προχωρεί προς την κατεύθυνση της αναγνώρισης ενός ρόλου συμπλήρωσης και συντονισμού των εθνικών πολιτικών με στόχο την προώθηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και αναγνωρίζει τον οικονομικό χαρακτήρα του τουρισμού.

3.3 Ο τουρισμός έχει παρουσία σε διάφορα κοινοτικά όργανα:

- Στο **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο**, όπου έχουν υιοθετηθεί επανειλημμένα ψηφίσματα διαφόρων φύσεων σχετικά με τον τουρισμό και τον αντίκτυπό του στην απασχόληση και την οικονομία. Αρκεί, εδώ, να αναφερθούν τα ψηφίσματα με θέμα «Τουρισμός και ανάπτυξη» και «Νέες προοπτικές και νέες προκλήσεις για το βιώσιμο τουρισμό».
- Στο **Συμβούλιο της Ε.Ε.**, το οποίο ασχολήθηκε με τον τουρισμό σε διάφορες περιπτώσεις μέσω Πορισμάτων και Σχεδίων Δράσης, βασικά για να τονίσει την ανάγκη αειφορίας, ανταγωνιστικότητας και ικανότητας δημιουργίας θέσεων απασχόλησης. Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει στα Πορίσματα του Συμβουλίου που υιοθετήθηκαν στις 7 Ιουλίου 2006 σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής για την ανανεωμένη τουριστική πολιτική στην Ε.Ε., για την οποία εκφράζεται ικανο-

ποίηση, ενώ καλείται η Επιτροπή να διαδραματίσει ενεργό ρόλο στο συντονισμό των διαφόρων πολιτικών.

- Στην **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, μέσω των διαφόρων ανακοινώσεων, της καθιέρωσης, ενίσχυσης και διατήρησης των Ευρωπαϊκών Φόρουμ Τουρισμού, της διοργάνωσης διασκέψεων σχετικά με διάφορα θέματα: κοινωνικός τουρισμός, ατζέντα 21 για τον τουρισμό και πολλές άλλες δραστηριότητες.
- Στην **Επιτροπή των Περιφερειών**, η οποία, μεταξύ άλλων εργασιών, εξέδωσε γνωμοδοτήσεις σχετικά με τις ακόλουθες ανακοινώσεις της Επιτροπής: «Πλαίσιο συνεργασίας για το μέλλον του ευρωπαϊκού τουρισμού» και «Βασικές κατευθύνσεις για την αειφορία του ευρωπαϊκού τουρισμού».
- Στην **Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή**, η οποία έχει επιδείξει και επιδεικνύει πάντα ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε ό,τι αφορά τον τουρισμό, όπως αποδεικνύουν οι πλέον των 11 γνωμοδοτήσεις που υιοθετήθηκαν από το 1999 και μετά, η ενεργός συμμετοχή στα διάφορα Ευρωπαϊκά Φόρουμ Τουρισμού που διοργανώνει η Επιτροπή, η συμμετοχή και προώθηση πολλαπλών ημερίδων σχετικά με διάφορες πτυχές του τουρισμού, όπως π.χ. κατά τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Τουρισμού του έτους 2005 στις Βρυξέλλες και του έτους 2006 στην πόλη Λεόν. Επισημαίνεται ιδιαίτερα η αμοιβαία συνεργασία της ΕΟΚΕ με τα άλλα όργανα σε όλες τις πρωτοβουλίες που το καθένα από αυτά έχει αναλάβει στον τομέα του τουρισμού.

3.4 Η παρούσα γνωμοδότηση επιδιώκει να αποτελέσει όχι μόνο μια απλή αξιολόγηση, περισσότερο ή λιγότερο κριτική, της ανακοίνωσης της Επιτροπής και κατάλογο των αντίστοιχων συστάσεων που θα προκύψουν από τη συζήτηση σχετικά με την ανακοίνωση αυτή, αλλά και ανάλυση των υπό εξέλιξη πρωτοβουλιών. Επιδιώκει, επίσης, να υποβάλει σαφείς προτάσεις. Υπό την έννοια αυτή, αξιολογείται θετικά η ανακοίνωση της Επιτροπής, αλλά πρόθεση της γνωμοδότησης είναι να τονίσει συγκεκριμένες δράσεις που διαμορφώνουν στο σύνολό τους μια τουριστική πολιτική. Στην παρούσα ευρωπαϊκή πολιτική υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία τα οποία, ενώ δεν είναι άμεσα στοιχεία τουρισμού, έχουν ζωτική επίδραση στην ανάπτυξη του: ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, υπηρεσιών και εμπορευμάτων, μεταφορές και, μεταξύ άλλων, περιβάλλον — σχετικά με όλα αυτά πρέπει να οικοδομηθεί μια ανταγωνιστική και βιώσιμη τουριστική πολιτική.

3.5 Ως γενικός προσανατολισμός, στην παρούσα γνωμοδότηση, δηλώνονται συγκεκριμένα τα εξής:

- Ο τουρισμός, όπως αναφέρεται και στον Παγκόσμιο Κώδικα Δεοντολογίας για τον Τουρισμό, είναι δικαίωμα όλων των πολιτών το οποίο και συνεπάγεται καθήκοντα ορθών πρακτικών.
- Είναι ένα δικαίωμα το οποίο, επιπλέον, παράγει πλούτο και άμεση και έμμεση απόδοση ιδιαίτερα μεταξύ πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, διαμορφώνοντας μια στρατηγική βιομηχανία που έχει αποδειχθεί σταθερή, για την Ευρώπη.
- Η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών από τους φορείς του τομέα και το αίσθημα ευθύνης των χρηστών έναντι των τοπικών κοινωνιών αποτελούν αξίες που θα πρέπει να διαφυλάξουμε ως βάση για τη συνέχειά του.
- Ο τουρισμός επηρεάζει, και πρέπει να επηρεάζει θετικά, το τοπικό και περιφερειακό επίπεδο από οικονομική, πολιτισμική και περιβαλλοντική άποψη, και, υπό την έννοια αυτή, αποτελεί μέσο για να γνωρίζουμε άλλους πολιτισμούς και διαφορετικούς τρόπους ζωής και διαπεριφερειακής συνεργασίας.

- Ο τουρισμός είναι ένας τομέας δυναμικός ο οποίος δημιουργεί πολλές θέσεις απασχόλησης τώρα και στο μέλλον και διαθέτει ικανότητα δημιουργίας θέσεων απασχόλησης που να χαρακτηρίζονται από ποιότητα, σταθερότητα και δικαιώματα.
- Ο τουρισμός δεν είναι απαλλαγμένος από προβλήματα, όπως ο μαζικός και εποχιακός χαρακτήρας, που οδηγεί στη μείωση της ανταγωνιστικότητας.
- Πιστεύουμε ότι χρειάζεται μια Ατζέντα 21 για τον ευρωπαϊκό τουρισμό με σαφήνεια οπτικής και με φιλόδοξους στόχους.
- Το ευρωπαϊκό τουριστικό πρότυπο είναι μια εσωτερική ανάγκη και μπορεί να αποτελέσει ένα παγκόσμιο σημείο αναφοράς, εάν βασιστεί όχι στην αύξηση των κανονιστικών ρυθμίσεων αλλά σε αξίες ποιότητας, αειφορίας, πρόσβασης κ.λπ. τις οποίες να ενστερνιστούν οι τουριστικοί προορισμοί και όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς.
- Το ευρωπαϊκό τουριστικό πρότυπο βασίζεται στο ευρύ φάσμα προορισμών, αντιλήψεων σχετικά με τον τουρισμό και μορφών έκφρασης, από το οποίο και εμπλουτίζεται.
- Το εν λόγω ευρωπαϊκό τουριστικό πρότυπο, που προασπίζουμε, είναι ένα πρόσφορο μέσον για την ειρήνη και την κατανόηση των λαών.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Στην ανακοίνωση της Επιτροπής γίνεται μια γενική ανασκόπηση των βάσεων, των προκλήσεων, των πολιτικών, των κυριότερων δράσεων και της γενικής μεθοδολογίας μιας ανανεωμένης τουριστικής πολιτικής για την Ευρώπη. Η συμπερίληψη όλων αυτών σε μια σχετικά σύντομη ανακοίνωση απαιτήσε αναμφισβήτητητα σημαντική προσπάθεια σύνδεσης, καθώς και την ανάλυση σημαντικού αριθμού εγγράφων, γνωμοδοτήσεων και συζητήσεων. Πρέπει να τονιστεί ότι το αποτέλεσμα εκπληρώνει την αποστολή της μετάδοσης στην κοινωνία της βασικής άποψης της Επιτροπής σχετικά με τον τουρισμό και τις δράσεις που πρέπει να αναληφθούν σε αυτόν τον πολύπλοκο τομέα.

4.2 Κρίνεται εύστοχη η θεμελίωση από την Επιτροπή της νέας αυτής τουριστικής πολιτικής στην ανανεωμένη στρατηγική της Λισσαβώνας και στις δύο μεγάλες συνηστώσες της: την ανάπτυξη και την απασχόληση. Αν υποτεθεί ότι η μεγάλη κοινοτική στρατηγική συνίσταται στην επιδίωξη των στόχων αυτών, η συμβολή του τουρισμού σε αυτήν θα ενισχύσει αναμφισβήτητητα το ρόλο της και θα θέσει τις ορθές βάσεις για την ανάπτυξή της.

4.3 Θα ήταν ίσως σκόπιμο να αναλυθεί στην ανακοίνωση της Επιτροπής και ο ρόλος του τουρισμού στις μεγάλες κοινοτικές διακηρύξεις και στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, προκειμένου να διαφανεί πώς διαρθρώνεται στα κείμενα αυτά η υφιστάμενη τουριστική πολιτική και το βήμα πρόδου που αντιπροσωπεύει η ανανεωμένη ευρωπαϊκή πολιτική τουρισμού. Δεν πρέπει να λησμονείται ότι τα κράτη και οι περιφέρειες έχουν τονίσει επανειλημμένα ότι επιθυμούν να διατηρήσουν τις αρμοδιότητές τους σε ό,τι αφορά τον τουρισμό, χωρίς ωστόσο να πάψει η Ε.Ε. να έχει την ευθύνη προώθησης ορισμένων κοινών πτυχών που μπορούν να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα του ευρωπαϊκού τουριστικού τομέα. Π.χ., η δημιουργία και διατήρηση μιας ευρωπαϊκής δικτυακής πύλης για την προώθηση της Ευρώπης ως τουριστικού προορισμού αποτελεί ένα αίτημα το οποίο σήμερα υλοποιείται και βελτιώνεται. Σε μια εποχή που παύουν να υφίστανται τα εσωτερικά σύνορα, καθίστανται απαραίτητα τα κοινά μέτρα.

4.4 Οι προκλήσεις στις οποίες αναφέρεται η Επιτροπή είναι σαφώς οι κυριότερες προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει ο

τουρισμός κατά τις επόμενες δεκαετίες. Θα μπορούσε ίσως να επεκταθεί ο κατάλογός τους, αλλά η βασική πρόκληση της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας είναι αναμφισβήτητητα αρκετά ευρεία για να συμπεριλάβει και άλλες σημαντικές προκλήσεις, όπως η βελτίωση της ποιότητας, η καταπολέμηση του εποχιακού χαρακτήρα και η αύξηση του επαγγελματισμού των εργαζομένων στον τομέα του τουρισμού. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό, στα πλαίσια του ολοκληρωμένου προγράμματος δράσης για τη δια βίου μάθηση, να εξασφαλιστεί η επαγγελματική κατάρτιση των επαγγελματιών του τουριστικού τομέα και να αυξηθούν οι δεξιότητές τους. Με τη δράση αυτή θα ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα του τομέα και θα εξασφαλιστεί η υψηλή ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

4.5 Στην ανακοίνωση της Επιτροπής, γίνεται συνεχώς έκκληση για συνεργασία/σύμπραξη, δεδομένου ότι, όπως αναφέρεται και στον τίτλο της, προτείνεται η ενίσχυσή της να αποτελέσει τη σπονδυλική στήλη και την ταυτότητα της ανανεωμένης τουριστικής πολιτικής. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να υπογραμμιστεί ο σχετικός ρόλος των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των οργανώσεων των εργοδοτών, που πρέπει να συμπεριληφθούν στις διαδικασίες εταιρικής σχέσης, και που καλούνται να συμμετάσχουν σε όλες τις συζητήσεις και φόρουμ και στην εφαρμογή γενικών μέτρων για τη βελτίωση του τομέα. Θα ήταν επίσης ενδιαφέρον να δημιουργηθεί μια τράπεζα δεδομένων ορθών πρακτικών τουριστικής δραστηριότητας, η οποία θα μπορούσε να χρησιμεύσει για την ανταλλαγή επιτυχών εμπειριών συνεργασίας όλων των ενδιαφερόμενων φορέων. Κατά τον ίδιο τρόπο, θα ήταν σκόπιμη η δημιουργία σταθερών δικτύων πόλεων και τουριστικών προορισμών, στο πλαίσιο της κοινής βούλησης για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Αξιολογείται θετικά η καθιέρωση του «βραβείου αριστείας τουριστικών προορισμών» και τονίζεται ότι η έννοια αυτή θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει την ορθή αντιμετώπιση των εργασιακών και κοινωνικών σχέσεων και τη συμμετοχή των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των οργανώσεων εργοδοτών στην επιλογή του προς βράβευση προορισμού.

4.6 Η Επιτροπή αναλαμβάνει τη δέσμευση να εφαρμόσει τη νέα αυτή πολιτική μέσω της συνεργασίας, της προώθησης ειδικών δράσεων υποστήριξης και του συντονισμού των εμπλεκόμενων φορέων, αλλά θα ήταν ίσως αναγκαίο να αναπτυχθούν ευρύτερα οι συγκεκριμένες μορφές που θα πρέπει να λάβει η εφαρμογή καθεμιάς από τις τρεις αυτές μεθοδολογίες δράσης. Η Γενική Διεύθυνση Επιχειρήσεων έχει, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, να διαδραματίσει πολύ σημαντικό ρόλο σε ό,τι αφορά τα καθήκοντα συντονισμού όλων των ευρωπαϊκών πολιτικών που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τον τουρισμό, αλλά στην Επιτροπή αναπόκειται να προσδιορίσει το όργανο το οποίο θα είναι αρμόδιο για τον εν λόγω συντονισμό. Επίσης, θεωρείται ότι η Επιτροπή θα πρέπει να έχει πιο ενεργό ρόλο στην ανάληψη πρωτοβουλιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Συγκεκριμένα, πρέπει να αναφερθεί ότι η ΕΟΚΕ έχει προτείνει επανειλημμένα τη δημιουργία ενός **Ευρωπαϊκού Συμβουλευτικού Συμβουλίου Τουρισμού** και την εξέταση των προϋποθέσεων για τη δημιουργία ενός **Ευρωπαϊκού Οργανισμού Τουρισμού**.

4.7 Στην ανακοίνωση της Επιτροπής γίνεται σαφέστατη αναφορά στο στόχο και την αναγκαιότητα αύξησης της ανταγωνιστικότητας του ευρωπαϊκού τουριστικού τομέα. Ο αυξανόμενος παγκόσμιος ανταγωνισμός διαβρώνει την αποδοτικότητα των φορέων εκμετάλλευσης. Για το λόγο αυτό, και για να διατηρηθεί ο ηγετικός ρόλος της Ευρώπης στον παγκόσμιο τουριστικό τομέα, θα απαιτηθούν στο μέλλον σημαντικές προσπάθειες καινοτομίας, ποιότητας, υποστήριξης της δημιουργικότητας και αύξησης της παραγωγικότητας όλων των εμπλεκόμενων παραγόντων και φορέων.

4.8 Θεωρείται ότι, στην ανακοίνωση της Επιτροπής, δεν τονίζεται ο ρόλος των Τεχνολογιών των Πληροφοριών και των Επικοινωνιών (ΤΠΚ) στο νέο τοπίο του τουρισμού, τόσο από την άποψη των χρηστών όσο και από την άποψη των επιχειρήσεων και φορέων του τομέα. Κατά τα επόμενα έτη, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στις δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης που αναπτύσσονται στον τουριστικό τομέα προκειμένου να βελτιωθεί η χρήση των τεχνολογιών αυτών.

4.9 Σε ό,τι αφορά το μέτρο της «Βελτίωσης της νομοθεσίας», η ΕΟΚΕ το αξιολογεί πολύ θετικά, αλλά πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η μείωση της νομοθεσίας δεν ισοδυναμεί πάντα και με βελτίωση της νομοθεσίας. Για την προσαρμογή των εργασιακών κανονιστικών ρυθμίσεων του τομέα, απαιτείται η διεξαγωγή συλλογικών διαπραγματεύσεων σε τομείς που θα καθορίσουν οι κοινωνικοί εταίροι.

4.10 Σημαντική κρίνεται η βούληση που εκδηλώνεται σε ό,τι αφορά την υιοθέτηση συγκεκριμένων μέτρων και ειδικότερα για την καλύτερη χρήση των διαθέσιμων ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών μέσων, αλλά διαπιστώνεται ότι θα έπρεπε να υπάρχει μεγαλύτερη συγκεκριμενοποίηση και να προτείνεται κάποιο πρόγραμμα που να αποσκοπεί ειδικά στην αντιμετώπιση των σημαντικών προκλήσεων του ευρωπαϊκού τουρισμού, οι οποίες εντοπίζονται πολύ ορθά στην ανακοίνωση. Εννοείται ότι πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι πόροι που προορίζονται για τον τουρισμό εκπληρώνουν τους στόχους τους με αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα.

4.11 Σημαντικός είναι, εξάλλου, ο ρόλος που προβλέπεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής για την «Ευρωπαϊκή ατζέντα 21 για τον τουρισμό», στόχος της οποίας είναι να πλαισιωθούν οι στρατηγικές, τα προγράμματα και οι δράσεις για την ανάπτυξη της αειφορίας του τουρισμού. Αναμένεται ένα μεγάλο έγγραφο το οποίο αναμφισβή-

τητα θα διευκρινίσει πολύ διαφορετικά θέματα καθώς και τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές ισορροπίες. Θεωρείται ότι το έγγραφο αυτό θα πρέπει να εξετάζει εμπειριστικά το μεγάλο θέμα των ορίων της ανάπτυξης, του βιώσιμου ρυθμού ανάπτυξης των τουριστικών προορισμών και της προστασίας των παράκτιων ζωνών και άλλων ευαίσθητων φυσικών εκτάσεων, και να διατυπώνει βιώσιμες προτάσεις.

4.12 Σημαντικός είναι και ο ρόλος που προβλέπεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής για τις τουριστικές στατιστικές, αλλά ίσως θα έπρεπε να συνοδευτούν από μελέτες με σαφή στρατηγική και διερευνητική προσέγγιση οι οποίες να μπορούν να απεικονίζουν τάσεις, να συνάγουν συμπεράσματα και να προδιαγράφουν δράσεις για το μέλλον. Η δημιουργία ενός ή περισσότερων παρατηρητηρίων τουρισμού, διαρθρωμένων σε δίκτυο και ευρωπαϊκής κλίμακας, θα μπορούσε να έχει θετική συμβολή στην κάλυψη αυτής της ανάγκης που διαπιστώνεται στον τομέα. Θεωρούμε ότι επιβάλλεται οι τουριστικές στρατηγικές να δίνουν μεγαλύτερη σημασία στις μεταβλητές που αφορούν την απασχόληση.

4.13 Η ανακοίνωση της Επιτροπής αναφέρεται με μεγάλη σαφήνεια στην ανάγκη βελτίωσης της προβολής, κατανόησης και αποδοχής του τουρισμού από την ευρωπαϊκή κοινωνία. Όπως επισημαίνεται και στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για τη Δήλωση του Κατόβιτσε, καθώς και στη γνωμοδότηση με θέμα «Τουρισμός και πολιτισμός: δύο δυνάμεις στην υπηρεσία της ανάπτυξης», καθώς και σε άλλα έγγραφα της ΕΟΚΕ, αναγκαία είναι επίσης η ανάληψη ενημερωτικών εκστρατειών για την εκπαίδευση και κινητοποίηση του ενδιαφέροντος που να απευθύνονται σε ολόκληρο τον ευρωπαϊκό πληθυσμό και ιδιαίτερα στους νέους.

Βρυξέλλες, 14 Δεκεμβρίου 2006

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Αποδέσμευση και ενίσχυση του δυναμικού της Ευρώπης στους τομείς της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας»

(2006/C 325/05)

Με επιστολή της, στις 9 Αυγούστου 2006, η Ομοσπονδιακή Υπουργός Παιδείας και Έρευνας, δρ. SCHAVAN, ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, εξ ονόματος της μελλοντικής γερμανικής Προεδρίας της ΕΕ, να καταρτίσει γνωμοδότηση για το θέμα: «Αποδέσμευση και ενίσχυση του δυναμικού της Ευρώπης στους τομείς της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας»

Η ΕΟΚΕ αποφάσισε να αναθέσει την προετοιμασία των σχετικών εργασιών της στο ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση».

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, η ΕΟΚΕ αποφάσισε κατά την 431η σύνοδο ολομέλειας της 13^{ης} και 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2006) να ορίσει γενικό εισηγητή τον κ. WOLF και υιοθέτησε με 125 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

Περιεχόμενο:

1. Σύνοψη και συστάσεις
2. Γενικές πτυχές
3. Οικονομικά ζητήματα και σχετικές διαδικασίες
4. Διαρθρωτικές πτυχές και γενικό πλαίσιο
5. Ο παράγοντας άνθρωπος — Ανθρώπινο κεφάλαιο — Επιστήμονες και μηχανικοί

1. Σύνοψη και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το αίτημα που εξέφρασε η γερμανίδα ομοσπονδιακή υπουργός παιδείας και έρευνας, στο πλαίσιο της προετοιμασίας της γερμανικής Προεδρίας της ΕΕ, για την κατάρτιση διερευνητικής γνωμοδότησης με θέμα «Αποδέσμευση και ενίσχυση του δυναμικού της Ευρώπης στους τομείς της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας». Θεωρεί σημαντικό και σκόπιμο να συνηγορηθεί κατ' αυτόν τον τρόπο εγκρίτως και η γνώμη της ΕΟΚΕ — ως γέφυρας με την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών — σχετικά με αυτό το εξαιρετικά ευρύ και πολύπλευρο θέμα στη μελλοντική διαμόρφωση της πολιτικής στους τομείς της εκπαίδευσης, της έρευνας και της καινοτομίας.

1.2 Έχοντας υπόψη τις δύο ανακοινώσεις (1) της Επιτροπής για το θέμα Καινοτομία σε όλο του το εύρος, καθώς και την έξοχη έκθεση Αho (2), η παρούσα γνωμοδότηση επικεντρώνεται κατά κύριο λόγο στα θέματα της Έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης — που αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για τη βιωσιμότητα της καινοτομίας — και της αναγκαίας συναφούς εκπαίδευσης. Έτσι θα αποφευχθούν και οι εκτενείς αλληλεπικαλύψεις με τα δημοσιεύματα που προαναφέρθηκαν.

1.3 Η επιστημονική και η τεχνολογική αριστεία και η μετατροπή της σε ανταγωνιστική οικονομική ισχύ αποτελούν τις καθοριστικές προϋποθέσεις για τη διασφάλιση του μέλλοντός μας — π.χ. όσον αφορά το ενεργειακό ζήτημα και το πρόβλημα του κλίματος — τη διατήρηση και βελτίωση της θέσης της Ευρώπης στο παγκόσμιο περιβάλλον, καθώς και για την περαιτέρω επέκταση του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου και όχι τη διακινδύνευσή του.

1.4 Συνεπώς, η Ευρώπη θα πρέπει να συνειδητοποιήσει την παραδοσιακά ηγετική της θέση στους τομείς της έρευνας και καινο-

τομίας, και να τους αναζωογονήσει. Για το σκοπό αυτό, πρέπει να προωθηθούν περαιτέρω οι συναφείς απαραίτητες ικανότητες των πολιτών, να αυξηθούν σημαντικά οι επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη, να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητά τους, να ενδυναμωθεί το πνεύμα και η ικανότητα καινοτομίας και, επίσης, να εξαλειφθούν τα υφιστάμενα εμπόδια.

1.5 Για την υλοποίηση αυτού του στόχου η πλέον σημαντική προϋπόθεση είναι η δημιουργία ενός προοπτελάσιμου κοινωνικού περιβάλλοντος για την πρόοδο, στο πλαίσιο του οποίου η ανωτέρω προσέγγιση μπορεί να αποδώσει τα μέγιστα, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί σε όλα τα επίπεδα πολιτικής το απαραίτητο ρυθμιστικό πλαίσιο και να ληφθούν οι αντίστοιχες καθοριστικές αποφάσεις, αλλά και για να δημιουργηθούν θέσεις απασχόλησης και να καλλιεργηθεί αρκετή εμπιστοσύνη και αισιοδοξία εκ μέρους της βιομηχανίας σε ό,τι αφορά τις απαραίτητες επενδύσεις.

1.6 Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να ενισχυθεί η εξοικείωση των πολιτών με τις επιστήμες και την τεχνολογία και, επίσης, και αξιοποιηθεί περισσότερο και να προωθηθεί πιο εντατικά το υφιστάμενο δυναμικό ταλέντων. Αναφορικά προς αυτό πρέπει να δοθεί σαφώς μεγαλύτερη έμφαση στα θέματα επιστήμη και τεχνολογία στα αναλυτικά προγράμματα της πρωτοβάθμιας και, ακόμη περισσότερο, της μέσης εκπαίδευσης.

1.7 Τα παιδιά και οι νέοι πρέπει σταδιακά να ενημερωθούν σχετικά με το όφελος της επιστήμης και της τεχνολογίας και να μνησθούν στις βασικές έννοιες και νόμους αυτού του θεματικού κύκλου μέσω ενδεικτικών παραδειγμάτων και πρακτικών εμπειριών. Οι ταλαντούχοι νέοι θα πρέπει να ενθαρρυνθούν προς μια συναφή επαγγελματική επιλογή και ένα, ως γνωστόν, απαιτητικό κύκλο σπουδών και να τους παρασχεθούν οι επαρκείς βασικές γνώσεις.

1.8 Μεταξύ άλλων, πρέπει επιπλέον να διασφαλιστεί ότι στα πανεπιστήμια και τα πολυτεχνικά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα η παρεχόμενη επιστημονικοτεχνική ειδίκευση είναι τουλάχιστον ισοτιμή με τα βέλτιστα διεθνή πρότυπα: το σημαντικότερο κεφάλαιο για την έρευνα και την καινοτομία αποτελούν οι εξαιρετικά καταρτισμένοι, πρόθυμοι επιστήμονες και μηχανικοί αμφοτέρων των φύλων, οι οποίοι αποκτούν και διευρύνουν την εμπειρογνομοσύνη τους μέσω της δια βίου μάθησης καθ' όλη τη διάρκεια του επαγγελματικού τους βίου.

(1) COM(2006)502, 13-9-2006 «Κάνοντας τη γνώση πράξη: Μια στρατηγική καινοτομίας ευρείας βάσης για την ΕΕ», COM(2006)589, 12-10-2006 «Μια Ευρώπη σύγχρονη και φιλική προς την καινοτομία»

(2) EUR 22005 «Creating an Innovative Europe», ISBN 92-79-00964-8

1.9 Επιπροσθέτως, είναι αναγκαίο να παρασχεθούν σε αυτούς τους επιστήμονες και μηχανικούς εκ μέρους της Κοινότητας, των κρατών μελών και των επιχειρήσεων ελκυστικές ευκαιρίες απασχόλησης, επαγγελματικά κίνητρα, προοπτικές σταδιοδρομίας και η δέουσα ασφάλεια όσον αφορά το σχεδιασμό της ζωής τους. Αυτές οι δράσεις πρέπει να ανταποκρίνονται στην κοινωνική επένδυση μέσω της κατάρτισης των επιστημόνων και μηχανικών καθώς και στην υψηλή προσωπική επένδυση του καθενός σε ένα δύσκολο και απαιτητικό κύκλο σπουδών. Μόνον έτσι μπορεί να επιτευχθεί αντί της σημερινής, πολυσυζητημένης μονόπλευρης «διαρροής εγκεφάλων», μια μεταβολή της παγκόσμιας κινητικότητας αξιόλογων ερευνητών προς όφελος της Ευρώπης.

1.10 Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η προώθηση του πνεύματος καινοτομίας της βιομηχανίας και της επενδυτικής της ετοιμότητας στην έρευνα και την ανάπτυξη, ειδικότερα των μικρότερων και μεσαίων επιχειρήσεων, και η ενίσχυση της ελκυστικότητας και της αποδοτικότητας αυτής μέσω κατάλληλου νομικού, διοικητικού και χρηματοδοτικού πλαισίου.

1.11 Αξίζει να καταβληθούν ιδιαίτερες προσπάθειες, προκειμένου να επιταχυνθεί η εφαρμογή των νέων πορισμάτων της έρευνας και ανάπτυξης σε νέα προϊόντα ή διεργασίες. Για το σκοπό αυτό, οι επιχειρήσεις πρέπει να διασφαλίσουν μέσω της πολιτικής προσωπικού που ακολουθούν επαρκείς επιστημονικοτεχνικές ικανότητες, ούτως ώστε να καταστεί δυνατή η συμμετοχή τους στη διαδικασία καινοτομίας και να είναι σε θέση να αξιολογούν και να προσαρμόζονται σε νέες ιδέες και δυνατότητες.

1.12 Ως εκ τούτου, πέρα από τις χρηματοοικονομικές πτυχές και τις συνιστώσες που αφορούν τη φορολογική νομοθεσία και το δικαίωμα περί ευθύνης θα πρέπει να δοθεί ξεχωριστή βαρύτητα στην αμοιβαία κινητικότητα μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο αυτό κρίνεται σκόπιμη η καθιέρωση ενός νέου, ελκυστικού γενικού συστήματος κινητικότητας και υποτροφιών το οποίο θα καλύπτει εξίσου τον πανεπιστημιακό και βιομηχανικό χώρο για τη μεταφορά γνώσεων, καθώς και την επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωση.

1.13 Μέσω του εν λόγω συστήματος θα πρέπει να εξασφαλιστεί — σε αναλογία προς τη Σαββατική άδεια των καθηγητών πανεπιστημίου — η χρονικά περιορισμένη παραμονή εξαιρετικά καταρτισμένων επιστημόνων και μηχανικών στη βιομηχανία (και αντίστροφα!), και η πλήρης εγγύηση της επιστροφής τους στην προηγούμενη επαγγελματική σταδιοδρομία. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί να δημιουργηθεί μια γέφυρα προσωπικού για την αμοιβαία διείσδυση μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων και να προαχθεί με τον βέλτιστο τρόπο η απαραίτητη μεταφορά γνώσεων.

1.14 Παραδείγματα περαιτέρω συγκεκριμένων συστάσεων και διαπιστώσεων είναι τα εξής:

1.14.1 Ο στόχος της Βαρκελώνης, που διατυπώθηκε με σκοπό την υλοποίηση της στρατηγικής της Λισσαβώνας, πρέπει να ληφθεί πολύ σοβαρά υπόψη από όλους τους αναφερόμενους παράγοντες, έτσι ώστε η Ευρώπη να μην καταλήξει ουραγός του παγκόσμιου ανταγωνισμού επενδύσεων στο χώρο της έρευνας και ανάπτυξης. Ο στόχος αυτός επιβάλει αύξηση των σχετικών δαπανών της ΕΕ, έτσι ώστε να φτάσουν το 3 % του ΑΕγχΠ αυτής μέχρι το 2010. Οι για το σκοπό αυτό απαραίτητες επενδύσεις πρέπει κατά τα δύο τρίτα να προέλθουν από τον ιδιωτικό τομέα.

1.14.2 Σύμφωνα με τον τρέχοντα δημοσιονομικό προγραμματισμό της Κοινότητας για την περίοδο 2007-2013, το ποσοστό των

συνολικών κοινοτικών επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη, που θα πραγματοποιηθούν μέσω του 7ου προγράμματος πλαισίου Ε&Α (ΠΠ7), θα ανέλθει μόλις στο 2 % του στόχου που προσδιορίστηκε στη Βαρκελώνη. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι αυτό δεν επαρκεί για να ενεργοποιηθεί πλήρως η σημαντική μόχλευση και η ικανότητα ολοκλήρωσης της κοινοτικής ενίσχυσης για την πολιτική προώθησης των κρατών μελών και την αναγκαία επενδυτική ετοιμότητα της βιομηχανίας και να επιτευχθεί στον συγκεκριμένο τομέα η απαιτούμενη σημαντική αύξηση.

1.14.3 Ως εκ τούτου, αυτό το μερίδιο της κοινοτικής ενίσχυσης θα πρέπει σε πρώτη φάση να αυξηθεί στο 3 % περίπου στο πλαίσιο της επικείμενης αναθεώρησης του κοινοτικού προϋπολογισμού που θα πραγματοποιηθεί το 2008. Αυτό θα αποτελούσε ένα εξαιρετικά αποτελεσματικό μέτρο εκ μέρους της Κοινότητας, προκειμένου να επιτευχθούν ταχύτερα απ' ό,τι διαβλέπεται επί του παρόντος οι εξίσου σημαντικοί στόχοι της Λισσαβώνας και της Βαρκελώνης. Το τελευταίο είναι απαραίτητο και επειδή οι ερευνητικές προσπάθειες π.χ. των ΗΠΑ ή της Κίνας σημειώνουν ταχύτερη ανάπτυξη.

1.14.4 Οι κοινοτικοί κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων πρέπει να διαμορφωθούν κατά τρόπο ώστε να ενθαρρύνουν τα κράτη μέλη και να τους παρέχουν τα απαραίτητα περιθώρια ελευθερίας, προκειμένου αυτά να προωθούν εντατικότερα, πιο αποτελεσματικά και με λιγότερη γραφειοκρατία ερευνητικά και αναπτυξιακά προγράμματα των πανεπιστημίων, των ερευνητικών οργανισμών και της βιομηχανίας, καθώς και την αναγκαία δικτύωσή τους.

1.14.5 Όσον αφορά την προώθηση δράσεων Ε&Α, το δημοσιονομικό δικαίωμα των επιμέρους κρατών μελών πρέπει να εξασφαλίσει μια πιο ευέλικτη εκροή πόρων, προσαρμοσμένη στην εξελικτική πορεία του εκάστοτε έργου, λόγου χάρι, μέσω της δυνατότητας μεταβίβασης διατιθέμενων κονδυλίων στο επόμενο ημερολογιακό ή οικονομικό έτος.

1.14.6 Οι προσπάθειες για την καθιέρωση κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας θα πρέπει επιτέλους να ολοκληρωθούν επιτυχώς, ενώ απαραίτητη είναι η επίλυση του γλωσσικού ζητήματος σύμφωνα με τα μακροχρόνια έθιμα της διεθνούς «επιστημονικής κοινότητας».

1.14.7 Η καινοτομία και η πρόοδος θεμελιώνονται στην αλληλεπίδραση της βασικής έρευνας, της εφαρμοσμένης έρευνας και της ανάπτυξης που είναι προσανατολισμένη στα προϊόντα, ενώ τα όρια μεταξύ των προαναφερόμενων τομέων είναι ασαφή.

1.14.8 Για το λόγο αυτό, είναι απαραίτητη από τη μια πλευρά η ενίσχυση της δικτύωσης των πυλώνων κατάρτιση, έρευνα και βιομηχανική εφαρμογή. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επικροτεί τα σχέδια όσον αφορά τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Τεχνολογίας (ΕΙΤ), το οποίο θα συμβάλλει στην περαιτέρω ανάπτυξη του δυναμικού καινοτομίας της Κοινότητας και των κρατών μελών, μέσω της διασύνδεσης δραστηριοτήτων κατάρτισης, έρευνας και καινοτομίας σε υψηλό επίπεδο.

1.14.9 Από την άλλη πλευρά, είναι επίσης απαραίτητη η επαρκής κοινοτική ενίσχυση της βασικής έρευνας: το υποπρόγραμμα «Ιδέες» που εντάσσεται στο ΠΠ7 αποτελεί μια καλή προσέγγιση προς αυτό το σκοπό.

1.14.10 Άλλωστε, η πρόοδος και η συνεχής καινοτομία δεν βασίζονται μόνον στην επιστήμη και στην τεχνική, αλλά και στα κίνητρα όλων των φορέων που συμμετέχουν, σε νέα επιχειρηματικά μοντέλα και στις ορθές διαχειριστικές μεθόδους.

1.14.11 Ο στόχος είναι να δοθούν στους ανθρώπους όσο το δυνατό καλύτερες ευκαιρίες να αξιοποιήσουν το δυναμικό τους και να αναλάβουν πρωτοβουλίες ανάλογα με τα ταλέντα, την αποδοτικότητα και τη δημιουργικότητά τους. Έτσι, οι εργαζόμενοι σε μια επιχείρηση ή σε ένα ινστιτούτο πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν τις ιδέες και τις προτάσεις τους, και να ανταμείβονται γι αυτό. Τα ανωτέρω συνιστούν σημαντικά ζητήματα της κοινωνικής έρευνας, της οικονομικής των επιχειρήσεων και, γενικότερα, της διαχειριστικής νοοτροπίας.

1.14.12 Η προώθηση νέων ερευνητικών προσεγγίσεων, καινοτόμων τεχνολογιών, παραγωγικών διαδικασιών ή επιχειρηματικών μοντέλων συνεπάγεται κατ' ανάγκη την αποδοχή συγκεκριμένων κινδύνων όσον αφορά την επιτυχία. Η πρόοδος και ο κίνδυνος είναι δύο πλευρές του ίδιου νομίσματος.

1.14.13 Υπερβολικά αυστηρές κανονιστικές διατάξεις όσον αφορά την ενοποίηση των μορφών οργάνωσης, των ερευνητικών προγραμμάτων και των μεθόδων εργασίας μπορούν να παρεμποδίσουν την εξέλιξη προς το καινούργιο και την καινοτομία. Η ελευθερία της έρευνας αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επιστημονική δημιουργικότητα, για νέες ανακαλύψεις και καινοτόμες τεχνικές, ανεξάρτητα από τα όρια που καθορίζονται μέσω της νομοθετικής ρύθμισης θεμάτων ηθικής δεοντολογίας και ανεξαρτήτως της δέουσας χρήσης των διατιθέμενων ενισχύσεων.

1.14.14 Οι διοικητικές διαδικασίες για την προαγωγή της έρευνας και της ανάπτυξης πρέπει να απλουστευτούν, προκειμένου να μειωθεί και η πληθώρα των απαιτούμενων ποικίλων, και συχνά αλληλοεπικαλυπτόμενων, διαδικασιών υποβολής αιτήσεων, αξιολόγησης, παρακολούθησης και ελέγχου και να διαμορφωθούν σε λογικά επίπεδα.

1.14.15 Εξάλλου, θα πρέπει να συνυπολογιστεί και το λεπτομερές κείμενο της παρούσας γνωμοδότησης. Στην εν λόγω γνωμοδότηση στοιχειοθετούνται οι συστάσεις, παρουσιάζονται πρόσθετες, πολύ συγκεκριμένες απόψεις, για τις οποίες διατυπώνονται περαιτέρω συστάσεις.

2. Γενικές πτυχές

2.1 Έχοντας υπόψη τις δύο πρόσφατες ανακοινώσεις⁽³⁾ της Επιτροπής για το θέμα καινοτομία σε όλο του το εύρος, καθώς και την έσοχη έκθεση Αh⁽⁴⁾, η παρούσα γνωμοδότηση επικεντρώνεται κατά κύριο λόγο στα θέματα της Έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης — που αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για τη βιωσιμότητα της καινοτομίας — και της αναγκαίας συναφούς εκπαίδευσης. Έτσι θα αποφευχθούν και οι εκτενείς αλληλεπικαλύψεις με τα δημοσιεύματα που προαναφέρθηκαν.

2.2 Η κοιτίδα της σύγχρονης επιστήμης και έρευνας βρίσκεται στην Ευρώπη⁽⁵⁾. Η επιστήμη και η έρευνα, η μεθοδολογία τους και ο τρόπος σκέψης αποτέλεσαν καθοριστικό πρόδρομο της σύγχρονης ευρωπαϊκής κοινωνίας, των αξιών της, του σύγχρονου τρόπου ζωής και του βιοτικού της επιπέδου — αποτέλεσαν το διακριτικό γνώρισμα του ευρωπαϊκού πολιτιστικού χώρου⁽⁶⁾. Ως αποτέλεσμα, η «συνταγή» επιτυχίας για τα επιτεύγματα που προέκυψαν ήταν η

⁽³⁾ Βλ. υποσημείωση 1.

⁽⁴⁾ Βλ. υποσημείωση 2.

⁽⁵⁾ Για την κοιτίδα των επιστημών γενικότερα, πρέπει να συνυπολογιστούν επίσης ο ελληνικός και αιγυπτιακός πολιτισμός αλλά και η παροδική αλλά γόνιμη αλληλεπίδραση με τον ινδοαραβικό πολιτισμό.

⁽⁶⁾ Μια εξαιρετικά εμπειροστατημένη και διαφοροποιημένη περιγραφή αυτών των διεργασιών περιέχεται στη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της ΕΟΚΕ «Επιστήμη, κοινωνία και πολίτες στην Ευρώπη», ΕΕ C 221 της 7ης Αυγούστου 2001).

ελεύθερη αλληλεπίδραση μεταξύ βιοτεχνικής εφευρετικότητας και επιχειρηματικού πνεύματος και επιστημονικής μεθοδολογίας και επιστημονικού συστήματος.

2.3 Σχεδόν παράλληλα με την επιστημονικοτεχνική πρόοδο σημειώθηκαν οι καθοριστικές κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις που οδήγησαν στο σύγχρονο κράτος με τη διάκριση των εξουσιών, τη δημοκρατία, τα θεμελιώδη δικαιώματα και την κοινωνική νομοθεσία.

2.4 Ως αποτέλεσμα αυτών των κοινών διεργασιών, οι συνθήκες διαβίωσης των ανθρώπων στα κράτη και τις περιφέρειες όπου σημειώθηκαν οι μεταβολές αυτές, βελτιώθηκαν όσο ποτέ άλλοτε στην ιστορία της ανθρωπότητας.

2.5 Τα τελευταία 135 χρόνια, ο μέσος όρος του προσδόκιμου ζωής του πληθυσμού⁽⁷⁾ υπερδιπλασιάστηκε⁽⁸⁾. Τα τελευταία 50 χρόνια, η γεωργική απόδοση βάσει της γεωργικής έκτασης σχεδόν τριπλασιάστηκε. Τα θέματα που απασχολούν τα επιτυχημένα βιομηχανικά κράτη είναι η παχυσαρκία αντί του υποσιτισμού, ο κατακλυσμός πληροφοριών αντί της έλλειψης ενημέρωσης, η γήρανση του πληθυσμού αντί της παιδικής θνησιμότητας.

2.6 Οι ικανότητες και οι επιδόσεις της σύγχρονης βιομηχανικής κοινωνίας που χαρακτηρίζεται από κινητικότητα, οι οποίες αποκτώνται μέσω της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας καλύπτουν όλες τις πτυχές της ανθρώπινης έκφρασης και ποιότητας ζωής.

2.7 Ενώ η άμεση αποστολή της έρευνας και της ανάπτυξης είναι η αναζήτηση νέων και εμπειροστατημένων γνώσεων — δηλαδή η αναζήτηση του αγνώστου και η επιβεβαίωση του υποθετικού ή του γνωστού — καθώς και η ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων, τα αποτελέσματα αυτής της προσπάθειας έχουν ωφελήσει σε μεγάλο και, στο παρελθόν, αδιανόητο βαθμό τη ζωή των ανθρώπων. Κατ' αυτήν την μεταφορική έννοια, ένας από τους σκοπούς της έρευνας και ανάπτυξης είναι να υπηρετήσει το καλό του ανθρώπου.

2.8 Ένας άλλος παράγοντας που ήταν καθοριστικός για την επιτευχθείσα πρόοδος ήταν η ανάπτυξη και η εντατική αξιοποίηση βιομηχανικών διαδικασιών και μηχανών που λειτουργούν με ενέργεια: η ενέργεια απάλλαξε τον άνθρωπο από τη βαριά σωματική εργασία και εξελίχθηκε σε «τροφή» των σύγχρονων οικονομιών.

2.9 Από τα παραπάνω προκύπτει η πρώτη σημαντική σύσταση της ΕΟΚΕ: το κοινωνικό σύνολο οφείλει να συνειδητοποιήσει τον καθοριστικό ρόλο των ανωτέρω επιτευγμάτων για τον σύγχρονο τρόπο ζωής, τις προϋποθέσεις υλοποίησής τους καθώς και τις επιστημονικο-τεχνικές και πολιτιστικές επιδόσεις που συνδέονται με αυτά και να τους αποδώσει την αξία που τους αρμόζει. Αυτή η συνειδητοποίηση πρέπει να αποτελέσει μέρος της γενικής βασικής εκπαίδευσης! Πρέπει να υπενθυμιστεί η πολύ χαμηλότερη ποιότητα ζωής και η κατάσταση ένδειας, που εξακολουθεί να απαντάται ακόμη και σήμερα σε διάφορα μέρη του τρίτου κόσμου, και η οποία επικρατούσε επίσης σε όλες τις σύγχρονες βιομηχανικές χώρες πριν από την πραγματοποίηση όλων των προαναφερόμενων επιτευγμάτων, για να μπορέσουμε να εκτιμήσουμε το βιοτικό επίπεδο και τις προϋποθέσεις του, το οποίο θεωρούμε πλέον δεδομένο.

⁽⁷⁾ Στη Γερμανία.

⁽⁸⁾ Ειδικά χάρη στη μείωση της παιδικής θνησιμότητας.

2.9.1 Ως εκ τούτου, τα αναλυτικά προγράμματα και ο διαθέσιμος χρόνος διδασκαλίας σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης πρέπει να διαμορφωθούν κατά τρόπο ώστε να μιμήσουν σταδιακά τα παιδιά και τους νέους στον επιστημονικό και τεχνικό τρόπο σκέψης, καθώς και στο υφιστάμενο απόδεμα γνώσεων, μέσω σαφών ερμηνειών και εκπαιδευτικού υλικού που παρουσιάζει ενδιαφέρον⁽⁹⁾. Επίσης, θα πρέπει να ενισχύσουν τη συνειδητοποίηση της αποφασιστικής σημασίας της επιστήμης και της τεχνολογικής ανάπτυξης για την καθημερινή μας ζωή. Στους ταλαντούχους νέους αμφοτέρων των φύλων πρέπει να δοθούν κίνητρα προκειμένου να επιλέξουν την επιστημονικοτεχνική κατεύθυνση στις σπουδές τους, να τους παρασχεθεί η καλύτερη δυνατή επιστημονικοτεχνική εκπαίδευση στα πανεπιστήμια και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και να τους εξασφαλισθεί η περαιτέρω κατάρτιση μέσω προγραμμάτων δια βίου μάθησης. Τα μέχρι τούδε επιτεύγματα αποτελούν τη βάση της μελλοντικής προόδου.

2.10 Η πλειονότητα όσων διατυπώθηκαν παραπάνω δεν ισχύουν μόνον για την Ευρώπη, μολονότι τα προαναφερόμενα επιτεύγματα, δυστυχώς, δεν είναι ισότιμα και επαρκώς προσβάσιμα για όλους τους ανθρώπους, τις ομάδες του πληθυσμού και τους λαούς του πλανήτη.

2.10.1 Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να υπογραμμιστεί ένα σημαντικό χαρακτηριστικό γνώρισμα της σύγχρονης κοινωνίας της γνώσης: σε αντίθεση με το παρελθόν, όταν, λόγω χάρη, η παραγωγή μεταξίου στην Κίνα αποτελούσε μυστικό που προστατευόταν αυστηρά, η αποκτηθείσα γνώση, σχεδόν το πολυτιμότερο αγαθό μας, προσφέρεται σχεδόν ελεύθερα⁽¹⁰⁾ π.χ. στα πανεπιστήμια και τα πολυτεχνικά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα για σπουδαστές από όλη την υφήλιο (ακόμη και υπό την μορφή υποτροφιών), αλλά επίσης σε διδακτικά βιβλία, δημοσιεύσεις, στα έντυπα προδιαγραφών των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, σε διασκέψεις εμπειρογνομών, σε διαδικτυακές δημοσιεύσεις, σε ειδικευμένα περιοδικά, κλπ.

2.10.2 Η ελεύθερη πρόσβαση του κοινού στην αποκτηθείσα γνώση συμβάλει από τη μια πλευρά στην παγκόσμια ανταλλαγή γνώσεων, η οποία είναι αναγκαία για την επιστημονική πρόοδο, από την άλλη όμως πλευρά, αποτελεί μια μοναδική και ιδιαίτερα αποτελεσματική μορφή αναπτυξιακής βοήθειας, η οποία π.χ. πρόσφερε ήδη από τον 19^ο αιώνα τη δυνατότητα σε μια χώρα όπως η Ιαπωνία, στην οποία ο τρόπος ζωής και η κοινωνική διάρθρωση είχαν μεσαιωνικό χαρακτήρα, να αποκτήσει γρήγορα μέσω ιδίων προσπαθειών παρόμοιο βιοτικό επίπεδο με το αντίστοιχο της Ευρώπης.

2.10.3 Ωστόσο, πρέπει να τεντούν όρια σε αυτήν την ελεύθερη προσβασιμότητα των γνώσεων και ικανοτήτων που αποκτώνται, στις περιπτώσεις όπου επιδιώκεται η απόδοση των επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν στην έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη από τα μεταγενέστερα οικονομικά τους οφέλη και, ταυτοχρόνως, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ενδιαφερόμενων οικονομιών, οι οποίες αποκτούν κατ' αυτόν τον τρόπο προβάδισμα στην αγορά.

2.10.4 Για το σκοπό αυτό, τα περισσότερα βιομηχανικά κράτη ανέπτυξαν ένα ισορροπημένο νομικό σύστημα για την προσωρινή προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, κορύφωση του οποίου

αποτελεί το δικαίο περί διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Αναφορικά με αυτό το ζήτημα, η ΕΟΚΕ εξέδωσε πολλές γνωμοδοτήσεις⁽¹¹⁾ και έχει ζητήσει επανειλημμένα την καθιέρωση ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, συγχρόνως όμως και τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση όσον αφορά την οικονομική και πολιτιστική σημασία της πνευματικής ιδιοκτησίας. Σε τελευταία ανάλυση η αναγνώριση και προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας αποτελούν ζωτικό κίνητρο και δίκαιη ανταμοιβή για τους εφευρέτες νέων τεχνικών και τους δημιουργούς νέων έργων.

2.11 Ποιο είναι το συμπέρασμα για την πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας; Καταρχάς, προκύπτει το σημαντικό και πολύ συγκεκριμένο ερώτημα, ποιο κλάσμα του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) θα πρέπει να επενδυθεί στην έρευνα και ανάπτυξη, στο πλαίσιο μιας ισορροπημένης συνολικής πολιτικής.

2.11.1 Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα συνάγεται από τη θέση της Ευρώπης στον παγκόσμιο ανταγωνισμό, συνεπώς, από την περιφημη στρατηγική της Λισσαβώνας⁽¹²⁾.

2.11.2 Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συνήλθε στη Βαρκελώνη τον Μάρτιο του 2002⁽¹³⁾ έθεσε ήδη ορισμένα ορόσημα⁽¹⁴⁾ και διατύπωσε τον πλέον ευρέως γνωστό στόχο του 3 %, σύμφωνα με τον οποίο οι συνολικές δαπάνες της Ένωσης για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη πρέπει να αυξηθούν, με σκοπό να έχουν πλησιάσει το 3 % του ΑΕγχΠ έως το 2010. Τα δύο τρίτα της απαιτούμενης επένδυσης θα πρέπει να προέρχονται από ιδιωτικά κεφάλαια (σημείο 47 των συμπερασμάτων της Προεδρίας). Παράλληλα με την μαζική αύξηση των κοινοτικών επενδύσεων που διατίθενται για τους σκοπούς της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης, στόχο αποτελεί η δημιουργία κινήτρων για τα κράτη μέλη και την βιομηχανία, προκειμένου να ενισχύσουν τις επενδύσεις τους σε αυτούς τους τομείς. Η ΕΟΚΕ υποστήριξε απερίφραστα τον στόχο αυτό σε πλήθος γνωμοδοτήσεων⁽¹⁵⁾, εντούτοις, η υλοποίησή του δεν διαφαίνεται εφικτή — με την εξαίρεση ορισμένων κρατών μελών. Η κατάσταση αυτή προξενεί ανησυχίες.

2.11.3 Εκτός αυτού, στην έκθεση Stern⁽¹⁶⁾ με τίτλο «*The Economics of Climate Change*» (Τα οικονομικά της κλιματικής αλλαγής) που δημοσιεύτηκε στο τέλος Οκτωβρίου 2006, επισημαίνεται ότι για τη μείωση και μόνον της θερμοκρασίας της ατμόσφαιρας του πλανήτη που προκαλούν τα αέρια του θερμοκηπίου πρέπει να δαπανηθεί περίπου το 1 % του ΑΕγχΠ, ενώ είναι απαραίτητο να αναληφθούν περαιτέρω δραστηριότητες στους τομείς της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης.

2.11.4 Πράγματι, η κλιματική αλλαγή και η σχέση της με το γενικότερο πρόβλημα της χρήσης ενέργειας, της κατανάλωσης ενέργειας και του βιώσιμου ενεργειακού εφοδιασμού δεν αποτελούν το μοναδικό κύκλο προβλημάτων. Επίσης η καταπολέμηση των φυσικών και ψυχικών ασθενειών, η διευκόλυνση της διαβίωσης των ατόμων με αναπηρίες, οι συνέπειες των δημογραφικών μεταβολών, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας εναλλακτικών λύσεων καθώς και εκείνης για την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και γενικά η διασφάλιση των όρων διαβίωσης και του ευρωπαϊκού συστήματος

⁽⁹⁾ Στόχο δεν συνιστά η εκμάθηση και κατανόηση πλήθους τύπων, αλλά η κατανόηση των βασικών αρχών της τεχνικής και των θεμελιωδών φυσικών νόμων και, επίσης, της σημασίας ποσοτικών συσχετισμών και της χρησιμότητας των μαθηματικών.

⁽¹⁰⁾ Παρόλα αυτά βλ. το σημείο 2.10.3: Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις (i) η χρήση των γνώσεων περιορίζεται χρονικά μέσω διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας ή η απόκτησή τους είναι δυνατή μέσω αδειών εκμετάλλευσης ή (ii) τις γνώσεις διαχειρίζονται επιχειρήσεις, με διαφορετικό βαθμό επιτυχίας στην εκάστοτε περίπτωση, ως επιχειρηματικά μυστικά για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

⁽¹¹⁾ Βλέπε (EE C 112 της 30ής Απριλίου 2004) , (EE C 112 της 30ής Απριλίου 2004) , (EE C 65 της 17ης Μαρτίου 2006) και EE C 324 της 30.12.2006.

⁽¹²⁾ http://consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/de/ec/00100-r1.d0.htm.

⁽¹³⁾ http://consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/de/ec/71067.pdf.

⁽¹⁴⁾ Δυστυχώς, μέχρι σήμερα τα εν λόγω ορόσημα, όπως π.χ. ο στόχος του 3 %, έχουν υλοποιηθεί μόνο εν μέρει.

⁽¹⁵⁾ (EE C 95 της 23ης Απριλίου 2003)

⁽¹⁶⁾ http://www.hm-treasury.gov.uk/independent_reviews/stern_review_economics_climate_change/sternreview_index.cfm.

αξιών, αποτελούν, για παράδειγμα, σημαντικά ερευνητικά αντικείμενα, για τα οποία η ΕΟΚΕ έχει διατυπώσει σαφείς συστάσεις σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις, όπως για παράδειγμα εκείνη με θέμα το 7ο πρόγραμμα-πλαίσιο για Ε&Α, καθώς και τα ειδικά προγράμματα του.

2.12 Είναι γνωστό ότι η Ευρωπαϊκή Κοινότητα βρίσκεται αντιμέτωπη με την πολύ σοβαρή πρόκληση της όξυνσης του παγκόσμιου ανταγωνισμού, στο πλαίσιο του οποίου στόχος είναι η διατήρηση των ευρωπαϊκών θέσεων απασχόλησης, των εισοδηματικών επιπέδων καθώς και των κοινωνικών και περιβαλλοντικών προτύπων. Η Ευρώπη αντιμετωπίζει όχι μόνον την πρόκληση της οικονομικής δύναμης των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας, αλλά ιδιαίτερα των αξιοσημείων και ολοένα πιο δυναμικών επιδόσεων στο χώρο της βιομηχανίας και της έρευνας κρατών όπως η Κίνα (η Κίνα φιλοδοξεί να καταστεί μέχρι το 2050 πρώτη παγκόσμια τεχνολογική δύναμη παίρνοντας τα ηνία από τις ΗΠΑ!) (17), η Ινδία και η Βραζιλία, δεδομένου ότι σε αυτές τις χώρες τα επίπεδα των αμοιβών, καθώς και των κοινωνικών και περιβαλλοντικών προτύπων είναι σαφώς χαμηλότερα.

2.13 Ακριβώς σε αυτό το πλαίσιο του παγκόσμιου ανταγωνισμού, καθώς και του συναγόμενου παγκόσμιου αγώνα δρόμου των αυξανόμενων επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένου του παγκόσμιου ανταγωνισμού για τους καλύτερους επιστήμονες και μηχανικούς, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα πρέπει να αξιοποιήσει πιο αποτελεσματικά και να ενισχύσει περαιτέρω το δυναμικό της στους τομείς της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας. Επομένως, πρωταρχικός στόχος είναι ο παγκόσμιος και όχι ο ενδοκοινοτικός ανταγωνισμός!

2.14 Συνεπώς, η Ευρώπη μπορεί να διατηρήσει την ανταγωνιστική της θέση μόνον εφόσον διατηρεί και το προβάδισμα (18) στους χώρους της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας μέσα σε ένα κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο δημοκρατίας, κράτους δικαίου, επιχειρηματικής ελευθερίας, ασφάλειας προγραμματισμού, βούλησης για επιδόσεις και αναγνώρισης των επιτευξών. Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας πρέπει να ενισχυθεί και να επεκταθεί. Αφενός αυτό αναγνωρίζεται πλέον στις πολιτικές δηλώσεις πρόθεσης, ωστόσο, σε ό,τι αφορά τις ενέργειες που αναλαμβάνονται και την πρακτική εφαρμογή μέσω του καθορισμού πραγματικών προτεραιοτήτων (π.χ. προϋπολογισμοί για την έρευνα) και της θέσπισης σχετικών κανονιστικών πλαισίων (π.χ. διάρθρωση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας (19), φορολογική νομοθεσία) εξακολουθούν, δυστυχώς, να υφίστανται σαφή ελλείμματα, τόσο σε επίπεδο Κοινότητας, όσο και σε επίπεδο της πλειοψηφίας των κρατών μελών.

2.15 Άλλα κράτη που αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα, όπως λόγω χάρη οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία, καθώς και η Ελβετία κατορθώνουν όχι μόνο να αυξήσουν σαφώς τις δαπάνες στους τομείς της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας, αλλά και να τις αξιοποιήσουν πιο αποτελεσματικά. Αυτό καταδεικνύεται μεταξύ άλλων από το ότι οι ΗΠΑ αποτελούν κατεξοχήν πόλο έλξης για τους Ευρωπαίους επιστήμονες και μηχανικούς, γεγονός που εξακολουθεί να οδηγεί στη διαρροή εγκεφάλων, το λεγόμενο «brain drain»: από τη μια πλευρά είναι επιθυμητή η αμοιβαία κινητικότητα, από την άλλη όμως, αυτό συνεπάγεται πλεόνασμα εμπειρογνομίων και ταλαντούχων επιστημόνων που μεταναστεύουν στις ΗΠΑ.

(17) bild der Wissenschaft (γερμανικό επιστημονικό περιοδικό) 9/2006 σ. 109.

(18) Η ΕΟΚΕ έχει επισημάνει επανειλημμένα (π.χ. (ΕΕ C 65 της 17ης Μαρτίου 2006) ότι ο στόχος του 3 % που ορίστηκε στη Βαρκελώνη συνιστά απλώς «κίνητο στόχο» λόγω του παγκόσμιου ανταγωνισμού επενδύσεων στους χώρους της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης: όποιος καθυστερήσει στην επίτευξη του θα εξακολουθήσει να βρίσκεται στην τελευταία θέση.

(19) Ιδιαίτερως η εισοδηματική κατάσταση και οι συμβάσεις εργασίας των νέων επιστημόνων και μηχανικών.

2.16 Αναφορικά με τις ΗΠΑ, αυτό το γεγονός δεν αποτελεί απλώς δείκτη της οικονομικής αποτελεσματικότητας και ενός υψηλότερης ποιότητας ερευνητικού συστήματος, αλλά αποδυναμώνει επιπλέον την Ευρώπη και ισχυροποιεί τις ΗΠΑ. Επιπλέον, σε σύγκριση με την Ευρώπη, η πολιτική των ΗΠΑ στους χώρους της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης χαρακτηρίζεται από μια πιο ανοιχτή και θαρραλέα προσέγγιση απέναντι σε νέες ιδέες και νέα σχέδια, ταυτόχρονα όμως, και από μια γενικότερη προθυμία ανάληψης κινδύνων. Εκτός αυτού, η πολιτική των ΗΠΑ αντλεί τα κίνητρά της όχι μόνον από την οικονομική ανταγωνιστικότητα, αλλά εξίσου από μια συνεπή εθνική στρατηγική ασφαλείας (20) καθώς και από τις εκτεταμένες επενδύσεις στους τομείς της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης που συνδέονται με αυτήν, γεγονός που οδηγεί σε γόνιμη αλληλεπίδραση.

2.17 Ως εκ τούτου, η Ευρώπη πρέπει να θέσει πλέον ως στόχο την αναζωογόνηση της παράδοσής της ως ηγετικής δύναμης στο χώρο της έρευνας και της καινοτομίας, να αυξήσει κατά πολύ τις επενδύσεις στην έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη, να προωθήσει τις συναφείς ικανότητες των πολιτών της και να ανταμείψει τις επιδόσεις τους, και, επίσης, να καταργήσει οποιαδήποτε εμπόδια.

2.18 Για την υλοποίηση αυτού του στόχου, η πλέον σημαντική προϋπόθεση είναι η δημιουργία ενός προσπελάσιμου κοινωνικού περιβάλλοντος για την πρόοδο, στο πλαίσιο του οποίου η ανωτέρω προσέγγιση μπορεί να αποδώσει τα μέγιστα, ούτως ώστε, σε όλα τα επίπεδα πολιτικής να εξασφαλιστεί το απαραίτητο ρυθμιστικό πλαίσιο και να ληφθούν οι αντίστοιχες καθοριστικές αποφάσεις. Μόνο τότε θα μπορέσουν οι σχολές και τα πανεπιστήμια να εκπληρώσουν την αποστολή τους στα πλαίσια του παγκόσμιου ανταγωνισμού και να κινήσουν το ενδιαφέρον αρκετών νέων για την επιστήμη και την τεχνολογία. Μόνο τότε θα μπορέσει να αναπτυχθεί επαρκής εμπιστοσύνη και αισιοδοξία εκ μέρους της βιομηχανίας σε ό,τι αφορά τις απαραίτητες επενδύσεις.

3. Οικονομικά ζητήματα και σχετικές διαδικασίες

3.1 **Πηγή των επενδύσεων.** Η έρευνα και η καινοτομία — σε συνδυασμό με την ποιοτική και ενδεδειγμένη κατάρτιση των ατόμων που διαθέτουν τα κατάλληλα προσόντα — συνιστούν την απαιτούμενη προϋπόθεση για τη μελλοντική ευημερία της κοινωνίας. Συνεπώς, η κοινωνία πρέπει να εξασφαλίσει τις αναγκαίες επενδύσεις για την επίτευξη αυτού του στόχου. Στην ΕΕ, οι εν λόγω επενδύσεις προέρχονται από την Κοινότητα, τα κράτη μέλη, τις επιχειρήσεις και — σε μικρό βαθμό — από ιδιωτικά ιδρύματα.

3.2 Ενίσχυση εκ μέρους της Κοινότητας

3.2.1 **7ο πρόγραμμα πλαίσιο ΕΤΑ.** Σε ό,τι αφορά την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η βασική συμβολή (21) για την χρηματοδότηση της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης προέρχεται από το 7ο πρόγραμμα πλαίσιο ΕΤΑ. Ο συνολικός προϋπολογισμός τους για την περίοδο 2007-2013 (22) ανέρχεται περίπου στα 50 δισεκατομμύρια ευρώ (23), ποσό που αντιστοιχεί το 5,8 % περίπου του γενικού προϋπολογισμού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τη συγκεκριμένη περίοδο.

(20) Το Υπουργείο Άμυνας των ΗΠΑ (Department of Defense) προωθεί σε μεγάλο βαθμό ερευνητικά σχέδια σε πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα.

(21) Παράλληλα, υπάρχουν και άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα διαφόρων άλλων υπηρεσιών της Επιτροπής, όπως π.χ. το πρόγραμμα πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (2007-2013) ή το πρόγραμμα «Ευφυής ενέργεια για την Ευρώπη».

(22) COM (2006) 364 τελικό με την επιφύλαξη σχετικής απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου η οποία εκκρεμεί.

(23) συν περίπου 2 δισεκατομμύρια ευρώ του 7ου προγράμματος πλαισίου ΕΤΑ — Ευρατόμ.

3.2.2 Επομένως, **το ανωτέρω ποσό** ισοδυναμεί με το 0,06 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και αντιστοιχεί μόλις στο **2 % της αξίας στόχου της Βαρκελώνης** (βλέπε παράρτημα). Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι αυτό είναι ανεπαρκές, προκειμένου να ενεργοποιηθεί πλήρως η σημαντική μόχλευση και η ικανότητα ολοκλήρωσης της κοινοτικής ενίσχυσης για την πολιτική προώθησης των κρατών μελών και την αναγκαία επενδυτική ετοιμότητα της βιομηχανίας και να επιτευχθεί στο συγκεκριμένο τομέα η απαιτούμενη σημαντική αύξηση.

3.2.3 Ως εκ τούτου, η **ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της** για το γεγονός ότι δεν υλοποιήθηκε η σύστασή της ⁽²⁴⁾ όσον αφορά την περαιτέρω αύξηση του μεριδίου του συνολικού κοινοτικού προϋπολογισμού που διατίθεται για το 7ο πρόγραμμα-πλαίσιο ΕΤΑ.

Συνεπώς, η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να επιτύχουν σαφή πρόοδο σχετικά με αυτό το θέμα στο πλαίσιο της επικείμενης **αναθεώρησης του προϋπολογισμού της ΕΕ** που θα πραγματοποιηθεί το 2008 και να αυξήσουν τον όγκο των διαθέσιμων κοινοτικών ενισχύσεων για το 7ο πρόγραμμα-πλαίσιο ΕΤΑ στο **3 % της αξίας στόχου της Βαρκελώνης**.

3.2.4 **Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων** Επιπλέον, η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι οι χρηματοδοτικοί πόροι της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων πρέπει να διοχετευθούν περισσότερο στην έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία ⁽²⁵⁾, ειδικά σε έργα που αφορούν τη δημιουργία των αναγκαίων υποδομών και τη μεταφορά γνώσεων για τη βιομηχανική εφαρμογή.

3.2.5 **Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία** Το ίδιο ισχύει, και μάλιστα σε μεγαλύτερο βαθμό, για την χρησιμοποίηση των πόρων των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων. Σε αυτόν τον τομέα, και **ειδικά στα νέα κράτη μέλη**, εντοπίζεται σαφής ανάγκη για κάλυψη της καθυστέρησης όσον αφορά την ανάπτυξη των απαραίτητων υποδομών έρευνας και τη δικτύωσή τους με την εγκατάσταση σύγχρονων επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας.

3.3 **Χρηματοδότηση εκ μέρους των κρατών μελών και των επιχειρήσεων — Κοινοτικά μέτρα στήριξης.**

3.3.1 **Περισσότερες επενδύσεις εκ μέρους των επιχειρήσεων.** Λαμβανομένου υπόψη του περιορισμένου από άποψη διάρθρωσης μεριδίου της κοινοτικής χρηματοδότησης, είναι καθοριστικής σημασίας τόσο τα κράτη μέλη όσο και οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις ⁽²⁶⁾ να πραγματοποιήσουν επαρκείς — δηλαδή περισσότερες απ' ό,τι μέχρι σήμερα — επενδύσεις στην έρευνα, την ανάπτυξη και τη συναφή κατάρτιση, προκειμένου να αποδεσμεύσουν και να ενισχύσουν το δυναμικό της Ευρώπης στους τομείς της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας, να αξιοποιήσουν τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας και να υλοποιήσουν, τουλάχιστον κατά προσέγγιση, το στόχο της Βαρκελώνης. Εδώ, τα περισσότερα κράτη μέλη πρέπει επειγόντως να καλύψουν το χάσμα που υπάρχει!

3.3.2 **Αξιόπιστο και κατάλληλο γενικό πλαίσιο.** Παράλληλα με τις χρηματοδοτικές προστάθειες κρίνεται σκόπιμη και η επανεξέ-

ταση όλων των λοιπών προϋποθέσεων, προκειμένου να επιτευχθούν τα μέγιστα αποτελέσματα με τους πόρους που επενδύονται. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι απαραίτητο απόψεις και στόχοι που δεν σχετίζονται με την έρευνα να υποβληθούν σε ανάλυση κόστους-ωφέλειας, ενώ πρέπει να διασφαλιστεί η μέγιστη δυνατή ασφάλεια προγραμματισμού και η αξιοπιστία των κρατικών στόχων.

3.3.3 **Μέτρα στήριξης εκ μέρους της Κοινότητας.** Για το σκοπό αυτό η Ευρωπαϊκή Κοινότητα μπορεί και πρέπει να παράσχει υποστήριξη μέσω της πολιτικής της, κατά κύριο λόγο θεσπίζοντας δέοντες συναφείς κανονισμούς και κατάλληλες οδηγίες, δημιουργώντας ένα βέλτιστο ρυθμιστικό πλαίσιο και αξιοποιώντας με σύνεση τη μόχλευση της χρηματοδότησής της από το 7ο πρόγραμμα-πλαίσιο ΕΤΑ.

3.3.4 **Κοινοτική νομοθεσία περί κρατικών ενισχύσεων.** Ερμηνεύοντας τα άρθρα 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ, η κοινοτική νομοθεσία περί κρατικών ενισχύσεων καθορίζει το είδος, το εύρος και τις διοικητικές διαδικασίες των επιτρεπόμενων κρατικών ενισχύσεων ⁽²⁷⁾ για εργασίες έρευνας και ανάπτυξης. Συνεπώς, το πλαίσιο της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων αποτελεί έναν ακόμη καθοριστικό μοχλό για την προώθηση της έρευνας από τα κράτη μέλη, αλλά και για την βέλτιστη αξιοποίηση της κοινοτικής χρηματοδότησης για το 7ο πρόγραμμα-πλαίσιο ΕΤΑ. Ως εκ τούτου, η κοινοτική νομοθεσία περί κρατικών ενισχύσεων πρέπει να διαμορφωθεί έτσι ⁽²⁸⁾ ώστε να ενθαρρύνει και να διευκολύνει τα κράτη μέλη στο να προωθούν, με τον πλέον αποτελεσματικό και λιγότερο γραφειοκρατικό τρόπο, ερευνητικά και αναπτυξιακά σχέδια των πανεπιστημίων, των ερευνητικών οργανισμών, της βιομηχανίας και των μεταξύ τους συνεργιών εντατικότερα και πιο αποδοτικά απ' ό,τι μέχρι σήμερα.

3.3.5 **Προτεραιότητα στην παγκόσμια ανταγωνιστικότητα.** Σε αυτό το πλαίσιο, πρέπει πρωτίστως να αποφευχθεί η θέσπιση υπερβολικά περιοριστικών κανόνων όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη, οι οποίοι συνεπάγονται εκτενείς γραφειοκρατικές διαδικασίες και εστιάζονται αποκλειστικά στις συνθήκες ανταγωνισμού εντός της Κοινότητας με αποτέλεσμα να συνιστούν τροχοπέδη για την παγκόσμια ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αντιθέτως, δεδομένης της εξαιρετικά χαμηλής συμβολής της κοινοτικής χρηματοδότησης ⁽²⁹⁾ τα κράτη μέλη πρέπει να μπορούν να προωθούν γενναϊόδωρα και χωρίς γραφειοκρατικά εμπόδια τη δικτύωση μεταξύ πανεπιστημίων, ερευνητικών ιδρυμάτων και βιομηχανίας, η οποία είναι απαραίτητη στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.

3.3.6 **ΜΜΕ και νεοσύστατες επιχειρήσεις** Ακόμη, είναι σημαντικό να ενισχυθεί περαιτέρω το δυναμικό καινοτομίας των ΜΜΕ και κυρίως των νεοσύστατων επιχειρήσεων και, επίσης, να παρασχεθούν γενικότερα πιο ισχυρά κίνητρα για την αύξηση των επενδύσεων της βιομηχανίας σε αυτόν τον τομέα. Αναφορικά με αυτό το θέμα, η ΕΟΚΕ παραπέμπει στις συστάσεις της ⁽³⁰⁾ σχετικά με το κοινοτικό «Πολυετές πρόγραμμα για τις επιχειρήσεις και την επιχειρηματικότητα, ιδίως για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ)» και την

⁽²⁷⁾ Βλέπε επίσης (ΕΕ C 80 της 30ής Μαρτίου 2004) καθώς και (ΕΕ C 65 της 17ης Μαρτίου 2006).

⁽²⁸⁾ Για το θέμα αυτό δημοσιεύτηκαν στην ιστοσελίδα της Επιτροπής, στις 22 Νοεμβρίου 2006, ανακοίνωση τύπου (IP / O 6/2006) και έγγραφο (χωρίς ημερομηνία και ενδεικτικά στοιχεία!) με τίτλο «Κοινοτικό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία» Η ΕΟΚΕ δεν μπόρεσε να σχηματίσει άποψη για το θέμα αυτό, ούτε και έχει την πρόθεση να το εξετάσει κατά την έννοια των ανωτέρω συστάσεων.

⁽²⁹⁾ Βλέπε το σημείο 3.2.2

⁽³⁰⁾ (ΕΕ C 234 της 22 Σεπτεμβρίου 2005)

⁽²⁴⁾ CESE 1484/2005 (ΕΕ C 65 της 17ης Μαρτίου 2006).

⁽²⁵⁾ Για το θέμα αυτό καταρτίζεται σήμερα γνωμοδότηση εκ μέρους της ΣΕΒΜ.

⁽²⁶⁾ Πρόσφατη μελέτη της Επιτροπής κατέδειξε ότι το 2005, οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις αύξησαν κατά 5,3 % τις επενδύσεις τους στους τομείς της έρευνας και της ανάπτυξης, γεγονός που εκτιμάται ως θετική εξέλιξη.

ζωτική σε αυτό το πλαίσιο προώθηση στον τομέα της οικονομίας της γνώσης. Από το γεγονός ότι το 98 % όλων των επιχειρήσεων στην Ε.Ε. είναι μικρομεσαίες, γίνεται απόλυτα σαφές πόσο σημαντική είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας αυτής της κατηγορίας επιχειρήσεων.

3.3.7 Το παράδειγμα των ΗΠΑ. Παράδειγμα θα πρέπει να αποτελέσει η συναφής πολιτική ενισχύσεων των παγκόσμιων ανταγωνιστών, κυρίως των ΗΠΑ.

3.4 Δημοσιονομικό δικαίο των κρατών μελών. Μια περαιτέρω σημαντική πτυχή σχετικά με τη χρηματοδότηση είναι το κατά πόσο οι δημοσιονομικοί κανόνες των επιμέρους κρατών μελών δημιουργούν ευνοϊκό κλίμα για την επίτευξη του στόχου της αποτελεσματικής χρήσης των πόρων. Εάν αυτό δεν ισχύει, η Κοινότητα θα πρέπει να αναλάβει δράση, προκειμένου το δημοσιονομικό δικαίο του εκάστοτε κράτους μέλους να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες της έρευνας και της ανάπτυξης απ' ό,τι μέχρι σήμερα.

3.4.1 Πιο ευέλικτο χρονοδιάγραμμα εκροής πόρων και δημοσιονομικό δικαίο Ειδικά στην περίπτωση μεγάλων αναπτυξιακών έργων, αλλά γενικά σε ό,τι αφορά το σύνολο των επενδύσεων έρευνας και ανάπτυξης θα πρέπει να αποτραπεί ο αυθαίρετος καθορισμός χρονοδιαγραμμάτων για την εκροή κρατικών ενισχύσεων (όπως π.χ. στην περίπτωση της εθνικής λογιστικής), τα οποία οδηγούν στη λήψη μη ενδεδειγμένων ως προς το εκάστοτε έργο αποφάσεων. Δεδομένου ότι, όταν αναλαμβάνονται έργα στο πλαίσιο των νέων τεχνολογιών, δεν μπορεί πάντοτε να προβλεφθεί επακριβώς το συνολικό κόστος, κυρίως δε η εκροή πόρων ανά ημερολογιακό έτος, υπάρχει ενδεχόμενο παύσης της χρηματοδότησης έργων, όταν τα χρονοδιαγράμματα για την εκροή κρατικών ενισχύσεων συνδέονται με το ημερολογιακό έτος. Αυτό συνεπάγεται ακατάλληλες διαδικασίες βελτιστοποίησης και αναποτελεσματικότητα, και, για το λόγο αυτό, πρέπει να βρεθούν καλύτερες λύσεις οι οποίες να ενσωματωθούν στο δημοσιονομικό δικαίο των κρατών μελών, όπως π.χ. η δυνατότητα μεταφοράς μέρους των διατιθέμενων πιστώσεων στο επόμενο ημερολογιακό ή οικονομικό έτος.

3.5 Φορολογική νομοθεσία και δικαίο περί ευθύνης των κρατών μελών Ομοίως, η Κοινότητα θα πρέπει να μεριμνήσει ώστε και η φορολογική νομοθεσία και το δικαίο περί ευθύνης των κρατών μελών να είναι καλύτερα προσανατολισμένα προς το στόχο της παροχής κινήτρων στη βιομηχανία για την αύξηση των επενδύσεων έρευνας και ανάπτυξης και διατήρησης της διαφάνειας όσον αφορά τους οικονομικούς κινδύνους που συνοδεύουν την εισαγωγή καινοτόμων τεχνικών ή προϊόντων.

3.6 Επαρκής βασική χρηματοδότηση εκ μέρους των κρατών μελών Επιπλέον, τα κράτη μέλη πρέπει να μεριμνήσουν για την επαρκή βασική χρηματοδότηση των ερευνητικών οργανισμών τους, προκειμένου να μπορέσουν να αξιοποιήσουν το πλεονέκτημα της συγχρηματοδότησης μέσω του 7ου προγράμματος-πλασίου ΕΤΑ.

3.7 Λογιστική, κοστολόγηση και αξιολόγηση. Επίσης, θα πρέπει να εξεταστούν οι διαδικασίες λογιστικής, κοστολόγησης και αξιολόγησης των δαπανών των δικαιούχων κρατικών επιδοτήσεων, δηλαδή των διαφόρων ερευνητικών οργανισμών, ως προς το εάν ανταποκρίνονται πραγματικά στα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της

έρευνας και της ανάπτυξης. Κυρίως δε θα πρέπει να εξεταστεί, εάν οι επιχειρηματικές προσεγγίσεις που έχουν βελτιστοποιηθεί και εφαρμόζονται στην μεταποιητική βιομηχανία μπορούν να μεταφερθούν αυτούσιες σε οργανισμούς, προϊόντων των οποίων είναι η παραγωγή γνώσης, και κατά πόσο αυτές δύνανται να οδηγήσουν σε στρεβλώσεις όσον αφορά τις δαπάνες, την παρουσίαση και την αξιολόγηση στους εν λόγω οργανισμούς.

3.8 Πολιτικές και κοινωνικές προτεραιότητες. Σε γενικές γραμμές, πρέπει να ενισχυθεί σε επίπεδο πολιτικής — και στα μέσα ενημέρωσης ως διαμορφωτές της κοινής γνώμης — η συνειδητοποίηση ότι η επαρκής και αποτελεσματική έρευνα και ανάπτυξη συνιστούν τον αναγκαίο θεμέλιο λίθο για τη μελλοντική ευημερία, συνεπώς για τις θέσεις απασχόλησης, τις κοινωνικές παροχές και την ανταγωνιστικότητα, και να αναληφθούν οι ανάλογες πρωτοβουλίες προς αυτήν την κατεύθυνση. Αυτό αφορά τόσο τις αναγκαίες δημοσιονομικές αποφάσεις όσον αφορά τις απαιτούμενες επενδύσεις, όσο και τα ρυθμιστικά πλαίσια για την κατάρτιση, το εργατικό δικαίο, τις συνθήκες εργασίας, τη φορολογική νομοθεσία, το δικαίο των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, κλπ. Αφορά επίσης τη βασική στάση της κοινωνίας ως σύνολο απέναντι στην επιστημονικοτεχνική πρόοδο, η οποία προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες, αναπόφευκτα όμως, παρά τα προνοητικά μέτρα που λαμβάνονται, ενέχει και ορισμένους κινδύνους. Η υπερβολική αποστροφή στον κίνδυνο οδηγεί σε στασιμότητα, και, τελικά, σε οπισθοδρόμηση και απώλεια επιστημονικών δεξιοτήτων.

4. Διαρθρωτικές πτυχές και γενικό πλαίσιο

4.1 Γενικές πτυχές ⁽³¹⁾. Ως εκ τούτου, το οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο έχει πρωταρχική σημασία για την καλύτερη δυνατή ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της εφευρετικότητας ⁽³²⁾, και διευκολύνει την δημιουργία και διατήρηση μιας καλύτερης κατηγορίας επιστημόνων και μηχανικών για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας. Αυτό προϋποθέτει την εφαρμογή μέτρων που διευκολύνουν τη διατήρηση ή τη δημιουργία βέλτιστων συνθηκών λειτουργίας της ποιοτικής επιστήμης και έρευνας.

4.2 Δοκιμή νέων ιδεών και προσεγγίσεων. Η επιστήμη και η έρευνα επιδιώκουν την υλοποίηση των καλύτερων και πλέον καινοτόμων ιδεών, διαδικασιών και αποτελεσμάτων. Σ'αυτά συγκαταλέγεται και η ανεξάρτητη αναπαραγωγή (ή αναίρεση) — δηλαδή η «πιστοποίηση» — των νέων γνώσεων, καθώς και από τη διάδοσή τους, την εμπάδυνση και τη διεύρυνσή τους. Πρωταρχικός στόχος παραμένει η σταδιακή ανακάλυψη νέου εδάφους. Επομένως, είναι αναγκαίο να καταστούν εφικτές και να ενθαρρυνθούν πολυφωνικές ⁽³³⁾ και διεπιστημονικές προσεγγίσεις όσον αφορά την έρευνα, τις διαδικασίες αξιολόγησης και τις ερευνητικές δομές, προκειμένου να προωθηθεί και να αξιοποιηθεί η εξελικτική διαδικασία ⁽³⁴⁾ με στόχο την επίτευξη των βέλτιστων ιδεών, αποτελεσμάτων και μορφών οργάνωσης.

⁽³¹⁾ Εν μέρει βάσει της γνωμοδότησης (ΕΕ C 95 της 23ης Απριλίου 2003).

⁽³²⁾ Βλέπε σχετικά και το σημείο 3.4

⁽³³⁾ Βλέπε σχετικά και το σημείο «Σχέδια συνεργασίας» που αναλύεται παρακάτω.

⁽³⁴⁾ Βλέπε επίσης τη γνωμοδότηση (ΕΕ C 221 της 7ης Αυγούστου 2001) με τίτλο «Επιστήμη, κοινωνία και πολίτες», σημείο 4.7: «Η έρευνα είναι ένα βήμα προς το αγνώστο και επομένως η προσέγγιση που θα επιλέξει το μεμονωμένο άτομο ή η ομάδα διαφέρει και συμπληρώνεται ανάλογα με τις ανάγκες, τις ικανότητες και τη διάθεση του κάθε ερευνητή. Ο ερευνητής είναι μια πολυδιάστατη προσωπικότητα: είναι διαχειριστής, μηχανικός, συλλέκτης, λεπτολόγος, μάγος ή καλλιτέχνης. Η ερευνητική δραστηριότητα συνεπάγεται ψηλάφηση του αγνώστου, προαίτητη λύσεων, αξιολόγηση αγνώστου τοπίου, συλλογή και κατάταξη στοιχείων, ανεύρεση νέων σημάτων, ανίχνευση γενικότερων συσχετισμών και προτύπων, την αναγνώριση νέων συσχετισμών, την ανάπτυξη μαθηματικών προτύπων, την ανάπτυξη των απαραίτητων όρων και συμβόλων, την ανάπτυξη και την κατασκευή νέων συσκευών, την αναζήτηση απλών λύσεων και αρμονίας. Η ερευνητική δραστηριότητα συνεπάγεται όμως επίσης επιβεβαίωση, διασφάλιση, διεύρυνση, γενίκευση και αναπαραγωγή.»

4.3 Κριτήρια αξιολόγησης και περιθώρια ελιγμών. Συνεπώς, τα κριτήρια αξιολόγησης πρέπει να προωθούν το «καινούργιο» και, ταυτόχρονα, να αποδέχονται τον κίνδυνο της αποτυχίας, δεδομένου ότι η επιτυχία δεν αποτελεί μια εκ των προτέρων εγγύηση. Πρέπει να αποφευχθούν υπερβολικά αυστηρές διατάξεις σχετικά με μια προσέγγιση από την κορυφή προς τη βάση ή κανονιστικά πλαίσια όσον αφορά την ενοποίηση των μορφών οργάνωσης, των ερευνητικών προγραμμάτων και των μεθόδων εργασίας, διότι ενδέχεται να παρεμποδίσουν την εξέλιξη προς το καινούργιο και την καινοτομία. Για την καινοτομία απαιτούνται επαρκή επιχειρηματικά πλαίσια ελευθερίας, προκειμένου να προληφθεί ο «μαρασμός» των νέων ιδεών, λόγω υπερβολικά περιοριστικών διατάξεων. Η ελευθερία της έρευνας — αλλά και η αποδέσμευση από μη ενδεδειγμένα, περιοριστικά ⁽³⁵⁾ ή ιδεολογικά πρότυπα — συνιστά βασική προϋπόθεση για την επιστημονική δημιουργικότητα, ανεξάρτητα από τα όρια που καθορίζονται μέσω της νομοθετικής ρύθμισης θεμάτων ηθικής δεοντολογίας και ανεξαρτήτως της δέουσας χρήσης των διατιθέμενων ενισχύσεων.

4.3.1 Από τη βάση προς την κορυφή. Ως εκ τούτου, κάθε ερευνητική πολιτική πρέπει να στηρίζεται στην ακόλουθη θεμελιώδη αρχή: όσο το δυνατό περισσότερο «από τη βάση προς την κορυφή» και όσο το δυνατό λιγότερο «από την κορυφή προς τη βάση». Επίσης, όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αποκέντρωση και όσο το δυνατόν λιγότερος συγκεντρωτισμός. Σε τελευταία ανάλυση, στόχο αποτελεί η επίτευξη της ισορροπίας μεταξύ, από τη μια πλευρά, της ατομικής εφευρετικότητας και δημιουργικότητας και, από την άλλη πλευρά, του απαιτούμενου σχεδιασμού, της εναρμόνισης και της καθοδήγησης με παράλληλη διασύνδεση των πόρων, προκειμένου να καταστεί δυνατή η εκτέλεση μεγαλύτερων έργων που βασίζονται στην αρχή της κατανομής της εργασίας.

4.3.2 Σχέδια συνεργασίας. Τέλος, στην περίπτωση ιδιαίτερα απαιτητικών και πολλά υποσχόμενων ερευνητικών και αναπτυξιακών σχεδίων ή έργων υψηλής τεχνολογίας, συχνά απαιτείται η διακριτική συνεργασία μεταξύ διαφορετικών ερευνητικών οργανισμών, επιχειρήσεων, κλπ., συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης από διαφορετικούς συναφείς φορείς. Ειδικά, όταν οι εσωτερικές οργανωτικές δομές, τα συστήματα αξιολόγησης, η πολιτική προσωπικού, οι δημοσιονομικοί κανόνες ⁽³⁶⁾ κλπ. αποκλίνουν σημαντικά μεταξύ τους, μπορεί να ανακύψουν εμπόδια στην επιτυχία αυτής της συνεργασίας. Στο πλαίσιο των σχεδίων συνεργασίας, όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς είναι πρόθυμοι να συνυπολογίζουν τις αμοιβαίες ανάγκες, και να συμφωνούν στη θέσπιση κοινών, ειδικών για το εκάστοτε έργο, κανόνων, οι οποίοι αποκλίνουν από τις επιμέρους λοιπές πρακτικές των μερών όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο, να παραιτούνται από απαιτήσεις προτεραιότητας και να συνάπτουν βιώσιμες συμφωνίες.

4.3.3 Ανοιχτή μέθοδος συντονισμού. Ενώ στο σημείο «Δοκιμή νέων ιδεών και προσεγγίσεων» συνιστάται πολυφωνία και παρουσιάζονται τα μειονεκτήματα της εκτεταμένης ομοιογένειας για την εξελικτική πρόοδο, στην περίπτωση των σχεδίων συνεργασίας, και γενικότερα για την ενδοευρωπαϊκή συνεργασία, χρειάζεται ένα ελάχιστο επίπεδο ομοιογένειας των εφαρμοζόμενων κανόνων και κριτηρίων εντός των συνεργαζόμενων θεσμικών οργάνων. Για το σκοπό αυτό, η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού πρέπει να εφαρμοστεί προσεκτικά, προκειμένου να βρεθεί η απαιτούμενη ισορροπία μεταξύ αυτών των αλληλοσυγκρουόμενων απόψεων.

⁽³⁵⁾ Βλέπε επίσης τη γνωμοδότηση (EE C 65 της 17ης Μαρτίου 2006), σημείο 4.13.2 «Χάρτα» συμπεριλαμβανομένης της υποσημείωσης

⁽³⁶⁾ Βλέπε σχετικά και το σημείο «Πιο ευέλικτα χρονοδιαγράμματα εκροής πόρων και το δημοσιονομικό δίκαιο»

4.4 Απλούστευση ⁽³⁷⁾ και μείωση των διοικητικών διαδικασιών — Αποφυγή της δημιουργίας οργάνων με συγκρίσιμα ή αλληλεπικαλυπτόμενα καθήκοντα ⁽³⁸⁾. Οι δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης συμπεριλαμβάνουν καθήκοντα που συνδέονται με τον ερευνητικό σχεδιασμό, τα επιχειρηματικά και διοικητικά καθήκοντα, καθώς και τα καθήκοντα αξιολόγησης που πρέπει να διεκπεραιώνονται μόνο από έμπειρους επιστήμονες και μηχανικούς. Εξάλλου, οι απαιτούμενες διοικητικές διαδικασίες έχουν αυξηθεί και διογκωθεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε η γραφειοκρατία που συνδέεται με αυτές αποδυναμώνει σημαντικά την αποδοτικότητα της πραγματικής ερευνητικής δραστηριότητας. Ειδικότερα, έχει δημιουργηθεί μια πληθώρα απαιτούμενων διαδικασιών υποβολής αιτήσεων, αξιολόγησης, παρακολούθησης και ελέγχου, οι οποίες οδηγούν σε αντιπαραγωγική δραστηριότητα και αποδυναμώνουν την αποδοτικότητα της ερευνητικής δραστηριότητας ⁽³⁹⁾. Επιπροσθέτως: η πληθώρα διαδικασιών αξιολόγησης δεν μπορεί να υποκαταστήσει την έλλειψη επενδύσεων στους τομείς της κατάρτισης, της έρευνας και της ανάπτυξης.

4.4.1 Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει το επείγον αίτημά της ⁽⁴⁰⁾, ότι τόσο η Επιτροπή όσο και τα κράτη μέλη πρέπει να επιληφθούν άμεσα του θέματος αυτού και να επιδιώξουν την επίτευξη αποτελεσματικότερων και καλύτερα συντονισμένων διαδικασιών (ειδικά σε συνεργασία και μεταξύ των οργάνων συμμετοχής των κρατών μελών). Συγκεκριμένα, συνιστάται η μείωση του υπερβολικά μεγάλου αριθμού καθέτων (ή οριζόντιων/παράλληλων) οργάνων (και διαδικασιών) έγκρισης, προσανατολισμού και ελέγχου που δρουν το ένα ανεξάρτητα από τον άλλο.

4.5 Πρόωθηση της αριστείας και ανταγωνισμός. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προσπάθειες της Επιτροπής, των κρατών μελών και των ερευνητικών οργανισμών για την ιδιαίτερη πρόωθηση εξαιρετικών επιδόσεων ή προτάσεων προγραμμάτων. Αυτό συμβάλει γενικότερα στην επίτευξη της αριστείας στους τομείς της έρευνας και της ανάπτυξης, ενώ, ταυτόχρονα, στηρίζει τις προσπάθειες διατήρησης ή προσέλκυσης των πλέον επιτυχημένων ερευνητών στην Ευρώπη. Όμως, αυτό συνδέεται με ακόμη μεγαλύτερη αύξηση των διοικητικών διαδικασιών. Ως εκ τούτου, είναι ακόμη επιτακτικότερη η ανάγκη να μειωθεί δραστικά το σύνολο όλων αυτών των διαδικασιών και να επιδιωχθεί ο εξορθολογισμός και η απλούστευση των συναφών πρακτικών. Στη προκείμενη περίπτωση βρίσκει εφαρμογή η φράση: «περισσότερα αποτελέσματα με λιγότερα μέσα».

4.6 Μείωση της επιλεκτικότητας των κατηγοριών έρευνας. Δεν υπάρχει σαφής διαχωρισμός μεταξύ των κατηγοριών της βασικής έρευνας, της εφαρμοσμένης έρευνας και της ανάπτυξης, αλλά πολύ περισσότερο γόνιμες δικτυώσεις και αναδράσεις. Επομένως, προκειμένου να διατηρηθεί η διάκριση αυτών των κατηγοριών στα ρυθμιστικά πλαίσια, πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι ενδιαφερόμενοι οργανισμοί διαθέτουν επαρκή διακριτική ευχέρεια και περιθώρια λήψης αποφάσεων για τον καθορισμό των εκάστοτε μεριδίων. Ανεξάρτητα από αυτό, γεγονός παραμένει ότι τα αποτελέσματα της βασικής έρευνας είναι εξαιρετικά δύσκολο να προβλεφθούν ή να σχεδιαστούν εκ των προτέρων, ενώ μια στοχοθετημένη και προγραμματισμένη προσέγγιση μπορεί να εφαρμοστεί μόνον εφόσον προσδιοριστεί προηγουμένως ο στόχος και καθοριστεί σαφώς η πορεία που πρέπει να ακολουθηθεί.

⁽³⁷⁾ Βλέπε επίσης EE C 309 της 16.12.2006 π.χ. το σημείο 1.2 (Δεν έχει δημοσιευτεί ακόμη στην επίσημη εφημερίδα)

⁽³⁸⁾ Βάσει της CESE 1674/2004.

⁽³⁹⁾ Αναφορικά με αυτό το θέμα, η Γερμανική Ένωση Καθηγητών Πανεπιστημίου (Deutscher Hochschulverband) δημοσίευσε πρόσφατα μια περιεκτική συγκριτική μελέτη στο επιστημονικό περιοδικό «Forschung und Lehre», τεύχος 9/06, σελίδα 516 (www.forschung-und-lehre.de).

⁽⁴⁰⁾ Κεφάλαιο 5.1.8 (EE C 110 της 30.4.2004)

4.7 Η μετάβαση από τη γνώση της φύσης σε καινοτόμα προϊόντα, καινοτόμες μεθόδους και υπηρεσίες. Αξίζει να καταβληθούν ιδιαίτερες προσπάθειες, προκειμένου να επιταχυνθεί η εφαρμογή των νέων πορισμάτων της βασικής έρευνας καθώς και της εφαρμοσμένης έρευνας και ανάπτυξης σε νέα προϊόντα, μεθόδους ή υπηρεσίες. Μολονότι αυτό αποτελεί ένα από τα βασικά προβλήματα, δυστυχώς δεν υπάρχει μια ενιαία «μαγική συνταγή» για την επίλυσή του. Ωστόσο, μπορούν να προοριστούν ορισμένες αρχές και να προταθούν συγκεκριμένα μέτρα.

4.7.1 Αναμφισβήτητα, το σημαντικότερο μέτρο είναι η βελτίωση της κινητικότητας του προσωπικού μεταξύ πανεπιστημίων και βιομηχανίας (βλέπε σχετικά το σημείο 5.5), αλλά, γενικότερα, και η προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης και της αμοιβαίας διεύθυνσης αυτών των δύο «πολιτισμών» ⁽⁴¹⁾.

4.7.2 Στο πλαίσιο αυτό, η ιδιωτική οικονομία οφείλει από την πλευρά της να αναπτύξει μια ανάλογη επιχειρηματική νοοτροπία και να ενισχύσει τις προσπάθειές της για τα αποτελέσματα της έρευνας και ανάπτυξης, καθώς και να καταδείξει περισσότερο θάρρος όσον αφορά την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων (βλέπε επίσης το σημείο 4.5). Από την πλευρά τους, οι επιχειρήσεις πρέπει να αναπτύξουν επαρκείς επιστημονικοτεχνικές ικανότητες, ώστε να είναι σε θέση να αξιολογούν καταστάσεις και να προσαρμόζονται. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις πρέπει να καταβάλουν σημαντικές προσπάθειες για τη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για την καινοτομία, καθώς και την προώθηση και αξιοποίηση του δημιουργικού δυναμικού του προσωπικού τους. Η τεχνολογία μπορεί να μεταφερθεί ή να αγοραστεί εφόσον υπάρχει και είναι γνωστή και κατανοητή ⁽⁴²⁾.

4.7.3 Για το σκοπό αυτό, μπορεί να συμβάλουν και τα βελτιωμένα συστήματα πληροφοριών, τα οποία είναι ανοικτά στο κοινό μέσω του διαδικτύου και επιτρέπουν στους δυνητικά ενδιαφερόμενους να ακολουθήσουν όλη τη διαδρομή από την γενική συλλογή χαρακτηριστικών λέξεων στα πορίσματα της ευρωπαϊκής έρευνας, καθώς και στις αυθεντικές δημοσιεύσεις και τους συγγραφείς αυτών, και να μπορέσουν κατ' αυτό τον τρόπο να εντοπίσουν τις επαφές που χρειάζονται. Αυτό επιχειρείται ήδη εν μέρει με το Cordis ⁽⁴³⁾. Αυτό του είδους τα συστήματα πληροφοριών θα πρέπει στο μέτρο του δυνατού να προσφέρουν πρόσβαση και στα άτομα με ειδικές ανάγκες ⁽⁴⁴⁾ και να λαμβάνουν υπόψη τη γήρανση της κοινωνίας.

4.7.4 Τουλάχιστον εξίσου σημαντική είναι όμως και η απαιτούμενη συνεργασία των ερευνητικών οργανισμών με τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους εκάστοτε θεματικούς τομείς. Αυτή η συνεργασία μπορεί να προαχθεί μέσω της άμεσης γειννίασης (45), δεδομένου ότι αυτή η άμεση γειννίαση (συσπειρώσεις — «cluster») συνεπάγεται αναγκαστικές, αλλά και επιδιωκόμενες συναντήσεις και εταιρικές σχέσεις. Αυτού του είδους η δημιουργία συσπειρώσεων πρέπει να προαχθεί περαιτέρω μέσω κατάλληλων προγραμμάτων. Παράλληλα όμως, πρέπει να αναγνωρισθούν και να στηριχθούν και οι προσπάθειες που καταβάλλονται σε τοπική και περιφερειακή κλίμακα για την προώθηση της μεταφοράς τεχνολογίας και τη δημιουργία πυρήνων. Ένα σχετικό παράδειγμα είναι οι πρωτοβουλίες των «επιστημονικών πόλεων» ⁽⁴⁶⁾.

⁽⁴¹⁾ Να μην γίνει σύγχυση με το έργο «Οι δύο πολιτισμοί» του G.P. Snow — Science and Humanities (Θετικές και ανθρωπιστικές επιστήμες).

⁽⁴²⁾ Παράθεμα από τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας. (EE C 204 της 18^{ης} Ιουλίου 2000).

⁽⁴³⁾ <http://cordis.europa.eu>.

⁽⁴⁴⁾ βλ. σχετικά τους κανόνες του ΕΤΠΑ

⁽⁴⁵⁾ Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση της διεπιστημονικής έρευνας.

⁽⁴⁶⁾ βλ. www.sciencecities.eu

4.7.5 Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επικροτεί ένθερμα τα τρέχοντα σχέδια ⁽⁴⁷⁾ σχετικά με την ίδρυση ενός Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Τεχνολογίας (ΕΙΤ), το οποίο θα συμβάλει στην περαιτέρω ανάπτυξη της καινοτομικής ικανότητας της Κοινότητας και των κρατών μελών περιλαμβάνοντας στην προσπάθεια αυτή τις δραστηριότητες εκπαίδευσης, έρευνας και καινοτομίας κατά τα υψηλότερα δυνατά πρότυπα. Το ΕΙΤ θα πρέπει πρωταρχικά να λειτουργήσει στο πλαίσιο κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας. Η ΕΟΚΕ συνιστά και στην περίπτωση αυτή να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στην ανάπτυξη, την προαγωγή και την προτίμηση πρωτοβουλιών και διεργασιών «από τη βάση προς τα πάνω».

4.7.6 Συνολικά, θα έπρεπε και τα κράτη μέλη, από την πλευρά τους, να αυξήσουν τις δράσεις στήριξης που αναλαμβάνουν σε αυτόν τον τομέα. Σε αυτές τις δράσεις πρέπει να συμπεριληφθούν αφενός οι προαναφερθείσες νεοσύστατες επιχειρήσεις, και, αφετέρου, η συνεργασία ⁽⁴⁸⁾ μεταξύ των ερευνητικών ιδρυμάτων και των ήδη εγκατεστημένων επιχειρήσεων.

4.8 Η σημασία της βασικής έρευνας. Εντούτοις, αυτά τα προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να εφαρμοστούν εις βάρος της βασικής έρευνας. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ επανειληπώνει την υποστήριξη της για το εξαιρετικά σημαντικό πρόγραμμα «Ιδέες» στο ΠΠ7, καθώς και για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας, το οποίο συγκροτείται για τη διαχείρισή του. Στα πλαίσια αυτά μια νέα ιδέα μπορεί να ωθήσει ως χιονοστιβάδα την καινοτομία και να δημιουργήσει ένα νέο άνοιγμα σε πολλούς τομείς της τεχνολογίας ⁽⁴⁹⁾. Η σημασία της βασικής έρευνας και της προώθησής της αναγνωρίζεται και υποστηρίζεται και από τη βιομηχανία ⁽⁵⁰⁾.

4.8.1 Αυτό ανταποκρίνεται στην επανειλημμένα διατυπωθείσα σύσταση της ΕΟΚΕ ότι στο τρίπτυχο της καινοτομίας: βασική έρευνα, εφαρμοσμένη έρευνα και ανάπτυξη (ανάπτυξη προϊόντων και διαδικασιών) πρέπει να δοθεί η δέουσα βαρύτητα σε όλους τους τρεις πυλώνες μέσω της επαρκούς προώθησης και της βασικής έρευνας.

⁽⁴⁷⁾ Για το θέμα η ΕΟΚΕ προετοιμάζει την κατάρτιση ξεχωριστής γνωμοδότησης.

⁽⁴⁸⁾ Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να αναφερθούν ορισμένες βασικές διαφορές, οι οποίες έχουν ήδη επισημανθεί στην παράγραφο 7 της γνωμοδότησης EE C 309 της 16.12.2006. Π.χ.:

— Η βασική έρευνα — όπως και κάθε μακροπρόθεσμη προσπάθεια έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης — προάγεται με την έγκαιρη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της, η οποία προσφέρει σε άλλες ερευνητικές ομάδες τη δυνατότητα να τα επανεξετάσουν. Επιπλέον, πρέπει να αξιοποιηθούν τυχόν συνεργίες οι οποίες προκύπτουν από την άμεση επικοινωνία στους κόλπους της «επιστημονικής κοινότητας», ιδιαίτερος όταν υπάρχουν πολλά εργαστήρια τα οποία συνεργάζονται σε ένα κοινό πρόγραμμα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης.

— Ο δημόσιος τομέας πρέπει επίσης — ως συνήθως — να επιμένει στη δημοσίευση των αποτελεσμάτων των ερευνών που διεξάγονται για λογαριασμό του, προκειμένου να εξασφαλιστεί η δικαίη κατανομή των ενισχύσεων και να προαχθεί η ανταγωνιστικότητα.

— Από την άλλη πλευρά, μία επιχείρηση — με βάση την ανταγωνιστική της θέση — ενδιαφέρεται να διατηρήσει απόρρητα τα αποτελέσματα των ερευνών που διεξάγει για την παραγωγή προϊόντων τουλάχιστον έως ότου είναι σε θέση να προσφέρει στην αγορά ένα έτοιμο προϊόν.

⁽⁴⁹⁾ Βλέπε σχετικά και τη γνωμοδότηση EE C 309 της 16.12.2006, παράγραφοι 1, 7 και 8.

⁽⁵⁰⁾ βλ. The Economic Returns to Basic Research and the Benefits of University-Industry Relationships. A literature review and update of findings (Μια επισκόπηση της βιβλιογραφίας και παρουσίαση των πλέον σύγχρονων πορισμάτων). Έκθεση που πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό του «Office of Science and Technology»* του Ηνωμένου Βασιλείου από το SPRU — Science and Technology Policy Research (Έρευνα της πολιτικής στους χώρους της επιστήμης και της τεχνολογίας). Alistair Scott, Grové Steyn, Aldo Geuna*, Stefano Brusoni, Ed Steinmueller, 2002

4.9 Το καινοτομικό προϊόν. Ακόμη και εάν εφαρμοστούν στην πράξη όλες οι παραπάνω συστάσεις, παραμένει καθήκον της ιδιωτικής οικονομίας η υλοποίηση, αξιοποίηση ή παραγωγή και η εμπορική προώθηση του καινοτομικού προϊόντος, της καινοτομικής διαδικασίας και παροχής υπηρεσιών βάσει των γνώσεων και ικανοτήτων που αποκτήθηκαν μέσω της έρευνας και της ανάπτυξης. Για αυτήν την διεργασία απαιτούνται σημαντικές αρχικές επενδύσεις και επαρκής χρόνος, ενώ ταυτόχρονα συνεπάγεται εκτεταμένους οικονομικούς κινδύνους, κυρίως για τις ΜΜΕ. Η Κοινότητα και τα κράτη μέλη μπορούν και σε αυτόν τομέα να συμβάλλουν καθοριστικά μέσω μιας συνολικά αξιόπιστης πολιτικής, μέσω της κατάρτησης των διοικητικών εμποδίων, με την παροχή οικονομικοπολιτικών — και ιδίως φορολογικών — κινήτρων, επαρκούς εφοδιασμού με επιχειρηματικά κεφάλαια, μέσω ευφώνων, αποτελεσματικών, μη γραφειοκρατικών χρηματοδοτικών προγραμμάτων, καταβάλλοντας συγχρόνως συνεχείς προσπάθειες με στόχο τη διαμόρφωση ενός ευνοϊκού κοινωνικού περιβάλλοντος για την τεχνολογία και την καινοτομία.

4.9.1 Στην καθιέρωση καινοτομικών προϊόντων (τεχνικών, υπηρεσιών ...) θα μπορούσαν επίσης να συμβάλουν και οι **δημόσιες συμβάσεις**, προωθώντας κατά αυτό τον τρόπο τον εκσυγχρονισμό των δημόσιων Οργανισμών ⁽⁵¹⁾.

4.10 Πνευματική ιδιοκτησία και κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Μια αδυναμία της ΕΕ εντοπίζεται στο γεγονός ότι δεν υπάρχει κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Αυτή η έλλειψη έχει ως επακόλουθο σαφώς υψηλότερο κόστος και άλλους φραγμούς για όσους επιθυμούν να διασφαλίσουν την πνευματική τους ιδιοκτησία. Η επικρατούσα κατάσταση συνεπάγεται δύο σημαντικά μειονεκτήματα: από τη μια πλευρά, υψηλότερο κόστος για την κατοχύρωση και προστασία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, από την άλλη όμως, απώλεια της ενδεχόμενης προστασίας των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας λόγω καθυστερήσεων και αποδάρρυνσης.

4.10.1 Γλωσσικό πρόβλημα. Ένα από τα εμπόδια για την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με την καθιέρωση κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας συνιστά το γλωσσικό πρόβλημα. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ συνιστά να ρυθμιστεί το πρόβλημα αυτό σύμφωνα με τη μακρόχρονη πρακτική της διεθνούς «επιστημονικής κοινότητας». Αυτό όμως δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να χρησιμοποιηθεί ή να κατανοηθεί ως προσπάθεια για το γενικό παρεμποδισμό ή τον περιορισμό της γλωσσικής πολυμέρειας στην Ευρώπη. Η γλωσσική πολυμέρεια υποστηρίζεται από την ΕΟΚΕ ⁽⁵²⁾ ως χαρακτηριστικό του πολιτιστικού εύρους της ηπείρου μας.

4.10.2 Καθιέρωση προθεσμίας προκαταρκτικής δημοσίευσης η οποία δεν βλάπτει τον καινοτόμο χαρακτήρα της εφεύρεσης. Ταυτόχρονα, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει το παλαιότερο αίτημά της όσον αφορά την καθιέρωση προθεσμίας προκαταρκτικής δημοσίευσης, η οποία να μην βλάπτει τον καινοτόμο χαρακτήρα της

⁽⁵¹⁾ Είναι ωστόσο γνωστό ότι τα άλματα προς την καινοτομία εμπερικλείουν πάντοτε κινδύνους, οι οποίοι μπορεί να οδηγήσουν σε καθυστερήσεις, αύξηση των δαπανών ή ακόμη και πλήρη αποτυχία. Η κατάσταση αυτή μπορεί να προκαλέσει την κριτική του κοινού με αποτέλεσμα η συμβολή της να μπορεί να μετρηθεί μόνο με βάση μακροπρόθεσμες επιτυχίες (π.χ.: Airbus 380, το γερμανικό σύστημα διόδων στους αυτοκινητόδρομους και οι άδειες UMTS). [(Universal Mobile Telecommunications System)].

⁽⁵²⁾ «Ένα νέο στρατηγικό πλαίσιο για την πολυγλωσσία». (ΕΕ C 324 της 30.12.2006).

⁽⁵³⁾ Αυτό σημαίνει, ότι η δημοσίευση, εντός καθορισμένης χρονικής προθεσμίας, νέων ερευνητικών αποτελεσμάτων από τον ενδιαφερόμενο εφευρέτη, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι βλάπτει τον καινοτόμο χαρακτήρα της εφεύρεσης σε περίπτωση υποβολής αίτησης για την μεταγενέστερη έκδοση διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Βλέπε επίσης το σημείο 5.2. (ΕΕ C 95 της 23ης Απριλίου 2005) καθώς και την γνωμοδότηση τα σημεία 2.5.1 και 2.5.2 (ΕΕ C 110 της 30ης Απριλίου 2004).

εφεύρεσης ⁽⁵³⁾ προκειμένου να δοθεί κατ' αυτόν τον τρόπο λύση στο εξής δίλημμα: αφενός οι ερευνητές πρέπει να δημοσιεύουν αμέσως τα πορίσματά τους, αφετέρου όμως, υφίσταται ο περιορισμός ότι η κατοχύρωση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας είναι δυνατή μόνο για νέες, άγνωστες μέχρι σήμερα εφευρέσεις.

4.11 Ειδικές συνθήκες στα νέα κράτη μέλη. Ενώ, από τη μια πλευρά, τα νέα κράτη μέλη διαθέτουν γενικότερα το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των χαμηλών μισθών — παράμετρος που βεβαίως συνεπάγεται και το μειονέκτημα του χαμηλότερου βιοτικού επιπέδου για την πλειοψηφία των πολιτών — δυστυχώς, από την άλλη πλευρά, σε αυτές τις χώρες εντοπίζεται έλλειψη της απαιτούμενης υποδομής για την έρευνα και την ανάπτυξη, η οποία παραμένει ανεπαρκώς ανεπτυγμένη.

4.11.1 Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα συστήσει ⁽⁵⁴⁾ να χρησιμοποιηθεί σημαντικά μεγαλύτερο μέρος των πιστώσεων των **διαρθρωτικών ταμείων** της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάπτυξη επιστημονικής υποδομής. Για το σκοπό αυτό, η χρήση πιστώσεων της Ευρωπαϊκής **Τράπεζας Επενδύσεων** θα μπορούσε να αποφέρει σημαντικά οφέλη.

4.11.2 Παρόλα αυτά, τα νέα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης, από την πλευρά τους, να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια να καλύψουν όσο το δυνατόν συντομότερα το προαναφερόμενο κενό και σταδιακά να επιτύχουν το στόχο του 3 %. Γενικά, πρωταρχικός στόχος της Κοινότητας πρέπει να είναι η σθεναρή στήριξη των νέων κρατών μελών κατά την ανάπτυξη του ερευνητικού τους συστήματος και την προώθηση των νέων επιστημόνων.

4.12 Καινοτομία ⁽⁵⁵⁾ υπό την ευρύτερη έννοια. Ενώ στις προηγούμενες παρατηρήσεις και συστάσεις η καινοτομία αντιμετωπίζεται κατεξοχήν ως απόρροια επιστημονικοτεχνικών δραστηριοτήτων και πρωτοβουλιών, εν προκειμένω, υπογραμμίζονται με έμφαση και οι επιχειρηματικές, εμπορικές και κοινωνικές πτυχές ⁽⁵⁶⁾ και οι δυνατότητες καινοτόμων ιδεών και διαδικασιών. Αναμφίβολα, οι εν λόγω συνιστώσες συμπληρώνουν την επιστημονικοτεχνική πτυχή και είναι εξίσου σημαντικές για την ευημερία, την ανταγωνιστικότητα και τη στρατηγική της Λισσαβώνας. Ωστόσο, στο πλαίσιο της παρούσας διερευνητικής γνωμοδότησης, οι ανωτέρω συνιστώσες αφορούν πρωτίστως θέματα της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, τα οποία θα εξεταστούν ξεχωριστά σε μελλοντική γνωμοδότηση για τη στρατηγική της Λισσαβώνας. (Βλέπε επιπλέον το επόμενο κεφάλαιο.)

4.12.1 Σε σχέση με αυτό, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τις **ανακοινώσεις της Επιτροπής ⁽⁵⁷⁾** (βλέπε επίσης σημείο 1. 2) της 13ης Σεπτεμβρίου 2006 «Κάνοντας τη γνώση πράξη: Μια στρατηγική καινοτομίας ευρείας βάσης για την ΕΕ», COM(2006)589, και της 12ης Οκτωβρίου 2006 «Μια Ευρώπη φιλική προς την καινοτομία», την κατεύθυνση των οποίων και υποστηρίζει πλήρως και επιπλέον διευκρινίζει σε ορισμένα σημεία μέσω της παρούσας γνωμοδότησης (η

⁽⁵⁴⁾ Μεταξύ άλλων βλέπε C (ΕΕ C 65 της 17ης Μαρτίου 2006).

⁽⁵⁵⁾ Σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Τεχνολογίας ως «καινοτομία» νοείται η διαδικασία και τα αποτελέσματά της με τα οποία νέες ιδέες δίνουν απαντήσεις στην κοινωνική ή οικονομική ζήτηση και δημιουργούν νέα προϊόντα, υπηρεσίες ή επιχειρηματικά μοντέλα που εισάγονται με επιτυχία σε μια υφιστάμενη αγορά ή που μπορούν να δημιουργήσουν νέες αγορές. Κατά την έννοια της διερευνητικής γνωμοδότησης που ζητήθηκε να καταρτιστεί, πρόκειται κατά κύριο λόγο για επιστημονικοτεχνικές διαδικασίες ή επιστημονικοτεχνικά προϊόντα.

⁽⁵⁶⁾ Βλέπε την υποσημείωση 55. Σύμφωνα με έναν πιο περιεκτικό ορισμό από τον αγγλόφωνο χώρο: «Innovation is the successful exploitation of new ideas» (Καινοτομία είναι η επιτυχής εκμετάλλευση νέων ιδεών).

⁽⁵⁷⁾ COM (2006)502 τελικό και COM (589) τελικό, καθώς και υποσημειώσεις 1 και 2.

πρώτη ανακοίνωση σχετίζεται με την επίσης αξία υποστήριξης έκθεση Αho (58). Επίσης, η ΕΟΚΕ παραπέμπει στις δικές της προτάσεις (59) για την άσκηση μιας καινοτόμου πολιτικής απασχόλησης.

5. Ο παράγοντας άνθρωπος — Ανθρώπινο κεφάλαιο — Επιστήμονες και μηχανικοί (60)

5.1 Προσωπικές πτυχές — Κίνητρα. Αναφορικά με αυτό, η ΕΟΚΕ παραπέμπει στη γνωμοδότησή που πραγματοποιείται ειδικά αυτό το θέμα (61) και επιβεβαιώνει εκ νέου τις συστάσεις που περιέχονται σε αυτήν. Η ΕΟΚΕ έχει τονίσει και παλαιότερα ότι το ανθρώπινο δυναμικό αποτελεί την πιο ευαίσθητη και πολύτιμη πηγή έρευνας και ανάπτυξης. Συνεπώς, ύψιστη προτεραιότητα αποτελεί η παροχή κινήτρων σε ταλαντούχους, νέους ανθρώπους να ακολουθήσουν επιστημονική ή τεχνική σταδιοδρομία και η εξασφάλιση της καλύτερης δυνατής συναφούς εκπαίδευσης.

5.2 Πανεπιστήμια και πολυτεχνικά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Για το λόγο αυτό, η ύπαρξη των απαιτούμενων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων αποτελεί βασική προϋπόθεση για την κάλυψη της ανάγκης σε καλούς επιστήμονες και μηχανικούς. Επομένως, είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί και να διατηρηθεί — και σε συνεργασία με τους τομείς της έρευνας και της εκπαίδευσης (62) — επαρκής αριθμός κατάλληλα εξοπλισμένων πανεπιστημίων και, προπάντων, πολυτεχνικών ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, τα οποία χαρακτηρίζονται από υψηλή ποιότητα και προσελκύουν τους σπουδαστές. Αυτά τα ιδρύματα πρέπει να είναι σε θέση να ανταγωνιστούν τα καλύτερα πανεπιστήμια των ΗΠΑ ή άλλων χωρών εκτός της Ευρώπης. Ως εκ τούτου, πρέπει επίσης να διαθέτουν επαρκή ελκυστικότητα, προκειμένου να κινήσουν το ενδιαφέρον των καλύτερων σπουδαστών εκτός της Ευρώπης. Σε αυτό το πλαίσιο, θα μπορούσε να συμβάλει θετικά το ΕΙΤ.

5.3 Κινητικότητα. Δεδομένου ότι σήμερα, μετά την ολοκλήρωση μιας πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, η ενδοευρωπαϊκή καθώς και η διεθνής κινητικότητα για τους νέους επιστήμονες και μηχανικούς θεωρείται σχεδόν αναπόσπαστο μέρος της απαιτούμενης κατάρτισης, ως εκ τούτου, πρέπει να τεθούν δύο περαιτέρω απαιτήσεις:

5.3.1 Η κινητικότητα πρέπει να επιβραβεύεται και όχι να τιμωρείται. Δυστυχώς, εξακολουθούν να υφίστανται πλήθος, νέων μάλιστα (63) κανόνων όσον αφορά το δικαίο συλλογικών συμβάσεων εργασίας, τη φορολογική νομοθεσία, το δικαίο των ασφαλειών και τη συνταξιοδοτική νομοθεσία, οι οποίοι επιφέρουν το ακριβώς αντίθετο αποτέλεσμα. Ως προς αυτό, κρίνεται απαραίτητο να πραγματοποιηθεί μια συστηματική και στοχοθετημένη επανεξέταση και διόρθωση όλων των συναφών πτυχών και εμποδίων. Επιπλέον, λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης να διαφυλαχθεί η οικογενειακή συνοχή, οι δράσεις που αναλαμβάνονται πρέπει να ισχύουν για ολόκληρη την οικογένεια.

(58) Esko Aho /EUR 22005. <http://europa.eu.int/invest.in.research/>

(59) Π.χ. «Ευελξία με ασφάλεια (Flexicurity) η περίπτωση της Δανίας» (ΕΕ C 195 της 18ης Αυγούστου 2006)

(60) Αυτός ο ορισμός ισχύει και για τα δύο φύλα, δηλαδή και για τις γυναίκες επιστήμονες και μηχανικούς.

(61) «Οι ερευνητές στον ευρωπαϊκό χώρο έρευνας: ένα επάγγελμα, πληθώρα σταδιοδρομιών» (ΕΕ C 110 της 30ής Απριλίου 2004).

(62) Στο πλαίσιο αυτό κρίνεται σκόπιμη η βελτίωση της δικτύωσης μεταξύ πανεπιστημίων και μη πανεπιστημιακών ερευνητικών ιδρυμάτων, προκειμένου να ενσωματωθεί ο εξοπλισμός και η υποδομή τους στη σύνδεση της έρευνας με τη διδασκαλία, καθώς και προκειμένου να ενσωματωθούν οι νεότερες γνώσεις στη διδασκαλία.

(63) Π.χ. στη Γερμανία.

5.3.2 Η κινητικότητα δεν πρέπει να αποτελεί μονόδρομο προς τη «**διαρροή εγκεφάλων**». Επομένως, οι προοπτικές επιτυχίας, οι οποίες βασίζονται στον εξοπλισμό που παρέχεται και στο εργασιακό περιβάλλον καθώς και τα εισοδηματικά επίπεδα των ερευνητών και μηχανικών, πρέπει να προσανατολίζονται στους επιστήμονες χωρών εκτός της Ευρώπης, οι οποίες βρίσκονται σε ανταγωνιστική θέση απέναντί της.

5.4 Σταδιοδρομία. Πέραν των στόχων των ίδιων των ερευνητών, η κοινωνία επενδύει επίσης στην απόκτηση της αναγκαίας ευρείας, απαιτούμενης βασικής και προηγμένης εξειδικευμένης γνώσης μέσω του ερευνητικού έργου. Οι πολιτικοί ιδύνοντες που εκπροσωπούν την κοινωνία αναλαμβάνουν την ευθύνη να διασφαλίσουν την αξιοποίηση της εν λόγω επένδυσης στο μέγιστο βαθμό. Η ανάληψη της ευθύνης αυτής πρέπει να αντικατοπτρίζεται στην φροντίδα για **κατάλληλες δυνατότητες σταδιοδρομίας** για τους ερευνητές με ελκυστικές δυνατότητες ειδίκευσης προς αποφυγή των τυχόν αδιεξόδων. Η ανεργία ή η απασχόληση των υψηλά καταρτισμένων επιστημόνων και μηχανικών σε άσχετους με την ειδικότητά τους τομείς συνιστά σπατάλη των επενδύσεων της οικονομίας και αποτρεπτικό παράγοντα για τους νέους ταλαντούχους μελλοντικούς επιστήμονες και μηχανικούς, οι οποίοι αποθαρρύνονται από το να ακολουθήσουν σταδιοδρομία στους τομείς της επιστήμης και της τεχνολογίας ή αναγκάζονται να εγκαταλείψουν την Ευρώπη.

5.4.1 Υποψήφιοι διδάκτορες. Δεδομένης της απαιτούμενης διάρκειας ενός πλήρους κύκλου σπουδών στον επιστημονικοτεχνικό τομέα και της διδακτορικής εργασίας που ακολουθεί μετά το πέρας των σπουδών, και εάν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι οι διδακτορικές διατριβές στον επιστημονικό και τεχνολογικό τομέα προϋποθέτουν την ικανότητα για αυτόνομη εργασία και απαιτούν την πλήρη επαγγελματική δέσμευση, είναι ζωτικό αυτή η δέσμευση να αναγνωρίζεται και να επιβραβεύεται δεόντως (αυτό συμβαίνει ενίοτε στην περίπτωση των μηχανικών). Είναι επίζημο για διάφορους λόγους, να στερούνται για μεγάλο χρονικό διάστημα την οικονομική τους ανεξαρτησία οι πλέον ταλαντούχοι νέοι επιστήμονες κατά την περίοδο των **διδακτορικών σπουδών**, εξαιτίας ανεπαρκούς **αμοιβής** (64). Οι μηχανικοί και επιστήμονες που διαθέτουν πανεπιστημιακών τίτλο πλήρων σπουδών δεν είναι μαθητευόμενοι, ούτε ασκούμενοι.

5.4.2 Για την περαιτέρω σταδιοδρομία είναι σημαντικό να αναπτυχθούν ελκυστικά μοντέλα προγραμματισμένης πανεπιστημιακής σταδιοδρομίας («**tenure-track**») καθώς και εναλλακτικές επαγγελματικές δυνατότητες ειδίκευσης. Σε αυτές τις περιπτώσεις, βρίσκει ακόμη μεγαλύτερη εφαρμογή η τελευταία πρόταση της προηγούμενης παραγράφου.

5.4.3 Πρέπει να δοθούν στους ανθρώπους οι σωστές ευκαιρίες. Η πρόδος και η συνεχής καινοτομία δεν βασίζονται μόνον στην επιστήμη και στην τεχνική, αλλά και στα κίνητρα όλων των φορέων που συμμετέχουν, σε νέα επιχειρηματικά μοντέλα και στις ορθές διαχειριστικές μεθόδους. Συνεπώς, στόχο αποτελεί να δοθούν στους ανθρώπους — συνεπώς και σε όλους τους εργαζόμενους σε επιχειρήσεις και ιδρύματα ερευνών — άριστες ευκαιρίες να αναπτύξουν τα ιδιαίτερα ταλέντα τους και να αναλάβουν πρωτοβουλίες, ανάλογα με τις ξεχωριστές τους δεξιότητες, την αποδοτικότητα και τη δημιουργικότητά τους, και, επίσης, να δημιουργηθεί το κατάλληλο κοινωνικό περιβάλλον, το οποίο ανταποκρίνεται στο δημιουργικό τους δυναμικό και το προάγει. Τα ανωτέρω συνιστούν σημαντικά ζητήματα της κοινωνικής πολιτικής και της κοινωνικής έρευνας, της οικογενειακής πολιτικής, της οικονομικής των επιχειρήσεων και, γενικότερα, της διαχειριστικής νοοτροπίας. Σε αυτό το πλαίσιο, αναγνωρίζεται πλέον και ο ρόλος της δέουσας ισορροπίας μεταξύ εργασίας και ιδιωτικής ζωής για την προαγωγή της δημιουργικότητας και παραγωγικότητας (65).

(64) Βλέπε σχετικά και την γνωμοδότηση (ΕΕ C 110 της 30ής Απριλίου 2004).

(65) Βλέπε άρθρο της γερμανικής εφημερίδας «Frankfurter Allgemeine Zeitung», αριθ. φύλλου 257, 4 Νοεμβρίου 2005, C1

5.5 **Δίαυλοι μεταξύ πανεπιστημίων και βιομηχανίας.** Ο καλύτερος διάυλος για την μεταφορά γνώσεων και την ανταλλαγή εμπειριών είναι οι ίδιοι οι ειδικευμένοι επιστήμονες. Ως εκ τούτου, εδώ και πολύ καιρό καταβάλλονται προσπάθειες για την ενίσχυση της ανταλλαγής προσωπικού μεταξύ πανεπιστημίων και ερευνητικών ιδρυμάτων από τη μια πλευρά, και βιομηχανίας από την άλλη πλευρά. Παρά τις υφιστάμενες δυσκολίες και τα εμπόδια που παρουσιάζονται, αυτές οι προσπάθειες πρέπει οπωσδήποτε να εντατικοποιηθούν.

5.5.1 Εντούτοις, δυστυχώς, δεν κατέστη δυνατό μέχρι σήμερα ⁽⁶⁶⁾ να ξεπεραστούν τα ποικίλα εμπόδια που εντοπίζονται στη **νομοθεσία περί συλλογικών συμβάσεων εργασίας, στη νοοτροπία που διέπει τους διορισμούς, στα κριτήρια σταδιοδρομίας,** κλπ. Ως προς αυτό, και δεδομένου ότι τα υφιστάμενα προβλήματα είναι κατ' ουσία γνωστά, πρέπει να επιδιωχθεί εκ νέου η άσκηση επιρροής στις διαδικασίες ή η τροποποίησή τους καθώς και η κατάργηση των εμποδίων όσον αφορά τα επίπεδα των αμοιβών. Εξάλλου, δεν αποτελεί απλώς θέμα μισθολογικών επιπέδων και των πολύ διαφορετικών αμοιβών· μια πρόσθετη βασική συνιστώσα είναι οι διαφορές που εντοπίζονται μεταξύ της **επιχειρηματικής νοοτροπίας της βιομηχανίας και εκείνης της ακαδημαϊκής κοινότητας.** Μολονότι ορισμένες από αυτές αποτελούν εγγενείς διαφορές, ωστόσο, είναι σημαντικό να αυξηθεί κατά πολύ η κινητικότητα και συνεργασία μεταξύ των δύο χώρων. Η ΕΟΚΕ

συνιστά την επεξεργασία νέων ιδεών προκειμένου να επιτευχθούν θετικά αποτελέσματα σε αυτό το ζωτικής σημασίας θέμα.

5.5.2 Ως εκ τούτου, πέρα από τις χρηματοοικονομικές πτυχές και τις συνιστώσες που αφορούν τη φορολογική νομοθεσία και το δίκαιο περί ευθύνης, ξεχωριστή βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί στην αμοιβαία κινητικότητα μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων. Αναλόγως, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη σύστασή της να δημιουργηθεί ένα **σύστημα υποτροφιών και ενισχύσεων,** το οποίο θα παρέχει κίνητρα για μια χρονικά περιορισμένη (π.χ. ένα έως τρία έτη) **αμοιβαία κινητικότητα** (με την εγγύηση της δυνατότητας επιστροφής στην προηγούμενη επαγγελματική σταδιοδρομία) μεταξύ βιομηχανίας και επιστημονικών οργανισμών, κατ' αναλογία προς τη «σαββατική» άδεια στον πανεπιστημιακό χώρο. Αυτή η κινητικότητα θα μπορούσε να συμβάλλει όχι μόνο στην προώθηση νέων προσωπικών επαφών και την καλύτερη κατανόηση των αμοιβαίων συνθηκών, καθώς και στη μεταφορά γνώσεων, αλλά, βεβαίως, να δημιουργήσει το κατάλληλο πλαίσιο για μακροπρόθεσμες ανταλλαγές. Η ΕΟΚΕ συνειδητοποιεί ότι αυτού του είδους διαδικασίες επιστροφής συνεπάγονται προβλήματα και για τις δύο πλευρές ⁽⁶⁷⁾, ωστόσο, τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από αυτές τις υποτροφίες, υπερσχύουν των μειονεκτημάτων. επιπλέον, αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει μια περαιτέρω εξέλιξη στην επαγγελματική σταδιοδρομία.

Βρυξέλλες, 13 Δεκεμβρίου 2006.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽⁶⁶⁾ Βλέπε π.χ. άρθρο στο επιστημονικό περιοδικό «Forschung und Lehre» (για λογαριασμό της Γερμανικής ένωσης καθηγητών πανεπιστημίων — Deutscher Hochschulverband· www.forschung-und-lehre.de) 4/06 σ. 208 καθώς και το τεύχος 7/06 σ. 402. του ίδιου περιοδικού.

⁽⁶⁷⁾ Βλέπε π.χ. το παράρτημα «Beruf und Chance» (Επάγγελμα και ευκαιρίες) της γερμανικής εφημερίδας «Frankfurter Allgemeine Zeitung», αριθ. φύλλου 251, 28 Οκτωβρίου 2005, C1

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την αναγνώριση των χειριστηρίων των ενδεικτικών λυχνιών και των δεικτών των δικύκλων ή τρικύκλων μηχανοκίνητων οχημάτων (κωδικοποιημένη έκδοση)»

COM(2006) 556 τελικό — 2006/0175 (COD)

(2006/C 325/06)

Στις 19 Οκτωβρίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση

Στις 25 Οκτωβρίου 2006, το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανέθεσε στο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» την προετοιμασία των εργασιών της σχετικά με το θέμα.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε γενικό εισηγητή τον κ. SIMONS κατά την 431η σύνοδο ολομέλειάς της, που πραγματοποιήθηκε στις 13 και 14 Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2006), και υιοθέτησε με 117 ψήφους υπέρ και 1 αποχή, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Σε μια «Ευρώπη των λαών», είναι σημαντικό η κοινοτική νομοθεσία να είναι και κατανοητή και διαφανής. Στα πλαίσια αυτά, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή τόνισαν την ανάγκη να κωδικοποιηθούν οι νομοθετικές πράξεις που έχουν τροποποιηθεί επανειλημμένα, και κατέληξαν σε διοργανική

συμφωνία με βάση την οποία μπορεί να χρησιμοποιείται, προς το σκοπό αυτό, ταχεία διαδικασία. Η κωδικοποίηση δεν μπορεί να συνεπάγεται ουσιαστικές τροποποιήσεις των νομοθετικών πράξεων.

1.2 Η υπό εξέταση πρόταση της Επιτροπής συνάδει πλήρως προς το στόχο της κωδικοποίησης και συμμορφώνεται προς τους σχετικούς κανόνες. Επομένως, η ΕΟΚΕ την προσυπογράφει.

Βρυξέλλες, 13 Δεκεμβρίου 2006

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — Προς έναν αειφόρο ευρωπαϊκό κλάδο του οίνου»

COM (2006) 319 τελικό

(2006/C 325/07)

Στις 22 Ιουνίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης ΕΚ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω γνωμοδότηση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου και περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Νοεμβρίου 2006 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. KIENLE.

Κατά την 431η σύνοδο ολομέλειάς της, της 13^{ης} και 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006) η ΕΟΚΕ υιοθέτησε με 107 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Σύνοψη των συμπερασμάτων και συστάσεων της ΕΟΚΕ

1.1 Η ευρωπαϊκή οικονομική και κοινωνική επιτροπή επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή επιτροπή υπέβαλε έκθεση για τη μεταρρύθμιση της κοινής οργάνωσης της αγοράς Οίνου. Η ΕΟΚΕ επικροτεί ιδιαίτερα την πρόταση της Επιτροπής να διατηρηθεί κατ' αρχήν ειδική οργάνωση της αγοράς οίνου, στο πλαίσιο της οποίας μπορεί να υιοθετηθεί η επιλογή «ριζική μεταρρύθμιση».

1.2 Δεδομένου ότι τα ευρωπαϊκά κρασιά έχουν σημειώσει σημαντικές απώλειες τόσο στην εσωτερική αγορά όσο και σε μεγάλες αγορές εξαγωγών, έναντι των κρασιών από τρίτες χώρες, και κυρίως από τις χώρες της βορείου και νότιας Αμερικής, είναι απολύτως απαραίτητο να προσαρμοστούν οι βασικές νομικές προϋποθέσεις προκειμένου να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών κρασιών, ώστε να ανακτήσουν τη θέση τους στην αγορά. Αναφορικά με αυτό, η Επιτροπή θα πρέπει να συνεκτιμήσει στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης και των ρυθμίσεων σχετικά με το εξωτερικό εμπόριο σε μεγαλύτερο βαθμό την ηγετική θέση του ευρωπαϊκού οινοπαραγωγικού τομέα στην παγκόσμια αγορά.

1.3 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τη γνωμοδότηση που εξέδωσε στις 27 και 28 Ιανουαρίου 1999 (*) στην οποία είχε ήδη χαρακτηρίσει ως εντελώς ανεπαρκείς τις προτάσεις μεταρρύθμισης που είχε υποβάλει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Πολλές από τις συστάσεις που είχε διατυπώσει σε αυτή τη γνωμοδότηση — ειδικά σε ό,τι αφορά την ανταγωνιστικότητα, τη δυνατότητα παρέμβασης, τη συνεκτίμηση της πολυμορφίας των περιοχών και την ενημέρωση — είναι ακόμα επίκαιρες.

1.4 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η παραγωγή οίνου και η αμπελοκαλλιέργεια αποτελούν βασικό και αναπόσπαστο στοιχείο του ευρωπαϊκού πολιτισμού και του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής. Η αμπελοκαλλιέργεια επηρεάζει το κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον σε πολυάριθμες αμπελοοινικές περιοχές της Ευρώπης.

1.5 Συνεπώς, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι είναι απολύτως αναγκαίο να συνεκτιμηθούν στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης όχι μόνο οι οικονομικές επιπτώσεις, αλλά και οι συνέπειες για την απασχόληση, το κοινωνικό σύνολο, το περιβάλλον — ειδικά μέσω των προγραμμάτων εκρίζωσης — καθώς και την προστασία των καταναλωτών και τη δημόσια υγεία.

1.6 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η αμπελοκαλλιέργεια αποτελεί μέσο διαβίωσης για 1,5 εκατομμύρια οικογενειακές επιχειρήσεις στην

Ευρωπαϊκή Ένωση και προσφέρει απασχόληση σε 2,5 εκατομμύρια εργαζόμενους, τουλάχιστον σε εποχική βάση. Η ΕΟΚΕ εφιστά συνεπώς την προσοχή στο γεγονός ότι κατά την εφαρμογή της μεταρρύθμισης θα πρέπει να προτιμηθούν μέτρα που ευνοούν την απασχόληση στον ευρωπαϊκό αμπελοοινικό τομέα.

1.7 Η ΕΟΚΕ εκτιμά την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τον καθορισμό εθνικού δημοσιονομικού πλαισίου για το εκάστοτε οινοπαραγωγικό κράτος μέλος ως σημαντική συμβολή στην αύξηση της επικουρικότητας και μεγαλύτερη συνεκτίμηση των περιφερειακών διαφορών. Όσον αφορά τις προτάσεις της σχετικά με την κατανομή των μέσων ενίσχυσης μεταξύ των μέτρων ευρωπαϊκού επιπέδου και των μέτρων στα πλαίσια του «εθνικού δημοσιονομικού πλαισίου», η ΕΟΚΕ εμμένει σε αυτές τις αρχές και απορρίπτει τα μέτρα για επανενδικοποίηση της πολιτικής στην αγορά οίνου.

1.8 Η ΕΟΚΕ αναμένει από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει συγκεκριμένα μέτρα για την ενημέρωση των καταναλωτών και την ενίσχυση της εμπορίας οίνου στην εσωτερική αγορά αλλά και στις διεθνείς αγορές.

2. Σκέψεις και προτάσεις της Επιτροπής

Στόχος της μεταρρύθμισης

2.1 σύμφωνα με την επιτροπή, στόχος της μεταρρύθμισης είναι: η αύξηση της ανταγωνιστικότητας, η ενίσχυση της φήμης των ευρωπαϊκών κρασιών, η ανάκτηση παλαιών και η κατάκτηση νέων αγορών, η απλούστευση των κανόνων, η συνεκτίμηση του κοινωνικού και πολιτικού ρόλου των αμπελοοινικών περιοχών.

2.1.1 Ένας άλλος στόχος είναι, κατά την επιτροπή, η αποκατάσταση της ισορροπίας της αγοράς, η οποία, κατά τη γνώμη της, απαιτεί τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων όπως π.χ. την εκτεταμένη εκρίζωση.

Η ΚΟΑ οίνου σήμερα

2.2 Στην έκθεση της, η επιτροπή αναλύει τη σημερινή κατάσταση της αγοράς, περιγράφει τα προβλήματα που δημιουργεί η ισχύουσα ΚΟΑ και εξάγει συμπεράσματα σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν.

(*) ΕΕ αριθ. C 101 της 12.4.1999, σ. 60-64.

Τέσσερις εναλλακτικές επιλογές

2.3 Η Επιτροπή εξέτασε τέσσερις εναλλακτικές επιλογές για τη μεταρρύθμιση της Κοινής Οργάνωσης της Αγοράς οίνου:

- Διατήρηση του ισχύοντος συστήματος με ελάχιστες προσαρμογές,
- Μεταρρύθμιση ανάλογη με τη μεταρρύθμιση της ΚΓΠ,
- Απορρύθμιση της αγοράς του οίνου
- Ριζική μεταρρύθμιση της ΚΟΑ.

2.3.1 Με βάση τις αναλύσεις της, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι από τις τέσσερις δυνατές επιλογές, η ριζική μεταρρύθμιση είναι η λύση που προσφέρει τα περισσότερα πλεονεκτήματα καθώς και ότι είναι απαραίτητη η διατήρηση μιας ειδικής οργάνωσης της αγοράς οίνου.

Ριζική μεταρρύθμιση της ΚΟΑ

2.4 Η Επιτροπή προτείνει εναλλακτικά μια μεταρρύθμιση σε ένα ή σε δύο στάδια. Σε περίπτωση επιλογής της παραλλαγής Α, θα καταργηθεί αμέσως η ρύθμιση σχετικά με τα δικαιώματα φύτευσης (ή την 1η Αυγούστου 2010) χωρίς μεταβατική περίοδο. Σε περίπτωση επιλογής της παραλλαγής Β, θα εφαρμοστεί, πριν από την κατάργηση της ρύθμισης σχετικά με τη φύτευση, μια εκτενής δράση εκρίζωσης προκειμένου να επιτευχθεί η διαρθρωτική προσαρμογή.

Κατάργηση των μέτρων διαχείρισης της αγοράς και θέσπιση περισσότερο προορατικών μέτρων

2.5 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει να καταργηθούν αμέσως τα ακόλουθα μέτρα:

- Η υποστήριξη της απόσταξης υποπροϊόντων,
- Η απόσταξη εδώδιμης αλκοόλης και η απόσταξη κρίσης,
- Η υποστήριξη της ιδιωτικής αποθεματοποίησης,
- Η ενίσχυση για τα γλεύκη που προορίζονται για εμπλουτισμό και παρασκευή χυμού σταφυλιών.

Εθνικό δημοσιονομικό πλαίσιο

2.6 Η Επιτροπή προτείνει να τεθεί στη διάθεση κάθε οινοπαραγωγού κράτους μέλους ένα δημοσιονομικό κονδύλι, υπολογιζόμενο σύμφωνα με αντικειμενικά κριτήρια, το οποίο θα δίνει τη δυνατότητα στο κράτος μέλος να χρηματοδοτεί τα μέτρα που προτιμάει, από δεδομένο κατάλογο επιλογών.

Αγροτική ανάπτυξη

2.7 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει να εφαρμοστούν πολλά από αυτά τα μέτρα προσαρμογής και αναδιάρθρωσης στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης και να γίνει η απαραίτητη μεταφορά πιστώσεων από τον ειδικό προϋπολογισμό για τον οινικό τομέα στον δεύτερο πυλώνα.

Πολιτική ποιότητας και γεωγραφικές ενδείξεις

2.8 Η Επιτροπή προτείνει την ουσιαστική αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου για την ποιότητα, ώστε η πολιτική ποιότητας της ΕΕ να προσαρμοστεί καλύτερα στους διεθνείς κανόνες και, ειδικότερα, στις διατάξεις της συμφωνίας TRIPs.

Οινολογικές πρακτικές

2.9 Η Επιτροπή προτείνει την πλήρη ελευθέρωση των οινολογικών πρακτικών λαμβανομένων υπόψη των κανόνων του Διεθνούς Οργανισμού Οίνου και Αμπέλου (ΟΙΥ).

Εμπλουτισμός

2.10 Η Επιτροπή προτείνει να απαγορευτεί ο εμπλουτισμός με ζάχαρη, σε συνδυασμό με την κατάργηση των ενισχύσεων για τη χρήση γλεύκους καθώς επίσης και τον ουσιαστικό περιορισμό του επιτρεπόμενου ποσοστού εμπλουτισμού για τις βόρειες αμπελοφυτικές περιοχές.

Επισήμανση

2.11 Η Επιτροπή προτείνει να απλουστευθούν οι διατάξεις για την επισήμανση, με τη δημιουργία ενιαίου νομικού πλαισίου, το οποίο να καλύπτει όλες τις διαφορετικές κατηγορίες οίνων και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

Προώθηση της διάθεσης στην αγορά και ενημέρωση

2.12 Η Επιτροπή σκοπεύει να ακολουθήσει υπεύθυνη πολιτική προώθησης και ενημέρωσης. Πρέπει να εξαντληθούν όλες οι δυνατότητες που παρέχει η ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία.

Προστασία του περιβάλλοντος

2.13 Η Επιτροπή σκοπεύει να μεριμνήσει ώστε η μεταρρύθμιση του καθεστώτος του οίνου να συμβάλει στο περιορισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της αμπελοκαλλιέργειας και της οινοποίησης.

ΠΟΕ

2.14 Η Επιτροπή αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στη συμβατότητα της νέας ΚΟΑ οίνου με τις προδιαγραφές του ΠΟΕ. Κατά συνέπεια, συνδυάζει την κατάργηση των ισχυόντων μέτρων παρέμβασης με την άρση της απαγόρευσης της οινοποίησης εισαγόμενου γλεύκους και της ανάμιξης κοινοτικών οίνων με μη κοινοτικούς οίνους.

3. Γενικές παρατηρήσεις*Στόχος της μεταρρύθμισης*

3.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί σε γενικές γραμμές με τους στόχους που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Θεωρεί ωστόσο απαραίτητες ορισμένες προσαρμογές.

3.1.1 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τους στόχους που είχε αναφέρει στην προαναφερθείσα γνωμοδότησή της:

- βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα σε μακροπρόθεσμη βάση,
- κατάργηση της δυνατότητας παρέμβασης ως τεχνητής διεξόδου για πλεονάσματα παραγωγής,
- συνεκτίμηση της πολυμορφίας των περιοχών,
- ενημέρωση σχετικά με τα πλεονεκτήματα που προσφέρει για την υγεία η μέτρια κατανάλωση οίνου.

3.1.2 Η ΕΟΚΕ θεωρείται απαραίτητο να εξετασθεί ενδελεχώς αν είναι εφικτή η επιδίωξη ισορροπίας της αγοράς στο πλαίσιο μιας παγκοσμιοποιημένης αγοράς οίνου, ιδιαίτερα μετά την κατάργηση αποτελεσματικής εξωτερικής προστασίας.

3.1.3 Συνεπώς οι προσπάθειες θα πρέπει να επικεντρωθούν ιδιαίτερα στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών οινοπαραγωγών. Είναι ζωτικής σημασίας να ενισχυθεί η ευρωπαϊκή οικονομία, να υποστηριχθούν οι προσπάθειες που καταβάλλονται για την βελτίωση της ποιότητας και οι δράσεις που αναλαμβάνονται να προανατολιστούν πρωτίστως στις εξελίξεις της αγοράς και τις επιθυμίες των καταναλωτών.

3.1.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να καταστούν πιο συγκεκριμένοι οι οικονομικοί στόχοι και να συμπληρωθούν τόσο με στόχους κοινωνικού χαρακτήρα όσο και με στόχους που αφορούν την πολιτική απασχόλησης. Από αυτήν την άποψη θα πρέπει να επιδιωχθεί κυρίως η βελτίωση της εισοδηματικής κατάστασης των οινοπαραγωγών. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί επίσης στις δυνατότητες εξέλιξης των νέων αμπελουργών. Είναι απαραίτητο να συνυπολογιστούν οι δυνατότητες απασχόλησης για τους εργαζομένους πλήρους απασχόλησης και για τους εποχικούς εργαζομένους και να βελτιωθούν οι όροι για την δίκαιη αμοιβή τους.

3.1.5 Η ΕΟΚΕ δεν συμφωνεί με τη μεταφορά αρμοδιοτήτων από το Συμβούλιο των Υπουργών στην Επιτροπή, π.χ. όσον αφορά την έγκριση νέων οινολογικών πρακτικών, δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν προάσπισε επαρκώς τα συμφέροντα των ευρωπαϊκών οινοπαραγωγών στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων διμερών συμφωνιών.

3.1.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι υφιστάμενοι χρηματοδοτικοί πόροι πρέπει να αυξηθούν σημαντικά, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η προσχώρηση δύο νέων παραγωγών χωρών στην ΕΕ.

Η ΚΟΑ οίνου σήμερα — μια εκ των υστέρων ανάλυση

3.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη την εκτενή επανεξέταση της ανάλυσης της επιτροπής και των μέτρων που προτείνει, δεδομένου ότι θεωρείται αμφισβητήσιμη η ανάλυση των φορέων της αγοράς και των ανεξάρτητων οργανισμών.

3.2.1 Η ΕΟΚΕ κρίνει αναγκαία τη διασφάλιση καλύτερης και εκτενέστερης παρακολούθησης της αγοράς, ώστε να διατίθενται πιο αξιόπιστα στοιχεία σχετικά με την παραγωγή, το εμπόριο και την κατανάλωση, ως βάση για την οργάνωση της αμπελουργικής αγοράς. Τα γενικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν κατά το παρελθόν είναι μεν σημαντικά, αλλά ανεπαρκή. Χρειάζονται κυρίως επίκαιρες πληροφορίες σχετικά με τις αλλαγές που σημειώνονται στη διάρθρωση της παραγωγής, στα δίκτυα διάθεσης στην αγορά, αλλά και στην καταναλωτική συμπεριφορά.

3.2.2 Θα πρέπει να επαληθευτεί ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι σημειώνεται ανοδική τάση των πλεονασμάτων παραγωγής. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η αύξηση των αποθεμάτων θα πρέπει να επανεξετασθεί και υπό το πρίσμα της αυξημένης παραγωγής οίνων ποιότητας.

Τέσσερις εναλλακτικές επιλογές

3.3 Η ΕΟΚΕ επιφυλάσσεται να εξετάσει ενδελεχώς τις τέσσερις αυτές επιλογές, ωστόσο, μετά από μια προσωρινή ανάλυση, συμφωνεί με το αποτέλεσμα των επιλογών. Ωστόσο, θεωρεί ότι πρέπει να προσαρμοστεί το περιεχόμενο της επιλογής «ριζική μεταρρύθμιση».

3.3.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ρητά με την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να διατηρηθεί ειδική οργάνωση της αγοράς οίνου. Όλες οι πτυχές της Κοινής Οργάνωσης της Αγοράς, από την παραγωγή έως την κατανάλωση, ιδιαίτερα όμως τα μέτρα για την προστασία των καταναλωτών, της δημόσιας υγείας αλλά και τα μέτρα για την ενημέρωση των καταναλωτών, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο της οργάνωσης της αγοράς οίνου.

Ριζική μεταρρύθμιση

3.4 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η νέα Οργάνωση της Αγοράς Οίνου θα πρέπει να τεθεί σε ισχύ το 2008. Θεωρεί, ωστόσο, απαραίτητη μια περίοδο «βαθμιαίας εξέδου», προκειμένου να δοθεί στις εκμεταλλεύσεις η δυνατότητα να προσαρμοστούν σταδιακά στις νέες βασικές προϋποθέσεις.

3.4.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την πλήρη αντίθεσή της στην πρόταση για διάθεση άνω του ενός τρίτου των διαθέσιμων δημοσιονομικών πόρων για δράσεις εκρίζωσης, που θα είχε ως αποτέλεσμα να μην υπάρχουν πλέον πιστώσεις για την εφαρμογή μέτρων στήριξης της αγοράς, όπως π.χ. μέτρων για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Ωστόσο, αναγνωρίζεται η σημασία της εκρίζωσης ως μέτρου της οργάνωσης της αγοράς (βλ. κατωτέρω), το οποίο θα πρέπει να προσφέρεται ως εθελούσιο μέτρο, στο πλαίσιο του γενικότερου κοινοτικού πλαισίου.

3.4.2 Η ΕΟΚΕ διαφωνεί με την πλήρη ελευθέρωση των κανόνων σχετικά με τα δικαιώματα φύτευσης, διότι κατά αυτόν τον τρόπο διακυβεύονται οι οικονομικοί, κοινωνικοί, περιβαλλοντικοί στόχοι της μεταρρύθμισης της αμπελοοικονομίας, αλλά και οι στόχοι σχετικά με τη διατήρηση του φυσικού τοπίου. Δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να συμφωνήσει με την μετατόπιση της αμπελοκαλλιέργειας από τις παραδοσιακές αμπελοοικονομικές γεωγραφικές περιοχές προς άλλες εκτάσεις που μπορούν να καλλιεργηθούν με χαμηλότερο κόστος. Σε περίπτωση που καταργηθεί η ευρωπαϊκή ρύθμιση καλλιέργειας και απαγορευτεί συγχρόνως η φύτευση νέων αμπελώνων, θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο δικαιοδοσίας το οποίο να επιτρέπει στις αμπελοοικονομικές περιφέρειες να συνεχίσουν ή να διαμορφώνουν τις ρυθμίσεις καλλιέργειας που ισχύουν στο έδαφός τους σύμφωνα με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Οργάνωσης της Αγοράς στον αμπελοοικονομικό τομέα.

3.4.3 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με λύπη ότι στις προθέσεις της Επιτροπής σχετικά με την «ανάκτηση παλαιών αγορών» δεν ακολουθούν πράξεις με τη μορφή συγκεκριμένων μέτρων στα πλαίσια της ριζικής μεταρρύθμισης. Δεν προτείνει μέσα και μέτρα που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην υλοποίηση αυτών των σημαντικών στόχων.

Κατάργηση των μέτρων διαχείρισης της αγοράς και θέσπιση περισσότερο προορατικών μέτρων

3.5 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει το παλαιότερο αίτημά της να καταργηθούν τα μέτρα παρέμβασης στην αγορά ως μέσο τεχνητής προώθησης και εξετάζει τις προτάσεις υπό το πρίσμα του στόχου αυτού.

3.5.1 Η ΕΟΚΕ συνιστά η εκρίζωση να αποτελεί μέρος ενός διαρθρωτικού προγράμματος, το οποίο να συμπεριλαμβάνει και τις κοινωνικές συνιστώσες αμπελουργικών περιφερειών και να μπορούν να προσφεύγουν εθελουσίως στο μέτρο αυτό οι εκμεταλλεύσεις που επιθυμούν να εγκαταλείψουν εντελώς ή μερικώς την παραγωγή οίνου.

3.5.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαράδεκτη την άμεση κατάργηση των μέτρων παρέμβασης. Αντί αυτού, προτείνει να επιτρέπονται κατά την «περίοδο βαθμιαίας εξόδου» 2008-2010 εντός του εθνικού δημοσιονομικού πλαισίου και τα ακόλουθα μέτρα:

- Απόσταξη με στόχο την παραγωγή πόσιμης αλκοόλης (ισχύον άρθρο 29) και
- Παροχή ενισχύσεων για την ιδιωτική αποθεματοποίηση (ισχύον άρθρο 24 και επόμενα).

3.5.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί θεμελιώδους σημασίας να διατηρηθεί η υποχρέωση απόσταξης των υποπροϊόντων, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ποιότητα της αμπελοοινικής παραγωγής και να αποφευχθούν πιθανές καταχρήσεις.

3.5.4 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι στο πλαίσιο του εθνικού κονδυλίου πρέπει να προβλέπονται μέτρα πρόληψης των κρίσεων, τα οποία να βασίζονται στην συνυπευθυνότητα των παραγωγών.

3.5.5 Θεωρεί επίσης απαραίτητο να θεσπισθούν νέα προορατικά μέτρα προκειμένου να επιτευχθούν οι καθορισμένοι στόχοι. Στα μέτρα αυτά συγκαταλέγονται τα εξής:

- Η εκτενής παρακολούθηση της αγοράς
- Η θέσπιση ενημερωτικών προγραμμάτων για την ενιαία αγορά, με στόχο την ενημέρωση των καταναλωτών σχετικά με τα πλεονεκτήματα μιας μέτριας κατανάλωσης και τους κινδύνους της κατάχρησης,
- Η θέσπιση προγράμματος για την προώθηση των εξαγωγών καθώς και
- Η θέσπιση ενημερωτικών προγραμμάτων για τους καταναλωτές σε τρίτες χώρες.
- Η κατάρτιση ερευνητικών προγραμμάτων σε συνεργασία και με τρίτες χώρες.

3.5.6 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι τα μέσα για την οργάνωση της αγοράς πρέπει να στηρίζουν κυρίως τους παράγοντες που επιθυμούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη του αμπελοοινικού τομέα και όχι εκείνους που, για διάφορους λόγους, εγκαταλείπουν τον κλάδο.

Εθνικό δημοσιονομικό πλαίσιο

3.6 Η ΕΟΚΕ η επιδοκιμάζει την πρόταση αυτή, διότι ανταποκρίνεται στο αίτημα της για μεγαλύτερη συνεκτίμηση των περιφερειακών διαφορών και μια πιο συνεπή υλοποίηση της επικουρικότητας στον τομέα του οίνου. Πρέπει, εντούτοις, να διατηρηθεί ένα συνεκτικό και επαρκές κοινοτικό πλαίσιο, προκειμένου να αποτραπεί η επανεθνικοποίηση και να διαφυλαχθεί ο ευρωπαϊκός χαρακτήρας του ευρωπαϊκού αμπελοοινικού τομέα.

3.6.1 Και στη παλαιότερη γνωμοδότησή (CES 68/99) της, η ΕΟΚΕ είχε ζητήσει τα κράτη μέλη να είναι αρμόδια για την επιλογή των μέτρων του προγράμματος αναδιάρθρωσης που θα εφαρμοστούν στις αμπελοοινικές τους περιοχές. Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στις οργανώσεις παραγωγών, στις επαγγελματικές ενώσεις του κλάδου και σε φορείς με ανάλογους στόχους

3.6.2 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι είχε ζητήσει την κατάρτιση ειδικού προγράμματος για αμπελώνες που καλλιεργούνται σε μειο-

νεκτούσες περιοχές, όπως π.χ. οι αμπελώνες που βρίσκονται σε λόφους ή εδάφη με έντονη κλίση. Ένα τέτοιο πρόγραμμα πρέπει να καλύπτει και τις περιοχές που υπόκεινται σε ακραίες κλιματολογικές συνθήκες.

3.6.3 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ ενός εκτενούς καταλόγου μέτρων, ο οποίος, θα πρέπει να περιλαμβάνει περισσότερα μέτρα από αυτά που προτείνει η Επιτροπή. Επισημαίνει ότι στη γνωμοδότηση CES 68/99 είχε ήδη ζητήσει τη σημαντική επέκταση του προγράμματος για την ενίσχυση της οινοπαραγωγής και της διάθεσης στην αγορά.

3.6.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί εξάλλου στο εθνικό δημοσιονομικό πλαίσιο πρέπει να χρηματοδοτούνται ολοκληρωμένα και συνεκτικά μέτρα, ώστε να επιτευχθεί η μέγιστη απόδοση. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει συνεπώς να ενσωματωθούν σε συνολικά σχέδια που να καλύπτουν ολόκληρη την παραγωγική αλυσίδα: να ξεκινούν από το αμπέλι, και μέσω της μεταποίησης, να καταλήγουν στην εμπορία του προϊόντος. Θα πρέπει επίσης να χρηματοδοτηθούν μέτρα που να επιτρέπουν στους παραγωγούς να έχουν συνυπεύθυνη διαχείριση του δυναμικού και να μπορούν να αξιοποιούν εναλλακτικές αγορές. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι οι κεντρικοί φορείς που θα αναλάβουν τη διαχείριση των σχεδίων αυτών πρέπει να είναι οι οργανώσεις των οινοπαραγωγών.

3.6.5 Οι πιστώσεις για το εθνικό δημοσιονομικό πλαίσιο πρέπει να κατανεμηθούν με βάση το ποσοστιαίο μερίδιο αμπελώνων των κρατών μελών, όπως συμβαίνει και στην περίπτωση της αναδιάρθρωσης. Κατά την περίοδο «βαθμιαίας εξόδου» θα πρέπει να προβλεφθούν επαρκή κονδύλια για την αντιστάθμιση των μηχανισμών της αγοράς των οποίων λήγει η ισχύς, ώστε οι επιχειρήσεις που έκαναν στο παρελθόν χρήση των μηχανισμών αυτών να έχουν τη δυνατότητα να προσαρμοστούν σταδιακά στους νέους βασικούς όρους.

3.6.6 Η Κοινή Οργάνωση της Αγοράς Οίνου θα πρέπει να προσδιορίζει τα μέτρα του εθνικού δημοσιονομικού πλαισίου. Τα κράτη μέλη οφείλουν να προβούν, στα πλαίσια του ποσοστού των πιστώσεων που τους αναλογεί (ποσοστιαίο μερίδιο αμπελώνων), στις επιλογές που θα συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οινοπαραγωγής τους. Τα σχετικά προγράμματα πρέπει να υποβληθούν στις Βρυξέλλες. Την ευθύνη για την κανονική τους εφαρμογή φέρουν όμως τα κράτη μέλη.

3.6.7 Η ΕΟΚΕ προτείνει την ακόλουθη κατανομή των μέσων ενίσχυσης μεταξύ των κοινοτικών μέτρων και των μέτρων στα πλαίσια του εθνικού δημοσιονομικού πλαισίου.

3.6.7.1 Μέτρα σε κοινοτικό επίπεδο:

- Παρακολούθηση της αγοράς σε ευρωπαϊκό επίπεδο
- Ενημερωτικά προγράμματα για τους καταναλωτές σε ευρωπαϊκό επίπεδο και στις αγορές εξαγωγών
- Προγράμματα εξαγωγών για τρίτες χώρες
- Ερευνητικά προγράμματα

3.6.7.2 Εθνικό δημοσιονομικό πλαίσιο

- Ενισχύσεις για τα γλεύκη που προορίζονται για εμπλουτισμό,
- Άρθρο 29 Απόσταξη (2008-2010),
- Ενισχύσεις για την απόσταξη των υποπροϊόντων (2008-2010),

- Μέτρα οριστικής και προσωρινής εκρίζωσης
- Άμεσες ενισχύσεις με βάση το μέγεθος των εκτάσεων
- Πρώιμος τρύγος
- Ενισχύσεις για την παραγωγή χυμού σταφυλιών
- Αναδιάρθρωση, μετατροπή και αναδασμός των αμπελουργικών εκτάσεων
- Μέτρα για τη βελτίωση των διαρθρώσεων στατιστικής καταγραφής και διάθεσης στην αγορά (π.χ. ολοκληρωμένο δίκτυο επιχειρήσεων και συγκεντρώσεων επιχειρήσεων),
- Ενημερωτικά προγράμματα για τους καταναλωτές,
- Μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας,
- Πρόγραμμα για περιοχές που αντιμετωπίζουν μειονεκτήματα, όπως εκτάσεις σε λόφους ή εδάφη με έντονη κλίση, ή περιοχές που υπόκεινται σε ακραίες κλιματολογικές συνθήκες
- Διαχείριση κρίσεων (πρόληψη και αντιμετώπιση κρίσεων, ασφαλιστικά ταμεία)

Αγροτική ανάπτυξη

3.7 Η ΕΟΚΕ έχει τονίσει επανειλημμένα στις γνωμοδοτήσεις της τη σημασία του δεύτερου πυλώνα για την ανάπτυξη της υπαίθρου, στην οποία ανήκουν και οι ευρωπαϊκές αμπελουργικές περιοχές.

3.7.1 Λαμβανομένου υπόψη αυτού του βασικού στόχου, υποστηρίζει ότι, προκειμένου να επιλυθούν τα ειδικά προβλήματα του αμπελουργικού τομέα, θα πρέπει τα μέτρα που προτείνονται στα πλαίσια της μεταρρύθμισης της αγοράς οίνου να χρηματοδοτηθούν εξ ολοκλήρου από το δημοσιονομικό πλαίσιο που διατίθεται για τον τομέα αυτό. Συνεπώς, ο σχετικός προϋπολογισμός δεν πρέπει να μειωθεί ούτε με περικοπές ούτε με μεταφορές πιστώσεων.

Πολιτική ποιότητας και γεωγραφικές ενδείξεις

3.8 Επειδή αυτές οι προτάσεις της Επιτροπής έχουν ευρύτατη σημασία και στοχεύουν σε τελική ανάλυση στην κατάργηση του ισχύοντος συστήματος ποιοτικής κατάταξης, η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επεξεργαστεί μοντέλα προσομοίωσης ώστε να εξετάσει κατά πόσον οι προτάσεις αυτές επηρεάζουν τους στόχους της μεταρρύθμισης της αγοράς οίνου, τόσο όσον αφορά την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και την προώθηση της ποιότητας όσο και από την άποψη της προστασίας των καταναλωτών.

3.8.1 Η ΕΟΚΕ ζητά να υλοποιηθούν καταρχάς οι ισχύουσες ρυθμίσεις της συμφωνίας TRIPs και ιδιαίτερα να καθιερωθεί το μητρώο για την προστασία της γεωγραφικής ένδειξης και, στη συνέχεια, να συζητηθεί η σκοπιμότητα της αναθεώρησης του ισχύοντος ευρωπαϊκού συστήματος ποιότητας.

Οινολογικές πρακτικές

3.9 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι οι προτάσεις της Επιτροπής περιέχουν αντιφάσεις που πρέπει να εξαιρεθούν.

3.9.1 Θεωρεί ότι είναι απολύτως αναγκαίο να υιοθετηθεί ένας διεθνώς αναγνωρισμένος ορισμός για το προϊόν «οίνος». Αυτό προϋποθέτει και τον καθορισμό αναγνωρισμένων μεθόδων παραγωγής.

3.9.2 Η έγκριση όλων των οινολογικών πρακτικών που ισχύουν σε οποιοδήποτε μέρος του κόσμου, δεν συμβιβάζεται με την επιδίωξη του εντονότερου προσανατολισμού προς τις διατάξεις του ΟΙΥ.

3.9.3 Η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητο να συνεκτιμάται καλύτερα ο προσανατολισμός των οινολογικών πρακτικών προς τους κανόνες του ΟΙΥ κατά τον στρατηγικό προσανατολισμό διμερών ή διεθνών εμπορικών συμφωνιών.

3.9.4 Η ΕΟΚΕ τάσσεται κατά της προτεινόμενης άρσης της απαγόρευσης οινοποίησης εισαγόμενου γλεύκου ή συμπυκνωμένου γλεύκου και της ανάμιξης κοινοτικών οίνων με μη κοινοτικούς οίνους.

Εμπλουτισμός

3.10 Στη γνωμοδότηση που υιοθέτησε το 1999, η ΕΟΚΕ πρότεινε να ληφθούν υπόψη οι γεωγραφικές και κλιματολογικές διαφορές που υφίστανται μεταξύ των επιμέρους αμπελουργικών περιφερειών της Ευρώπης. Υπογραμμίζει ότι πρόκειται για ένα ιδιαίτερα ευαίσθητο θέμα το οποίο δεν θα πρέπει να διχάσει τον ευρωπαϊκό οινοπαραγωγικό τομέα ή να οδηγήσει σε πάγωμα των προτάσεων μεταρρύθμισης.

3.10.1 συνεπώς, η ΕΟΚΕ θα εξετάσει τις προτάσεις της επιτροπής λαμβάνοντας υπόψη την παλαιότερη γνωμοδότηση της, τις αναλύσεις της επιτροπής, την προτεινόμενη ελευθέρωση των οινολογικών πρακτικών, την αναγνώριση οινολογικών πρακτικών που προβλέπονται σε διμερείς συμφωνίες, αλλά και υπό το πρίσμα των στόχων της μεταρρύθμισης και ιδιαίτερα της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και της μείωσης του κόστους παραγωγής. Μετά από μια αξιολόγηση των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων της πρότασης της Επιτροπής, η ΕΟΚΕ τάσσεται καταρχήν υπέρ της διατήρησης των ισχυουσών ρυθμίσεων σε ό,τι αφορά τη χρήση ζαχαρώς και τις ενισχύσεις για τα συμπυκνωμένα γλεύκη.

Επισήμανση

3.11 Η ΕΟΚΕ αξιολογεί τις προτάσεις της Επιτροπής ως ιδιαίτερα πολύπλοκες και αναμένει μια ακριβή προσομοίωση των συνεπειών των προτεινόμενων αλλαγών.

3.11.1 Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι η νομοθεσία σχετικά με τις ονομασίες τροποποιήθηκε μόλις πρόσφατα μετά από μακρόχρονη διαβουλεύσεις. Ζητά επίσης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διευκρινίσει αν υπάρχουν νέες πτυχές οι οποίες δεν λήφθηκαν υπόψη κατά τις πρόσφατες αυτές διαβουλεύσεις.

3.11.2 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την απλοποίηση των κανόνων επισήμανσης, εφόσον εξυπηρετούν την καλύτερη πληροφόρηση των καταναλωτών. Παρόμοιες αλλαγές δεν πρέπει, ωστόσο, να συνεπάγονται μεγαλύτερους κινδύνους στρέβλωσης του ανταγωνισμού ή παραπλάνησης των καταναλωτών που θα οδηγούσαν σε πληθώρα δικαστικών προσφυγών. Υπό αυτό το πρίσμα θα πρέπει να επανεξετασθεί και η υποχρεωτική αναφορά της ποικιλίας αμπέλου και του έτους παραγωγής στους επιτραπέζιους οίνους, οι οποίοι οφείλουν να πληρούν λιγότερες απαιτήσεις από ό,τι οι τοπικοί οίνοι και οι οίνοι ποιότητας.

3.11.3 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η σε μια συνεχώς διευρυνόμενη Ευρωπαϊκή Ένωση αυξάνεται και η γλωσσική πολυμορφία, γεγονός που θα δημιουργήσει ενδεχομένως εμπόδια στις εμπορικές συναλλαγές, όπως δείχνει και το πρόβλημα που αντιμετωπίζεται σήμερα σχετικά με την αναφορά των θειωδών ενώσεων. Θα ήταν γι' αυτό σκόπιμο να καταστεί εφικτή η χρησιμοποίηση γενικών κατανοητών συμβόλων για την επισήμανση υποχρεωτικών στοιχείων, όπως π.χ. τα συστατικά.

Προώθηση της διάθεσης στην αγορά και ενημέρωση

3.12 Η ΕΟΚΕ είχε προτείνει ήδη στη γνωμοδότηση CES 68/99 οι πληροφορίες σχετικά με τα πλεονεκτήματα που προσφέρει για την υγεία η μέτρια κατανάλωση οίνου, αλλά και τους κινδύνους που εγκυμονεί η κατάχρηση να αποτελέσουν σημαντικό στοιχείο της οργάνωσης της αγοράς οίνου.

3.12.1 Επειδή οι προτάσεις της Επιτροπής είναι πολύ ασαφείς, η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει συγκεκριμένα μέτρα για την ενημέρωση των καταναλωτών και την ενίσχυση της εμπορίας οίνου στην εσωτερική αγορά, αλλά και στις διεθνείς αγορές, τα οποία να υπερβαίνουν το ισχύον ανεπαρκές πλαίσιο και να συμβάλουν στην ανάκτηση και ανάπτυξη των μεριδίων που κατέχει ο ευρωπαϊκός οίνος στην αγορά.

3.12.2 Για το σκοπό αυτό πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία σε μια ολοκληρωμένη ενημέρωση σχετικά με τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η μέτρια κατανάλωση οίνου, ως στοιχείο υγιεινού και σύγχρονου τρόπου ζωής.

3.12.3 Η επιδείνωση του εμπορικού ισοζυγίου που παρατηρείται εδώ και χρόνια, πρέπει να αναχαιτισθεί· το εμπορικό ισοζύγιο πρέπει να βελτιωθεί αισθητά μέσω προγραμμάτων στήριξης των εξαγωγών.

Προστασία του περιβάλλοντος

3.13 Η ΕΟΚΕ είχε ζητήσει και στη γνωμοδότηση CES 68/99 την εμπεριστατωμένη εξέταση αυτής της πτυχής.

3.13.1 Κατά κανόνα, οι αμπελουργικές περιοχές αποτελούν μοναδικά τοπία, διαμορφωμένα με την επέμβαση του ανθρώπου, τα οποία διατηρούνται χάρη στις οικολογικές μεθόδους καλλιέργειας που εφαρμόζουν οι οινοπαραγωγοί. Η αμπελοκαλλιέργεια αποτελεί βασικό στοιχείο της πολιτιστικής ταυτότητας ολόκληρων περιοχών και συνιστά τη βάση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτισμικής τους ζωής.

3.13.2 Για το λόγο αυτό, η μεταρρύθμιση οφείλει να λαμβάνει υπόψη πτυχές όπως το περιβάλλον, ο κοινωνικός ιστός, οι υποδομές, η οικονομία και η ποιότητα της ζωής.

ΠΟΕ

3.14 Η ΕΟΚΕ είχε απορρίψει και στη γνωμοδότηση CES 68/99 την έγκριση της ανάμιξης ευρωπαϊκών οίνων με προϊόντα τρίτων χωρών ή της παραγωγής οίνων στην Ευρωπαϊκή Ένωση με προϊόντα που εισάγονται από τρίτες χώρες, λόγω των μειονεκτημάτων που προκαλεί για τους ευρωπαίους παραγωγούς και των κινδύνων κατάχρησης που εγκυμονεί για τους καταναλωτές. Είχε εκφράσει τη λύπη της για το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν προτείνει στο έγγραφό της ειδικά μέτρα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στις διεθνείς συναλλαγές και, κυρίως, στις αγορές εξαγωγών. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την κριτική αυτή και ενόψει της επικείμενης μεταρρύθμισης της αγοράς οίνου.

3.14.1 υπό το φως των παλαιότερων αναλύσεών της, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να συνεκτιμήσει στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της Κοινής Οργάνωσης της Αγοράς οίνου, και κυρίως στο πλαίσιο των ρυθμίσεων σχετικά με το εξωτερικό εμπόριο, σε μεγαλύτερο βαθμό την ηγετική θέση του ευρωπαϊκού οινοπαραγωγικού τομέα στην παγκόσμια αγορά.

Βρυξέλλες, 14 Δεκεμβρίου 2006

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)»

COM(2006) 237 τελικό — 2006/0082 (CNS)

(2006/C 325/08)

Στις 13 Ιουλίου 2006, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με τα άρθρα 37 και 299, παρ. 2, της ΣΕΚ να καταρτίσει γνωμοδότηση για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, προστασία του περιβάλλοντος», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Νοεμβρίου 2006, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. KIENLE.

Κατά την 431^η σύνοδο της ολομέλειάς της, που πραγματοποιήθηκε στις 13 και 14 Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2006), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 127 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 4 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Περίληψη των συμπερασμάτων και των συστάσεων

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πρόταση τροποποίησης δύο άρθρων του κανονισμού ΕΓΤΑΑ αποτελεί λογική συνέπεια της απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τις δημοσιονομικές προοπτικές 2007/2013. Η διαφοροποιημένη συνεκτίμηση της οικονομικής ισχύος ενός κράτους μέλους κατά την κατανομή των πόρων του Ταμείου Συνοχής θεωρείται σκόπιμη. Κάτω από τις προϋποθέσεις που παρουσιάζονται, η εξαίρεση της Πορτογαλίας από την υποχρέωση συγχρηματοδότησης κρίνεται αποδεκτή.

1.2 Η ΕΟΚΕ αξιοποιεί, επίσης, την υποβολή της πρότασης της Επιτροπής για την εμπεριστατωμένη μελέτη της περικοπής των πόρων του ΕΓΤΑΑ που αποφασίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, καθώς και των εξαιρέσεων που προβλέπονται για ορισμένα κράτη μέλη σε ό,τι αφορά την προσαρμογή των πόρων για την αγροτική ανάπτυξη.

2. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

2.1 Δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ για την περίοδο 2007-2013

2.1.1 Μετά από διαπραγματεύσεις πολλών μηνών, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ συμφώνησαν επί των δημοσιονομικών προοπτικών για την περίοδο 2007-2013. Ο συμβιβασμός, ο οποίος συμπεριλήφθηκε στη διοργανική συμφωνία της 14ης Ιουνίου 2006 μεταξύ Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Συμβουλίου και Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκτός από τα κονδύλια για τα επιμέρους κεφάλαια, περιλαμβάνει και μια σειρά περαιτέρω ρυθμίσεων.

2.2 Η υφιστάμενη νομοθετική βάση του κανονισμού ΕΓΤΑΑ

2.2.1 Ορισμένες από τις συμφωνίες που προαναφέρθηκαν αφορούν στην ενίσχυση των αγροτικών περιοχών, στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 της 20ής Σεπτεμβρίου 2005 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).

2.2.2 Με βάση την πρόταση της Επιτροπής, οι συμφωνίες του Δεκεμβρίου 2005 πρέπει να ενσωματωθούν στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 (κανονισμό ΕΓΤΑΑ). Για το λόγο αυτό, το αντικείμενο της παρούσας πρότασης της Επιτροπής είναι η τροποποίηση

του κανονισμού ΕΓΤΑΑ, έτσι ώστε τα αποσπάσματα του κανονισμού αυτού τα οποία έρχονταν σε αντίθεση με τη δημοσιονομική συμφωνία του 2005 να προσαρμοσθούν κατά τον δέοντα τρόπο σε αυτή.

3. Κύρια σημεία της πρότασης της Επιτροπής

3.1 Στόχος της πρότασης της Επιτροπής

3.1.1 Με την υποβληθείσα πρόταση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιθυμεί την εναρμόνιση των αποφάσεων που έλαβε το Συμβούλιο σχετικά με τις δημοσιονομικές προοπτικές της περιόδου 2007 — 2013, στις 19 Δεκεμβρίου 2005, με τον κανονισμό ΕΓΤΑΑ. Για το σκοπό αυτό, πρέπει να τροποποιηθούν δύο άρθρα του εν λόγω κανονισμού και συγκεκριμένα το άρθρο 69, παρ. 6 και το άρθρο 70.

3.2 Περιορισμός των πόρων από τα ταμεία για την προαγωγή της συνοχής

3.2.1 Ο τρέχων κανονισμός ΕΓΤΑΑ περιορίζει την ετήσια επιχορήγηση ενός κράτους μέλους από το Ταμείο Συνοχής (συμπεριλαμβανομένων των πόρων του ΕΓΤΑΑ) στο 4 % του ΑΕγχΠ αυτού (Κανονισμός ΕΓΤΑΑ, άρθρο 69, παράγραφος 6). Στην απόφαση του Συμβουλίου για τις δημοσιονομικές προοπτικές την περίοδο 2007-2013 (σημείο 40), οι συνολικές ετήσιες επιχορηγήσεις από τα ταμεία που προάγουν τη συνοχή περιορίζονται σε ποσοστά που κυμαίνονται μεταξύ 3,2398 % και 3,7893 % του ΑΕγχΠ, ανάλογα με το μέσο όρο του κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ (ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος).

3.3 Ρυθμίσεις σχετικά με τον υπολογισμό του περιορισμού των πόρων από τα ταμεία για την προαγωγή της συνοχής

3.3.1 Στην απόφαση του Συμβουλίου για τις δημοσιονομικές προοπτικές την περίοδο 2007-2013 προστίθενται και άλλες τεχνικές ρυθμίσεις. Έτσι, το ανώτατο όριο μεταφοράς πόρων για κάθε αύξηση του μέσου κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ κατά 5 % έναντι του κοινοτικού μέσου όρου της περιόδου 2001-2003 μειώνεται κατά 0,09 % του ΑΕγχΠ.

3.3.2 Επιπλέον, καθορίζεται ότι το 2010 θα διενεργηθεί έλεγχος. Σε περίπτωση που προκύψει ότι το σωρευτικό ΑΕγχΠ ενός κράτους μέλους την περίοδο 2007-2009 (ακόμη και ως αποτέλεσμα συναλλαγματικών διακυμάνσεων) αποκλίνει κατά περισσότερο από 5 % από το προβλεπόμενο σωρευτικό ΑΕγχΠ, ακολουθεί ανάλογη προσαρμογή των ποσών που χορηγήθηκαν σε αυτό το κράτος μέλος για την εν λόγω περίοδο. Το συνολικό αποτέλεσμα αυτών των προσαρμογών, θετικών ή αρνητικών, δεν μπορεί να υπερβεί τα 3 δισεκατομμύρια ευρώ.

3.3.3 Περαιτέρω, θεσπίζονται ρυθμίσεις για τον ορθό αντικατοπτρισμό της αξίας του πολωνικού νομίσματος (ζλότι).

3.4 Μερική εξάιρεση της Πορτογαλίας από την υποχρέωση συγχρηματοδότησης

3.4.1 Στο άρθρο 70 του κανονισμού ΕΓΤΑΑ, ορίζεται ότι οι πόροι του Ταμείου χορηγούνται μόνο ως επιχορηγήσεις και ότι η χρηματοδοτική συμμετοχή των κρατών μελών (σε βαθμό που ποικίλλει) είναι υποχρεωτική. Ωστόσο, με τη χρηματοδοτική συμφωνία του Δεκεμβρίου 2005, χορηγείται στην Πορτογαλία ποσό 320 εκατομμυρίων ευρώ για την αγροτική ανάπτυξη, χωρίς παράλληλη υποχρέωση χρηματοδοτικής συμμετοχής του κράτους αυτού (σημείο 63). Η Επιτροπή προτείνει τώρα να συμπεριληφθεί η συμφωνία αυτή στο άρθρο 70 του ισχύοντος κανονισμού. Στην παράγραφο 4 του κανονισμού αυτού προβλέπεται εξάιρεση για τις εξόχως απομακρυσμένες περιοχές και τα μικρότερα νησιά του Αιγαίου, εξάιρεση με την οποία το ποσοστό χρηματοδοτικής συμμετοχής του ΕΓΤΑΑ μπορεί να ανέλθει σε 85 %. Η πρόταση είναι να συμπεριληφθεί στο εξής στην εν λόγω ρύθμιση προσθήκη στην οποία θα αναφέρεται ότι η Πορτογαλία δεν υποχρεούται σε συγχρηματοδότηση των πόρων του ΕΓΤΑΑ έως το ποσό των 320 εκατομμυρίων ευρώ.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Χρειάζεται προσαρμογή της νομικής βάσης

4.1.1 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η προσαρμογή της νομικής βάσης είναι αναμφίβολα απαραίτητη. Η πρόταση της Επιτροπής για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) είναι λογική απόρροια της απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις δημοσιονομικές προοπτικές την περίοδο 2007-2013. Η διατύπωση της πρότασης της Επιτροπής αντιστοιχεί στις αποφάσεις που ελήφθησαν από το Συμβούλιο το Δεκέμβριο του 2005 και εντάσσονται σε τελευταία ανάλυση στη δομή του κανονισμού ΕΓΤΑΑ.

4.2 Δυνατότητα αξιολόγησης του περιεχομένου της απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις δημοσιονομικές προοπτικές

4.2.1 Με την πρόταση κανονισμού, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Επιτροπή των Περιφερειών και η ΕΟΚΕ αποκτούν τη δυνατότητα να εκφέρουν γνώμη επί του περιεχομένου των αποφάσεων του Συμβουλίου σχετικά με τις δημοσιονομικές προοπτικές, στο μέτρο που αυτές δεν συμπεριλαμβάνονται ήδη στην διοργανική συμφωνία.

4.3 Ενίσχυση της πολιτικής συνοχής της Ε.Ε.

4.3.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ανέκαθεν την προσπάθεια για την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στην Ε.Ε. και τον περιορισμό των αναπτυξιακών διαφορών που υπάρχουν μεταξύ περιφερειών. Ως σημαντικότερο τμήμα της πολιτικής συνοχής, ο στόχος της σύγκλισης επιβάλλει προώθηση των συνθηκών και των παραγόντων που οδηγούν στη βελτίωση της ανάπτυξης των λιγότερο

αναπτυγμένων κρατών μελών και περιοχών, με απώτερο στόχο την προσέγγιση του κοινοτικού μέσου όρου.

4.3.2 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η πολιτική συνοχής προωθείται μέσω ταμείων (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), Ταμείο Συνοχής) η πρόσβαση στα οποία ρυθμίζεται με βάση την οικονομική κατάσταση και τη γεωγραφική θέση των περιφερειών. Στα πλαίσια της σύγκλισης, οι περιφέρειες στις οποίες το ΑΕγχΠ υπολείπεται του 75 % του κοινοτικού μέσου όρου θεωρούνται επιλέξιμες για τη χορήγηση ενισχύσεων, ενώ όλες οι υπόλοιπες έχουν πρόσβαση σε ενισχύσεις στα πλαίσια των στόχων «Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα» και «Απασχόληση». Στο σύνολο των 25 κρατών-μελών της Ε.Ε., υπάρχουν 86 περιφέρειες σε 18 κράτη-μέλη που θεωρούνται περιοχές σύγκλισης. Μαζί με 9 από τα 10 κράτη-μέλη της Ε.Ε. (εξαιρείται η Κύπρος), περιφέρειες σύγκλισης υπάρχουν και στη Γερμανία, την Ισπανία, τη Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Πορτογαλία, το Βέλγιο, την Αυστρία, την Ελλάδα και την Ιταλία.

4.3.3 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τις ρυθμίσεις για την διαφορική συνεκτίμηση της οικονομικής ισχύος ενός κράτους μέλους κατά τον υπολογισμό του ανωτάτου ορίου για τη χορήγηση πόρων για την προαγωγή της συνοχής. Αντί του κατ' αποκοπήν περιορισμού στο 4 %, ο διαφορισμός ευθυγραμμίζεται με την ιδέα της σύγκλισης και της διάρθρωσης των ενισχύσεων με τρόπο που να ωφελεί τα λιγότερο αναπτυγμένα κράτη μέρη με τη χορήγηση περισσότερων πόρων. Έτσι αποκτά νόημα και ο καθορισμός ανωτάτου ορίου ανάλογα με την ισχύ της οικονομίας μιας χώρας.

4.4 Το μέγεθος και η διάρθρωση των ενισχύσεων για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών πρέπει να έχουν την δέουσα μορφή

4.4.1 Η προαγωγή της ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών, ο «Δεύτερος πυλώνας» της ΚΠΠ, αφορά κατά την άποψη της ΕΟΚΕ σε μια εξαιρετικής σημασίας πολιτική, η οποία τα τελευταία χρόνια αυξάνεται αλλά και πρέπει να αυξηθεί ακόμη περισσότερο. Η διαπίστωση αυτή επανέρχεται και στις δηλώσεις της Επιτροπής και των κρατών μελών, χωρίς ωστόσο οι προθέσεις αυτές να αντανακλώνται στις δημοσιονομικές προοπτικές για την περίοδο 2007 — 2013 και περισσότερο συγκεκριμένα στον προϋπολογισμό των ενισχύσεων του «Δεύτερου πυλώνα». Πρόκειται για μια κατάσταση την οποία η ΕΟΚΕ αντιμετωπίζει με ιδιαίτερα κριτική διάθεση και επί της οποίας έχει την πρόθεση να εκφέρει γνώμη όταν η στιγμή θα είναι κατάλληλη.

4.4.2 Στις διαπραγματεύσεις για τις δημοσιονομικές προοπτικές της περιόδου 2007-2013, πολλά κράτη-μέλη μπόρεσαν να αποσπάσουν προς όφελός τους εξαιρετικές ρυθμίσεις σε ό,τι αφορά στο ύψος και την διάρθρωση των πόρων για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών. Από το συνολικό ποσό 69,75 δις ευρώ για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών, 4,07 δις ευρώ διατέθηκαν ιδιαιτέρως σε οκτώ χώρες. Η Αυστρία έλαβε 1,35 δις ευρώ, η Σουηδία 820 εκατομμύρια ευρώ, η Ιρλανδία και η Ιταλία από 500 εκατομμύρια ευρώ, η Φινλανδία 460 εκατομμύρια ευρώ, η Πορτογαλία 320 εκατομμύρια ευρώ, η Γαλλία 100 εκατομμύρια ευρώ και το Λουξεμβούργο 20 εκατομμύρια ευρώ. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι αυτή η απρόσμενη κατανομή πόρων συνιστά πολιτική παραχώρηση, η οποία όμως προβάλλει ταυτόχρονα το ενδιαφέρον και τη σημασία της ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών σε αυτές τις χώρες. Παράλληλα με το βασικό πρόβλημα της ασυνήθιστης κατανομής πόρων στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων και μάλιστα σε αυτό το μέγεθος, η ΕΟΚΕ διαβλέπει τον κίνδυνο του αποπροσανατολισμού της πολιτικής για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών, λόγω των διαφορών που υφίστανται ως προς τα διαθέσιμα κονδύλια και τις δεσμεύσεις των επιμέρους κρατών μελών.

4.4.3 Έχοντας επίγνωση της δυσχερούς θέσης στην οποία ευρίσκεται η Πορτογαλία, η οποία αναγνωρίζεται και στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την κατάσταση της γεωργίας στη χώρα αυτή (COM(2003) 359 τελικό, 19.6.2003), η ΕΟΚΕ αποδέχεται τη συμφωνία του Συμβουλίου με την Πορτογαλία για την εξάιρεση ποσού 320 εκατομμυρίων ευρώ από την υποχρέωση

συγχρηματοδότησης. Η αρχή της συγχρηματοδότησης των δράσεων για την προαγωγή της αγροτικής ανάπτυξης είναι μεν ορθή, χωρίς όμως να αποτελεί Δόγμα. Στο μέλλον, η ΕΟΚΕ θα εξετάσει ανά περίπτωση το ζήτημα του ύψους και της διάρθρωσης της συγχρηματοδότησης μαζί με τις σχετικές εξαιρέσεις.

Βρυξέλλες, 13 Δεκεμβρίου 2006

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. .../... σχετικά με τους ισχυρισμούς διατροφής και υγείας που διατυπώνονται στα τρόφιμα

COM(2006) 607 τελικό — 2006/0195 COD

(2006/C 325/09)

Στις 10 Νοεμβρίου 2006 και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Στις 25 Οκτωβρίου 2006, το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανέθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον» να προετοιμάσει τις εργασίες της ΕΟΚΕ σχετικά με το θέμα.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, κατά την 431^η σύνοδο ολομέλειάς της, που πραγματοποιήθηκε στις 13 και 14 Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2006), όρισε γενικό εισηγητή τον **κ. Γκόφα** και υιοθέτησε με 110 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 16 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση της Επιτροπής για την τροποποίηση του άρθρου 25 του κανονισμού σχετικά με τους ισχυρισμούς, όπου προσδιορίζεται η διαδικασία επιτροπολογίας που πρέπει να ακολουθείται για την υιοθέτηση των απαραίτητων μέτρων για την εφαρμογή του κανονισμού.

1.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη συμπερίληψη των παραγράφων 3 και 4 στο άρθρο 25, καθώς προβλέπουν την εφαρμογή μιας νέας κανονιστικής διαδικασίας με έλεγχο κατά την υιοθέτηση μέτρων γενικής φύσης με τα οποία τροποποιούνται μη ουσιαστικά στοιχεία του κανονισμού σχετικά με τους ισχυρισμούς. Η τροποποίηση αυτή είναι απαραίτητη προκειμένου να καταστεί πληρέστερη η προβλεπόμενη διαδικασία.

1.3 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την εφαρμογή της νέας κανονιστικής διαδικασίας με έλεγχο στα αντίστοιχα άρθρα του κανονισμού σχετικά με τους ισχυρισμούς, δεδομένου ότι η νέα διαδικασία είναι σαφέστερη και αποτελεσματικότερη από τη διαδικασία που προβλεπόταν προηγουμένως.

1.4 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι ο κανονισμός σχετικά με τους ισχυρισμούς που καλύπτει τους ισχυρισμούς ως προς τη διατροφή και την υγεία που χρησιμοποιούνται στην επισήμανση, παρουσίαση και

διαφήμιση των τροφίμων θα πρέπει να εφαρμοστεί χωρίς χρονοτριβή. Στα πλαίσια αυτά, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι έχει σημασία να διασφαλιστεί ότι από την εφαρμογή της νέας κανονιστικής διαδικασίας σε ορισμένα άρθρα του κανονισμού σχετικά με τους ισχυρισμούς δεν θα προκύψουν υπερβολικά χρονοβόρες διαδικασίες οι οποίες θα μπορούσαν να παρεμποδίσουν την αποτελεσματική και έγκαιρη εφαρμογή του κανονισμού.

1.5 Η ΕΟΚΕ σημειώνει και θεωρεί ότι, στο μέλλον, η Επιτροπή θα πρέπει να αντιμετωπίζει το θέμα της απλούστευσης του κανονιστικού πλαισίου με συνεκτίμηση των πτυχών της ασφάλειας των τροφίμων και της προστασίας των καταναλωτών. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόθεση της Επιτροπής να επανεξετάσει και να προσαρμόσει στα σύγχρονα δεδομένα την υφιστάμενη νομοθεσία της ΕΕ σχετικά με την επισήμανση των τροφίμων⁽¹⁾ και τονίζει τη σημασία της απλούστευσης και αποσαφήνισης των υφιστάμενων διατάξεων σχετικά με την επισήμανση στα πλαίσια της βελτίωσης της νομοθεσίας.

1.6 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη θέσπιση κάθε ευρωπαϊκού κανονιστικού πλαισίου το οποίο εξυπηρετεί τα συμφέροντα των καταναλωτών και, παράλληλα, προωθεί την εναρμόνιση και αποτελεσματική λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

⁽¹⁾ Οι γενικές απαιτήσεις για την επισήμανση των τροφίμων θεσπίζονται στην οριζόντια νομοθεσία (οδηγία 2000/13/ΕΚ και συναφή κείμενα) οι περισσότερες από τις διατάξεις της οποίας χρονολογούνται από το 1978. Στην κάθετη νομοθεσία περιλαμβάνονται άλλες ειδικές διατάξεις.

2. Εισαγωγή

2.1 Το Συμβούλιο ζήτησε από την ΕΟΚΕ να καταρτίσει γνωμοδότηση για μια Πρόταση για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. .../...του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τους ισχυρισμούς διατροφής και υγείας που διατυπώνονται στα τρόφιμα (Κανονισμός σχετικά με τους ισχυρισμούς) ⁽²⁾, προκειμένου να ευθυγραμμιστεί με τη νέα απόφαση 2006/512/ΕΚ του Συμβουλίου, που τροποποιεί την απόφαση 1999/468/ΕΚ (Απόφαση για την επιτρολογία), η οποία καθορίζει τους όρους άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή. Η απόφαση 2006/512/ΕΚ του Συμβουλίου εισάγει μια νέα διαδικασία επιτρολογίας με την ονομασία κανονιστική διαδικασία με έλεγχο στην απόφαση 1999/468/ΕΚ, δεδομένου ότι η τελευταία προέβλεπε περιορισμένο μόνο αριθμό διαδικασιών για την άσκηση των εν λόγω αρμοδιοτήτων.

2.2 Ο κανονισμός σχετικά με τους ισχυρισμούς, ο οποίος καλύπτει τους ισχυρισμούς σχετικά με τη διατροφή και την υγεία που χρησιμοποιούνται στην επισήμανση, παρουσίαση και διαφήμιση των τροφίμων, αναφέρεται στην κανονιστική διαδικασία όταν ανατίθενται στην Επιτροπή εκτελεστικές αρμοδιότητες και, συνεπώς, πρέπει να προσαρμοστεί, εφόσον χρειάζεται, στη νέα κανονιστική διαδικασία επιτροπής με έλεγχο, όπως θεσπίζεται με την απόφαση του Συμβουλίου 1999/468/ΕΚ.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει, καταρχήν, την πρόταση της Επιτροπής για την εφαρμογή της κανονιστικής διαδικασίας με έλεγχο για τη λήψη μέτρων γενικής φύσεως με τα οποία τροποποιούνται μη ουσιαστικά στοιχεία του κανονισμού σχετικά με τους ισχυρισμούς.

3.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι ο κανονισμός σχετικά με τους ισχυρισμούς εκδίδεται σε μια χρονική στιγμή όπου η συνειδητοποίηση των διαιτολογικών προβλημάτων και των προβλημάτων που συνδέονται με την υγεία καθιστά αναγκαία την επακριβή και ουσιαστική πληροφόρηση για τους καταναλωτές. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η επιτυχία του κανονισμού σχετικά με τους ισχυρισμούς εξαρτάται από την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών με παράλληλη διευκόλυνση στην επιλογή τους, ώστε τα προϊόντα, εγχώρια ή εισαγόμενα, να είναι ασφαλή και να φέρουν σωστή και κατανοητή επισήμανση.

3.3 Ο κανονισμός σχετικά με τους ισχυρισμούς συμπληρώνει τις γενικές αρχές της οδηγίας 2000/13/ΕΚ, η οποία απαγορεύει τη χρήση πληροφοριών που θα μπορούσαν να παραπλανήσουν τον καταναλωτή ή να αποδώσουν φαρμακευτικές ιδιότητες, και θεσπίζει ειδικές διατάξεις όσον αφορά τη χρήση ισχυρισμών σχετικά με τη διατροφή και την υγεία. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι ο κανονισμός αυτός αποκτά ιδιαίτερη σημασία σήμερα και είναι επιτακτική η εφαρμογή του χωρίς χρονотριβή, λόγω της αυξανόμενης προσοχής που αποδίδεται γενικά στη συνάρτηση ενός υγιούς τρόπου ζωής και διατροφής και της ανάγκης για πληροφόρηση, που βοηθά τους καταναλωτές να κάνουν την «υγιεινή επιλογή».

3.4 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, παράλληλα με το κανονιστικό πλαίσιο, η Επιτροπή θα πρέπει να προωθήσει ενημερωτικές εκστρατείες

σχετικά με την υγεία και τη διατροφή στα πλαίσια του προγράμματος της για τη δημόσια υγεία.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι οι τροποποιήσεις στο άρθρο 25 του κανονισμού σχετικά με τους ισχυρισμούς, στο οποίο περιγράφεται η διαδικασία επιτροπής που πρέπει να ακολουθείται για τη λήψη μέτρων γενικής φύσεως με τα οποία τροποποιούνται μη ουσιαστικά στοιχεία βασικής νομοθετικής πράξης που εκδίδεται σύμφωνα με τη διαδικασία συναπόφασης, έχουν ουσιαστική σημασία.

4.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι νέες παράγραφοι που προστίθενται στο άρθρο 25 παρέχουν περισσότερο ουσιαστική και λεπτομερή αναφορά στα αντίστοιχα άρθρα της απόφασης 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου και καθιστούν τη διαδικασία αποτελεσματική, ενισχύοντας τις εκτελεστικές αρμοδιότητες της κανονιστικής επιτροπής. Ειδικότερα, οι νέες παράγραφοι προσδιορίζουν σαφέστερα τις αρμοδιότητες που ανατίθενται στην Επιτροπή και υπογραμμίζουν τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σε ό,τι αφορά τον έλεγχο των μέτρων πριν από την υιοθέτησή τους.

4.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη συμπερίληψη στο άρθρο 25 των παραγράφων 3 και 4, που θεσπίζουν μια νέα κατηγορία διαδικασιών για την άσκηση από την Επιτροπή των εκτελεστικών της αρμοδιοτήτων. Τούτο επιτρέπει στο Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο να αντιτίθεται στην υιοθέτηση σχεδίων ληπτών μέτρων όταν διαπιστώνεται ότι υπάρχει υπέρβαση των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων της Επιτροπής ή δεν τηρούνται οι αρχές της επικουρικότητας ή της αναλογικότητας.

4.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη δυνατότητα περιορισμού ή παράτασης της προθεσμίας που προβλέπεται για τη διαδικασία όταν τούτο δικαιολογείται και σε εξαιρετικές περιπτώσεις (όπως προβλέπεται στο άρθρο 5 (α) της απόφασης 1999/468/ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/ΕΚ).

4.5 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την τροποποίηση του κανονισμού σχετικά με τους ισχυρισμούς με σκοπό την εφαρμογή της νέας κανονιστικής διαδικασίας με έλεγχο στα άρθρα του κανονισμού που απαιτούν μέτρα τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5 (Κανονιστική διαδικασία) της απόφασης για την επιτρολογία (απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου).

4.5.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η τροποποίηση αυτή είναι θετική και αποτελεσματική, δεδομένου ότι εφαρμόζει τη νέα κανονιστική διαδικασία με έλεγχο κατά τον καθορισμό των γενικών όρων για τη χρησιμοποίηση ισχυρισμών σχετικά με τη διατροφή και την υγεία.

4.5.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η τροποποίηση αυτή θα συμβάλει στο να διατηρηθεί υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών κατά την εφαρμογή του κανονισμού σχετικά με τους ισχυρισμούς και, ειδικότερα, κατά τον προσδιορισμό των συγκεκριμένων θρεπτικών χαρακτηριστικών τα οποία πρέπει να παρουσιάζουν τα τρόφιμα ή ορισμένες κατηγορίες τροφίμων προκειμένου να φέρουν ισχυρισμούς διατροφής ή υγείας.

⁽²⁾ Το αρχικό νομοθετικό έγγραφο (COM(2003) 424 τελικό) εκκρεμεί για τελική απόφαση στο Συμβούλιο.

4.5.3 Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της διαβούλευσης με ομάδες καταναλωτών και φορείς εκμετάλλευσης επιχειρήσεων τροφίμων και με τους εκπροσώπους τους κατά τον καθορισμό ή την προσαρμογή των όρων χρησιμοποίησης ισχυρισμών σχετικά με τη διατροφή και την υγεία, καθώς και κατά την τροποποίηση του παραρτήματος στο οποίο παρατίθεται κατάλογος των επιτρεπόμενων ισχυρισμών.

4.6 Η ΕΟΚΕ συνιστά να εξετάσει, στο μέλλον, η Επιτροπή κατά πόσον είναι σκόπιμο να απλοποιήσει τη διαδικασία για την αναγνώριση και έγκριση της επιστημονικής βάσης ενός ισχυρισμού διατροφής που συνδέεται με θέματα υγείας ⁽³⁾. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι πρέπει να απλοποιηθεί το κανονιστικό πλαίσιο σε σχέση

με την ασφάλεια των τροφίμων και την προστασία των καταναλωτών.

4.7 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι ο κανονισμός για τους ισχυρισμούς πρέπει να είναι πρακτικός και εκφράζει την ανησυχία μήπως ορισμένες διατάξεις που αναφέρονται στην τεκμηρίωση των ισχυρισμών είναι ανώφελα πολύπλοκες. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι είναι σημαντικό να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ των αναγκών των καταναλωτών για πιο επιστημονική και σαφή πληροφόρηση και των δυνατοτήτων των παραγωγών τροφίμων να αναπτύξουν και να διαθέσουν στην αγορά τρόφιμα με ωφέλιμες και σημαντικές ιδιότητες.

Βρυξέλλες, 13 Δεκεμβρίου 2006

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽³⁾ Βλ. γνωμοδότηση, ΕΕ C 110 της 30.4.04, σελ. 18-21.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. .../... σχετικά με την προσθήκη βιταμινών και ανόργανων συστατικών και ορισμένων άλλων ουσιών στα τρόφιμα»

COM(2006) 606 τελικό — 2006/0193 (COD)

(2006/C 325/10)

Στις 15 Νοεμβρίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Στις 25 Οκτωβρίου 2006, το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανέθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου και περιβάλλον» να προετοιμάσει τις εργασίες της ΕΟΚΕ για το θέμα αυτό.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε, κατά την 431^η σύνοδο ολομέλειάς της 13^{ης} και 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 13^{ης} Δεκεμβρίου), να ορίσει τον κ. **ΚΑΡΥΒΑΡΙ** γενικό εισηγητή και υιοθέτησε με 107 ψήφους υπέρ και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την εισαγωγή της κανονιστικής διαδικασίας με έλεγχο στον κανονισμό. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η οποία αποδίδει σημασία στην απλοποίηση και αποσαφήνιση του κοινοτικού δικαίου.

2. Εισαγωγή

2.1 Σκοπός της παρούσας πρότασης είναι η εισαγωγή στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. .../... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσθήκη βιταμινών και ανόργανων συστατικών και ορισμένων άλλων ουσιών στα τρόφιμα, αναφοράς στη νέα κανονιστική διαδικασία με έλεγχο σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες η Επιτροπή είναι εξουσιοδοτημένη να λαμβάνει μέτρα νομοθετικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 2 της απόφασης 1999/468/ΕΚ για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/ΕΚ του Συμβουλίου.

2.2 Η υιοθέτηση της νέας διαδικασίας επιτροπολογίας, δηλ. της κανονιστικής διαδικασίας με έλεγχο, καθιστά απαραίτητη αυτή την τροποποίηση.

2.3 Η πρόταση περιλαμβάνει αποκλειστικά τις απολύτως απαραίτητες τροποποιήσεις που επιτρέπουν την ευθυγράμμιση του κανονισμού με τη νέα απόφαση για την επιτροπολογία.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την εισαγωγή της κανονιστικής διαδικασίας με έλεγχο στον κανονισμό. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η οποία αποδίδει σημασία στην απλοποίηση και την αποσαφήνιση του κοινοτικού δικαίου.

3.2 Η κανονιστική διαδικασία με έλεγχο καθιστά δυνατή την πιο αποτελεσματική τροποποίηση μη ουσιωδών στοιχείων του κανονισμού, πράγμα που μεταξύ άλλων επιτυγχάνεται μέσω της κατάργησης ορισμένων εκ των στοιχείων αυτών ή της προσθήκης νέων μη ουσιωδών στοιχείων.

3.3 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε το Μάρτιο του 2004 γνωμοδότηση στην οποία καθόριζε τη θέση της σχετικά με την προσθήκη βιταμινών, ανόργανων συστατικών και ορισμένων άλλων ουσιών στα τρόφιμα· εφόσον η υπό εξέταση πρόταση τροποποίησης υποβάλλεται με σκοπό την κωδικοποίηση, δεν απαιτείται να ληφθεί νέα θέση επί του θέματος.

3.4 Οι νέοι κανόνες που αναφέρονται στην κανονιστική διαδικασία με έλεγχο έχουν ήδη τεθεί σε εφαρμογή από τις 23 Ιουλίου 2006.

3.5 Η ΕΟΚΕ, αφού βεβαιώθηκε ότι η υπό εξέταση κωδικοποίηση δεν συνεπάγεται καμία ουσιαστική τροποποίηση του κανονισμού και έχει ως μοναδικό στόχο να προσδώσει σαφήνεια και διαφάνεια στην κοινοτική νομοθεσία, στόχο με τον οποίο συμφωνεί απόλυτα, δηλώνει, με βάση της εκτιμήσεις που προηγήθηκαν, ότι επιδοκιμάζει την εν λόγω πρόταση.

Βρυξέλλες, 13 Δεκεμβρίου 2006

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση Κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 404/93, (ΕΚ) αριθ. 1782/2003 και (ΕΚ) αριθ. 247/2006 όσον αφορά τον τομέα της μπανάνας»

COM(2006) 489 τελικό — 2006/0173 (CNS)

(2006/C 325/11)

Στις 26 Οκτωβρίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2, του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 8 Νοεμβρίου 2006, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Esruny Moyano.

Κατά την 431η σύνοδο ολομέλειάς της, της 13^{ης} και 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 13^{ης} Δεκεμβρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 134 ψήφους υπέρ και 6 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι απαιτείται μεταρρύθμιση του ισχύοντος καθεστώτος ενισχύσεων προς τους κοινοτικούς παραγωγούς μπανάνας και, από την άποψη αυτή, εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση της Επιτροπής. Φρονεί, ωστόσο, ότι είναι ακόμη πολύ ενωρίς για να μπορέσει να αξιολογηθεί η επίδραση που είχε στο εισόδημα των παραγωγών το νέο καθεστώς εισαγωγών με ενιαίο δασμολόγιο, το οποίο ετέθη σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2006, και ότι η εν λόγω πρόταση δεν λαμβάνει δεόντως υπόψη το γεγονός αυτό.

1.2 Η ΕΟΚΕ προτείνει να εισαχθούν οι ακόλουθες τροποποιήσεις στην πέμπτη αιτιολογική σκέψη της πρότασης:

«Ο τίτλος III του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 247/2006 του Συμβουλίου της 30ής Ιανουαρίου 2006, περί καθορισμού ειδικών μέτρων για τη γεωργία στις άκρως απόκεντρες περιοχές της Ένωσης, προβλέπει τη θέσπιση κοινοτικών προγραμμάτων στήριξης για τις άκρως απόκεντρες περιφέρειες, τα οποία περιλαμβάνουν ειδικά μέτρα για τη στήριξη της τοπικής παραγωγής γεωργικών προϊόντων. Ο παρών κανονισμός προβλέπει την υποβολή αξιολόγησης το αργότερο μέχρι τις 31.12.2009. Αν διαπιστωθεί σημαντική μεταβολή των οικονομικών συνθηκών με επιπτώσεις στους πόρους διαβίωσης του πληθυσμού των άκρως απόκεντρων περιφερειών, η Επιτροπή θα υποβάλει την έκθεση αυτήν το αργότερο. Ωστόσο, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η όλως ιδιαίτερη κατάσταση των κοινοτικών παραγωγών μπανάνας, η Επιτροπή θα υποβάλει ειδική έκθεση πριν από την προβλεπόμενη ημερομηνία, στην περίπτωση που θα σημειωθεί μείωση των εσόδων των παραγωγών αυτών ως συνέπεια των τροποποιήσεων του καθεστώτος εισαγωγών. Το μέσο αυτό φαίνεται πως είναι το πλέον κατάλληλο για τη στήριξη της παραγωγής μπανάνας σε κάθε μία από τις εν λόγω περιφέρειες, δεδομένου ότι προβλέπει ευέλικτους και αποκεντρωμένους μηχανισμούς για τη στήριξη της παραγωγής μπανάνας. Η δυνατότητα να συμπεριληφθεί η στήριξη του τομέα της μπανάνας στα εν λόγω προγράμματα στήριξης μπορεί να ενισχύσει τη συνοχή των στρατηγικών στήριξης της γεωργικής παραγωγής στις εν λόγω περιφέρειες.»

1.3 Η ΕΟΚΕ προτείνει να προστεθεί στο άρθρο 3, παράγραφος 2, μία νέα παράγραφος 3α για το άρθρο 28 του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 247/2006:

«Στην περίπτωση που θα σημειωθεί υποβάθμιση των οικονομικών συνθηκών των παραγωγών μπανάνας οφειλόμενη σε

τροποποίηση του καθεστώτος εισαγωγών, η Επιτροπή θα υποβάλει ειδική έκθεση, το αργότερο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2009, η οποία θα συνοδεύεται ενδεχομένως από τις αναγκαίες προτάσεις.»

1.4 Η ΕΟΚΕ προτείνει να τροποποιηθεί το άρθρο 30 του Κανονισμού αριθ. 247/2006 με την προσθήκη της ακόλουθης παραγράφου:

«Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να εξουσιοδοτήσει τα κράτη μέλη να συμπεριλάβουν στα εθνικά τους προγράμματα στήριξης ένα ειδικό καθεστώς προκαταβολών για τους παραγωγούς μπανάνας.»

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1 Ο κλάδος της μπανάνας είναι πολύ ιδιαίτερος, γι' αυτό και αποτέλεσε αντικείμενο ειδικής ΚΟΑ. Η ιδιαιτερότητα αυτή της μπανάνας οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος της κοινοτικής παραγωγής προέρχεται από εξόχως απόκεντρες περιφέρειες (ΕΑΠ), οι οποίες, όπως αναγνωρίζεται στο άρθρο 299, παράγραφος 2, της Συνθήκης, αντιμετωπίζουν μια σειρά ιδιαίτερων δυσχερειών, στο ότι η παραγωγή αυτή εφοδιάζει το 16 % μόνο της κοινοτικής αγοράς και, επίσης, στο γεγονός ότι η παγκόσμια αγορά της μπανάνας είναι κατ' ουσίαν ολιγοπώλιο, δεδομένου ότι η εμπορία της ελέγχεται από πέντε μεγάλες επιχειρήσεις.

2.2 Η υπό εξέταση πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που υιοθετήθηκε μετά από μακρά διαδικασία εξωτερικής και εσωτερικής διαβούλευσης, αντιπροσωπεύει ριζική αλλαγή του ισχύοντος καθεστώτος στήριξης της κοινοτικής μπανάνας. Το ισχύον σύστημα εσωτερικής στήριξης, που βασίζεται στην αρχή των αντισταθμιστικών πληρωμών, με ενίσχυση που κυμαίνεται κάθε χρόνο σε συνάρτηση με το επίπεδο των τιμών της μπανάνας, θα αντικατασταθεί από μια ενίσχυση που θα κατανέμεται σε εθνικούς φακέλους, οι οποίοι για τις ΕΑΠ εντάσσονται στα αντίστοιχα προγράμματα POSEI, ενώ για τις λοιπές κοινοτικές περιοχές παραγωγής μπανάνας εντάσσονται στο καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης.

2.3 Η πρόταση αυτή συνεπάγεται τη μεταρρύθμιση τριών κοινοτικών κανονισμών:

2.3.1 Κανονισμός 404/93, ΚΟΑ μπανάνας. Καταργείται ο τίτλος II (Οργανώσεις παραγωγών και μηχανισμοί συνεννόησης), ο τίτλος III (καθεστώς αντισταθμιστικής ενίσχυσης, λειτουργικά προγράμματα και πριμοδότηση για εκρίζωση) και διάφορα άρθρα των τίτλων IV και V που στερούνται πλέον αντικείμενου, λόγω της αντικατάστασης του καθεστώτος δασμολογικών ποσοστώσεων από νέο καθεστώς, αποκλειστικά δασμολογικό, και τροποποιούνται ορισμένα άρθρα του τίτλου V: καταργείται η επιτροπή διαχείρισης για τις μπανάνες (οι αναφορές στην επιτροπή αυτή θα νοούνται ως αναφορές στην επιτροπή διαχείρισης οπωροκηπευτικών) και καταργείται η διάταξη που αφορά την υποχρέωση υποβολής ετήσιας έκθεσης στα πλαίσια του κανονισμού 404/93.

2.3.2 Κανονισμός 1782/2003, Μεταρρύθμιση της ΚΓΠ 2003. Τροποποιούνται τα κατάλληλα άρθρα ώστε η μπανάνα που δεν παράγεται στις ΕΑΠ να ενταχθεί στο καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης. Προς τον σκοπό αυτόν τροποποιούνται τα εθνικά ανώτατα όρια για την Ελλάδα (+ 1,1 εκατ. ευρώ), την Πορτογαλία (+ 0,1 εκατ. ευρώ) και την Κύπρο (+ 3,4 εκατ. ευρώ). Τα εν λόγω κράτη μέλη θα καθορίσουν τα ποσά αναφοράς και τα επιλέξιμα εκτάρια για την ενιαία ενίσχυση, με βάση αντιπροσωπευτική περίοδο μεταξύ των περιόδων εμπορίας 2000 και 2005.

2.3.3 Κανονισμός 247/2006, POSEI ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Αυξάνεται ο προϋπολογισμός των POSEI σε 278,80 εκατ. ευρώ: POSEICAN 141,1 εκατ. ευρώ, POSEIDOM 129,1 εκατ. ευρώ και POSEIMA 8,6 εκατ. ευρώ.

2.4 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η πρόταση της Επιτροπής αντιπροσωπεύει κατά μία έννοια μια αποποίηση ευθύνης εκ μέρους της Επιτροπής έναντι του κοινοτικού κλάδου παραγωγής μπανάνας, καθώς στερεί ουσιαστικά περιεχομένου την ΚΟΑ της μπανάνας και μεταφέρει την οικονομική στήριξη προς το προϊόν αυτό στον γενικό προϋπολογισμό των προγραμμάτων POSEI, χωρίς να προβλέπει ειδικό κεφάλαιο για τη μπανάνα.

2.5 Η ΕΟΚΕ αξιολογεί θετικά το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει ένα σύστημα σταθερών εθνικών δημοσιονομικών

φακέλων, εκφράζει όμως τον φόβο μήπως ο συνακόλουθος συνολικός προϋπολογισμός δεν επαρκεί σε περίπτωση σημαντικής υποβάθμισης των κοινοτικών τιμών που ενδέχεται να επέλθει από τη μεγαλύτερη απελευθέρωση της αγοράς που συνεπάγεται το νέο καθεστώς εισαγωγών και από την προβλέψιμη εξέλιξη του καθεστώτος αυτού ως συνέπεια των υπό εξέλιξη διεθνών εμπορικών διαπραγματεύσεων.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1 Η Επιτροπή θα έπρεπε να εξεύρει μια εναλλακτική λύση ώστε να διατηρήσει το κοινοτικό πλαίσιο των οργάνωσεων παραγωγών μπανάνας, δεδομένου ότι η ευρωπαϊκή παραγωγή του προϊόντος αυτού είναι πολύ εξατομικευμένη, εφόσον κατά πλειοψηφία πρόκειται για μικρούς παραγωγούς που καλούνται να πωλήσουν το προϊόν τους σε μια αγορά που χαρακτηρίζεται από ισχυρό ανταγωνισμό και, επομένως, απαιτεί σημαντική συγκέντρωση της προσφοράς. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι το κοινοτικό αυτό πλαίσιο για τις οργανώσεις παραγωγών θα μπορούσε να διατηρηθεί με τη διατήρηση της ισχύος ορισμένων διατάξεων του τίτλου II του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 404/93, ιδιαίτερα δε των άρθρων 5, 8 και 9.

3.2 Η παραγωγή μπανάνας γίνεται σε πολύ εντατικές καλλιέργειες, σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που πρέπει να συντηρούνται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, γεγονός που συνεπάγεται σταθερές εκταμιεύσεις, κυρίως λόγω των μεγάλων αναγκών σε εργατικό δυναμικό και της χρήσης της άρδευσης. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, στο ισχύον καθεστώς, είχε θεσπιστεί σύστημα προκαταβολών, το οποίο θα ήταν σκόπιμο να διατηρηθεί.

3.3 Η πρόταση της Επιτροπής θα έπρεπε να είναι σαφέστερη όσον αφορά το περιεχόμενο της έκθεσης που θα χρησιμεύσει ως βάση για τη λήψη κατάλληλων μέτρων στην περίπτωση απώλειας εισοδήματος των γεωργών λόγω των συνεπειών του νέου καθεστώτος εισαγωγών.

Βρυξέλλες, 13 Δεκεμβρίου 2006.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας και του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 574/72 περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71»

COM(2005) 676 τελικό — 2005/0258 (COD)

(2006/C 325/12)

Στις 14 Φεβρουαρίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Νοεμβρίου 2006 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO.

Κατά την 431^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 13^{ης} και 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2006), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 140 ψήφους υπέρ, καμία κατά και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή συμφωνεί με την πρόταση να τροποποιηθεί ο κανονισμός αριθ. 1408/71 και ελπίζει ότι ετούτη θα είναι μία από τις τελευταίες τροποποιήσεις (εάν όχι η τελευταία) για την οποία πρέπει να εκδώσει γνωμοδότηση. Με τον τρόπο αυτό, θα τεθεί πλήρως σε ισχύ ο κανονισμός αριθ. 883/2004, μόλις το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εγκρίνουν τον νέο κανονισμό εφαρμογής που πρόκειται να αντικαταστήσει τον κανονισμό αριθ. 574/72.

1.2 Επομένως, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη και το Κοινοβούλιο να βελτιώσουν τη διαδικασία υιοθέτησης του κανονισμού ώστε να καταστεί αποδοτικότερη από εκείνη που ακολουθήθηκε για τον νέο κανονισμό αριθ. 883/2004. Αυτή θα ήταν η καλύτερη συμβολή των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων στο Ευρωπαϊκό Έτος Κινητικότητα των Εργαζομένων.

2. Εισαγωγή

2.1 Από την έναρξη ισχύος τους, οι κανονισμοί αριθ. 1408/71 και 574/72 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας έχουν τροποποιηθεί διαδοχικά, προκειμένου να λάβουν υπόψη τις αλλαγές στη νομοθεσία των κρατών μελών και τις διάφορες αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου σε υποθέσεις κοινωνικής ασφάλισης.

2.2 Με τις τροποποιήσεις αυτές, ενημερώνεται το σύστημα συντονισμού της κοινωνικής ασφάλισης σε επίπεδο ΕΕ, έτσι ώστε να μην χιτώνται τα δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης των ευρωπαίων πολιτών που μετακινούνται εντός των συνόρων της ΕΕ, εφόσον ασκούν ένα από τα θεμελιώδη δικαιώματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι η ελεύθερη κυκλοφορία και εγκατάσταση.

2.3 Η κυριότερη τροποποίηση που επήλθε στο πλαίσιο του συντονισμού των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν αποτέλεσμα του κανονισμού αριθ. 883/2004 ⁽¹⁾ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Ο εν λόγω κανονισμός, που αντικαθιστά τον κανονισμό αριθ. 1408/71, δεν έχει αρχίσει ακόμα να εφαρμόζεται, εν αναμονή της έγκρισης του αντίστοιχου κανονισμού εφαρμογής, που με τη σειρά του θα αντικαταστήσει τον σημερινό κανονισμό αριθ. 574/72. Έχει ήδη ξεκινήσει η νομοθετική διαδικασία για την πρόταση κανονισμού περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού αριθ. 883/2004 ⁽²⁾ και η ΕΟΚΕ υιοθέτησε πρόσφατα γνωμοδότηση για τη σχετική πρόταση ⁽³⁾.

2.4 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη καταρτίσει γνωμοδότηση σχετικά με τον κανονισμό συντονισμού των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης ⁽⁴⁾.

3. Περιεχόμενο της πρότασης

3.1 Η πρόταση που υποβάλλεται για εξέταση από την ΕΟΚΕ αφορά την ενημέρωση των παραρτημάτων του κανονισμού αριθ. 1408/71, προκειμένου να ενσωματωθούν οι αλλαγές των διάφορων εθνικών νομοθεσιών στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης. Με τον τρόπο αυτό, επιδιώκεται η διευκόλυνση της εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης.

3.2 Σε αυτήν την περίπτωση, και στο κείμενο της Επιτροπής, δεν προτείνεται καμία τροποποίηση του κανονισμού αριθ. 574/72.

3.3 Προκειμένου να απλοποιηθεί το έγγραφο εργασίας, οι προτεινόμενες τροποποιήσεις, λόγω του πολύ διαφορετικού χαρακτήρα τους, θα εξεταστούν στο κεφάλαιο «Ειδικές παρατηρήσεις».

⁽¹⁾ ΕΕ L 166 της 30.04.04.

⁽²⁾ COM(2006) 16 τελικό.

⁽³⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό της διαδικασίας εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας» (Εισηγητής: ο κ. Greif), CESE 1371/2006.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 75 της 15.02.2000. Εισηγητής: ο κ. Rodríguez García-Caro.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Σε γενικές γραμμές, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση, δεδομένου ότι οι αλλαγές οφείλονται στη βούληση των κρατών μελών να νομοθετήσουν για το θέμα. Οποιαδήποτε αλλαγή στον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στην ΕΕ είναι ευπρόσδεκτη, εφόσον ευνοεί τους πολίτες της Ένωσης και απλουστεύει και βελτιώνει τις σχέσεις τους με τις διάφορες δημόσιες αρχές, στις οποίες πρέπει να απευθυνθούν για την εφαρμογή των δικαιωμάτων τους.

4.2 Παρότι έχει ξεκινήσει η νομοθετική διαδικασία για την υιοθέτηση του κανονισμού εφαρμογής του κανονισμού αριθ. 883/2004, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι συνεχίζουν να είναι επίκαιρες οι γενικές παρατηρήσεις που διατύπωσε στη γνωμοδότηση της σχετικά με άλλες μερικές τροποποιήσεις των κανονισμών αριθ. 1408/71 και 574/72 (γνωμοδότηση που υιοθετήθηκε στη σύνοδο ολομέλειας της ΕΟΚΕ της 28^{ης} και 29^{ης} Σεπτεμβρίου 2005) ⁽³⁾. Οι εν λόγω παρατηρήσεις παραμένουν επίκαιρες και έγκυρες.

4.3 Η υπό εξέταση πρόταση τροποποίησης έχει τίτλο «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας και του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 574/72 περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71».

4.4 Το άρθρο 1 της πρότασης εξηγεί ότι τα διάφορα παραρτήματα του κανονισμού αριθ. 1408/71 τροποποιούνται, αλλά δεν γίνεται καμία αναφορά στον κανονισμό αριθ. 574/72. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ προτείνει να διορθωθεί ο τίτλος της πρότασης ώστε να προσαρμοστεί στο περιεχόμενό του και να διαγραφεί η αναφορά στον κανονισμό αριθ. 574/72.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Το άρθρο 1 της πρότασης τροποποιεί τα παραρτήματα I, II, III, IV και VI του κανονισμού αριθ. 1408/71.

5.2 Προκειμένου να ενσωματωθούν οι αλλαγές στους νόμους σχετικά με την κοινωνική ασφάλιση και με τις εισφορές στη Σουηδία, τροποποιείται το παράρτημα I, τμήμα I, το οποίο καθορίζει τους όρους «μισθωτοί» και «μη μισθωτοί».

5.3 Εξατίας των αλλαγών στον νέο νόμο σχετικά με την ασφάλιση υγείας στις Κάτω Χώρες, τροποποιείται το τμήμα II του παραρτήματος I που αναφέρεται στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού σε ό,τι αφορά την έννοια του «μέλους της οικογενείας». Στην περίπτωση αυτή, περιλαμβάνει τον σύζυγο, τον καταχωρημένο σύντροφο και τα παιδιά κάτω των 18 ετών.

5.4 Λόγω των διαφόρων τροποποιήσεων της νομοθεσίας σχετικά με τις κοινωνικές συντάξεις στη Λιθουανία και τη Σλοβακία, τροποποιείται το παράρτημα IIa όσον αφορά τις ειδικές μη ανταποδοτικού χαρακτήρα παροχές. Όσον αφορά τη Λιθουανία, τροποποιείται το παράρτημα για να λάβει υπόψη τις τροποποιήσεις της εθνικής νομοθεσίας, ενώ στην περίπτωση της Σλοβακίας, η νομοθεσία ρυθμίζεται και το επίδομα διατηρείται μόνο για εκείνους που έχουν κεκτημένα δικαιώματα.

5.5 Τροποποιείται το μέρος Α του παραρτήματος III που αφορά τις διατάξεις συμβάσεων κοινωνικής ασφάλισης που συνεχίζουν να ισχύουν, με την εξάλειψη της αναφοράς που γίνεται στο σημείο 187 της Γενικής Συνθήκης μεταξύ Ιταλίας και Κάτω Χωρών.

5.6 Τροποποιείται το τμήμα Α του παραρτήματος IV σχετικά με τις νομοθεσίες που αναφέρονται στο άρθρο 37, παρ. 1, σύμφωνα με τις οποίες το ποσό των παροχών αναπηρίας είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια της περιόδου ασφάλισης. Τροποποιείται το περιεχόμενο του τμήματος Α που αφορά τη Σλοβακία, ως αποτέλεσμα του συνυπολογισμού στην εθνική νομοθεσία.

5.7 Λόγω της τροποποίησης της ισπανικής νομοθεσίας, τροποποιείται το μέρος Β του παραρτήματος IV, το οποίο αναφέρεται στα ειδικά συστήματα για τους μη μισθωτούς εργαζομένους στους οποίους εφαρμόζονται ειδικές διατάξεις για τον συνυπολογισμό των ασφαλιστικών περιόδων που έχουν πραγματοποιηθεί σε άλλο κράτος μέλος.

5.8 Τροποποιείται το μέρος Γ του παραρτήματος IV, που αφορά τη Σλοβακία και τη Σουηδία. Το παράρτημα αυτό αναφέρει τις περιπτώσεις κατά τις οποίες μπορεί να εξαλειφθεί ο διπλός υπολογισμός του επιδόματος, διότι τα αποτελέσματα θα είναι τα ίδια. Όσον αφορά τη Σλοβακία, η τροποποίηση αναφέρεται στη σύνταξη του επιζώντος και όσον αφορά τη Σουηδία, αναφέρεται τον υπολογισμό της ελάχιστης εγγυημένης σύνταξης ανάλογα με τις περιόδους κατοικίας στη χώρα αυτή.

5.9 Λόγω τροποποίησης της νομοθεσίας της Σουηδίας, τροποποιείται το μέρος Δ του παραρτήματος IV, σχετικά με τις παροχές και τις συμφωνίες για την σώρευση παροχών του ίδιου χαρακτήρα που δικαιούται κανείς, βάσει της νομοθεσίας, σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη. Προστίθεται επίσης η διμερής συμφωνία μεταξύ Φινλανδίας και Λουξεμβούργου.

5.10 Παρομοίως, τροποποιείται το παράρτημα VI σχετικά με τις ειδικές διαδικασίες εφαρμογής των νομοθεσιών ορισμένων κρατών μελών. Προστίθενται τροποποιήσεις στα τμήματα που αφορούν τα ακόλουθα κράτη μέλη:

— Εσθονία: προστίθενται οι κανόνες υπολογισμού της γονικής παροχής

— Κάτω Χώρες: ενσωματώνεται η έναρξη ισχύος της μεταρρύθμισης υγειονομικής περιθαλψής που πραγματοποιήθηκε φέτος

— Φινλανδία: ενσωματώνονται οι τροποποιήσεις της φινλανδικής νομοθεσίας για τις επαγγελματικές συνταξιοδοτικές παροχές

— Σουηδία: ενσωματώνεται η νέα νομοθεσία σχετικά με τη μεταρρύθμιση της κοινωνικής ασφάλισης και των συντάξεων.

⁽³⁾ EE C 24 της 31.01.2006. Εισηγητής: ο κ. Rodríguez García-Caro.

5.11 Οι τροποποιήσεις που ενσωματώθηκαν στα διάφορα παραρτήματα του κανονισμού αριθ. 1408/71 προέρχονται ουσιαστικά από την αλλαγή της νομοθεσίας στα κράτη μέλη. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επικροτεί κάθε αλλαγή που βελτιώνει τις παροχές προς τους πολίτες της ΕΕ.

5.12 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η πληθώρα παραρτημάτων και εξειδικευμένων περιπτώσεων στους κανονισμούς αριθ. 1408/71 και 883/2004 δεν είναι ο καλύτερος τρόπος απλοποίησης των διατάξεων για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης. Στόχοι του κανονισμού αριθ. 883/2004 ήταν η βελτίωση και η απλοποίηση και η ΕΟΚΕ επιθυμεί να ακολουθηθεί η κατεύθυνση αυτή.

5.13 Η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση κανονισμού για την τροποποίηση του κανονισμού αριθ. 883/2004 προκειμένου να καθορισθεί το περιεχόμενο του παραρτήματος XI ⁽⁶⁾. Αυτό το παράρτημα αντιστοιχεί στο παράρτημα VI του κανονισμού αριθ. 1408/71. Η ΕΟΚΕ

διαπιστώνει ότι υπάρχει διαφορά μεταξύ των δύο παραρτημάτων όσον αφορά το τμήμα «ΚΓ. ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ» που αναφέρεται στο σημείο 5.10 της παρούσας γνωμοδότησης.

5.14 Στο άρθρο 6, παρ. 1, στοιχείο γ) του παραρτήματος της πρότασης κανονισμού για την οποία εξέδωσε γνωμοδότηση η ΕΟΚΕ, αναφέρεται ό,τι «... όταν ένα άτομο έχει περιόδους ασφάλισης κλάδου συντάξεων βάσει απασχόλησης σε άλλο κράτος μέλος ...». Ωστόσο, στο τμήμα «ΚΓ. ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ» του παραρτήματος XI που περιλαμβάνεται στην πρόταση κανονισμού που τροποποιεί τον κανονισμό αριθ. 883/2004 αναφέρονται τα εξής: «...όταν ένα άτομο έχει περιόδους ασφάλισης κλάδου συντάξεων βάσει μισθωτής ή μη μισθωτής δραστηριότητας σε άλλο κράτος μέλος...».

5.15 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θεωρεί ότι, εφόσον πρόκειται για το ίδιο ζήτημα, η διατύπωση πρέπει να είναι η ίδια και στα δύο κείμενα.

Βρυξέλλες, 13 Δεκεμβρίου 2006

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽⁶⁾ COM(2006) 7 τελικό, SOC/238.«Συντονισμός των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης — Παράρτημα XI» Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ υπό εκπόνηση, Εισηγητής: ο κ. Greif.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Εθελοντισμός: ο ρόλος του στην ευρωπαϊκή κοινωνία και ο αντίκτυπός του»

(2006/C 325/13)

Στις 6 Απριλίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της ΣΕΚ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το θέμα: «Εθελοντισμός: ο ρόλος του στην ευρωπαϊκή κοινωνία και ο αντίκτυπός του»

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Νοεμβρίου 2006, με βάση την έκθεση της εισηγήτριας, κας KOLLER, και της συνεισηγήτριας, κας GRÄFIN ZÜ EULENBURG.

Κατά την 431^η σύνοδο ολομέλειάς της, που πραγματοποιήθηκε στις 13 και 14 Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2006), η ΕΟΚΕ υιοθέτησε με 127 ψήφους υπέρ, 9 ψήφους κατά και 17 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συστάσεις και συμπεράσματα

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή καλεί την Επιτροπή να ανακηρύξει ένα έτος ως Έτος των Εθελοντών και να δημοσιεύσει το συντομότερο δυνατό μια Λευκή Βίβλο για τον εθελοντισμό και την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στα κοινά. Έτσι μπορούν να αναδειχθούν οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των δύο αυτών τομέων και να υπογραμμισθεί η εμβέλεια και η σημασία τους. Δεδομένου ότι η εθελοντική δραστηριότητα ασκείται σε μεγάλο μέρος σε τοπικό επίπεδο, αυτή η Λευκή Βίβλος θα πρέπει να χαράξει μια στρατηγική, χάρη στην οποία ο εθελοντισμός να μπορεί να ενθαρρύνει την ενεργό συμμετοχή των ευρωπαίων πολιτών στα κοινά, αλλά και να προωθήσει την αποδοχή της ευρωπαϊκής ταυτότητας.

1.2 Θα πρέπει, συνεπώς, να παροτρυνθούν οι κυβερνήσεις των κρατών μελών να χαράξουν μια εθνική πολιτική εθελοντισμού και να καταρτίσουν μια στρατηγική για την άμεση προώθηση και την αναγνώριση του εθελοντισμού. Η εθνική πολιτική για τον εθελοντισμό θα πρέπει επίσης να προβλέπει μία υποδομή για τον εθελοντισμό. Η ΕΕ θα μπορούσε να προτείνει ένα σχετικό πλαίσιο και να ενθαρρύνει την αποτελεσματικότερη ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών.

1.3 Όλα τα κράτη μέλη πρέπει να καταρτίσουν το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο να καθιερώνει το δικαίωμα στον εθελοντισμό, ανεξάρτητα από το νομικό ή κοινωνικό καθεστώς του ενδιαφερομένου. Ισότητα των ευκαιριών σημαίνει να μπορούν όλα τα άτομα να αναπτύξουν εθελοντική δραστηριότητα, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία. Σε ορισμένα κράτη μέλη η νομοθεσία εξακολουθεί να θέτει εμπόδια στην ανάπτυξη του εθελοντισμού και, επομένως, δεν επιτρέπει την αντιστοίχη υποστήριξή του εκ μέρους του κοινωνικού συνόλου. Σε ορισμένες περιπτώσεις μάλιστα, η ανάπτυξη του εθελοντισμού παρεμποδίζεται και μέσω νομικών διατάξεων που απαγορεύουν ή περιορίζουν την απασχόληση. Οι περιορισμοί αυτοί πρέπει να μελετηθούν και ο εθελοντισμός να προωθηθεί μέσω ενός νομικού πλαισίου το οποίο να προβλέπει ρυθμίσεις σχετικά, π.χ., με την ασφάλιση των ενδιαφερομένων και την επιστροφή των εξόδων τους.

1.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την άποψη ότι όχι μόνο οι κυβερνήσεις, αλλά και άλλοι ενδιαφερόμενοι παράγοντες, όπως τα κοινοβούλια, οι περιφερειακές και τοπικές αρχές και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, οφείλουν να αναγνωρίσουν τη σημασία του εθελοντισμού και να μεριμνήσουν ενεργά για την προώθησή του, διότι, κατ' αυτόν τον τρόπο, προβάλλεται καλύτερα ο ρόλος του εθελοντισμού και βελτιώνεται η κοινωνική του αναγνώριση.

Επιπλέον, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή της Επιτροπής στον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζουν οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στην ανάπτυξη εθελοντικών δραστηριοτήτων.

1.5 Συγχρόνως, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, προκειμένου να προετοιμάζεται το έδαφος για την ανάπτυξη του εθελοντισμού, πρέπει να προβληθεί η σχέση μεταξύ σχολείου και κοινωνίας των πολιτών. Για το σκοπό αυτό, θα ήταν σκόπιμο να δίδεται, στο πλαίσιο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, μεγαλύτερη σημασία στην παιδαγωγική δραστηριότητα που στοχεύει στην ανάπτυξη της κοινωνικής συνείδησης και τη συμμετοχή στην επίλυση ζητημάτων που αφορούν το κοινωνικό σύνολο. Θα μπορούσαν, λόγου χάρη, να προτείνονται σε νέους άνω των 15 ετών πρακτικές δραστηριότητες στο πλαίσιο ενός «κοινωνικού και περιβαλλοντικού έτους», ώστε να ενθαρρύνεται η συμμετοχή τους σε σημαντικές και χρήσιμες δραστηριότητες. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις μη κυβερνητικές οργανώσεις, στο πλαίσιο των οποίων τα παιδιά ασκούν, για πρώτη φορά, εθελοντική δραστηριότητα.

1.6 Στο πλαίσιο των προσπαθειών που καταβάλλει για την αναγνώριση της άτυπης και της μη τυπικής μάθησης, μέσω, π.χ., του EUROPASS και της σύστασης σχετικά με τις βασικές ικανότητες για τη δια βίου μάθηση, η ΕΕ θα ήταν σκόπιμο να δώσει ιδιαίτερη έμφαση στην αναγνώριση των ικανοτήτων που αποκομίζονται μέσω του εθελοντισμού. Η καθιέρωση ενός EUROPASS-Νεολαία θα μπορούσε να συμβάλει στην αποτελεσματικότερη αναγνώριση του εθελοντισμού των νέων.

1.7 Η ΕΟΚΕ συνιστά να προβεί το σύνολο των κρατών μελών, αλλά και η ίδια η ΕΕ, στη χάραξη μιας πολιτικής για τον εθελοντισμό, η οποία να περιλαμβάνει μία στρατηγική και συγκεκριμένα προγράμματα για την προώθηση των σχετικών δραστηριοτήτων, καθώς και προτάσεις για την στοχοθετημένη παροχή βοήθειας, και να προβλέπει επίσης την ευαισθητοποίηση του κοινού, την ενθάρρυνση της ανάπτυξης εταιρικών σχέσεων μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών και των επιχειρήσεων και την προώθηση της γενικότερης αναγνώρισης των δραστηριοτήτων των εθελοντών. Η ΕΕ θα μπορούσε για το σκοπό αυτό να θεσπίσει ένα πλαίσιο, να προτείνει θέματα προς προβληματισμό και να ενθαρρύνει την ανταλλαγή των βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών.

1.8 Είναι αναγκαίο να διατίθενται σε ευρωπαϊκό επίπεδο αξιόπιστα και συγκρίσιμα στοιχεία σχετικά με την έκταση και τη σημασία, αλλά και την κοινωνική και οικονομική αξία του εθελοντισμού. Οι σχετικές έρευνες θα πρέπει να στηρίζονται σε έναν ενιαίο ορισμό των εθελοντικών δραστηριοτήτων και να περιλαμβάνουν και μία ανάλυση των αναγκών και των κινήτρων των εθελοντών, καθώς και των επιχειρημάτων που προβάλλουν όσοι δεν επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν σε αυτόν τον τομέα. Θα πρέπει να αναζητηθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο δυνατότητες χάρη στις οποίες θα μπορούσε να καταστεί απτή η συνεισφορά του εθελοντισμού στο εθνικό εισόδημα και ο αντίκτυπός του για την κοινωνία. Η Eurostat θα μπορούσε σε αυτή την περίπτωση να αναλάβει συντονιστικό και καθοδηγητικό ρόλο: οι στατιστικές υπηρεσίες όλων των κρατών μελών της ΕΕ θα πρέπει να διαθέτουν συναφή στοιχεία.

1.9 Η ΕΟΚΕ συνιστά να υποστηρίζεται ο εθελοντισμός σε μεγαλύτερο βαθμό από το σύστημα χρηματοδότησης, τις επιμέρους πολιτικές και τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απ' ό,τι μέχρι σήμερα. Για το σκοπό αυτό χρειάζεται να δημιουργηθεί μια πανευρωπαϊκή υποδομή για την προώθηση του εθελοντισμού. Μία από τις πηγές στήριξης της εθελοντικής δραστηριότητας στην ΕΕ είναι σήμερα η «Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία», στο πλαίσιο της οποίας 40.000 περίπου νέοι 18 έως 25 ετών έχουν διαμενεί από 6 έως 12 μήνες σε 31 ευρωπαϊκές χώρες ή χώρες εταίρους. Εξάλλου, οι υπηρεσίες που προσφέρουν άλλοι εθελοντές σε αναπτυσσόμενες χώρες χρηματοδοτούνται από πόρους που διατίθενται υπέρ της αναπτυξιακής βοήθειας. Η ΕΟΚΕ θεωρεί αυτές τις πηγές χρηματοδότησης ανεπαρκείς και εύχεται η Ευρωπαϊκή Ένωση να υιοθετήσει μια πιο δραστήρια, συνεκτική και συνεπή προσέγγιση του εθελοντισμού, ξεκινώντας από την διασφάλιση της πρόσβασης όλων των ομάδων του πληθυσμού στα πανευρωπαϊκά προγράμματα εθελοντισμού αντί να περιορίζονται αποκλειστικά στις μακροπρόθεσμες εθελοντικές υπηρεσίες νέων.

1.10 Η ΕΟΚΕ θα επιδοκίμαζε επίσης την έκδοση σύστασης συγκεκριμένα για την εθελοντική δραστηριότητα των ηλικιωμένων, η οποία θα μπορούσε, π.χ., να περιλαμβάνει πιλοτικές δράσεις για τις εταιρικές σχέσεις και την ανταλλαγή εμπειριών, και η οποία θα μπορούσε να αποτελέσει μία από τις πρώτες πρωτοβουλίες που θα προωθηθούν.

1.11 Επιπλέον, οι εθελοντικές δραστηριότητες που ασκούνται στο πλαίσιο ευρωπαϊκών σχεδίων θα πρέπει να αναγνωρίζονται ως ένας τύπος συγχρηματοδότησης. Εξάλλου, τα έντυπα των αιτήσεων για ευρωπαϊκά σχέδια πρέπει γενικώς να απλουστευτούν και να περιοριστεί ο γραφειοκρατικός χαρακτήρας τους, ούτως ώστε οι εθελοντικές οργανώσεις να μπορούν να συμμετέχουν σε προσκλήσεις υποβολής ευρωπαϊκών σχεδίων.

1.12 Είναι, επίσης, αναγκαίο να ενισχυθεί και να διευρυνθεί η διάδοση πληροφοριών. Πολύ συχνά οι πληροφορίες δεν φθάνουν έως τους ενδιαφερόμενους κύκλους. Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να χρησιμοποιηθούν όλοι οι δυνατοί δίαυλοι πληροφόρησης: θα μπορούσε, για παράδειγμα, να δημιουργηθεί ένας δικτυακός τόπος με συναφείς πληροφορίες, ο οποίος να είναι προσβάσιμος με ένα μόνο κλικ από οποιονδήποτε υφιστάμενο δικτυακό τόπο που αφορά τον εθελοντισμό. Στο πλαίσιο αυτό, τα ευρωπαϊκά δίκτυα των εθελοντικών οργανώσεων αποκτούν ιδιαίτερη σημασία. Διασφαλίζουν την ανταλλαγή εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των οργανώσεων και ενημερώνουν τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα σχετικά με τα αιτήματα και τις επιθυμίες των εθελοντών στη βάση. Τα δίκτυα αυτά αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της προώθησης του εθελοντισμού και πρέπει, συνεπώς, να ενισχυθούν με στοχοθετημένο τρόπο.

1.13 Η ΕΕ μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην προώθηση του εθελοντισμού και στην αναγνώρισή του από την κοινωνία, στήριζοντας την απόφαση των Ηνωμένων Εθνών να κηρυχθεί η 5η Δεκεμβρίου διεθνής ημέρα του εθελοντισμού, καθώς και μέσω του εορτασμού και της προβολής της εθελοντικής δραστηριότητας την ημέρα αυτή. Το Διεθνές Έτος Εθελοντισμού 2001 κατέδειξε πόσο σημαντικά είναι τα προγράμματα που έχουν αντίκτυπο στο κοινωνικό σύνολο και στηρίζονται από τις κρατικές αρχές. Εάν ανακηρυχθεί ένα ευρωπαϊκό έτος εθελοντισμού, όπως πρότεινε η ΕΟΚΕ, αυτό θα μπορούσε να συνεισφέρει στο να τιμηθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο οι αμέτρητοι εθελοντές που δραστηριοποιούνται σε τοπικό επίπεδο, να προωθηθεί περισσότερο ο εθελοντισμός και να νιώσουν όλοι οι εθελοντές ευρωπαίοι πολίτες.

1.14 Για να προαχθεί η αναγνώριση της σημασίας του εθελοντισμού για την ανάπτυξη των κρατών μελών, η ΕΟΚΕ συνιστά να θεσπισθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο ένας χάρτης στον οποίο θα καθορίζονται

ο ρόλος, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των οργανώσεων του εθελοντισμού. Για να ενισχυθεί η οικονομική κατάσταση των οργανώσεων του εθελοντισμού στα κράτη μέλη, η ΕΟΚΕ συνιστά να προβλεφθεί στην κοινοτική νομοθεσία νομική βάση για την απαλλαγή των οργανώσεων αυτών από την καταβολή του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ). Ο λόγος για τον οποίο προτείνεται ο καθορισμός του ρόλου, των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των οργανώσεων του εθελοντισμού σε έναν ευρωπαϊκό χάρτη είναι, πρώτα απ' όλα, για να χαραχθούν ενιαίες κατευθυντήριες γραμμές για τις οργανώσεις, στις οποίες θα μπορούσε να παραχωρηθεί ειδικό νομικό καθεστώς με ιδιαίτερα οικονομικά και άλλα δικαιώματα.

2. Εισαγωγή

2.1 Η αξία του εθελοντισμού για την κοινωνία είναι ανεκτίμητη. Στην Ευρώπη, περισσότερα από εκατό εκατομμύρια εθελοντών αφιερώνουν μέρος του ελεύθερου χρόνου τους σε πολυάριθμες δραστηριότητες, προς όφελος τρίτων και του κοινωνικού συνόλου. Το έργο που επιτελείται από τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών πραγματοποιείται σε ορισμένες περιπτώσεις αποκλειστικά ή σε μεγάλο μέρος από εθελοντές και αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο από τις επιχειρήσεις, τους δημόσιους φορείς και κυρίως από τους ίδιους τους πολίτες (1).

2.2 Η ίδια η αξία του εθελοντισμού είναι γεγονός ότι υπερβαίνει ευρέως το πλαίσιο της προσφοράς υπηρεσιών και της ικανοποίησης κοινωνικών αναγκών. Τα κίνητρα που βρίσκονται στη βάση του εθελοντισμού, δηλαδή η εξυπηρέτηση από τον ενδιαφερόμενο με δική του πρωτοβουλία του γενικού συμφέροντος και η συμβολή στη διαμόρφωσή του, προωθούν αξίες όπως είναι η υπεράσπιση του κοινού οφέλους και η αλληλεγγύη, και λειτουργούν έτσι ως αντίβαρο στην απομόνωση και τον εγωισμό — φαινόμενα που εμφανίζονται όλο και συχνότερα στις σύγχρονες κοινωνίες.

2.3 Ο εθελοντισμός συνδέεται άρρηκτα με την ενεργό συμμετοχή του πολίτη στα κοινά, η οποία βρίσκεται στο κέντρο της δημοκρατίας, τόσο σε τοπικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι πολίτες συμμετέχουν στον κοινωνικό βίο όχι μόνο μέσω της συμμετοχής τους στα πολιτικά δρώμενα, αλλά και με την στοχευόμενη επίλυση προβλημάτων της κοινωνίας. Συμμετέχοντας στον κοινωνικό βίο, οι πολίτες μετατρέπουν σε πράξη τη βούληση για συγκεκριμένη δράση. Το άτομο εργάζεται για τους συνανθρώπους του είτε στον ελεύθερο του χρόνο είτε στο πλαίσιο μιας εθελοντικής υπηρεσίας και, κατ' αυτόν τον τρόπο, τίθεται, διατρέχοντας συχνά σοβαρούς οικονομικούς κινδύνους ή διακινδυνεύοντας ακόμη και την υγεία του, στην υπηρεσία του κοινωνικού συνόλου. Ακριβώς αυτή η μορφή της ενεργού συμμετοχής του ευρωπαίου πολίτη στα κοινά δημιουργεί στις κοινωνίες μας την έντονη αίσθηση του ανήκειν των πολιτών σε αυτές. Συνεπώς, ο εθελοντισμός μπορεί να θεωρηθεί ως ένα από τα καλύτερα παραδείγματα συμμετοχής και, επομένως, αποτελεί μία από τις βασικές συνισταμένες, αν όχι προϋπόθεση της ενεργού συμμετοχής των πολιτών στα κοινά.

2.4 Επιπλέον, ο εθελοντισμός συμβάλλει στην προσωπική εξέλιξη, αφενός, διαμορφώνοντας κοινωνική συνείδηση και, αφετέρου, αναπτύσσοντας βασικές ικανότητες και δεξιότητες και βελτιώνοντας έτσι τις προοπτικές των εθελοντών στην αγορά εργασίας και την

(1) Η μελέτη EUYOUPART 2003-2005, η οποία χρηματοδοτήθηκε από την Επιτροπή και αφορά τη συμμετοχή των νέων στον πολιτικό βίο, καταδεικνύει, για παράδειγμα, ότι, στα οκτώ κράτη μέλη που συμμετείχαν στη μελέτη, οι νέοι δείχνουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών απ' ό,τι στους δημόσιους φορείς.
http://www.sora.at/images/doku/euyoupart_finalcomparativereport.pdf

ενεργό συμμετοχή τους στην κοινωνία. Ο εθελοντισμός με τις διάφορες μορφές του παρέχει την ευκαιρία για άτυπη μάθηση ⁽²⁾ και εξωσχολική μάθηση ⁽³⁾, οι οποίες, παράλληλα με την επίσημη μάθηση ⁽⁴⁾ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην πραγμάτωση της διά βίου μάθησης.

2.5 Ο εθελοντισμός συμβάλλει, επίσης, ουσιαστικά στο εθνικό προϊόν των οικονομιών μας. Αυτή η συμβολή πολύ συχνά αγνοείται από τις εθνικές στατιστικές, επειδή δεν βασίζεται πάντα στην ανταλλαγή αγαθών με νομισματική αξία και δεν υφίσταται ενιαία μέθοδος για τη μέτρηση της οικονομικής αξίας της. Αλλά όταν μετριέται, φαίνεται ότι η οικονομική αξία του εθελοντισμού και η συμβολή του στην οικονομία είναι σημαντικές ⁽⁵⁾. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, για παράδειγμα, η οικονομική αξία του εθελοντισμού υπολογίζεται σε 7,9 % του ΑΕγχΠ και εκτιμάται ότι το 38 % του συνολικού πληθυσμού συμμετέχει σε εθελοντικές δραστηριότητες. Στην Ιρλανδία και στη Γερμανία πάνω από το 33 % των πολιτών επιδίδεται σε κάποια μορφή εθελοντικής εργασίας, ενώ στην Πολωνία το αντίστοιχο ποσοστό είναι 18 %.

2.6 Επιπροσθέτως, η διεθνική εθελοντική υπηρεσία σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο μπορεί να αυξήσει σημαντικά την αλληλεγγύη και την αμοιβαία κατανόηση μεταξύ των λαών και να προωθήσει τον διαπολιτισμικό διάλογο. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να επεκτείνει την Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία, αυξάνοντας την προβολή και την αποτελεσματικότητά της.

2.7 Η αλληλεγγύη και ένα αίσθημα ευθύνης απέναντι στους συνανθρώπους, καθώς και η ανάγκη να αισθάνεται κανείς χρήσιμος, αποτελούν τα βασικά κίνητρα του εθελοντισμού. Ο εθελοντισμός δημιουργεί κοινωνικούς δεσμούς, συμβάλλει στην κοινωνική συνοχή και προάγει την ποιότητα ζωής και την κοινωνική πρόοδο στην Ευρώπη. Αντανακλά, έτσι, τις αξίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 2 της Συνθήκης ΕΚ και στο άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιπλέον, ο εθελοντισμός αποτελεί ουσιαστική μορφή έκφρασης της συμμετοχικής δημοκρατίας, η οποία αναγνωρίζεται από την Ευρωπαϊκή Συνταγματική Συνθήκη ως μία από τις συνιστώσες του δημοκρατικού βίου της ΕΕ. Ο εθελοντισμός και οι εθελοντές εξυπηρετούν το δημόσιο συμφέρον. Γι' αυτό, ο εθελοντισμός θα πρέπει να χαιρεί ανάλογης αναγνώρισης σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

2.8 Η ΕΟΚΕ ασχολήθηκε ήδη με το θέμα του εθελοντισμού στην ενημερωτική έκθεση που υιοθέτησε το 2002 με θέμα «Τα ειδικά θεραπευτήρια — Ένα παράδειγμα εθελοντισμού στην Ευρώπη» (εισηγήτρια: η κα GRÄFIN ZU EULENBURG).

⁽²⁾ **Άτυπη μάθηση:** Η μάθηση που προκύπτει από δραστηριότητες της καθημερινής ζωής οι οποίες σχετίζονται με την εργασία, την οικογένεια ή τον ελεύθερο χρόνο. Δεν είναι διαρθρωμένη (από άποψη μαθησιακών στόχων, χρόνου μάθησης ή διδακτικής υποστήριξης) και τυπικά δεν οδηγεί σε πιστοποίηση. Η άτυπη μάθηση μπορεί να είναι σκόπιμη, αλλά στις περισσότερες περιπτώσεις δεν είναι (ή είναι 'απροσχεδιαστική'/τυχαία).

⁽³⁾ **Εξωσχολική ή μη τυπική μάθηση:** Μάθηση η οποία δεν παρέχεται από ένα ίδρυμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης και τυπικά δεν οδηγεί σε πιστοποίηση. Είναι, ωστόσο, διαρθρωμένη (από πλευράς διδακτικών στόχων, χρόνου διδασκαλίας και διδακτικής υποστήριξης). Η εξωσχολική ή μη τυπική μάθηση είναι σκόπιμη από την πλευρά του μαθητευομένου.

⁽⁴⁾ **Σχολική ή τυπική μάθηση:** Η μάθηση που τυπικά προέρχεται από ένα ίδρυμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης, είναι διαρθρωμένη (από άποψη μαθησιακών στόχων, χρόνου διδασκαλίας ή διδακτικής υποστήριξης) και οδηγεί σε πιστοποίηση. Η τυπική μάθηση είναι σκόπιμη από την πλευρά του μαθητευομένου. Πηγή: COM (2001) 678 τελικό.

⁽⁵⁾ Πρβλ. τη μελέτη που δημοσίευσε το Ευρωπαϊκό Κέντρο Εθελοντισμού (CEV) «Facts & Figures Research Project» (ερευνητικό έργο για τη συλλογή στατιστικών στοιχείων και πληροφοριών) (2004-2006) (<http://www.cev.be/facts&figures.htm>)

Ο εθελοντισμός έχει παρουσιαστεί και υπό άλλες οπτικές γωνίες στο πλαίσιο των εργασιών της ΕΟΚΕ, αλλά, μέχρι τώρα, δεν έχει καταρτιστεί γνωμοδότηση ειδικά για το θέμα αυτό ⁽⁶⁾.

2.9 Στους κόλπους της ΕΕ, επίσης, η συνεισφορά του εθελοντισμού στο κοινωνικό, πολιτιστικό και περιβαλλοντικό πλαίσιο αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο και οι εθελοντικές οργανώσεις συμμετέχουν πιο ενεργά στη διαδικασία λήψης των πολιτικών και άλλων αποφάσεων, σε τομείς όπως η διά βίου εκπαίδευση και κατάρτιση, η υγεία και η προστασία των καταναλωτών, η ανάπτυξη, το εμπόριο κ.ά. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει αυτές τις πρωτοβουλίες, αλλά εκτιμά ότι οι πρόοδοι που πραγματοποιήθηκαν μέχρι σήμερα απέχουν πολύ από το να είναι επαρκείς.

2.10 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι οι εθελοντικές δραστηριότητες των νέων θεωρούνται προτεραιότητα στο πλαίσιο της πολιτικής διαδικασίας που εγκαινίασε η Επιτροπή το 2001, όπως και στο πλαίσιο της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού. Παροτρύνει την Επιτροπή να αναπτύξει περαιτέρω τις εθελοντικές δραστηριότητες, με βάση την πρόοδο που έχει ήδη επιτευχθεί στον τομέα της νεολαίας και αντιμετωπίζοντας τις οριζόντιες πτυχές με βάση μία ολιστική προσέγγιση.

2.11 Ένα προηγούμενο σε διεθνή κλίμακα αποτέλεσε η ανακήρυξη του 2001 ως Διεθνούς Έτους των Εθελοντών εκ μέρους του ΟΗΕ. Αυτό το έτος έδωσε τη δυνατότητα στον εθελοντισμό να αποσπάσει την αυξημένη προσοχή της κοινής γνώμης και επέτρεψε να ενθαρρυνθούν εκ νέου οι πολίτες να δεσμευθούν στο πλαίσιο του εθελοντισμού και να καταδειχθεί ο δρόμος που πρέπει να ακολουθηθεί για την αναγνώριση, την υποστήριξη και την ενθάρρυνση του εθελοντισμού από τους αρμόδιους πολιτικούς φορείς. Με πρωτοβουλία των Ηνωμένων Εθνών εορτάζεται κάθε χρόνο, στις 5 Δεκεμβρίου, η επέτειος του Διεθνούς Έτους των Εθελοντών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει επίσης να επιστήσει την προσοχή των ευρωπαίων πολιτών σε αυτήν τη σημαντική εκδήλωση.

2.12 Συνολικά, η ΕΟΚΕ εκτιμά, ωστόσο, ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να δείξουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον στο θέμα του εθελοντισμού. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την αίτηση της κ. WALLSTROM προς την ΕΟΚΕ να καταρτίσει γνωμοδότηση για αυτό το μείζον θέμα.

3. Η έννοια του εθελοντισμού και τα χαρακτηριστικά της

3.1 Στην πράξη και στη θεωρία, η έννοια του εθελοντισμού συχνά ποικίλλει, καθώς είναι δύσκολο να συμπεριληφθούν σε έναν ορισμό οι ποικίλες πτυχές αυτής της έννοιας. Οι διάφοροι ορισμοί που ισχύουν στις χώρες της ΕΕ περιέχουν τρία κοινά απαραίτητα κριτήρια:

— Ο εθελοντισμός είναι ελεύθερος και αυτόβουλος και ασκείται με πρωτοβουλία του ενδιαφερομένου, ενώ σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα. Αυτός ο αυτόβουλος χαρακτήρας εγγυάται τη δέσμευση του ενδιαφερομένου και την ταύτισή του με τη σχετική δραστηριότητα.

⁽⁶⁾ Οι εργασίες της ΕΟΚΕ που θα μπορούσαν να συσχετιστούν με το θέμα του εθελοντισμού είναι οι παρακάτω:

Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ Πολιτική για τη Νεολαία, εισηγήτρια: η κ. van TURNHOUT (ΕΕ αριθ. C 28 28.3.2006, σελ. 35-41).

Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ Νεολαία σε Δράση Πρόγραμμα 2007-2013, εισηγήτης: ο κ. Rodríguez García-Caro (ΕΕ αριθ. C 234, 22.9.2005, σελ. 46-51)

Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ Η ευρωπαϊκή ιθαγένεια και τρόποι με τους οποίους θα μπορούσε να προβληθεί και να έχει αντίκρουση στην πραγματικότητα, εισηγήτης: ο κ. Neveer (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην ΕΕ). Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ Πρόγραμμα δράσης για την ενεργό συμμετοχή του πολίτη στα κοινά, εισηγήτης: ο κ. Le Scornet (ΕΕ αριθ. C 28 3.2.2006, σελ. 29-34).

- Ο εθελοντισμός δεν αποτελεί αντικείμενο αμοιβής και δεν εκκινεί από οικονομικές σκοπιμότητες, αν και είναι δυνατή η επιστροφή των σχετικών εξόδων.
- Μέσω του εθελοντισμού, ο ενδιαφερόμενος πολίτης δραστηριοποιείται υπέρ των συνανθρώπων του εκτός της οικογένειάς του ή υπέρ άλλων κοινωνικών ομάδων και, έτσι, είναι χρήσιμος στο σύνολο της κοινωνίας (ακόμη και αν είναι ευρέως γνωστό ότι ο εθελοντισμός παρέχει προσωπικό όφελος που είναι σημαντικό για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας του ενδιαφερόμενου).

Οι απόψεις δίστανται σχετικά με το αν θα πρέπει να εμπίπτουν σε αυτόν τον ορισμό μόνον οι τακτικές δραστηριότητες, εάν η εκ του σύνεγγυς βοήθεια ή οι «τράπεζες χρόνου», που αναπτύσσονται τα τελευταία χρόνια, συμπεριλαμβάνονται επίσης σε αυτόν ή εάν ο ορισμός θα πρέπει να αφορά μόνον την εθελοντική δραστηριότητα που αναπτύσσεται σε επίσημη και διαρθρωμένη μορφή. Εντούτοις, οι τρεις προαναφερόμενες βασικές προϋποθέσεις αποτελούν προαπαιτούμενο για να χαρακτηριστεί μια δραστηριότητα εθελοντική — είτε πρόκειται για εθελοντική εργασία προς όφελος της τοπικής κοινότητας είτε για διαρθρωμένη εθελοντική υπηρεσία. Γενικά, μπορούμε να πούμε ότι ένας ευρύς ορισμός είναι ο πλέον ενδεδειγμένος για να ληφθούν υπόψη οι διάφορες μορφές έκφρασης του εθελοντισμού.

3.2 Ο εθελοντισμός δεν έχει σκοπό την υποκατάσταση της αμειβόμενης εργασίας· είναι μάλιστα εξαιρετικά σημαντικό να μην μπορεί η αμειβόμενη εργασία να υποκατασταθεί από εθελοντική δραστηριότητα. Η ειδική αξία του εθελοντισμού συνίσταται στη συμβολή του στη διαμόρφωση του κοινωνικού συνόλου. Ο εθελοντισμός δεν αποτελεί απλή κοινωνική παροχή, ούτε προορίζεται να καλύψει θεμελιώδη δημόσια καθήκοντα. Η ουσιαστική προστιθέμενη αξία του εθελοντισμού συνίσταται:

- στη δημιουργία κοινωνικών και κοινωνιακών δεσμών, εφόσον όσοι ασκούν εθελοντική δραστηριότητα έχουν αυξημένο τόσο το αίσθημα ότι ανήκουν στην κοινωνία όσο και το αίσθημα της αλληλεγγύης,

- στη συμμετοχή των πολιτών στην ενεργό διαμόρφωση του κοινωνικού συνόλου.

3.3 Ο εθελοντισμός είναι μία ποικιλόμορφη δραστηριότητα και εξ αυτού προέρχεται η δυσκολία του καθορισμού της τυπολογίας του. Οι πλέον διαφορετικές κοινωνικές ομάδες αναλαμβάνουν εθελοντικές δραστηριότητες, αν και ο βαθμός ποικίλλει στα διάφορα κράτη· το ποσοστό των εθελοντών ανά τομέα και τα χαρακτηριστικά τους (ηλικία, καταγωγή, μορφωτικό επίπεδο κλπ.) ποικίλλουν, σε ορισμένες περιπτώσεις έντονα, από χώρα σε χώρα.

3.4 Παράλληλα με τις επίσημες δραστηριότητες που ασκούνται στο πλαίσιο ενός δεδομένου οργανισμού, υφίσταται και μία ανεπίσημη δέσμευση και δραστηριότητες που δεν προβάλλονται (αυτό συμβαίνει συχνά, για παράδειγμα, με την εθελοντική εργασία των μεταναστών).

3.4.1 Μεταξύ των διαφόρων μορφών εθελοντισμού περιλαμβάνονται ιδίως:

- η συμμετοχή στον δημόσιο βίο και η συμμετοχή στα κοινά,
- η δέσμευση για σκοπούς κοινού συμφέροντος, η διοργάνωση εκστρατειών ευαισθητοποίησης, η εκπροσώπηση στη δικαιοσύνη και η προστασία των καταναλωτών,
- οι φιλανθρωπικές δραστηριότητες, η βοήθεια προς τον πλησίον, ιδίως προς ηλικιωμένους και αναπήρους στο οικείο περιβάλλον τους ή στον τομέα της αναπτυξιακής βοήθειας,

- η δέσμευση προς όφελος του άμεσου γενικού συμφέροντος, κυρίως σε ειδικές καταστάσεις, όπως, για παράδειγμα, μετά από φυσικές καταστροφές κλπ.

- η αμοιβαία υποστήριξη και οι ομάδες αλληλοβοήθειας·

- η συμμετοχή σε θρησκευτικές οργανώσεις·

- οι πολίτες που κατέχουν διάφορες τιμητικές θέσεις και συμμετέχουν στον πολιτικό και επιστημονικό βίο ή στη διοίκηση ή λειτουργία μικρών ενώσεων ή αθλητικών ομίλων.

3.4.2 Είναι, επίσης, δυνατόν να ταξινομηθούν οι εθελοντικές δραστηριότητες ανά τομέα δράσης, όπως, για παράδειγμα, αθλητισμός, πολιτισμός, κοινωνικά θέματα, υγεία, εκπαίδευση, νεολαία, προστασία του περιβάλλοντος, πρόληψη των φυσικών καταστροφών, πολιτική, προστασία των καταναλωτών, αναπτυξιακή συνεργασία κλπ.

3.5 Οι εθελοντικές υπηρεσίες αντιπροσωπεύουν μία ιδιαίτερη μορφή εθελοντισμού: η διάρκειά τους καθορίζεται εκ των προτέρων και αυτές αποτελούν γενικά τη μόνη δραστηριότητα του εθελοντή, δηλαδή δεν προσφέρονται επιπρόσθετα σε άλλες δραστηριότητες, όπως είναι η κατάρτιση ή η απασχόληση, σε αντίθεση προς το μεγαλύτερο μέρος των εθελοντικών δραστηριοτήτων. Σε αντίθεση με τις εθελοντικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται συνεχώς στον ελεύθερο χρόνο του ενδιαφερομένου, η εθελοντική υπηρεσία βασίζεται σε γενικές γραμμές σε μια σειρά κανόνων και ευθυνών που ορίζονται από κοινού και που συχνά λαμβάνουν τη μορφή συμφωνίας μεταξύ των εταίρων ενός σχεδίου, συμπεριλαμβανομένου του εθελοντή. Διακρίνονται διάφορες μορφές εθελοντικών υπηρεσιών ανάλογα με τα παρακάτω κριτήρια:

Ως **εθελοντική δραστηριότητα** νοείται κάθε είδους εθελοντική συμμετοχή. Οι εθελοντικές δραστηριότητες χαρακτηρίζονται από τις ακόλουθες πτυχές: είναι ανοιχτές σε όλους, άμισθες, αναλαμβάνονται αυτοβούλως, έχουν εκπαιδευτικό χαρακτήρα (πτυχή της ανεπίσημης μάθησης) και εξασφαλίζουν κοινωνική προστιθέμενη αξία.

Ως **εθελοντική υπηρεσία** νοείται μέρος των εθελοντικών δραστηριοτήτων και χαρακτηρίζεται από τις ακόλουθες πρόσθετες πτυχές: καθορισμένη περίοδος· σαφείς στόχοι, περιεχόμενο, καθήκοντα, δομή και πλαίσιο· κατάλληλη στήριξη, καθώς και νομική και κοινωνική προστασία.

Ως **πολιτική υπηρεσία** νοείται υπηρεσία εθελοντικού χαρακτήρα που διαχειρίζεται το κράτος — ή τρίτος φορέας εκ μέρους του κράτους — π.χ. στον κοινωνικό τομέα ή στον τομέα της πολιτικής προστασίας.

Η **πολιτική θητεία** αποτελεί εναλλακτική λύση της στρατιωτικής θητείας σε ορισμένες χώρες, αλλά δεν έχει εθελοντικό χαρακτήρα (*).

3.6 Ο εθελοντισμός (volontariat) διαφέρει από την εθελοντική εργασία (bénévolat): όταν παρέχεται εθελοντική εργασία (travail volontaire), όπως αυτή ορίζεται από τον ΟΗΕ και τη ΔΟΕ, για λογαριασμό μη κερδοσκοπικών οργανώσεων, προβλέπεται αμοιβή συχνά χαμηλότερη από αυτήν που ισχύει στην αγορά, ενώ όταν πρόκειται για καθαρά αμειβόμενη εθελοντισμό (bénévolat) δεν προβλέπεται αμοιβή, ακόμη και εάν ο παρέχων τις σχετικές υπηρεσίες αποζημιωθεί για τα έξοδα που προέκυψαν στο πλαίσιο της αποστολής που εξετέλεσε. Για να μπορέσει να αποσαφηνιστεί το νομικό καθεστώς των δραστηριοτήτων αυτών πρέπει να ληφθούν υπόψη τα δεδομένα αυτά ώστε να βελτιωθεί η θέση των ενδιαφερομένων, καθώς και η θέση των ασκούμενων που έχουν τεθεί στη διάθεση των ΜΚΟ, στο πλαίσιο των υποχρεώσεων που συνεπάγονται οι σπουδές τους.

(*) COM (2004) 337 τελικό.

Η εθελοντική εργασία, όπως ορίζεται από τη ΔΟΕ και τις υπηρεσίες του ΟΗΕ, είναι η εργασία που πραγματοποιείται στο πλαίσιο μη κερδοσκοπικών οργανώσεων, δηλαδή εθελοντικών οργανώσεων ή μη κυβερνητικών οργανώσεων ανθρωπιστικού χαρακτήρα ή μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, από εργαζόμενους που αποκαλούνται εθελοντές και που συνήθως λαμβάνουν μισθό. Πρόκειται για μισθωτούς και ο εθελοντικός χαρακτήρας της εργασίας τους καθορίζεται από το ό,τι ο μισθός τους είναι συχνά μικρότερος από τους ισχύοντες στην αγορά εργασίας, γεγονός που προσδιορίζει και συνιστά το εθελοντικό μερίδιο και χαρακτήρα. Για παράδειγμα, ένας υπεύθυνος διαχειριστικής υποστήριξης μιας ανθρωπιστικής οργάνωσης άμεσης βοήθειας ή ένας νομικός μιας ένωσης για την προστασία των δικαιωμάτων των προσφύγων, είναι μισθωτοί αλλά ο μισθός τους είναι διαφορετικός και μικρότερος από εκείνον που θα μπορούσαν να κερδίσουν στην αγορά εργασίας (π.χ. σε μεταφορική επιχείρηση ή σε δικηγορικό γραφείο).

Το παράδειγμα της ευρωπαϊκής εθελοντικής υπηρεσίας (EΕΥ), το οποίο αναφέρεται συχνά και υπογραμμίζεται ότι πρέπει να επεκταθεί και να αξιοποιηθεί, αποτελεί στην πράξη μια υπηρεσία που θέτει τους νέους στη διάθεση ενώσεων ή ΜΚΟ με αντίβαρο την χορήγηση αποζημίωσης και κάλυψης των δαπανών (στέγαση, σίτιση) καθώς και αποζημίωση αντίστοιχη με εκείνη της πρακτικής άσκησης. Με τον τρόπο αυτό, οι νέοι τίθενται στη διάθεση των ενώσεων και ΜΚΟ, στο πλαίσιο των σπουδών τους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (υποχρεωτική πρακτική άσκηση στο εξωτερικό σε όλες τις σπουδές που περιλαμβάνουν διεθνή ή ευρωπαϊκή διάσταση).

Η συμμετοχή των νέων σε ανθρωπιστικά σχέδια ή σχέδια κοινής ωφέλειας με την καταβολή αποζημίωσης κατ' αποκοπή, είναι προς το αμοιβαίο συμφέρον. Εάν επιδιώκεται η διασαφήνιση του νομικού καθεστώτος της χορηγούμενης αποζημίωσης, δεν πρέπει ωστόσο να συγχέονται η φιλοκερδής και η εθελοντική εργασία.

3.7 Η αμειβόμενη εθελοντική εργασία υπό την έννοια των ορισμών της ΔΟΕ και του ΟΗΕ, όπως, π.χ., η δραστηριότητα των «Γιατρών χωρίς σύνορα», δεν εντάσσεται στο πλαίσιο της παρούσας γνωμοδότησης.

3.8 Τα τελευταία χρόνια, ο εθελοντισμός γνώρισε νέα διαφοροποίηση όσον αφορά τις μορφές δραστηριότητας και τα κίνητρα που την υποκινούν. Από την άποψη αυτή, οι νέες αξίες που ενέχει η δραστηριότητα αυτή και οι τρέχουσες εξελίξεις στην κοινωνία είναι καθοριστικής σημασίας. Μολονότι το ενδιαφέρον για τον εθελοντισμό και η ζήτηση για εθελοντικές δραστηριότητες διευρύνονται όλο και περισσότερο, οι χρηματοδοτικοί και δημοσιονομικοί πόροι, καθώς και η ανάπτυξη των αντίστοιχων υποδομών δεν συμβαδίζουν, ενώ η αναγνώριση του εθελοντισμού δεν αυξάνεται στον απαραίτητο βαθμό.

3.8.1 Για τους εθελοντές, η επωφελής χρησιμοποίηση του ελεύθερου χρόνου, η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων, καθώς και η απόκτηση και η μετάδοση εμπειριών αποτελούν θελκτικά κίνητρα του εθελοντισμού. Η απόκτηση γνώσεων ή η αύξηση της αυτογνωσίας αποτελούν ολόένα περισσότερο τα κίνητρα που υποκινούν την άσκηση τέτοιου είδους δραστηριοτήτων, καθώς επιδιώκεται η αποτελεσματική ανταπόκριση στις προκλήσεις της κοινωνίας της γνώσης. Στην περίπτωση της εθελοντικής υπηρεσίας στο εξωτερικό, καθοριστικό ρόλο για την άσκηση εθελοντικής δραστηριότητας διαδραματίζουν επίσης η καλλιέργεια διαπολιτισμικών επαφών και η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας. Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ενοποίησης πιο συγκεκριμένα, επιτυγχάνεται με τον τρόπο αυτό η βελτίωση της αμοιβαίας κατανόησης των διαφόρων πολιτισμών. Τα διασυνοριακά σχέδια εθελοντισμού, όπως είναι οι υποτροφίες ανταλλαγών στις ευρωπαϊκές περιφέρειες, είναι δυνατόν να αποδειχθούν αποφασιστικής σημασίας για την ανάπτυξη, ειδικότερα, της ευρωπαϊκής ιθαγένειας.

3.8.2 Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και τα κέντρα εθελοντισμού μπορούν να αποκτήσουν πιο εύκολα εθελοντές εάν συντονιστούν με τις νέες πραγματικότητες της κοινωνίας μας: για

παράδειγμα, θα μπορούσαμε να αναφερθούμε στην εξέλιξη των πολιτιστικών ενδιαφερόντων των νέων, στη διάδοση του Διαδικτύου και τις δυνατότητες συμμετοχής σε εθελοντικές δραστηριότητες που διοργανώνονται στο Διαδίκτυο, στις νέες μορφές επικοινωνίας με τους νέους, για παράδειγμα, μέσω γραπτών μηνυμάτων κινητής τηλεφωνίας· στις προσφορές βραχυχρόνιας δέσμευσης που ευνοούν μία πρώτη πρόσβαση των νέων στις σχετικές δραστηριότητες· στον συνυπολογισμό των νέων τρόπων αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου και του χρόνου που διαθέτουν οι ενδιαφερόμενοι πολίτες· στον επιλεκτικό συνυπολογισμό νέων ομάδων-στόχων, όπως είναι οι μετανάστες, οι άνεργοι ή ακόμη οι συνταξιούχοι, οι οποίοι όλο και περισσότερο επιθυμούν να δεσμευθούν.

3.9 Συνοπτικά, μπορεί να λεχθεί ότι ο εθελοντισμός αποτελεί ένα οριζόντιο φαινόμενο το οποίο καλύπτει ένα μεγάλο φάσμα τομέων της κοινωνίας, αλλά και το οποίο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Πρέπει ωστόσο να επισημανθεί ότι συναντάται λιγότερο μεταξύ των μειονεκτούντων ατόμων ή των κοινωνικά αποκλεισμένων.

4. Ο γενικός κοινωνικοοικονομικός ρόλος του εθελοντισμού στην ευρωπαϊκή κοινωνία

4.1 Τα εξειδικευμένα έργα της διεθνούς βιβλιογραφίας αναλύουν το ρόλο του εθελοντισμού κυρίως όσον αφορά τη λειτουργία που επιτελεί στην κοινωνία ή την οικονομία. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η αξία του συνίσταται στη συμβολή του στην ενεργό συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, παρότι ο αντίκτυπός του είναι γενικά δύσκολο να εκφραστεί ποσοτικά: η κοινωνική δέσμευση, το αίσθημα του ανήκειν, η ταύτιση με την κοινωνία, η αλληλεγγύη, το αίσθημα ευθύνης απέναντι στην κοινωνία και η προώθηση της κοινωνικής συνοχής αποτελούν έννοιες που είναι δύσκολο να μετρηθούν άμεσα.

4.2 Όπως προκύπτει από τις έρευνες για την κοινωνία των πολιτών (για παράδειγμα, Putnam, 2000^(*)) το «κοινωνικό κεφάλαιο», στο οποίο οι δραστηριότητες του εθελοντισμού συμβάλλουν σημαντικά, συνιστά την κατάλληλη προσέγγιση για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος. Τα κοινωνικά δίκτυα, οι επαφές, οι αξίες και η συμπεριφορά των πολιτών, καθώς και η αμοιβαία εμπιστοσύνη είναι καθοριστικής σημασίας για την κοινωνική (και οικονομική) ανάπτυξη των περιφερειών. Όταν, σε έναν δεδομένο χώρο, ο αριθμός των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών ή των εθελοντικών ενώσεων είναι αυξημένος, αποδεικνύεται κατά γενικό κανόνα ότι είναι βελτιωμένοι και άλλοι οικονομικοί και κοινωνικοί δείκτες. Οι δραστηριότητες του εθελοντισμού αυξάνουν αισθητά το κοινωνικό κεφάλαιο μιας κοινωνίας, επειδή δημιουργούν δίκτυα και κοινωνικούς δεσμούς.

4.3 Συνεπώς, στους ποσοτικούς δείκτες που χρησιμοποιούνται γενικά για τον υπολογισμό του αναπτυξιακού επιπέδου μιας χώρας (τους βασικούς οικονομικούς δείκτες, όπως είναι η οικονομική ανάπτυξη και η δημοσιονομική ισορροπία), θα ήταν σκόπιμο να προστεθούν νέοι εναλλακτικοί δείκτες που να επιτρέπουν την εκτίμηση του κοινωνικού κεφαλαίου και της κοινωνικής συνοχής, καθώς και την ανάδειξη της συνεισφοράς των δραστηριοτήτων του εθελοντισμού. Θα ήταν σκόπιμο, επίσης, να εκφρασθεί ποσοτικά η οικονομική αξία αυτών των δραστηριοτήτων, όπως προτείνεται από τα Ηνωμένα Έθνη στο εγχειρίδιό τους για τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς στο πλαίσιο του συστήματος των εθνικών λογαριασμών.

4.4 Αυτό, επίσης, θα συνέβαλε στην βιώσιμη ανάπτυξη, η οποία προσδοκά την ανάδυση ενός παγκόσμιου συστήματος, το οποίο, πέραν της οικονομικής προόδου, θα προωθεί και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, την αλληλεγγύη και τη δημοκρατία. Θα ανταποκρινόταν επίσης και στους στόχους της στρατηγικής της Λισαβώνας, η οποία, στο γενικό πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, θεωρεί ότι ο οικονομικός, ο κοινωνικός και ο περιβαλλοντικός τομέας είναι αδιαχώριστοι και η οποία έχει ως στόχο την καλύτερη αξιοποίηση των μεταξύ τους

(*) Robert D. Putnam, *Bowling Alone — The Collapse and Revival of American Community* (Παίζοντας μόνοι υπόουλινγκ: Η κατάρρευση και η ανανέωση της αμερικανικής κοινωνίας), Νέα Υόρκη, Simon and Schuster, 2000.

συνεργιών. Σε αυτούς τους τρεις τομείς, οι συμμετέχοντες σε δραστηριότητες εθελοντισμού διαδραματίζουν έναν ουσιαστικό ρόλο, ο οποίος θα ήταν σκόπιμο να αξιολογηθεί — προώθηση της κοινωνικής συνοχής, δραστηριότητες στον τομέα του περιβάλλοντος και της επανένταξης των ανέργων (μακράς διάρκειας) στην αγορά εργασίας.

4.5 Το ευρωπαϊκό σύμφωνο για τη νεολαία, που υιοθετήθηκε από το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2005 και έχει ενταχθεί στην αναθεωρημένη στρατηγική της Λισσαβώνας, ενθαρρύνει τους νέους να ασκούν εθελοντικές δραστηριότητες (*).

4.6 Σύμφωνα με τις διεθνείς έρευνες και εμπειρίες, ο εθελοντισμός στους διάφορους τομείς μπορεί να ενθαρρυνθεί ακόμη πιο αποτελεσματικά και με έναν πιο στοχευόμενο τρόπο.

4.6.1 Για παράδειγμα, ήδη από την αρχή της κοινωνικοποίησης, της σχολικής φοίτησης και της ανατροφής των παιδιών, είναι δυνατόν να εργασθούμε προς αυτήν την κατεύθυνση, ώστε να γίνουν αργότερα ενεργά μέλη της κοινότητας. Ιδιαίτερο ρόλο, που αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση, διαδραματίζουν στη διαδικασία αυτή οργανώσεις οι οποίες εφαρμόζουν κοινωνικά προγράμματα και των οποίων η πλειονότητα των μελών είναι παιδιά και νέοι.

4.6.2 Ο εθελοντισμός μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων και της ανεργίας μακράς διάρκειας, καθώς και, γενικά, για την είσοδο των νέων στον ενεργό βίο.

Οι εθελοντές μπορούν να συσσωρεύσουν σημαντικές εμπειρίες και γνώσεις, οι οποίες είναι περιζήτητες στην αγορά εργασίας και να δημιουργήσουν ένα δίκτυο επαφών. Πέρα από τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται στον κοινωνικό τομέα και στον τομέα της υγείας, οι οποίοι θεωρούνται ως το παραδοσιακό πεδίο δράσης του εθελοντισμού, οι εθελοντές μπορούν να αποκτήσουν, στο πλαίσιο της δραστηριότητάς τους, καίριες ικανότητες και γνώσεις στον τομέα των δημοσίων σχέσεων, της επικοινωνίας, της έκφρασης, των κοινωνικών ικανοτήτων, της οργανωτικής διαχείρισης, της επαγγελματικής κατάρτισης κλπ.

Μπορούν να αποκτήσουν εμπειρίες σε διάφορα κοινωνικά καθήκοντα, να μάθουν να λαμβάνουν ορθές αποφάσεις, να επιλύουν προβλήματα, να αποκτούν μια εργασιακή νοοτροπία και να δοκιμάζουν το αίσθημα δικαίου και την ικανότητά τους να διευθύνουν. Η εθελοντική δραστηριότητα μπορεί να αντιπροσωπεύει σημαντικό μέρος του βιογραφικού σημειώματος και της σταδιοδρομίας των ατόμων αυτών. Επομένως, ο εθελοντισμός συνιστά σημαντικό μέσο μη τυπικής και άτυπης μάθησης, το οποίο συμπληρώνει την τυπική μάθηση, δηλαδή την εκπαίδευση και την κατάρτιση, ενώ μπορεί επίσης να συμβάλει και στη βελτίωση της απασχολησιμότητας, κυρίως των νέων.

4.6.3 Όσον αφορά την παράταση του ενεργού επαγγελματικού βίου, ο ρόλος του εθελοντισμού είναι διττός: αφενός, παρέχει τη δυνατότητα στους ηλικιωμένους πολίτες να συνεχίσουν να συμμετέχουν στον κοινωνικό βίο, να προσφέρουν στους συνανθρώπους τους την ευκαιρία να ωφεληθούν από την πείρα που έχουν αποκομίσει στη διάρκεια της ζωής τους και οι ίδιοι να αισθάνονται ακόμη χρήσιμοι. Αυτό είναι εξάλλου ευνοϊκό για την υγεία τους και την ποιότητα ζωής τους. Αφετέρου, ο εθελοντισμός μπορεί να διευκολύνει την κατανόηση μεταξύ των γενεών, επιτρέποντας στους νέους και τους ηλικιωμένους να εργάζονται από κοινού για την πραγματοποίηση

ενός σχεδίου, να ανταλλάσσουν τις εμπειρίες τους και να αλληλοϋποστηρίζονται.

4.6.4 Ο εθελοντισμός μπορεί να προσφέρει σε διάφορες περιθωριοποιημένες ομάδες του πληθυσμού την ευκαιρία για επανένταξη και συμμετοχή. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι, αφενός, οι εθελοντές δεσμεύονται να τις βοηθήσουν και, αφετέρου, οι ίδιοι οι εθελοντές βρίσκουν μέσω της δέσμευσής τους μία θέση στην κοινωνία. Η ενδυνάμωση που συντελείται μέσω του εθελοντισμού είναι ουσιαστικής σημασίας, ιδιαίτερα για τις κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες πληθυσμού και για τους μετανάστες. Δυστυχώς, σε ορισμένα κράτη μέλη, αυτή η διαδικασία παρεμποδίζεται λόγω της ισχύουσας νομοθεσίας: υπάρχουν παραδείγματα χάρη κράτη μέλη, όπου οι μετανάστες δεν μπορούν να αναλαμβάνουν εθελοντικές δραστηριότητες.

4.6.5 Θα πρέπει, επίσης, να αναφερθεί η σημασία των διαφόρων ομάδων αλληλοβοήθειας. Το βασικό χαρακτηριστικό τους είναι ότι άτομα που αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα, στους πλέον ποικίλους τομείς, συναντώνται και αλληλοβοηθούνται ανταλλάσσοντας τις προσωπικές τους εμπειρίες.

4.6.6 Οι εργοδότες και οι επιχειρήσεις διαδραματίζουν, επίσης, ένα σημαντικό ρόλο στην προώθηση του εθελοντισμού. Αφενός, οι εργαζόμενοι σε αυτές αποκτούν, χάρη στις εθελοντικές δραστηριότητες που ασκούν εκτός επιχείρησης, κοινωνικές δεξιότητες, αναπτύσσοντας τη δημιουργικότητά τους και το ζήλο τους για εργασία, ενώ παράλληλα αισθάνονται περισσότερο συνδεδεμένοι με την επιχείρηση. Αφετέρου, οι επιχειρήσεις συνεδηγοποιούν όλο και περισσότερο την κοινωνική ευθύνη τους: οι εταιρικές σχέσεις αμοιβαίας ωφέλειας που συνάπτονται μεταξύ των εθελοντικών οργανώσεων, των τοπικών και εθνικών αρχών και των επιχειρήσεων συμβάλλουν στη συνένωση των δυνατοτήτων που είναι διαθέσιμες στους επιμέρους τόπους, καθώς και στη συνεργασία για το δημόσιο συμφέρον. Ο διάλογος μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, η αμοιβαία μάθηση καθώς και οι συλλογικές συμφωνίες μπορούν να συνεισφέρουν ώστε να ενισχυθεί η αναγνώριση και υποστήριξη του εθελοντισμού, ο οποίος αποτελεί μέρος της κοινωνικής ευθύνης.

4.6.7 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί για το γεγονός ότι, εξαιτίας της έλλειψης νομικού ορισμού και νομικής βάσης για τον εθελοντισμό που διαπύσσεται σε αρκετά κράτη μέλη, οι οργανώσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτόν τον τομέα και οι αντίστοιχες δραστηριότητες συχνά αντιμετωπίζουν την απουσία δημόσιας αναγνώρισης. Αυτό έχει συχνά ως συνέπεια την ελλιπή γνώση αυτού του δυναμικού, όπως συμβαίνει, για παράδειγμα, στην περίπτωση της μη αναγνώρισης του εθελοντισμού στο πλαίσιο των μέτρων ενσωμάτωσης των νέων και των ανέργων και της ένταξης των μεταναστών. Εξάλλου, η κατάσταση των εθελοντών είναι προβληματική, κυρίως από φορολογική άποψη ή από την άποψη της κοινωνικής ασφάλειας και προστασίας. Πρέπει να επιμεινουμε να θεσπιστεί νομοθεσία, η οποία να διασαφηνίζει το νομικό καθεστώς των εθελοντών και να παραχωρεί σε όλους τους πολίτες το δικαίωμα να ασκούν εθελοντικές δραστηριότητες. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη να καλύψουν τις ελλείψεις της εργατικής νομοθεσίας οι οποίες παρεμποδίζουν τη χρήση εθελοντών για την υλοποίηση σημαντικών έργων κοινής ωφέλειας, ιδιαίτερα στην περίπτωση καταστροφών. Σε πάρα πολλές περιπτώσεις, το κατά πόσον οι εθελοντές που είναι εργαζόμενοι θα μπορέσουν να έχουν διαθέσιμο ελεύθερο χρόνο εξαρτάται από την καλή θέληση του εργοδότη τους.

4.6.8 Η ΕΟΚΕ ζητεί την ακριβή διασαφήνιση των σχέσεων μεταξύ των διαφόρων παραγόντων που είναι το κράτος, ο εμπορικός τομέας και οι εθελοντικές οργανώσεις, καθώς και των καθηκόντων τους. Ο εθελοντισμός διαδραματίζει βεβαίως σημαντικό ρόλο στις κοινωνίες μας, αλλά δεν πρέπει να διασφαλίζει την κάλυψη των βασικών αναγκών στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών, ούτε να υποκαθιστά τη δημόσια παρέμβαση. Στόχο της πολιτικής δράσης θα πρέπει να αποτελεί η προώθηση του εθελοντισμού αυτού καθαυτού και όχι η εκμετάλλυσή του, γιατί κατ' αυτόν τον τρόπο κινδυνεύει να απολέσει τον λόγο ύπαρξης και την ιδιαίτερη αξία του, οι οποίες βασίζονται στην ελεύθερη επιλογή των ανθρώπων.

(*) Το Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2005 υιοθέτησε το ευρωπαϊκό σύμφωνο για την νεολαία, στο πλαίσιο της αναθεωρημένης στρατηγικής της Λισσαβώνας. Το σύμφωνο αυτό αποβλέπει στη βελτίωση της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της κινητικότητας, της επαγγελματικής ένταξης και της κοινωνικής ένταξης των νέων, ενώ διευκολύνει το συντάξιμο της επαγγελματικής δραστηριότητας με την οικογενειακή ζωή. Στα πλαίσια αυτά, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε την Ένωση και τα κράτη μέλη να διευκολύνουν την κινητικότητα των νέων μέσω της άρσης των εμποδίων για τους ασκούμενους, τους εθελοντές και τους εργαζόμενους, καθώς και για τις οικογένειές τους. Παράρτημα Ι των συμπερασμάτων της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Βρυξέλλες, 22 και 23 Μαρτίου 2005 (7619/05).

4.6.9 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η διάθεση της απαιτούμενης υποδομής στον εθελοντισμό αποτελεί καθήκον του κράτους. Διότι, μολονότι ο εθελοντισμός προσφέρεται δωρεάν, εντούτοις αυτό δεν σημαίνει ότι είναι ανέξοδος. Επιπλέον, όπως καταδεικνύει η πείρα ορισμένων ευρωπαϊκών χωρών, η ύπαρξη ειδικής υποδομής η οποία να στηρίζει τις εθελοντικές δραστηριότητες έχει ως αποτέλεσμα τη σημαντική ενίσχυση του εύρους και της ποιότητας του εθελοντισμού. Η βοήθεια και η υποστήριξη που προσφέρονται σε εθελοντικές οργανώσεις, καθώς και η παροχή κινήτρων, η κατάρτιση, η πλαίσιωση, η συνοδεία και η ενδεχόμενη επιστροφή των εξόδων των εθελοντών βεβαίως κοστίζουν, αλλά το όφελος που προκύπτει από τη δράση τους υπερκαλύπτει αυτή την επένδυση. Αναφορικά με αυτό, το κράτος μπορεί, μέσω του στρατηγικού προγραμματισμού, της ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης και του συντονισμού, να αναλάβει

ενεργό ρόλο. Για την καλύτερη προβολή των εθελοντικών δραστηριοτήτων, το κράτος πρέπει να χρηματοδοτήσει την εκπόνηση μελετών και να θέσει ως βασική προτεραιότητα την ενσωμάτωση του πνεύματος του εθελοντισμού στην εκπαίδευση.

4.6.10 Εξάλλου, όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς (το κράτος, οι επιχειρήσεις και οι εθελοντικές οργανώσεις) πρέπει να συνενώσουν τις προσπάθειές τους για να ενθαρρύνουν και να προωθήσουν τον εθελοντισμό και να ενισχύσουν την κοινωνική αναγνώρισή του. Η αποτελεσματική εργασία σε δίκτυο εκ μέρους των εθελοντικών οργανώσεων με σκοπό την ανταλλαγή των βέλτιστων πρακτικών και τη συνένωση των δυνάμεών τους είναι το ίδιο απαραίτητη σε αυτό το πλαίσιο, όσο και η συνεργασία μεταξύ των διαφόρων εμπλεκόμενων τομέων.

Βρυξέλλες, 13 Δεκεμβρίου 2006

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η τροπολογία που ακολουθεί, παρότι συγκέντρωσε πάνω από το ένα τέταρτο των ψήφων, απορρίφθηκε κατά τη διάρκεια των συζητήσεων:

Σημείο 3.6

Να διαγραφεί.

Αιτιολογία

Η εξεταζόμενη γνωμοδότηση έχει ιδιαίτερη σημασία, διότι αποτελεί μια από τις λίγες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ που ασχολείται τόσο εμπειριστικά με το θέμα του εθελοντισμού. Οι ορισμοί, τα παραδείγματα και οι θέσεις που διατυπώνονται στη γνωμοδότηση έχουν καθοριστική σημασία, δεδομένου ότι χρησιμεύουν σε άλλες γνωμοδοτήσεις, που έχουν το ίδιο αντικείμενο, ως κριτήρια για τον χαρακτηρισμό μιας δραστηριότητας ως εθελοντικής ή κοινωνικής εργασίας.

Συνεπώς, προτείνω να παραληφθεί εντελώς η αναφορά στους ορισμούς που χρησιμοποιούν τα Ηνωμένα Έθνη και η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας. Κατά τη γνώμη μου, η ΕΟΚΕ δεν πρέπει να χρησιμοποιήσει καθόλου τους ορισμούς αυτούς, δεδομένου ότι η πρόταση της Επιτροπής για την οποία εκδίδεται η γνωμοδότηση, αφορά αποκλειστικά την εθελοντική, δηλαδή την αφιλοκερδή εργασία.

Σε περίπτωση που η Ολομέλεια εγκρίνει την τροποποίηση αυτή, η γνωμοδότηση θα καταστεί πιο κατανοητή και δεν θα δημιουργεί σύγχυση στον αναγνώστη και επιπλέον το κείμενο θα είναι πιο σύντομο.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Υπέρ: 53

Κατά: 61

Αποχές: 24

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή «Πραγμάτωση της εταιρικής σχέσης για τη μεγέθυνση και την απασχόληση: Να γίνει η Ευρώπη πόλος αριστείας στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης»

COM(2006) 136 τελικό

(2006/C 325/14)

Στις 22 Μαρτίου 2006 και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Νοεμβρίου 2006 με βάση εισηγητική έκθεση της **κας PICHENOT**.

Κατά την 431η σύνοδο ολομέλειάς της, της 13ης και 14ης Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 153 ψήφους υπέρ, 21 κατά και 14 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων, ως συνιστώσα του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου, έχει σημασία για κάθε ευρωπαίο πολίτη. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή εντάσσει αυτό το όραμα στην ανακοίνωσή της, όπου τονίζει επίσης ότι οι αρχές της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης «αντικατοπτρίζουν τις θεμελιώδεις αξίες της ΕΕ». Η ΕΟΚΕ φρονεί, ως εκ τούτου, ότι ο ευρωπαίος πολίτης θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε αξιόπιστη και όσο το δυνατόν πληρέστερη πληροφόρηση σχετικά με τις δηλώσεις και τις πρακτικές των επιχειρήσεων και των τοπικών κοινοτήτων. Μια καλής ποιότητας λογοδοσία θα του επέτρεπε να προσανατολίζει τις επιλογές του ως καταναλωτής, αποταμιευτής και ένοικος. Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που μπορούν να παράσχουν στην κοινωνία ποιοτική πληροφόρηση και να ανταποκριθούν στην απαίτηση ιχνηλασιμότητας απολαμβάνουν ήδη πραγματικού συγκριτικού πλεονεκτήματος μεταξύ των επενδυτών, των καταναλωτών και των ενώσεων των τελευταίων. Η τάση αυτή θα αποδεικνύεται όλο και πιο σημαντική για την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης..

1.2 Μια δικτυακή πύλη πληροφόρησης σχετικά με την ΕΚΕ θα μπορούσε, συνεπώς, να ενταχθεί στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για την καλύτερη «Παρουσίαση της Ευρώπης στους πολίτες». Η ευρωπαϊκή αυτή πύλη, όπου θα συγκεντρώνονται οι διαθέσιμες πληροφορίες, θα παρείχε τη δυνατότητα απογραφής του αριθμού και του τύπου των επιχειρήσεων, των καλυπτόμενων θεμάτων και των συμμετεχόντων ενδιαφερόμενων μερών. Θα ήταν χρήσιμη για την οικείωση της ΕΚΕ από τους φορείς όλων των κρατών μελών. Ειδικότερα, θα ήταν εξαιρετικά επιθυμητό να περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τις ορθές πρακτικές των επιχειρήσεων των νέων κρατών μελών. Θα ήταν ένα εργαλείο γενικής αξιολόγησης των θεμάτων της ΕΚΕ. Το πολυμερές αυτό ευρητήριο, που θα καταρτιστεί με βάση αυθόρμητες δηλώσεις, ως απαραίτητο συνοδευτικό της «ευρωπαϊκής συμμαχίας», θα πρέπει να συγχρηματοδοτείται από την Επιτροπή. Η «πραξιοθετική (!) της ΕΚΕ» (βιβλιοθήκη ορθών πρακτικών), που θα μπορούσε να δημιουργηθεί κατ' αυτόν τον τρόπο, θα επέτρεπε την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις ορθές πρακτικές των επιχειρήσεων και των τοπικών κοινοτήτων.

1.3 Δεδομένου ότι η ΕΚΕ συμβάλλει στη στρατηγική της Λισσαβώνας (καινοτομία, ανταγωνιστικότητα, απασχολησιμότητα και δημιουργία θέσεων εργασίας), η ΕΟΚΕ συνιστά στα κράτη μέλη να εντάξουν την προώθηση της ΕΚΕ στα Εθνικά τους Σχέδια Μεταρρυθμίσεων και, φυσικά, στις εθνικές τους στρατηγικές για την αειφόρο ανάπτυξη. Υπενθυμίζει ότι οι πρακτικές ΕΚΕ έχουν εδελούσιο χαρακτήρα και ότι, αφενός, συμπληρώνουν την τήρηση των κανόνων που προβλέπει το εθνικό εργατικό και κοινωνικό δίκαιο και, αφετέρου, στηρίζουν, όποτε αυτό είναι απαραίτητο, τους διεθνείς κανόνες εργασίας. Η ΕΟΚΕ καλεί τις δημόσιες αρχές των κρατών μελών και της ΕΕ να ενθαρρύνουν την εμφάνιση και την ανάπτυξη των νέων κλάδων δραστηριότητας που δημιουργούνται ή αναπτύσσονται χάρη στην πολιτική για την ΕΚΕ. Καλεί τα κράτη μέλη και την ΕΕ να προωθήσουν την υπεύθυνη συμπεριφορά των επιχειρήσεων κατά τις κρατικές προμήθειες (πολιτική της καλύτερης προσφοράς από κοινωνική και περιβαλλοντική άποψη).

1.4 Υπάρχουν πολλές πρακτικές που δηλώνουν υπέρ της αειφόρου ανάπτυξης ή της ΕΚΕ ανά την Ευρώπη. Η ποικιλία αυτή αποτελεί στοιχείο δυναμισμού, αλλά δυσχεραίνει τη συντονισμένη ευρωπαϊκή προσέγγιση. Η ΕΟΚΕ χαιρέτα για την ευχή, που διατυπώνεται στην ανακοίνωση, να αναζωογονηθεί η ομάδα υψηλού επιπέδου των κρατών μελών για την ΕΚΕ ως χώρος συζητήσεων για τη βελτίωση της ανταλλαγής ορθών πρακτικών. Πριν από κάθε επιδίωξη σύγκλισης, πρέπει να γίνει ένας απολογισμός της σημερινής κατάστασης των εθνικών πρακτικών. Η εξέταση αυτή, η οποία θα περιλαμβάνει και τις δημόσιες πολιτικές και τις ισχύουσες νομοθεσίες, θα δώσει τη δυνατότητα να αποκαλυφθούν, με σεβασμό της ποικιλομορφίας, τα αποτελέσματα των δημόσιων πολιτικών για την ενθάρρυνση της προώθησης της ΕΚΕ.

1.5 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φρονεί ότι οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις πρέπει να συμπεριφέρονται υπεύθυνα όπου και αν αναπτύσσονται τις δραστηριότητές τους, σεβόμενες τις αξίες της Ένωσης και τα αναγνωρισμένα διεθνή πρότυπα, ιδίως όσον αφορά την αξιοπρεπή εργασία. Στο πνεύμα αυτό, η ΕΟΚΕ καλεί τους κοινωνικούς εταίρους στις πολυεθνικές επιχειρήσεις ευρωπαϊκής προέλευσης να εμπλουτίσουν τον διεθνικό κοινωνικό διάλογο με τη διαπραγμάτευση διεθνών συμφωνιών-πλαισίων για την ΕΚΕ. Καθώς αυτές οι διεθνείς συμφωνίες πρέπει σαφώς να βασιζονται τουλάχιστον στον σεβασμό της Δήλωσης της ΔΟΕ και των κατευθυντήριων αρχών του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές εταιρείες, οι επιχειρήσεις που τις έχουν υπογράψει συμμετέχουν έτσι στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας.

(¹) Από την ελληνική λέξη "πράξις", που δηλώνει το σύνολο των ανθρώπινων δραστηριοτήτων που μπορούν να μεταμορφώσουν το φυσικό περιβάλλον ή να τροποποιήσουν τις κοινωνικές σχέσεις.

1.6 Η ΕΟΚΕ παρέχει την υποστήριξη της στις πρωτοβουλίες κλαδικού κοινωνικού διαλόγου που συμπεριλαμβάνουν την ΕΚΕ στη διαχείριση των οικονομικών μεταλλαγών. Καλεί τους διαφόρους κλάδους να βεβαιωθούν ότι οι πρωτοβουλίες αυτές περιλαμβάνουν συμμετοχές από όλα τα κράτη μέλη.

1.7 Η ΕΟΚΕ διαβεβαιώνει ότι η ΕΚΕ είναι υποδειγματική όταν εντάσσεται στη στρατηγική και εφαρμόζεται σε όλη την ιεραρχία της επιχείρησης. Καλεί τις επιχειρήσεις που προτίθενται να υποστηρίξουν τη συμμαχία να συμμετάσχουν σ' αυτήν πλήρως και ολοκληρωτικά, εμπλέκοντας τόσο τους εκπροσώπους του προσωπικού που το επιθυμούν όσο και την ευρωπαϊκή επιτροπή επιχείρησης, όταν αυτή υπάρχει.

1.8 Η ΕΟΚΕ είναι υπέρ της συμμετοχής των ΜΜΕ στη γενίκευση της ΕΚΕ που επιθυμεί η Επιτροπή, καλεί όμως όλες τις μορφές επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας, να μεριμνήσουν για την ΕΚΕ, διατηρώντας την ποικιλομορφία τους.

1.9 Προκειμένου να βελτιωθεί η αξιολόγηση, η ΕΟΚΕ καλεί τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να μεριμνήσουν για την αναθεώρηση των διαφόρων μηχανισμών μέτρησης και πληροφόρησης, όπως το EMAS (Κοινωνικό Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης & Ελέγχου), η GRI (Παγκόσμια Πρωτοβουλία Αναφοράς) και το πρότυπο ISO 26000. Υπενθυμίζει εν πάση περιπτώσει ότι η πιστοποίηση, όποτε είναι εφικτή, απορρέει από τη βούληση της επιχείρησης και δεν μπορεί να καταστεί υποχρεωτική. Για να διασφαλισθεί η νομιμότητα και η σκοπιμότητα του έργου που επιτελούν οι οργανισμοί αξιολόγησης και πιστοποίησης, οι εν λόγω οργανισμοί πρέπει να προβαίνουν στην αξιολόγησή τους σύμφωνα με κριτήρια που βασίζονται στα θεμελιώδη κείμενα του καταλόγου που καταρτίστηκε από το πολυμερές φόρουμ των ενδιαφερομένων μερών του 2004. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την ανάληψη πρωτοβουλιών αυτορρύθμισης του τομέα αυτών των οργανισμών.

1.10 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι το παράρτημα της ανακοίνωσης απορρέει από μία συνδυασμένη πρωτοβουλία της Επιτροπής και ενός μέρους των επιχειρηματικών κύκλων, χωρίς να έχει ζητηθεί η γνώμη των άλλων ενδιαφερόμενων μερών. Πιστεύει, λοιπόν, ότι εναπόκειται στις εργοδοτικές οργανώσεις να διαδώσουν τη σχετική πληροφόρηση και να εξασφαλίσουν την προώθηση, στο εθνικό και στο τοπικό επίπεδο, των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων της συμμαχίας για θέματα ΕΚΕ.

1.11 Η ΕΟΚΕ καλεί τα εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη να εμπλακούν ενεργά στις νέες συνεδριάσεις του φόρουμ και να συμμετάσχουν στους διαλόγους που διεξάγονται στις επιχειρήσεις της συμμαχίας. Συνιστά να καθιερωθούν εθνικά βήματα σύζητησεων πολυμερούς σύνθεσης, τα οποία θα εξετάζουν τις ορθές πρακτικές, ιδίως εκείνες που παρουσιάζονται στην ευρωπαϊκή δικτυακή πύλη, προκειμένου να εκπληρωθούν σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο βαθμό οι προσδοκίες των πολιτών.

1.12 Η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε η εκτίμηση του επιτευχθέντος επιπέδου για θέματα ΕΚΕ να αποτελέσει αντικείμενο εμπειριστικού προβληματισμού. Αυτό θα πρέπει να γίνει το ταχύτερο δυνατό, προκειμένου να εξασφαλιστεί η αξιοπιστία της νέας αυτής αντιμετώπισης, που αποβλέπει ρητώς στην αριστεία. Θα μπορούσε να γίνει στο πλαίσιο της εξέτασης των στρατηγικών των κρατών μελών και της Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη, αφού οι δύο έννοιες αφορούν την ίδια ιδέα: η κοινωνική ευθύνη — των επιχειρήσεων και των τοπικών κοινοτήτων — τοποθετείται στο μικροοικονομικό επίπεδο, ενώ η αειφόρος ανάπτυξη στο μακροοικονομικό. Το ζήτημα αυτό θα πρέπει να περιληφθεί στην ημερήσια διάταξη των πρώτων συνεδριάσεων (τέλη του 2006) του πολυμερούς φόρουμ, στο οποίο η ΕΟΚΕ επιθυμεί να συμμετάσχει πλήρως.

1.13 Η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να ανακηρυχθεί ένα από τα προσεχή έτη «Ευρωπαϊκό έτος της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης».

2. Αιτιολόγηση

2.1 Το ιστορικό της ΕΚΕ στην Ευρώπη μετά τη σύνοδο κορυφής της Λισσαβώνας

2.1.1 Τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια (Λισσαβόνα 2000, Γκέτεμποργκ 2001) ανέλυσαν την ευρωπαϊκή προσέγγιση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης σε τρεις πτυχές. Στο ευρωπαϊκό πεδίο, η ΕΚΕ αποτελεί εθελοντική συμπεριφορά που εφαρμόζεται πέρα από το κοινοτικό κεκτημένο, το οποίο παραμένει δεσμευτική βάση ως προς τις κοινωνικές πτυχές του (εργασιακό δίκαιο), τις κοινωνιακές (καταναλωτικό δίκαιο) και τις περιβαλλοντικές (περιβαλλοντικό δίκαιο). Για τις περιβαλλοντικές πτυχές υπήρχαν ήδη διάφοροι εθελοντικοί μηχανισμοί (EMAS, Ecolabel/ οικολογικό σήμα).

2.1.2 Τον Ιούλιο του 2001, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε Πράσινο Βιβλίο⁽²⁾ με τίτλο «Προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη», στο οποίο προσδιοριζόταν η έννοια της ΕΚΕ. Η ΕΟΚΕ εξέδωσε γνωμοδότηση⁽³⁾ για το εν λόγω Πράσινο Βιβλίο τον Μάρτιο του 2002. Το Πράσινο Βιβλίο καλούσε τα κράτη μέλη να υποβάλουν το καθένα μια συμβολή για το θέμα. Με βάση τις συμβολές που παρέλαβε, η Επιτροπή υιοθέτησε τον Ιούλιο του 2002 μια πρώτη ανακοίνωση σχετικά με την εταιρική κοινωνική ευθύνη, με τίτλο «Μια συνεισφορά των επιχειρήσεων στη βιώσιμη ανάπτυξη». Ο τίτλος αυτός τονίζει ότι η εταιρική κοινωνική ευθύνη συνιστά τη μικροοικονομική πτυχή της μακροοικονομικής έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης.

2.1.3 Η Επιτροπή διοργάνωσε πολυμερές φόρουμ για την εταιρική κοινωνική ευθύνη στην Ένωση. Στόχος ήταν να καθοριστούν κοινές συστάσεις για θέματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Πρόκειται για μια πρωτόγνωρη διαδικασία διαλόγου και διαβούλευσης, στην οποία συμμετείχαν κοινωνικοί εταίροι, ερευνητικοί οργανισμοί και τα ενδιαφερόμενα μέρη. Ήταν μία μοναδική προσπάθεια να διοργανωθεί διάλογος των πολιτών με βάση εντολή της Επιτροπής. Έπειτα από μακροχρόνιες εργασίες σε επιτροπές και σε τέσσερις συνόδους ολομέλειας, το φόρουμ εξέδωσε την τελική του έκθεση στις 29 Ιουνίου 2004. Το φόρουμ αναγνώριζε ότι στη διαδικασία της βιώσιμης ανάπτυξης εμπλέκονται διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη και όχι μόνον οι επιχειρήσεις. Η έκθεση περιλαμβάνει εννέα δέσμες συστάσεων, που απευθύνονται στις επιχειρήσεις, στα ενδιαφερόμενα μέρη, στις δημόσιες αρχές και στα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αφορούν την ευαισθητοποίηση και την κατάρτιση στην ΕΚΕ, τη συμπερίληψη της ΕΚΕ στη δράση του κάθε μέρους και την εξασφάλιση περιβάλλοντος ευνοϊκού για την εταιρική κοινωνική ευθύνη. Η UNICE ήταν ικανοποιημένη με το αποτέλεσμα, η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Συνδικάτων (CES) δέχθηκε το κείμενο της τελικής έκθεσης με ορισμένες επιφυλάξεις, ενώ άλλα μέρη δήλωσαν μη ικανοποιημένα. Όπως υπενθυμίζεται στην

⁽²⁾ COM(2001) 366 τελικό

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 20.3.2002 με θέμα «Πράσινο Βιβλίο: Ευρωπαϊκό πλαίσιο συνθηκών για την κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων», εισηγήτρια: η κα HORNUNG-DRAUS, συνεισηγητές: η κα ENGELENKEFER και ο κ. HOFFELT (EE C 125 της 27.5.2002).

ανακοίνωση της 22ας Μαρτίου 2006, «στο φόρουμ επιτεύχθηκε σε κάποιο βαθμό συναίνεση μεταξύ των συμμετεχόντων, αλλά αναδείχθηκαν και οι σημαντικές διαφορές γνώμης μεταξύ των επιχειρήσεων και όσων εκπροσωπούν το μη επιχειρηματικό κόσμο».

2.1.4 Τον Ιούνιο του 2003, η οδηγία 2003/51/ΕΚ, για την τροποποίηση δύο οδηγιών σχετικά με τους ετήσιους και τους ενοποιημένους λογαριασμούς ορισμένων μορφών εταιρειών, καθιέρωσε τη δυνατότητα να δημοσιεύονται και μη χρηματοοικονομικοί δείκτες επιδόσεων, ιδίως σχετικοί με περιβαλλοντικά και με εργασιακά θέματα. Προκειμένου να συμβάλει στην προώθηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, η ΕΟΚΕ υιοθέτησε, τον Ιούνιο του 2005, γνωμοδότηση ⁽⁴⁾ σχετικά με τους μηχανισμούς μέτρησης και πληροφόρησης για την ΕΚΕ.

2.1.5 Στις 22 Μαρτίου 2006, δημοσιεύθηκε δεύτερη ανακοίνωση, με τίτλο «Πραγμάτωση της εταιρικής σχέσης για τη μεγέθυνση και την απασχόληση: να γίνει η Ευρώπη πόλος αριστείας στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης» ⁽⁵⁾. Η ανακοίνωση αυτή αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης. Συνοδεύεται από παράρτημα με τίτλο «Η ευρωπαϊκή συμμαχία για την εταιρική κοινωνική ευθύνη».

2.1.6 Στην ανακοίνωσή της του Μαΐου του 2006, με τίτλο «Προώθηση της αξιοπρεπούς εργασίας για όλους» ⁽⁶⁾, η Επιτροπή «αναγνωρίζει το σημαντικό ρόλο της ΕΚΕ, που συμπληρώνει τη νομοθεσία, τη συλλογική διαπραγμάτευση και τον έλεγχο των συνθηκών εργασίας. Θεωρεί ότι οι κώδικες συμπεριφοράς και τα υπόλοιπα μέσα της ΕΚΕ πρέπει να βασιστούν σε μέσα που έχουν εγκριθεί σε διεθνές επίπεδο (ΟΟΣΑ, ΔΟΕ). Η Επιτροπή θα συνεχίσει να προωθεί την ΕΚΕ. Καλεί τις επιχειρήσεις, την ευρωπαϊκή συμμαχία για την ΕΚΕ και τα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα μέρη να αναπτύξουν πρωτοβουλίες για τη συμβολή στην προώθηση της αξιοπρεπούς εργασίας για όλους.» Από τη δική του πλευρά, το Συμβούλιο του Ιουνίου του 2006, στις ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή της στρατηγικής της Λισσαβώνας, συνέστησε στα κράτη μέλη να παροτρύνουν τις επιχειρήσεις να αναπτύξουν την κοινωνική τους ευθύνη.

2.1.7 Στον ορισμό της ανανεωμένης στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη ⁽⁷⁾ τον Ιούνιο του 2006, το Συμβούλιο προβλέπει, μεταξύ των αρχών που καθοδηγούν τις πολιτικές, τη «συμμετοχή των επιχειρήσεων και των κοινωνικών εταίρων» σύμφωνα με τα εξής στοιχεία: «Ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου, της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων και των εταιρικών σχέσεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, ώστε να προωθηθούν η συνεργασία και οι κοινές ευθύνες όσον αφορά την εφαρμογή αειφόρων προτύπων κατανάλωσης και παραγωγής». Το σημείο 31 αυτής της ανακοίνωσης διευκρινίζει: «Ιθύνοντες των επιχειρήσεων και άλλοι βασικοί φορείς, όπως οι οργανώσεις εργαζομένων και μη κυβερνητικές οργανώσεις, πρέπει να μετέχουν σε επείγοντα προβληματισμό μαζί με πολιτικούς ηγέτες για τις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες πολιτικές που απαιτούνται για την αειφόρο ανάπτυξη και να προτείνουν φιλόδοξες επιχειρησιακές απαντήσεις που να υπερβαίνουν τις υπάρχουσες ελάχιστες νόμιμες απαιτήσεις. Το 2007 η Επιτροπή θα υποβάλει πρόταση για να ενθαρρυνθεί αυτή η διαδικασία. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Συμμαχία για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (CSR), πρέπει να αυξηθεί η συνειδητοποίηση και η γνώση της εταιρικής κοινωνικής και περιβαλλοντικής ευθύνης και λογοδοσίας».

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, της 8ης Ιουνίου 2005, με θέμα «Μηχανισμοί μέτρησης και πληροφόρησης σχετικά με την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία», εισηγήτρια: η κα PICHENOT (EE C 286 της 17.11.2005).

⁽⁵⁾ COM(2006) 136 τελικό

⁽⁶⁾ COM(2006) 249 τελικό

⁽⁷⁾ Ανακοίνωση 10917/06.

2.2 Κύρια σημεία της ανακοίνωσης

2.2.1 Η ανακοίνωση του Μαρτίου του 2006 ⁽⁸⁾ έρχεται να προστεθεί στα προηγούμενα κεκτημένα και ανανεώνει την πολιτική προβολή της ΕΚΕ. Στην ανακοίνωση αυτή, η νέα Επιτροπή υποστηρίζει τη δημιουργία της ευρωπαϊκής συμμαχίας για την ΕΚΕ και προτείνει την επανέναρξη των συνεδριάσεων του πολυμερούς φόρουμ. Υποστηρίζει τη δημιουργία της συμμαχίας: η Επιτροπή «εξαγγέλλει ότι υποστηρίζει τη δρομολόγηση μιας ευρωπαϊκής συμμαχίας για την εταιρική κοινωνική ευθύνη, μία έννοια που διαμορφώνεται βάσει των προτάσεων των επιχειρήσεων που εμφανίζουν μεγάλη δραστηριότητα στην προώθηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης» και προτείνει την επανέναρξη των συνεδριάσεων του πολυμερούς φόρουμ: «Η Επιτροπή εξακολουθεί να αποδίδει τη μέγιστη σημασία στο διάλογο με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, και μεταξύ αυτών, και προτείνει την επανασύγκληση των συνεδριάσεων του πολυμερούς φόρουμ, σε τακτικά διαστήματα, κατά τρόπον ώστε να επανεξετάζεται συνεχώς η πρόοδος για την εταιρική κοινωνική ευθύνη στην ΕΕ.»

2.2.2 Η Επιτροπή τονίζει ότι δεν διαδραματίζει ενεργό ρόλο στη συμμαχία. Ειδικότερα, η συμμαχία «δεν συνεπάγεται οικονομικές υποχρεώσεις για την Επιτροπή». Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι η συμμαχία «δεν είναι μια νομική πράξη και δεν πρόκειται για σύμβαση που θα υπογραφεί από επιχειρήσεις, την Επιτροπή ή άλλη τυχόν δημόσια αρχή», αλλά «μια πολιτική ομπρέλα για νέες ή υπάρχουσες πρωτοβουλίες στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, που έχουν αναλάβει μεγάλες εταιρείες, ΜΜΕ και τα ενδιαφερόμενα μέρη».

2.2.3 Σε παράρτημα, το οποίο δεν έχει την ίδια εμβέλεια με το κυρίως κείμενο της ανακοίνωσης, η συμμαχία παρουσιάζεται ως πρωτοβουλία των επιχειρηματικών κύκλων που σπηρίζεται στην σύμπραξη: «η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει τα μέλη της επιχειρηματικής κοινότητας που βάζουν τα θεμέλια μιας ευρωπαϊκής συμμαχίας για την εταιρική κοινωνική ευθύνη. Πρόκειται για μια συμμαχία επιχειρήσεων που τις ενώνει μια κοινή φιλοδοξία: να γίνει η Ευρώπη πόλος αριστείας στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που θα υποστηρίξει μια ανταγωνιστική και βιώσιμη οικονομία της αγοράς και των επιχειρήσεων. Η ουσία της πρωτοβουλίας είναι η σύμπραξη.» Η συμμαχία αυτή προορίζεται να είναι ανοιχτή σε όλες τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, κάθε μεγέθους, σε εθελοντική βάση. Το φθινόπωρο του 2006, στην ιστοδέση της UNICE ήταν εγγεγραμμένες γύρω στις 100 επιχειρήσεις.

2.2.4 Η Επιτροπή είναι της άποψης ότι «δεδομένου ότι η εταιρική κοινωνική ευθύνη αφορά βασικά εθελοντική επιχειρηματική συμπεριφορά, μια προσέγγιση που συνεπάγεται πρόσθετες υποχρεώσεις και διοικητικές απαιτήσεις για τις επιχειρήσεις ενδέχεται να είναι αντιπαραγωγική και θα ήταν οπωσδήποτε αντίθετη με τις αρχές της βελτίωσης του κανονιστικού πλαισίου». Είναι γεγονός ότι η επιβολή νέων δεσμευτικών κανόνων θα ήταν ασύμβατη με τον εθελοντικό χαρακτήρα της ΕΚΕ: είναι όμως αυτονόητο ότι μια επιχείρηση που εντάσσεται σε μια διαδικασία ΕΚΕ ξεκινά κατά πρώτο λόγο από την αυστηρή τήρηση του πνεύματος και του γράμματος του νόμου, η οποία ελέγχεται δεόντως από τις αρμόδιες αρχές.

2.2.5 Η Επιτροπή βασίζεται στην πεποίθηση ότι η υποστήριξη που παρέχει στη συμμαχία θα συμβάλει στη γενίκευση της ΕΚΕ στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Δεδομένου ότι η εμπιστοσύνη, στην οποία κατ' εξοχήν στηρίζεται η διαδικασία αυτή, δεν επιβάλλεται διά νόμου, η μόνη εγγύηση συνίσταται στην ποιότητα της διαχείρισης των επιχειρήσεων.

⁽⁸⁾ COM(2006) 136 τελικό.

2.2.6 Η συμμετοχή των επιχειρήσεων στη συμμαχία βασίζεται αποκλειστικά σε σχετική δήλωση και δεν αποτελεί αντικείμενο καμιάς επίσημης δέσμευσης. Η απλή αυτή διαδικασία αναμένεται να διευκολύνει την ταχεία αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων που αναφέρονται στη συμμαχία αυτή.

2.2.7 Η Επιτροπή «αναγνωρίζει ότι χωρίς την ενεργό υποστήριξη και την εποικοδομητική κριτική από την πλευρά των ενδιαφερόμενων μερών που δεν αποτελούν τμήμα του επιχειρηματικού κόσμου, δεν θα ευδοκιμήσει το σχέδιο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης». Επομένως, η ενεργός υποστήριξη και η εποικοδομητική κριτική των ενδιαφερομένων μερών που δεν αποτελούν τμήμα του επιχειρηματικού κόσμου εμπλουτίζουν τη διαδικασία.

2.2.8 Η ύπαρξη της συμμαχίας δεν υποκαθιστά τον διάλογο με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και μεταξύ αυτών. Για να διευκολύνει τον διάλογο αυτόν, η Επιτροπή «προτείνει την επανασύγκληση των συνεδριάσεων του πολυμερούς φόρουμ, σε τακτικά διαστήματα, κατά τρόπον ώστε να επανεξετάζεται συνεχώς η πρόοδος για την εταιρική κοινωνική ευθύνη στην ΕΕ». Οι συνεδριάσεις αυτές θα παράσχουν την ευκαιρία να γίνει ένας απολογισμός της κατάστασης: «η Επιτροπή θα επαναξιολογήσει τις εξελίξεις στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στην Ευρώπη ύστερα από ένα έτος, αφού προηγηθεί συζήτηση στο πλαίσιο του πολυμερούς φόρουμ». Η παρούσα γνωμοδότηση επιχειρεί να παράσχει κατευθύνσεις για την προετοιμασία της επόμενης φάσης, τονίζοντας τα σημεία για τα οποία θα μπορούσαν να υποβληθούν συστάσεις.

2.3 Εστίαση σε ορισμένα σημαντικά σημεία της ανακοίνωσης

2.3.1 Οι επιχειρήσεις στη στρατηγική της Λισσαβώνας

2.3.1.1 Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι επιχειρήσεις, ως δημιουργοί πλούτου και απασχόλησης, προτείνουν αγαθά και υπηρεσίες που παρέχουν προστιθέμενη αξία στην κοινωνία. Καλεί τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις «να δραστηριοποιηθούν περισσότερο στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης». Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη θέση της Επιτροπής ότι οι επιχειρήσεις που υιοθετούν εθελοντικά συμπεριφορές εταιρικής κοινωνικής ευθύνης συμβάλλουν στην ανανεωμένη στρατηγική της Λισσαβώνας. Ειδικότερα, οι εθελοντικές αυτές πρακτικές ΕΚΕ μπορούν να βοηθήσουν τις δημόσιες αρχές στην εφαρμογή ορισμένων ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών που σχετίζονται με την κοινωνική ένταξη, με τη διά βίου μάθηση, με την καινοτομία και με την ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος, για παράδειγμα μέσω της καταπολέμησης των διακρίσεων και της προώθησης της ποικιλομορφίας, ειδικότερα σε ό,τι αφορά τα μειονεκτικά άτομα, της πρόβλεψης των εξελίξεων των επαγγελματικών προσόντων, των προσλήψεων προσωπικού από μειονεκτούσες συνοικίες ή της υποστήριξης των νέων επιχειρηματιών, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών ή των πρόσφατων μεταναστών, από τα εμπορικά και βιομηχανικά επιμελητήρια.

2.3.1.2 Σε πρόσφατη γνωμοδότησή της ⁽⁹⁾, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι «το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο προβάλλει την ιδέα μιας δημοκρατικής, οικολογικής, ανταγωνιστικής, βασιζόμενης στην αλληλεγγύη, κοινωνίας της ευημερίας, χωρίς αποκλεισμούς για όλους τους πολίτες της Ευρώπης». Η Επιτροπή παροτρύνει τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να αναπτύξουν δράσεις ΕΚΕ που δεν τους προσφέρουν άμεση οικονομική αποδοτικότητα, αλλά βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης στο σύνολό της και συμβάλ-

λουν στην υλοποίηση των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας, όπως για παράδειγμα οι προσλήψεις προσωπικού από μειονεκτούσες ομάδες, ο περιορισμός των επιπέδων ρύπανσης και η προώθηση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την παρότρυνση αυτήν.

2.3.1.3 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη σύνδεση που γίνεται μεταξύ της στρατηγικής της Λισσαβώνας, της βιώσιμης ανάπτυξης και της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Ωστόσο, όπως αναφέρει σε πρόσφατη γνωμοδότησή της ⁽¹⁰⁾, φρονεί ότι θα ήταν σκόπιμο να διευκρινιστούν και να διασαφηνιστούν οι διασυνδέσεις μεταξύ της στρατηγικής της Λισσαβώνας και της στρατηγικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Για την εφαρμογή των στρατηγικών αυτών, η δράση των δημόσιων αρχών παραμένει ουσιώδης, διότι καθορίζουν το βέλτιστο πλαίσιο για την ανάπτυξη και την καινοτομία στο μακροοικονομικό επίπεδο (εθνικά σχέδια μεταρρυθμίσεων, εθνικές στρατηγικές για την αειφόρο ανάπτυξη), ενώ οι υπεύθυνες επιχειρήσεις εγγράφονται στο πλαίσιο αυτό δρώντας στο μικροοικονομικό επίπεδο. Έτσι, η εφαρμογή της ΕΚΕ από τις επιχειρήσεις, με την ανάπτυξη καινοτόμων πρακτικών και στρατηγικών υπεύθυνης διαχείρισης, συμβάλλει στη βιώσιμη ανάπτυξη σε ευρωπαϊκή και σε παγκόσμια κλίμακα.

2.3.2 Γενίκευση: εταιρική κοινωνική ευθύνη για όλες τις επιχειρήσεις που το επιθυμούν

2.3.2.1 Η ανακοίνωση του Μαρτίου του 2006 καλεί τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις κάθε μεγέθους να αναπτύξουν πρακτικές ΕΚΕ. Η ΕΟΚΕ έχει την πεποίθηση ότι η προώθηση της ΕΚΕ μεταξύ των ΜΜΕ συνιστά μείζονα πρόκληση για τη γενικευμένη αυτή εφαρμογή. Ειδικοί μηχανισμοί, που δοκιμάστηκαν πειραματικά τα δύο τελευταία χρόνια, συνιστούν μια βάση εμπειριών για την οποία θα άξιζε να διεξαχθεί μελέτη αντικτύπου, ώστε να παρακολουθείται η εξέλιξη των πρακτικών αυτών.

2.3.2.2 Στα συμπεράσματα του πολυμερούς φόρουμ των ενδιαφερόμενων μερών διευκρινιζόταν ότι οι συστάσεις απευθύνονταν σε όλα τα είδη επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ και των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας), με σεβασμό της ποικιλομορφίας τους. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την άποψη ότι οι ΜΜΕ και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις έχουν τη θέση τους σε μια στρατηγική ΕΚΕ, με τους κατάλληλους μηχανισμούς. Τονίζει, εξάλλου, ότι το ζήτημα αφορά εξίσου όλες τις μορφές επιχειρήσεων, όχι μόνο τις εταιρείες κεφαλαίου, αλλά και τις ατομικές επιχειρήσεις, τις δημόσιες επιχειρήσεις, τις αλληλασφαλιστικές εταιρείες, τους βιοτεχνικούς, βιομηχανικούς και γεωργικούς συνεταιρισμούς, τους οργανισμούς ισομερούς συμμετοχής, τις ενώσεις της κοινωνικής οικονομίας κλπ. Καλεί όλες αυτές τις μορφές επιχείρησης να συμμετάσχουν ενεργά στη συμμαχία. Η συμπεριφορά ΕΚΕ είναι επιθυμητή σε κάθε επιχείρηση, ήδη από τη σύστασή της.

2.3.3 Ο ρόλος των εσωτερικών ενδιαφερομένων μερών

2.3.3.1 Η ανακοίνωση αναφέρεται στην αποτελεσματικότητα του κοινωνικού διαλόγου στον τομέα της ΕΚΕ και στον εποικοδομητικό ρόλο των ευρωπαϊκών επιτροπών επιχείρησης (ΕΕΕ) στον καθορισμό των ορθών πρακτικών. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι, κατά τη σύσταση της συμμαχίας, δεν ζητήθηκε η άποψη των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων του κοινωνικού διαλόγου, τόσο σε διεπαγγελματικό όσο και σε κλαδικό επίπεδο.

⁽⁹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 4ης και 5ης Ιουλίου 2006, με θέμα «Κοινωνική συνοχή: να δοθεί περιεχόμενο σ' ένα ευρωπαϊκό πρότυπο», εισηγητής: ο κ. EHNMARK (CESE 973/2006).

⁽¹⁰⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, της 22ας Μαΐου 2006, για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο — Επανεξέταση της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη — πλαίσιο δράσης», εισηγητής: ο κ. RIBBE (CESE 736/2006).

2.3.3.2 Κατά την ΕΟΚΕ ⁽¹¹⁾, «το ευρωπαϊκό πρότυπο μιας κοινωνικής οικονομίας της αγοράς δεν θεωρεί την επιχείρηση απλώς ως εταιρία κεφαλαίων ή ως σύμπλεγμα συμβάσεων, αλλά επίσης, και μάλιστα κυρίως, ως κοινότητα που θα έπρεπε να αποτελεί το χώρο του κοινωνικού διαλόγου». Είναι γεγονός ότι η πρωτοβουλία για την ανάληψη πρακτικών ΕΚΕ συχνά προέρχεται από την κεφαλή της επιχείρησης. Ωστόσο, δεν μπορούν να υπάρξουν ορθές πρακτικές που να απορρέουν αποκλειστικά από τη διεύθυνση της επιχείρησης. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η εταιρική κοινωνική ευθύνη κατά το ευρωπαϊκό πρότυπο δεν αποτελεί φιλανθρωπική απόφαση, αλλά είναι το αποτέλεσμα του διαλόγου με το σύνολο των ζωντανών δυνάμεων της επιχείρησης σε όλες τις ιεραρχικές βαθμίδες. Η ΕΚΕ και ιδίως ο διάλογος με τα εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη έχουν σημασία για τον διευθυντή της επιχείρησης, αλλά και για τα στελέχη της και για το σύνολο των εργαζομένων. Η ΕΟΚΕ δηλώνει ότι η εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι ανάξια του ονόματός της όταν είναι ενταγμένη στη στρατηγική της επιχείρησης και εφαρμόζεται από όλους τους παράγοντές της. Καθώς η ΕΚΕ αποτελεί εξ ορισμού εθελοντική συμπεριφορά πέρα από τον νόμο, εμπερικλείει το δεσμευτικό δικαίο και το υπερβαίνει.

2.3.3.3 Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, οι διεθνείς συμφωνίες-πλαίσια για την εταιρική κοινωνική ευθύνη παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον. Στη διαπραγμάτευση και την υπογραφή των συμφωνιών αυτών συμμετέχουν, αφενός, η διεύθυνση της επιχείρησης ή οι διευθύνσεις των επιχειρήσεων του ομίλου και, αφετέρου, οι εκπρόσωποι των μισθωτών. Οι εκπρόσωποι αυτοί είναι διεθνείς ή ευρωπαϊκές κλαδικές ομοσπονδίες ή εθνικές συνδικαλιστικές ομοσπονδίες και η ευρωπαϊκή επιτροπή επιχείρησης. Η υπογραφή των δύο κοινωνικών εταίρων τους δεσμεύει να εφαρμόζουν τις αρχές της ΕΚΕ στις σχέσεις της επιχείρησης με τα εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη και ειδικότερα με τους υπεργολήπτες και με τις τοπικές κοινότητες.

2.3.3.4 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την άποψη της ανακοίνωσης ότι «ο ρόλος των εργαζομένων, των εκπροσώπων τους και των συνδικαλιστικών οργανώσεων στην ανάπτυξη και την υλοποίηση των πρακτικών στον τομέα της ευρωπαϊκής κοινωνικής ευθύνης πρέπει να ενισχυθεί». Καλεί τις επιχειρήσεις που προτίθενται να υποστηρίξουν τη συμμαχία, να συμμετάσχουν σε αυτήν πλήρως και ολοκληρωτικά, εμπλέκοντας και τους εκπροσώπους του προσωπικού που το επιθυμούν. Όταν υπάρχει ευρωπαϊκή επιτροπή επιχείρησης, η επιτροπή αυτή καλείται να διαδραματίσει συγκεκριμένο ρόλο.

2.3.3.4.1 Σε μία πρόσφατη γνωμοδότησή της ⁽¹²⁾, η ΕΟΚΕ έγραφε ότι «υποστηρίζει την κοινωνική διάσταση της επιχείρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το ρόλο που διαδραματίζουν οι ΕΕΕ. Ο ευρωπαϊκός διάλογος εστιάστηκε στο γεγονός ότι η βιώσιμη ανάπτυξη και το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο αποτελούν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Ένωσης. Η εταιρική κοινωνική ευθύνη στην παγκόσμια οικονομία συνιστά μία από τις ευρωπαϊκές απαντήσεις στα προβλήματα που προκύπτουν από την παγκοσμιοποίηση, οι αρνητικές συνέπειες της οποίας θα μπορούσαν να μετρηθούν με την τήρηση των θεμελιωδών κανόνων της ΔΟΕ από όλα τα κράτη μέλη του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου» και ότι «το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο, πέραν της μέριμνας για τις πιο ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού διαμέσου της κοινωνικής πρόνοιας (welfare), διακρίνεται για το σεβασμό των δικαιωμάτων που αποτελούν το θεμέλιο της ανθρώπινης αξιοπρέπειας υπό οιοσδήποτε συνθήκες, παντού και πάντοτε. Στην Ευρώπη του σήμερα, τα δικαιώματα που σχετίζονται με την ιθαγένεια πρέπει

να μπορούν να ασκηθούν παντού, συμπεριλαμβανομένου και του χώρου εργασίας, ιδίως σε διεθνικό επιχειρησιακό περιβάλλον».

2.3.3.5 Η ΕΟΚΕ παροτρύνει τις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς επαγγελματικής κατάρτισης να συμπεριλάβουν στα παιδαγωγικά τους προγράμματα την εκπαίδευση σχετικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη και με την εταιρική κοινωνική ευθύνη.

2.3.4 Οι κλαδικές πρωτοβουλίες

2.3.4.1 Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να υποστηρίζει τις δράσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που έχουν δρομολογήσει τα ενδιαφερόμενα μέρη, κυρίως οι κοινωνικοί εταίροι και οι ΜΚΟ, ιδιαίτερος σε κλαδικό επίπεδο. Τονίζει τον σημαντικό ρόλο των επιτροπών κλαδικού κοινωνικού διαλόγου. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις πρωτοβουλίες αυτές. Καλεί τους διαφόρους κλάδους να βεβαιωθούν ότι οι εν λόγω πρωτοβουλίες συμπεριλαμβάνουν εκπροσώπους από όλα τα κράτη μέλη.

2.3.5 Να γίνει η Ευρώπη πόλος αριστείας για την εταιρική κοινωνική ευθύνη

2.3.5.1 Η ανακοίνωση εκφράζει την πρόθεση να καταστεί η Ευρώπη «πόλος αριστείας για την εταιρική κοινωνική ευθύνη», δεν διευκρινίζει όμως πώς θα εκτιμηθεί το επιτευχθέν επίπεδο ποιότητας. Για να μπορούμε, όμως, να δηλώσουμε ότι βρισκόμαστε σε επίπεδο αριστείας, θα πρέπει και να μπορούμε να εκτιμήσουμε με κάποιον τρόπο την ποιότητα της ΕΚΕ που θα έχει επιτύχει η Ευρώπη. Πέρα από τη λογοδοσία στην οποία προβαίνουν μεμονωμένα οι ίδιες οι επιχειρήσεις, η Ευρώπη θα πρέπει να είναι σε θέση να συγκρίνει τις επιδόσεις της σε θέματα ΕΚΕ με τους άλλους περιφερειακούς πόλους. Σε πρώτη φάση, μια δικτυακή πύλη, όπου θα συγκεντρώνονται οι διαθέσιμες πληροφορίες, θα παρείχε τη δυνατότητα απογραφής του αριθμού και του τύπου των επιχειρήσεων, των καλυπτόμενων θεμάτων και των συμμετεχόντων ενδιαφερόμενων μερών.

2.3.5.2 Για να γίνει η Ευρώπη πόλος αριστείας για την ΕΚΕ, η ευρωπαϊκή συμμαχία θα πρέπει να περιλαμβάνει και εργασίες για τα κατάλληλα εργαλεία. Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που μπορούν να παράσχουν στην κοινωνία ποιοτική πληροφόρηση και να ανταποκριθούν στην απαίτηση ιχνηλασιμότητας απολαμβάνουν ήδη πραγματικού συγκριτικού πλεονεκτήματος μεταξύ των επενδυτών, των καταναλωτών και των ενώσεων των τελευταίων. Η τάση αυτή θα αποδεικνύεται όλο και πιο σημαντική για την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης.

2.3.5.3 Η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε να πραγματοποιηθεί εμπειριστο-τωμένος προβληματισμός για εκτίμηση του επιπέδου που έχει επιτευχθεί μέχρι στιγμής σε θέματα ΕΚΕ. Αυτό θα πρέπει να γίνει το ταχύτερο δυνατόν, προκειμένου να εξασφαλιστεί η αξιοπιστία της νέας αντιμετώπισης που στοχεύει ρητώς στην αριστεία. Το ζήτημα αυτό θα έπρεπε να συμπεριληφθεί στην ημερήσια διάταξη των πρώτων συνεδριάσεων του πολυμερούς φόρουμ, στα τέλη του 2006. Κατά τη διάρκεια αυτού του φόρουμ, το οποίο πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 7 Δεκεμβρίου 2006, η Επιτροπή παρουσίασε το «Compendium» (σύνοψη) των πρωτοβουλιών που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, σαν ένα είδος απογραφής. Η ΕΟΚΕ είναι πρόθυμη να προβεί σε ανάλυση των επιτευχθέντων σε διάφορους ειδικούς τομείς και να καθιερώσει διοργανική συνεργασία με την Επιτροπή, ιδίως όσον αφορά τη διαχείριση της δικτυακής πύλης της ΕΚΕ.

⁽¹¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, της 8ης Ιουνίου 2005, με θέμα «Μηχανισμοί μέτρησης και πληροφόρησης σχετικά με την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία», εισηγήτρια: η κα PICHENOT (ΕΕ C 286 της 17.11.2005).

⁽¹²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, της 13ης Σεπτεμβρίου 2006, με θέμα «Ευρωπαϊκές Επιτροπές Επιχειρήσεων: ένας νέος ρόλος για την προώθηση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης», εισηγητής: ο κ. ΙΟΖΙΑ (ΕΕ C 318 της 23.12.2006), σημεία 1.11 και 1.13.

2.3.5.4 Οι έννοιες δεν έχουν ακόμη σταθεροποιηθεί και τα εργαλεία δεν αποτελούν αντικείμενο γενικής συναίνεσης. Ωστόσο, ορισμένα κράτη μέλη εφαρμόζουν πολιτικές που αποσκοπούν στη μεγαλύτερη διαφάνεια των επιχειρήσεων σε σχέση με την ΕΚΕ. Η βαθύτερη γνώση των εθνικών πολιτικών που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη θα επέτρεπε την ανταλλαγή αμοιβαία γόνιμων στοιχείων. Η επανενεργοποίηση της ομάδας υψηλού επιπέδου για την ΕΚΕ, που προτείνεται στην ανακοίνωση είναι ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, ακόμη περισσότερο δε επειδή θα συμμετάσχουν σ' αυτήν ενεργά τα νέα και τα υποψήφια κράτη μέλη. Ένας απολογισμός των δημόσιων πολιτικών για την προώθηση της ΕΚΕ θα μπορούσε να γίνει στο πλαίσιο του απολογισμού της ευρωπαϊκής στρατηγικής (της Ένωσης και των κρατών μελών) για την αειφόρο ανάπτυξη, ο οποίος προβλέπεται για το 2007.

2.3.6 Πληροφόρηση και διαφάνεια

2.3.6.1 Η ΕΟΚΕ σημειώνει με ενδιαφέρον την πρόθεση της Επιτροπής να βελτιώσει τη διαφάνεια και την πληροφόρηση των καταναλωτών. Τονίζει, ωστόσο, ότι αυτή η διαφάνεια και η ενημέρωση για θέματα ΕΚΕ δεν μπορούν να περιορίζονται στις απαιτήσεις της δημόσιας υγείας για τα καταναλωτικά αγαθά. Οι καταναλωτές μπορούν να αναλάβουν ρόλο παρότρυνσης για υπεύθυνη παραγωγή αγαθών και παροχή υπηρεσιών. Για τον σκοπό αυτό, πρέπει να γνωρίζουν όχι μόνον εάν τα αγαθά που καταναλώνουν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της δημόσιας υγείας, αλλά και εάν κατασκευάζονται σύμφωνα με κοινωνικές και περιβαλλοντικές προδιαγραφές. Επιπλέον, η μέριμνα για διαφάνεια πρέπει να διευρυνθεί στο σύνολο των τομέων της οικονομίας. Είναι επιθυμητό να γνωρίζει ο καταναλωτής εάν τα αγαθά που καταναλώνει ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της κοινωνικής ευθύνης· είναι επιθυμητό να γνωρίζει ο επενδυτής και ο αποταμιευτής εάν οι επιχειρήσεις στις οποίες τοποθετούν τα χρήματά τους είναι κοινωνικά υπεύθυνες· είναι επιθυμητό να γνωρίζει ο ένοικος εάν ο εξοπλισμός, η υποδομή και λοιπά έχουν κατασκευαστεί κατά τρόπο κοινωνικά υπεύθυνο και ειδικότερα εάν σέβονται τα οικολογικά πρότυπα. Οι χρηματοοικονομικοί φορείς επιδεικνύουν ήδη ενδιαφέρον για εξω-οικονομικές πληροφορίες σχετικά με τις επιχειρήσεις, με τη δημιουργία κοινωνικά υπεύθυνων αμοιβαίων κεφαλαίων. Μαζί με τους οργανισμούς εξω-οικονομικής αξιολόγησης, οι φορείς αυτοί συνιστούν τους κατεξοχήν παράγοντες προώθησης της ΕΚΕ. Διάφοροι βιομηχανικοί κλάδοι οργανώνονται για να προσδιορίσουν επαγγελματικές προδιαγραφές, όπως για παράδειγμα ο κλάδος της οικοδομής με την υψηλή περιβαλλοντική ποιότητα, ή διάφοροι κλάδοι τους οποίους αφορά ιδιαίτερα το ζήτημα, όπως οι κλάδοι του αλουμινίου, του πετρελαίου και του χάρτου, που ενδιαφέρονται για την περιβαλλοντική επίδραση των δραστηριοτήτων τους. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι θα ήταν χρήσιμο να διαδοθούν τέτοιου είδους πρωτοβουλίες αυτορύθμισης.

2.3.6.2 Οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν διάφορες τεχνικές για την αξιολόγηση της οικονομικής τους βιωσιμότητας (φύση και διαφάνεια των επενδύσεων, των λογαριασμών και των ελέγχων) και των κοινωνικών και περιβαλλοντικών τους επιδόσεων (συνθήκες εργασίας, προστασία της φύσης και των εδαφών στην αλυσίδα της αίας). Πρέπει να υπάρχει συνεργία μεταξύ των διαφορετικών και συμπληρωματικών αυτών τεχνικών.

2.3.6.3 Για να εξασφαλιστεί η νομιμότητα και η αξιοπιστία των οργανισμών αξιολόγησης και πιστοποίησης, είναι απαραίτητη η διαφάνεια. Πράγματι, οι επιχειρήσεις οφείλουν να γνωρίζουν βάσει ποίων δεδομένων αξιολογούνται. Και εδώ, η ΕΟΚΕ χαίρει τη δημοσίευση των Αρχών των Επενδύσεων με Κοινωνική ευθύνη⁽¹³⁾. Οι εν λόγω οργανισμοί πρέπει να προβαίνουν την αξιολόγησή τους σύμφωνα με κριτήρια που βασίζονται στα θεμελιώδη κείμενα του καταλόγου που καταρτίστηκε από το πολυμερές φόρουμ των ενδιαφερομένων μερών του 2004. Οι οργανισμοί πρέπει να παρουσιάζουν τη μέγιστη διαφάνεια. Το πρότυπο CSRR-QS στάθηκε μια απόπειρα για την αυτοαξιολόγηση των επαγγελματιών. Η ΕΟΚΕ ζητεί να συνεχισθεί η προσπάθεια. Σε πρόσφατη γνωμοδότησή της⁽¹⁴⁾, η ΕΟΚΕ καλεί τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να μεριμνήσουν για την αναθεώρηση των διαφόρων μηχανισμών μέτρησης και πληροφόρησης, όπως το EMAS (Κοινωνικό Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης & Ελέγχου), η GRI (Παγκόσμια Πρωτοβουλία Αναφοράς) και το πρότυπο ISO 26000. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι πρέπει να αποφευχθεί ο επαναπροσδιορισμός της έννοιας της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης με νέους διεθνείς κανόνες και ο περιορισμός της σε απλή συμμόρφωση με τις νόμιμες υποχρεώσεις, ενώ η ΕΚΕ συνιστάται, από τη φύση της, σε ειλεούσιες πρωτοβουλίες των επιχειρήσεων, οι οποίες υπερβαίνουν τη νομοθεσία. Συνιστά στις εθνικές αντιπροσωπείες που επεξεργάζονται τις κατευθυντήριες γραμμές για το πρότυπο ISO26000 να προωθήσουν τον ευρωπαϊκό ορισμό της ΕΚΕ, η οποία περιλαμβάνει τον νόμο, αλλά τον υπερβαίνει. Όσο σημαντικό κι αν είναι το έργο που επιτελούν οι οργανισμοί αξιολόγησης, οι επιχειρήσεις δεν πρέπει να είναι υποχρεωμένες να ευθυγραμμίζονται με ιδιωτικές προδιαγραφές, η επαλήθευση των οποίων συνεπάγεται μεγάλα έξοδα για τις ΜΜΕ. Όταν τα μέσα προσφέρονται για πιστοποίηση, αυτή πρέπει να απορρέει από τη βούληση της επιχειρήσεως και να μην καθίσταται επ' ουδενί υποχρεωτική.

2.3.6.4 Στην ανακοίνωση τονίζεται ότι τα «εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των ΜΚΟ, καταναλωτών και επενδυτών, πρέπει να διαδραματίσουν ισχυρότερο ρόλο στην ενθάρρυνση και την ανταμοιβή υπεύθυνων επιχειρηματικών συμπεριφορών» ή στην ανάληψη ρόλου επαγρύπνησης. Αυτό προϋποθέτει ότι τα εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να διαθέτουν καλής ποιότητας ενημέρωση. Η ανακοίνωση ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις που υποστηρίζουν τη συμμαχία να κοινοποιούν τις σχετικές με την ΕΚΕ πληροφορίες σε όλους τους ενδιαφερομένους και ειδικότερα στους καταναλωτές, στους επενδυτές και στο ευρύ κοινό και καλεί τις μεγάλες επιχειρήσεις να παρουσιάζουν τις στρατηγικές και τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουν στον τομέα της ΕΚΕ, καθώς και τα αντίστοιχα αποτελέσματα ή τις βέλτιστες πρακτικές, κατά τρόπο εύκολα προσίτο στο κοινό. Για θέματα ενημέρωσης σχετικά με την ΕΚΕ, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει την πρότασή της⁽¹⁵⁾ να συσταθεί ευρωπαϊκή δικτυακή πύλη ενημέρωσης σχετικά με τις πρακτικές ΕΚΕ των μεγάλων επιχειρήσεων. Πιστεύοντας ότι η ανάλυση από τρίτο συμβάλλει στη βελτίωση της ενημέρωσης και εξασφαλίζει τη διαφάνεια, η ΕΟΚΕ πρότεινε να προέρχονται τα στοιχεία από τις ίδιες τις επιχειρήσεις και να αναλύονται από έναν έμπιστο τρίτο, για παράδειγμα έναν ευρωπαϊκό θεσμικό παρατηρητή. Η ανάλυση αυτή θα μπορούσε να γίνει αργότερα, με βάση τα δεδομένα της ευρωπαϊκής δικτυακής πύλης.

⁽¹³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, της 8ης Ιουνίου 2005, με θέμα «Μηχανισμοί μέτρησης και πληροφόρησης σχετικά με την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία», εισηγήτρια: η κα PICHENOT (EE C 286 της 17.11.2005), σημεία 4.4.1 και 4.4.2..

⁽¹⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, της 8ης Ιουνίου 2005, με θέμα «Μηχανισμοί μέτρησης και πληροφόρησης σχετικά με την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία», εισηγήτρια: η κα PICHENOT (EE C 286 της 17.11.2005), σημείο 4.4.3.

⁽¹³⁾ Βλ. την ιστοσελίδα των αρχών των ΕΚΕ στα γαλλικά: <http://www.unpri.org/principles/french.html>

2.3.6.5 Από την άλλη πλευρά, η ανακοίνωση διευκρινίζει ότι δεν επιβάλλεται καμία επίσημη διατύπωση στις επιχειρήσεις που επιθυμούν να εκδηλώσουν την υποστήριξή τους προς τη συμμαχία και ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν θα τηρεί κατάλογο των επιχειρήσεων που θα το πράξουν. Προς το παρόν, επτά μήνες μετά τη σύσταση της συμμαχίας, μόνον οι ιστοθέσεις της UNICE, του CSR Eurore και ορισμένων εθνικών εργοδοτικών οργανώσεων παρουσιάζουν τη συμμαχία. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η πληροφόρηση δεν είναι προσιτή και δεν παρουσιάζεται κατά τρόπο συγκεντρωτικό στη διάθεση των ενδιαφερομένων.

2.3.7 Ανταγωνιστικότητα και βιώσιμη ανάπτυξη

2.3.7.1 Η υπεύθυνη επιχείρηση μπορεί να αποκτήσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα από άποψη εικόνας, πράγμα που ενδιαφέρει όλως ιδιαίτερος τις επιχειρήσεις του τομέα των καταναλωτικών αγαθών.

2.3.7.2 Οι υπεύθυνες επιχειρήσεις αποτελούν ευνοϊκό πεδίο για την καινοτομία και τη δημιουργικότητα. Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες τους ενέχουν μεγαλύτερη ποιότητα και αξία για τον πελάτη. Αυτό μπορεί επίσης να τους παράσχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

2.3.7.3 Χάρη στην πρόβλεψη των κινδύνων, η εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης διαδικασίας ΕΚΕ συντελεί στην καλύτερη διαχείριση των κρίσεων ή ακόμη και στην αποτροπή τους, ιδίως όταν πρόκειται για κίνδυνο κακοδιαχείρισης και για τεχνολογικούς και βιομηχανικούς κινδύνους. Για παράδειγμα, τα ατυχήματα είναι λιγότερα όταν το προσωπικό εργάζεται με ασφάλεια, επειδή έχει λάβει τη σωστή κατάρτιση και έχουν γίνει οι δέουσες επενδύσεις. Έτσι, οι πρακτικές ΕΚΕ μπορούν να οδηγήσουν σε μετρήσιμη μείωση των παρατηρούμενων ή των προβλεπόμενων κινδύνων. Η ΕΟΚΕ παρατηρεί με ενδιαφέρον ότι ορισμένες ασφαλιστικές εταιρείες λαμβάνουν υπόψη αυτό το στοιχείο στα τιμολόγια τους και καλεί το σύνολο του χρηματοπιστωτικού τομέα να πράξει το ίδιο.

2.3.7.4 Η εφαρμογή των αρχών της ΕΚΕ οδηγεί στη βελτίωση των διαδικασιών λήψης αποφάσεων και της διαχείρισης των επιχειρήσεων, με αποτέλεσμα τη μακροπρόθεσμη βελτίωση των επιδόσεών τους. Όταν η διαχείριση των ανθρώπινων πόρων περιλαμβάνει τη διά βίου μάθηση και τη διατήρηση των μεγαλύτερων σε ηλικία εργαζόμενων στην εργασία, βελτιστοποιείται η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της επιχείρησης και επιτυγχάνεται συμβολή στην παράταση του επαγγελματικού βίου. Η ΕΟΚΕ παρακολουθεί με ενδιαφέρον τις πρωτοβουλίες των ευρωπαϊκών κύκλων των ορκωτών λογιστών για την προώθηση της υπεύθυνης διαχείρισης, μέσω της ποιότητας των πληροφοριών που αφορούν τα θέματα του περιβάλλοντος και του προσωπικού ως στοιχείων για τη στρατηγική ανάλυση της επιχείρησης.

2.3.7.5 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα προκύπτει συχνά από δράσεις που, βραχυπρόθεσμα, είναι δαπανηρές. Καλεί τις επιχειρήσεις να μην επικεντρώνονται αποκλειστικά στην άμεση αποδοτικότητα.

2.3.7.6 Καλεί τα κράτη μέλη και την ΕΕ να προωθήσουν την υπεύθυνη συμπεριφορά των επιχειρήσεων κατά τις κρατικές προμήθειες (πολιτική της καλύτερης προσφοράς από κοινωνική και περιβαλλοντική άποψη).

2.3.7.7 Σε μακροοικονομική κλίμακα, η επίλυση των κοινωνικών ή περιβαλλοντικών προβλημάτων επισύρει τη δημιουργία ή την

ανάπτυξη νέων τομέων δραστηριότητας, διανοίγοντας πεδία οικονομικής ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων απασχόλησης. Πρόκειται, λόγω χάρη, για την οικολογική αποδοτικότητα, τις υπηρεσίες προς άτομα, τις σχέσεις μεταξύ πολυεθομίας και μεταφορών. Η ΕΟΚΕ καλεί τις δημόσιες αρχές των κρατών μελών και της ΕΕ να προωθήσουν την εμφάνιση και την ανάπτυξη των τομέων αυτών.

2.3.8 Τα νέα κράτη μέλη

2.3.8.1 Παρότι σε ορισμένα από τα νέα κράτη μέλη έχουν καταβληθεί προσπάθειες, οι επιχειρήσεις που έχουν προωθήσει περισσότερο την ΕΚΕ προέρχονται κυρίως από τα παλαιά κράτη μέλη.

2.3.8.2 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι είναι αναγκαίο να γίνουν γνωστές και να αναδειχθούν οι ορθές πρακτικές που εφαρμόζουν οι επιχειρήσεις των νέων κρατών μελών και ιδίως οι ΜΜΕ.

2.3.8.3 Λόγω των διαφορών οικονομικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, οι επιχειρήσεις των νέων κρατών μελών έχουν ασφαλώς πολλά να μάθουν από την πείρα επιχειρήσεων που βρίσκονται σε περιφέρειες με χαρακτηριστικά ανάλογα προς τα δικά τους. Οι κοινωνικά υπεύθυνες πρωτοβουλίες που εφαρμόζονται σε μια χώρα που δεν έχει μακρά πείρα της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς, μπορούν να αποτελέσουν πιο άμεση πηγή έμπνευσης για τους φορείς χωρών με ανάλογη ιστορία.

2.3.8.4 Επομένως, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να γνωστοποιούνται οι πληροφορίες σχετικά με τις ορθές πρακτικές των επιχειρήσεων των νέων κρατών μελών στους ομολόγους τους σε όλα τα κράτη μέλη και τις υποψήφιες για ένταξη χώρες.

2.3.8.5 Είναι, επίσης, αναγκαίο να προωθηθεί η ενημέρωση της κοινής γνώμης και των επιμέρους ενδιαφερόμενων ομάδων σχετικά με θέματα που αφορούν κοινωνικά υπεύθυνες οικονομικές δραστηριότητες, διότι από την ταχύτητα και την ποιότητα της υλοποίησης των αρχών της ΕΚΕ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό ο δυναμισμός και η συμμετοχή των διάφορων ενδιαφερομένων.

2.3.9 Η διεθνής διάσταση της ΕΚΕ

2.3.9.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη θέση της Επιτροπής που προτίθεται να συνεχίσει να προωθεί την ΕΚΕ σε παγκόσμια κλίμακα, προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η συμβολή των επιχειρήσεων στην επίτευξη των στόχων της χιλιετίας του ΟΗΕ. Υποστηρίζει, επίσης, τις προθέσεις της Επιτροπής για θέματα διεθνών κριτηρίων αναφοράς σχετικά με την υπεύθυνη συμπεριφορά των επιχειρήσεων, δηλαδή: την ενθάρρυνση της εφαρμογής της τριμερούς δήλωσης αρχών του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας (ΔΓΕ) σχετικά με τις πολυεθνικές εταιρείες και την κοινωνική πολιτική, τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές εταιρείες, το παγκόσμιο σύμφωνο για τις επιχειρήσεις και τις Αρχές Επενδύσεων ειδικής ευθύνης των Ηνωμένων Εθνών καθώς και άλλες πράξεις και πρωτοβουλίες αναφοράς: την προώθηση αυστηρών περιβαλλοντικών προτύπων του συνυπολογισμού της βιώσιμης ανάπτυξης στις διμερείς συμφωνίες εμπορίου και συνεργασίας: την ενθάρρυνση, μέσω εμπορικών κινήτρων, του σεβασμού των βασικών διεθνών αρχών για θέματα εργασιακών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προστασίας του περιβάλλοντος, διακυβέρνησης: την εντατικοποίηση της συνεργασίας με το ΔΓΕ για την προώθηση της αξιοπρεπούς εργασίας: την προαγωγή της ΕΚΕ στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής για την Αφρική.

την παρακολούθηση των σχετικών διεθνών πρωτοβουλιών (εργασίες του ειδικού αντιπροσώπου των Ηνωμένων Εθνών, καθοδηγητικό πρότυπο ISO, σύστημα πιστοποίησης της διαδικασίας Κίμπερλυ). Οι δράσεις αυτές ενθάρρυνσης είναι ακόμη πιο σημαντικές δεδομένου ότι σε ορισμένες χώρες μπορούν να αποτελέσουν το πρώτο βήμα προς μία αποτελεσματική κοινωνική νομοθεσία.

Βρυξέλλες, 14 Δεκεμβρίου 2006

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τα παιδιά ως έμμεσα θύματα της ενδο-οικογενειακής βίας»

(2006/C 325/15)

Στις 21 Απριλίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2 του Εσωτερικού Κανονισμού της, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα: «Τα παιδιά ως έμμεσα θύματα της ενδο-οικογενειακής βίας»

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Νοεμβρίου 2006, με βάση την εισηγητική έκθεση της κ. HEINISCH.

Κατά την 431^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 13^{ης} και 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006), η ΕΟΚΕ υιοθέτησε με 105 ψήφους υπέρ, 4 ψήφους κατά και 5 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η παρούσα συμπληρωματική γνωμοδότηση αναφέρεται στους ορισμούς και τις αναλύσεις της γνωμοδότησης με θέμα: «Ενδο-οικογενειακή βία σε βάρος γυναικών», η οποία εκδόθηκε από την ΕΟΚΕ στις 16 Μαρτίου 2006 και αφορούσε αποκλειστικά τη βία που ασκούν σε βάρος των γυναικών οι άνδρες σύντροφοί τους ⁽¹⁾. Η παρούσα γνωμοδότηση ασχολείται μόνο με ένα μέρος της ενδο-οικογενειακής βίας, δηλαδή με τις συνέπειές της επί των παιδιών που είναι μάρτυρες αυτής της βίας. Η άμεση βία σε βάρος των παιδιών στους κόλπους της οικογένειας, η οποία συχνά ασκείται και από γυναίκες — τις μητέρες — δεν αποτελεί το θέμα της παρούσας γνωμοδότησης. Μολονότι η ανατροφή μέσα σε ένα κλίμα σωματικής και ψυχικής βίας μπορεί να έχει σοβαρές επιπτώσεις στα παιδιά, η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τα παιδιά ως έμμεσα θύματα της ενδο-οικογενειακής βίας εξακολουθεί να είναι περιορισμένη. Επίσης, με δεδομένο τα δικαιώματα των παιδιών σε μια ζωή χωρίς βία, και ειδικότερα σε μια ανατροφή απαλλαγμένη από βία, καθώς και το δικαίωμα στην φροντίδα και την προστασία, η εν λόγω κατάσταση δεν μπορεί πλέον να γίνεται ανεκτή.

1.2 Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ καλεί επειγόντως τις προεδρίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να ασχοληθούν εντατικά με το θέμα «Τα παιδιά ως έμμεσα θύματα της ενδο-οικογενειακής βίας» στο πλαίσιο του θέματος «Ενδο-οικογενειακή βία σε βάρος γυναικών».

Η ανωτέρω έκκληση απευθύνεται στις Προεδρίες της ΕΕ και στην Επιτροπή

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της ΕΟΚΕ της 16.3.2006 με θέμα «Ενδο-οικογενειακή βία σε βάρος γυναικών», Εισηγήτρια: η κ. ΕΙΝΙΣΧ (ΕΕ C 110 της 9.5.2006, σελ. 89-94), σημεία 2.3.4 και 2.3.5.
URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:110:0089:0094:DE:PDF>.

2.3.9.2 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι ελεύθερες ζώνες εξαγωγών, οι οποίες υπάρχουν για να δημιουργήσουν ελκυστικό κλίμα για επενδύσεις, δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να λειτουργούν εκτός των ορίων που καθορίζει το εθνικό εργασιακό δίκαιο. Η εκδήλωση ενδιαφέροντος για την ΕΚΕ σε αυτές τις ζώνες δεν μπορεί να υποκαταστήσει την τήρηση του συνόλου των θεμελιωδών συμβάσεων της ΔΟΕ.

1.3 Στις 4 και 5 Απριλίου 2006, διοργανώθηκε στο Μονακό διάσκεψη με την οποία ξεκίνησε το τριετές πρόγραμμα (2006-2008) του Συμβουλίου της Ευρώπης: «Building a Europe for and with Children» (Οικοδόμηση μιας Ευρώπης για τα παιδιά, με τα παιδιά). Παράλληλα με την εκστρατεία ευαισθητοποίησης υπέρ της προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών, το ανωτέρω πρόγραμμα θα εστιασθεί και στο ζήτημα της προστασίας των παιδιών από τη βία. Προκειμένου να δοθεί ακόμη περισσότερη έμφαση σε αυτό το σημαντικό σχέδιο, και ιδίως στα μέσα ενημέρωσης, η ΕΟΚΕ προτείνει την ανάληψη κοινής δράσης στην οποία θα συμμετέχουν, εκτός από την ίδια: το Συμβούλιο της Ευρώπης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Επιτροπή των Περιφερειών και η UNICEF.

Η ανωτέρω έκκληση απευθύνεται στο Συμβούλιο της Ευρώπης, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Επιτροπή των Περιφερειών και στην UNICEF.

1.4 Μολονότι την κύρια ευθύνη για την καταπολέμηση της βίας στο οικογενειακό περιβάλλον φέρουν τα κράτη μέλη, η ΕΟΚΕ κρίνει, εντούτοις, αναγκαίο να χαραχθεί πανευρωπαϊκή στρατηγική, λόγω της σπουδαιότητας των δικαιωμάτων των παιδιών και επειδή τα μέτρα που λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο διαφέρουν από κράτος σε κράτος.

Η πανευρωπαϊκή αυτή στρατηγική πρέπει να βασίζεται στην εκπόνηση μιας πρώτης πανευρωπαϊκής μελέτης σχετικά με τη συχνότητα και τις επιπτώσεις των φαινομένων ενδο-οικογενειακής βίας στην ανατροφή, καθώς και σχετικά με τις υφιστάμενες δυνατότητες και τις δράσεις που αναλαμβάνονται για την προστασία και υποστήριξη των παιδιών που πλήττονται έμμεσα από την ενδο-οικογενειακή βία.

Η ανωτέρω έκκληση απευθύνεται στην Επιτροπή, ΓΔ «Απασχόληση, Κοινωνικές Υποθέσεις Ίσες Ευκαιρίες».

1.5 Η ενδο-οικογενειακή βία σε βάρος των παιδιών μπορεί να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά μόνο στο κατάλληλο εθνικό επίπεδο. Συνεπώς, κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να συμπεριλάβει ρητώς το θέμα «Τα παιδιά ως έμμεσα θύματα της ενδο-οικογενειακής βίας» στην εκπόνηση και εφαρμογή του εκάστοτε εθνικού σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της ενδο-οικογενειακής βίας. Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ακόλουθες πτυχές:

- Έρευνες σχετικά με την συχνότητα και τον αντίκτυπο φαινομένων ενδο-οικογενειακής βίας στην ανατροφή.
- Έρευνες σχετικά με τις υφιστάμενες δυνατότητες και τις δράσεις που αναλαμβάνονται για την προστασία και την υποστήριξη των παιδιών που πλήττονται έμμεσα από την ενδο-οικογενειακή βία.
- Διασφάλιση της συνειδητοποίησης ότι τα παιδιά που πλήττονται έμμεσα από την ενδο-οικογενειακή βία συνιστούν αυθύπαρκτη ομάδα, για την οποία πρέπει να αναπτυχθούν ειδικές δράσεις υποστήριξης.
- Δικτύωση και συνεργασία όλων των μέτρων σε όλα τα πεδία δράσης, ειδικά μεταξύ των κέντρων υποδοχής κακοποιημένων γυναικών και των οργανισμών παροχής συμβουλευτικής στήριξης σε γυναίκες από τη μια πλευρά και των υπηρεσιών κοινωνικής μέριμνας νέων, των οικογενειακών δικαστηρίων, των κέντρων προστασίας των παιδιών και των οργανισμών παροχής συμβουλευτικής στήριξης σε οικογένειες από την άλλη.
- Συνυπολογισμός της δυναμικής της ενδο-οικογενειακής βίας στις ρυθμίσεις σχετικά με τα δικαιώματα επιμέλειας και επικοινωνίας με τα τέκνα.
- Συνεκτίμηση της ιδιαίτερης κατάστασης των παιδιών κακοποιημένων μεταναστών.
- Εξασφάλιση της εκπαίδευσης και κατάρτισης όλων των αρμόδιων επαγγελματιών ομάδων και ανάπτυξη όλων των πεδίων δράσης — όπως λόγου χάρι παιδική μέριμνα και πρόνοια για τους νέους, υπηρεσίες παροχής συμβουλευτικής υποστήριξης και κέντρα υποδοχής ατόμων που έχουν υποστεί βία, υπηρεσίες παρέμβασης, σχολεία, νηπιαγωγεία και ψυχαγωγικές εγκαταστάσεις, δημόσια υγεία, αστυνομία και δικαστικές αρχές — μέλημα των οποίων αποτελεί η αναγνώριση του ειδικού κινδύνου που διατρέχουν τα παιδιά στο πλαίσιο της ενδο-οικογενειακής βίας και η παροχή αποτελεσματικής βοήθειας στα ενδιαφερόμενα άτομα.
- Ανάπτυξη και εφαρμογή ειδικών προληπτικών δράσεων για το θέμα «Τα παιδιά ως έμμεσα θύματα της ενδο-οικογενειακής βίας».
- Διεξαγωγή κοινωνικών εκστρατειών με στόχο τους ενδεχόμενους άμεσους μάρτυρες κρουσμάτων βίας κατά των παιδιών (γείτονες, φίλους των γονέων ή συγγενείς), προκειμένου να καταπολεμηθεί η αδιαφορία των προσώπων αυτών έναντι της βίας κατά των παιδιών.
- Ορισμός προσώπων για την ακρόαση των παιδιών και υποστήριξη από κρατικά και μη ιδρύματα, υπό την έννοια των υφιστάμενων σε πολλές χώρες διαμεσολαβητών για παιδιά ⁽³⁾.
- Τα μέτρα και σχέδια που περιλαμβάνουν τα εθνικά σχέδια δράσης πρέπει να διαδοθούν ευρύτατα στην κοινή γνώμη μέσω ενημερωτικών εκστρατειών.

Η ανωτέρω έκκληση απευθύνεται στα κράτη μέλη.

2. Αιτιολογική έκθεση

2.1 Ποιος ο σκοπός μιας συμπληρωματικής γνωμοδότησης;

2.1.1 Η παρούσα συμπληρωματική γνωμοδότηση αναφέρεται στους ορισμούς και τις αναλύσεις της γνωμοδότησης με θέμα: «Ενδο-οικογενειακή βία σε βάρος γυναικών», η οποία εκδόθηκε από την ΕΟΚΕ στις

16 Μαρτίου 2006 και αφορούσε αποκλειστικά τη βία που ασκούν σε βάρος των γυναικών οι άνδρες σύντροφοί τους. Η παρούσα γνωμοδότηση ασχολείται μόνο με ένα μέρος της ενδο-οικογενειακής βίας, δηλαδή με τις συνέπειες της ενδο-οικογενειακής βίας επί των παιδιών που είναι μάρτυρες αυτής της βίας. Η άμεση βία σε βάρος των παιδιών στους κόλπους της οικογένειας, η οποία συχνά ασκείται και από γυναίκες — τις μητέρες — δεν αποτελεί το θέμα της παρούσας γνωμοδότησης. Εμπειρικά ευρήματα καταδεικνύουν ότι, σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, στις μισές τουλάχιστον περιπτώσεις ενδο-οικογενειακής βίας, τα παιδιά είναι παρόντα και ότι τα τρία τέταρτα των κακοποιημένων γυναικών που καταφεύγουν σε κέντρα υποδοχής συνοδεύονται από τα παιδιά τους ⁽³⁾. Βάσει εμπειρικών ευρημάτων και στατιστικών δεδομένων, προκύπτει σαφώς ότι η βία σε βάρος της μητέρας από τον πατέρα έχει αρνητικές συνέπειες για το παιδί, ακόμη και αν η ενδο-οικογενειακή βία δεν συνίσταται στην άσκηση άμεσης βίας σε βάρος του παιδιού. Και όμως, τα παιδιά ως έμμεσα θύματα ενδο-οικογενειακής βίας παραμένουν στο περιθώριο της κοινωνικής συνείδησης και δεν τους δίνεται ούτε κατά διάνοια η προσοχή, η βοήθεια και η υποστήριξη που χρειάζονται. Η αλλαγή αυτής της κατάστασης είναι μια επιθυμία-υπόβαθρο της παρούσας, συμπληρωματικής γνωμοδότησης, η οποία επικεντρώνεται στα «Παιδιά ως έμμεσα θύματα ενδο-οικογενειακής βίας», περιγράφοντας την ιδιαίτερη κατάστασή τους, κατονομάζοντας τα προβλήματα και υποβάλλοντας συστάσεις για τη βελτίωση της θέσης και των δικαιωμάτων αυτών των παιδιών.

2.2 Η βία κατά των παιδιών στο πλαίσιο της ενδο-οικογενειακής βίας

2.2.1 Η βία κατά των παιδιών καταγράφεται ως επί το πλείστον στο άμεσο κοινωνικό περιβάλλον, ειδικά μέσα στην οικογένεια. Στην οικογένεια, τα παιδιά διατρέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο να γίνουν θύματα και μάρτυρες βίας: θύματα βίας των ενηλίκων, μάρτυρες φαινομένων βίας μεταξύ ενηλίκων.

2.2.2 Παρόλο που η άμεση βία σε βάρος των παιδιών μέσα στην οικογένεια ή στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον της οικογένειας — σωματική, σεξουαλική και ψυχολογική κακοποίηση καθώς και παραμέληση — αναγνωρίζεται ήδη εδώ και παρά πολλά χρόνια, τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και στα κράτη μέλη, ως πρόβλημα και αξιολογείται ως μια από τις σοβαρότερες παραβιάσεις των δικαιωμάτων των παιδιών, και μολονότι έχουν συναχθεί τα αντίστοιχα συμπεράσματα όσον αφορά την πρόληψη και δίωξη αυτής της μορφής βίας, η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σχετικά με το ζήτημα των παιδιών ως έμμεσων θυμάτων της ενδο-οικογενειακής βίας εξακολουθεί να είναι περιορισμένη. ⁽⁴⁾

2.2.3 Η ενδο-οικογενειακή βία ορίζεται ως βία μεταξύ συντρόφων, δηλαδή ως ψυχολογική ή φυσική (και σεξουαλική) βία στο άμεσο περιβάλλον έγγαμων ή άγαμων συντρόφων. ⁽⁵⁾ Αυτή η βία ασκείται πρωτίστως από άνδρες εις βάρος γυναικών. Η πλειοψηφία των γυναικών που πλήττονται από φαινόμενα βίας είναι μητέρες. Όταν οι γυναίκες υφίστανται τη βία από το σύντροφό τους, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, τα παιδιά είτε παρευρίσκονται άμεσα είτε βρίσκονται σε απόσταση ακρόασης. ⁽⁶⁾

⁽³⁾ Βλέπε σχετικά B. Kavemann/U. Kreyszig (Hrsg.): Handbuch Kinder und häusliche Gewalt. Wiesbaden 2006.

⁽⁴⁾ Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα πολυάριθμα σχέδια τα οποία έχουν χρηματοδοτηθεί και χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του προγράμματος ΔΑΦΝΗ. Μία ενημερωμένη επισκόπηση των δραστηριοτήτων του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προαγωγή των δικαιωμάτων των παιδιών ειδικά σε ό,τι αφορά την προστασία από κάθε μορφή βίας περιέχεται στην έκθεση με τίτλο *Council of Europe Actions to Promote Children's Rights to Protection from all Forms of Violence* (Δράσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προαγωγή των δικαιωμάτων των παιδιών σε ό,τι αφορά την προστασία από κάθε μορφή βίας), την οποία δημοσίευσε το 2005 το ερευνητικό κέντρο UNICEF Innocenti Research Centre.

⁽⁵⁾ Για περισσότερα στοιχεία σχετικά με τον ορισμό, την έκταση, τα αίτια και τις επιπτώσεις βλέπε την γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ενδοοικογενειακή βία εις βάρος γυναικών» (υποσημείωση 1)

⁽⁶⁾ Βλέπε σχετικά: A. Mullender/R. Morley: Children living with domestic violence. Putting men's abuse of women on the Child Care Agenda. Λονδίνο 1994.

⁽³⁾ European Network of Ombudspersons for Children (ENOC): <http://www.ombudsnet.org/>

2.2.4 Η βία σε βάρος της μητέρας είναι μια μορφή βίας σε βάρος του παιδιού. Τα παιδιά, τα οποία είναι μάρτυρες ενδο-οικογενειακής βίας και τα οποία αναγκάζονται να βιώνουν και να παρακολουθούν πως ο πατέρας, ο πατριός ή ο σύντροφος της μητέρα τους την χτυπάει και την κακοποιεί, είναι πάντοτε θύματα ψυχολογικής βίας. Μολονότι η ενδο-οικογενειακή βία δεν αποτελεί άμεση βία κατά των παιδιών, η βία σε βάρος της μητέρας βλάπτει τα παιδιά. ⁽⁷⁾

2.2.5 Άλλωστε, μια σειρά από επιστημονικές μελέτες έχουν καταδείξει ότι φαινόμενα ενδο-οικογενειακής βίας σε βάρος των γυναικών και κακοποίησης παιδιών συχνά εκδηλώνονται στις ίδιες οικογένειες. ⁽⁸⁾ Οι άντρες που κακοποιούν τις συντρόφους τους, συχνά βιαιοπραγούν και σε βάρος των παιδιών. Οι γυναίκες θύματα της βίας, επειδή οι ίδιες ζουν σε κλίμα μόνιμης βίας, ενδέχεται με τη σειρά τους να ασκήσουν βία κατά των παιδιών τους.

2.2.6 Επιπλέον, οι κακοποιημένες γυναίκες είναι συχνά τόσο καταπονημένες, ώστε δεν είναι σε θέση να παράσχουν στα παιδιά τους την ενδεδειγμένη φροντίδα. Η έκθεση σε μακροχρόνια κακοποίηση από τους συντρόφους τους, αποστερεί πολλές γυναίκες από τη δυνατότητα να ενεργήσουν υπέρ της προστασίας των παιδιών.

2.2.7 Επομένως, η ενδο-οικογενειακή βία δεν συνιστά απλώς απειλή για τη ζωή και την ευημερία των γυναικών, αλλά επίσης υποβαθμίζει και θέτει σε κίνδυνο την ευημερία των παιδιών.

2.3 Οι επιπτώσεις της ενδο-οικογενειακής βίας στα παιδιά

2.3.1 Όταν τα παιδιά μεγαλώνουν μέσα σε ένα κλίμα σωματικής και ψυχολογικής βίας μπορεί να υφίστανται σοβαρές επιπτώσεις. Τα παιδιά — ακόμη και τα μικρά — νιώθουν τελείως αβοήθητα και εγκαταλελειμμένα απέναντι στη βία του πατέρα, του πατριού ή του συντρόφου της μητέρας τους και την αδυναμία της μητέρας, εν μέρει ωστόσο και υπεύθυνα γι' αυτό που συμβαίνει. Συχνά πιστεύουν ότι είναι τα ίδια υπεύθυνα για τη βία που ασκείται. Σε άλλες περιπτώσεις προσπαθούν να παρέμβουν και να προστατέψουν τη μητέρα, με αποτέλεσμα να γίνονται τα ίδια θύματα κακοποίησης.

2.3.2 Διάφορες μελέτες, κυρίως στον αγγλοσαξονικό χώρο, έχουν εξετάσει αυτό το πρόβλημα. ⁽⁹⁾ Παρόλο που ο αντίκτυπος για το κάθε παιδί είναι διαφορετικός, και δεν αναπτύσσουν όλα τα παιδιά διαταραχές συμπεριφοράς λόγω φαινομένων βίας και μολονότι δεν υπάρχουν εμπειρικά τεκμηριωμένα κριτήρια προκειμένου να καθοριστεί εάν και πόσο μεγάλος είναι ο κίνδυνος στην εκάστοτε περίπτωση, ωστόσο, εντοπίζονται σαφείς συνάφειες..

2.3.3 Βασικοί παράγοντες επιβάρυνσης που μπορούν να αναφερθούν είναι οι εξής: Η ζωή σε μια ατμόσφαιρα γεμάτη απειλές, ο απρόβλεπτος χαρακτήρας νέων επιθέσεων, ο φόβος για τη ζωή της μητέρας, το αίσθημα ανημπορίας που δημιουργείται σε τέτοιου είδους καταστάσεις, το αίσθημα απομόνωσης λόγω της επιβολής σιωπής απέναντι

⁽⁷⁾ Βλέπε σχετικά: E. Peled e.a. (eds.): Ending the cycle of violence. Community response to children of battered women. Thousand Oaks, CA 1995.

⁽⁸⁾ Βλέπε σχετικά: A. Mullender/R. Morley: Children living with domestic violence. Putting men's abuse of women on the Child Care Agenda. Λονδίνο 1994.

⁽⁹⁾ Μια συνοπτική παρουσίαση και συγκριτική αξιολόγηση μεγάλου αριθμού σχετικών μελετών μπορείτε να βρείτε στο Jeffrey L. Edleson: *Should childhood exposure to adult domestic violence be defined as child maltreatment under the law?* στον ιστότοπο <http://www.mincava.umn.edu/link/documents/shouldch/shouldch.shtml>.

στο εξωτερικό περιβάλλον, ο ψυχικός διχασμός των παιδιών απέναντι στους γονείς, καθώς και η επιδείνωση της σχέσης γονέων-παιδιού.

2.3.4 Εξαιτίας αυτού, τα παιδιά μπορεί να αναπτύξουν μαζί με προβλήματα και διαταραχές συμπεριφοράς: ψυχοσωματικά συμπτώματα και ψυχικές διαταραχές όπως, χαμηλό επίπεδο αυτοεκτίμησης, υπερκινητικότητα, διαταραχές του ύπνου, μαθησιακές δυσκολίες, άγχος και επιθετικότητα, ακόμη και σκέψεις αυτοκτονίας.

2.3.5 Όταν οι θύτες δεν κακοποιούν μόνον τις συντρόφους τους, αλλά και τα παιδιά, τα αντίστοιχα συμπτώματα διαταραχών στην ανάπτυξη και οι ψυχολογικές ανωμαλίες μπορεί να είναι ακόμη πιο σοβαρά.

2.3.6 Η ανατροφή στο πλαίσιο ενδο-οικογενειακής βίας μπορεί να έχει επιπτώσεις και στη στάση των παιδιών απέναντι στο φαινόμενο της βίας, και να προκαλέσει δική τους βίαιη συμπεριφορά. Ως αποτέλεσμα της παρακολούθησης της συμπεριφοράς των γονέων ή των εκδηλώσεων βίας που βιώνουν τα ίδια, τα παιδιά μπορεί να μιμηθούν τα προβληματικά πρότυπα συμπεριφοράς των ενηλίκων. Ο λεγόμενος «κύκλος της βίας» μπορεί να έχει ως συνέπεια τα αγόρια να υιοθετήσουν το ρόλο του θύτη και τα κορίτσια το ρόλο του θύματος, με αποτέλεσμα, ως ενήλικες, να μετατραπούν τα ίδια σε θύτες και θύματα ενδο-οικογενειακής βίας.

2.3.7 Ιδιαίτερα σοβαρές φαίνεται να είναι οι επιπτώσεις στα παιδιά που βίωσαν το φόνο της μητέρας τους από το σύντροφό της ή ήταν μάρτυρες σε αυτόν.

2.4 Ανάλυση και προτάσεις της ΕΟΚΕ

2.4.1 Όταν τα παιδιά μεγαλώνουν στο πλαίσιο ενδο-οικογενειακής βίας, αυτό έχει πάντοτε άμεσο ή έμμεσο αντίκτυπο σε αυτά. Τα παιδιά επιβαρύνονται από πολλούς παράγοντες άγχους, οι οποίοι μπορεί να έχουν σοβαρές και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στην ευημερία και τη συμπεριφορά τους.

2.4.2 Η σημασία αυτών των επιπτώσεων υποτιμήθηκε για πολύ καιρό. Μολονότι τα τελευταία χρόνια ξεκίνησε συζήτηση σχετικά με αυτό το πρόβλημα, η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης όσον αφορά τα παιδιά θύματα ενδο-οικογενειακής βίας εξακολουθεί να είναι περιορισμένη.

2.4.3 Επίσης, λαμβανομένων υπόψη των δικαιωμάτων των παιδιών σε μια ζωή χωρίς βία, ειδικά σε μια ανατροφή απαλλαγμένη από βία, και στην φροντίδα και την προστασία, η εν λόγω κατάσταση δεν μπορεί πλέον να γίνεται ανεκτή. ⁽¹⁰⁾

2.4.4 Οι προτάσεις της ΕΟΚΕ επικεντρώνονται κατά κύριο λόγο στους ακόλουθους τομείς:

2.4.5 Έρευνες σχετικά με την κατάσταση των παιδιών στο πλαίσιο ενδο-οικογενειακής βίας στα κράτη μέλη της ΕΕ

⁽¹⁰⁾ Σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού, η οποία εγκρίθηκε το 1989 από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών και στο μεταξύ έχει κυρωθεί παγκοσμίως με την εξαίρεση δύο χωρών. Όσον αφορά την κατάσταση των «δικαιωμάτων του παιδιού» σε επίπεδο Ένωσης η Επιτροπή δημοσίευσε, τον Ιούλιο του 2006, σχετική ανακοίνωση (COM (2006) 367 τελικό). Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, της 12/13.12.2006, με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με μία στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού», εισηγήτρια: η κ. VAN TURNHOUT.

2.4.5.1 Το εάν και σε ποια έκταση η κατάσταση των παιδιών στο πλαίσιο ενδο-οικογενειακής βίας έχει αναγνωριστεί ως πρόβλημα στα κράτη μέλη της ΕΕ και κατά πόσο έχουν ληφθεί μέτρα παρέμβασης και πρόληψης ποικίλει από το ένα κράτος στο άλλο. ⁽¹¹⁾ Αυτή είναι η κατάσταση σε επίπεδο ΕΕ, η οποία περιγράφεται στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ενδο-οικογενειακή βία σε βάρος γυναικών». ⁽¹²⁾

2.4.5.2 Για την επιστημονική και πολιτική συζήτηση στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να υφίστανται ακριβείς, ενημερωμένες γνώσεις σχετικά με τη στάση της κοινωνίας απέναντι σε αυτό το φαινόμενο της ενδο-οικογενειακής βίας, τη νομική βάση και τις προσεγγίσεις που υιοθετούνται σε ό,τι αφορά την προστασία και υποστήριξη των παιδιών, καθώς και τις δράσεις παρέμβασης και πρόληψης.

2.4.6 Υλοποίηση ερευνητικών σχεδίων σχετικά με το είδος, την έκταση και τις επιπτώσεις της ενδο-οικογενειακής βίας στα παιδιά

2.4.6.1 Στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ το ερευνητικό πεδίο «Τα παιδιά στο πλαίσιο ενδο-οικογενειακής βίας» πρέπει να χαρακτηριστεί ως «terra incognita». ⁽¹³⁾ Υπάρχουν μεμονωμένες μόνον μελέτες σχετικά με την κατάσταση των παιδιών που μεγαλώνουν στο πλαίσιο ενδο-οικογενειακής βίας. Επίσης, ελάχιστες είναι οι έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί όσον αφορά τις δυνατότητες και τους φραγμούς πρόσβασης σε βοήθεια και υποστήριξη.

2.4.6.2 Κρίνεται απαραίτητο να πραγματοποιηθούν σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ μελέτες και ερευνητικά σχέδια σχετικά με το ζήτημα των παιδιών στο πλαίσιο ενδο-οικογενειακής βίας. Προκειμένου να διασφαλιστεί η συγκρισιμότητα των μεθόδων και πορισμάτων, κρίνεται σκόπιμη και απαραίτητη η υιοθέτηση μιας συντονισμένης προσέγγισης. ⁽¹⁴⁾

2.4.7 Προώθηση της υποστήριξης των παιδιών ως έμμεσων θυμάτων ενδο-οικογενειακής βίας

2.4.7.1 Ενώ η προστασία και η υποστήριξη γυναικών, οι οποίες γίνονται θύματα ενδο-οικογενειακής βίας, έχουν βελτιωθεί σαφώς κατά τα τελευταία χρόνια, δεν υπάρχουν ακόμη αντίστοιχες δράσεις υποστήριξης για τα παιδιά αυτών των γυναικών.

2.4.7.2 Προκειμένου να καταστεί δυνατή η αποτελεσματική υποστήριξη αυτών των παιδιών, είναι σημαντικό να διακρίνονται οι εμπειρίες που έχουν τα παιδιά ως μάρτυρες και θύματα ενδο-οικογενειακής βίας από τις εμπειρίες λόγω κακοποίησης και κακομεταχείρισής

τους από τους γονείς. Μολονότι συχνά υπάρχουν επικαλύψεις, τα παιδιά που πλήττονται έμμεσα από την ενδο-οικογενειακή βία θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως «αυτόνομα» θύματα, για τα οποία πρέπει να αναπτυχθούν ειδικές δράσεις υποστήριξης.

2.4.7.3 Στις περιπτώσεις ενδο-οικογενειακής βίας, ούτε ο κακοποιητής άνδρας αλλά ούτε η κακοποιημένη γυναίκα είναι σε θέση να αξιολογήσουν ορθά την κατάσταση των παιδιών. Για το λόγο αυτό, τα παιδιά χρειάζονται ξεχωριστή παροχή συμβουλών και την παροχή υποστήριξης από κρατικά και μη ιδρύματα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι ρυθμίσεις που εφαρμόζονται στη Σουηδία: Στη Σουηδία, τα παιδιά και οι νέοι έως 18 ετών απευθύνονται στον δικό τους διαμεσολαβητή («Barnombudsmannen»), ο οποίος, μεταξύ άλλων, διατηρεί τακτικές επαφές μαζί τους, και ενημερώνεται σχετικά με τις απόψεις και τις θέσεις τους. ⁽¹⁵⁾

2.4.7.4 Πολύ συχνά, οι γείτονες, οι γνωστοί των γονέων ή οι συγγενείς είναι μάρτυρες των κρουσμάτων βίας κατά των παιδιών. Εάν τα πρόσωπα αυτά επεδείκνυαν ενεργό στάση, πολλές τραγωδίες θα μπορούσαν να αποτραπούν. Ωστόσο, στην πράξη, πολύ σπάνια προσπαθούν να προσφέρουν βοήθεια στο παιδί που κακοποιείται. Για να καταπολεμηθεί η αδιαφορία αυτή, πρέπει να υπάρξει μια συνεπής προσέγγιση και να διεξαχθούν κατάλληλες ενημερωτικές εκστρατείες, οι οποίες να απελευθερώσουν, επίσης, τα θειτικά συναισθήματα των ενδεχόμενων μαρτύρων κρουσμάτων βίας.

2.4.8 Βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ της προστασίας των παιδιών και της προστασίας των γυναικών

2.4.8.1 Η προστασία των γυναικών αλλά και των παιδιών τους από την ενδο-οικογενειακή βία φαίνεται να αποτελούν αλληλένδετα θέματα. Εντούτοις υπάρχουν σημαντικές συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ της προστασίας και υποστήριξης των γυναικών και της προστασίας και υποστήριξης των παιδιών.

2.4.8.2 Τα κέντρα υποδοχής κακοποιημένων γυναικών και οι οργανισμοί παροχής συμβουλευτικής στήριξης σε γυναίκες, από τη μια πλευρά, και οι οργανισμοί προστασίας των παιδιών και οι υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας των νέων, από την άλλη, συχνά αναπτύσσουν μια αμφιδρόμη σχέση δυσπιστίας και διατηρούν αποστάσεις μεταξύ τους.

2.4.8.3 Ωστόσο, τα εμπειρικά αποτελέσματα καταδεικνύουν σαφώς την αναγκαιότητα συνεργασίας: εάν αγνοηθούν οι απειλές και η κακοποίηση των μητέρων, οι ρυθμίσεις σχετικά με τα δικαιώματα επιμέλειας και επικοινωνίας με τα τέκνα μπορεί να εξαναγκάσουν τις γυναίκες, ακόμη και μετά το χωρισμό από τους βίαιους συντρόφους τους, να έρχονται συχνά σε επαφή μαζί τους, γεγονός που θέτει σε κίνδυνο τις γυναίκες και τα παιδιά και μπορεί να οδηγήσει σε τραυματισμό τους. ⁽¹⁶⁾

⁽¹¹⁾ Αυτό καταδεικνύουν οι διαθέσιμες εκθέσεις και πληροφορίες για την Ιρλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Δανία, τη Σουηδία και τη Γερμανία. Μια ικανοποιητική επισκόπηση σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση στη Γερμανία και σε ορισμένα άλλα κράτη μέλη περιέχεται στο εγχειρίδιο που εξέδωσαν οι Barbara Kavemann και Ulrike Kreyssig με τίτλο «Handbuch Kinder und häusliche Gewalt» (Εγχειρίδιο σχετικά με τα παιδιά και την ενδοοικογενειακή βία), Wiesbaden 2006.

⁽¹²⁾ Βλέπε σχετικά το σημείο 2.3.2 της γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ με θέμα «Ενδοοικογενειακή βία εις βάρος γυναικών» (υποσημείωση 1).

⁽¹³⁾ Ακόμη και στην πρόσφατα δημοσιευθείσα έκθεση — Φεβρουάριος 2006 — με τίτλο «State of European research on the prevalence of interpersonal violence and its impact on health and human rights» δεν γίνεται καμία αναφορά σε αυτό το ζήτημα στο κεφάλαιο με θέμα «Violence against children and youth» ([http://www.cahrvi.uni-osnabrueck.de/reddot/CAHRVreportPrevalence\(1\).pdf](http://www.cahrvi.uni-osnabrueck.de/reddot/CAHRVreportPrevalence(1).pdf)).

⁽¹⁴⁾ Παραδείγματος χάρι στο πλαίσιο του προγράμματος ΔΑΦΝΗ ή μέσω ενός οργανισμού όπως το ευρωπαϊκό ερευνητικό δίκτυο «Co-ordination Action on Human Rights Violations (CAHRV)», αποστολή του οποίου είναι ο συντονισμός της έρευνας για όλες τις μορφές διαπροσωπικής βίας στις σχέσεις μεταξύ των δύο φύλων και των γενεών, και το οποίο χρηματοδοτείται από το 6ο Πρόγραμμα Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (βλέπε σχετικά www.cahrvi.uni-osnabrueck.de).

⁽¹⁵⁾ Βλέπε σχετικά την ομιλία του νυν διαμεσολαβητή με τίτλο «Corporal Punishment of Children», στην οποία εξετάζεται η κατάσταση των παιδιών που υπήρξαν μάρτυρες ενδοοικογενειακής βίας (μόνο στα αγγλικά). (http://www.bo.se/files/in_%20english,%20publikationer,%20pdf/corporal_%20punishment_%20of_%20children060501.pdf).

Εντωμεταξύ, αυτός ο θεσμός υφίσταται και σε άλλες χώρες: βλέπε σχετικά European Network of Ombudspersons for Children (ENOC): <http://www.ombudnet.org/>

⁽¹⁶⁾ Βλέπε λόγου χάρι σχετικά M. Hester/l. Radford: Domestic violence and child contact arrangements in England and Denmark. Bristol 1994. ποσοστό 70 % των γυναικών, τα παιδιά των οποίων διατηρούσαν επαφή με τον πατέρα, κακοποιήθηκαν εκ νέου ή/και δέχτηκαν απειλές κατά τη διάρκεια των επισκέψεων ή κατά την παράδοση των παιδιών, ακόμη και μετά ένα χρόνο χωρισμού· το 55 % των παιδιών κακοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια των επισκέψεων.

2.4.8.4 Στόχο των μελλοντικών στρατηγικών και κανονιστικών ρυθμίσεων πρέπει να αποτελεί η καλή συνεργασία μεταξύ των κέντρων υποδοχής κακοποιημένων γυναικών και των οργανισμών παροχής συμβουλευτικής στήριξης σε γυναίκες, από τη μια πλευρά, και των υπηρεσιών κοινωνικής μέριμνας νέων, των οικογενειακών δικαστηρίων, των κέντρων προστασίας των παιδιών και των οργανισμών παροχής συμβουλευτικής στήριξης σε οικογένειες, από την άλλη.

2.4.9 Περισσότερη συνεκτίμηση της δυναμικής της ενδο-οικογενειακής βίας στις ρυθμίσεις σχετικά με τα δικαιώματα επιμέλειας και επικοινωνίας με τα τέκνα.

2.4.9.1 Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι ρυθμίσεις των κρατών μελών της ΕΕ όσον αφορά το δικαίωμα ανηλικών προσανατολίζονται στο πρότυπο της από κοινού και σε συνεργασία ανατροφής και στην κοινή γονική ευθύνη της μητέρας και του πατέρα για το παιδί, ακόμη και μετά το χωρισμό τους, καθώς και στην απορρέουσα προοπτική του παιδιού να έχει ανεξάρτητο δικαίωμα επικοινωνίας και με τους δύο γονείς.

2.4.9.2 Σε περιπτώσεις ενδο-οικογενειακής βίας, όπου ένας βίαιος γονέας έχει καταπατήσει, στην πλειονότητα των περιπτώσεων για μεγάλο χρονικό διάστημα, επανειλημμένα τα δικαιώματα και τα όρια της συντροφής και του παιδιού του, οι οποίοι έχουν υποστεί σωματικούς και ψυχικούς τραυματισμούς εξαιτίας του, απουσιάζουν οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για το δικαίωμα ανηλικών που βασίζεται στους ανώτερους προσανατολισμούς. Αυτές οι προϋποθέσεις είναι η ύπαρξη μιας υπεύθυνης συντροφικής σχέσης που θεμελιώνεται στο σεβασμό και η ικανότητα που συνδέεται με αυτήν να γίνεται διάκριση των συγκρούσεων σε επίπεδο ζευγαριού από το γονεϊκό ρόλο.

2.4.9.3 Ως εκ τούτου, σε δικαστικές υποθέσεις σχετικά με το δικαίωμα ανηλικών πρέπει να συνυπολογίζονται περισσότερο απ' ό,τι μέχρι σήμερα οι τυπικοί κίνδυνοι που συνδέονται με την ενδο-οικογενειακή βία, ειδικότερα η υψηλή πιθανότητα ότι ο κίνδυνος άσκησης βίας δεν παύει να υφίσταται μετά το χωρισμό. Η προστασία και η ασφάλεια γυναικών και παιδιών πρέπει να συνιστούν καθοριστικές πτυχές σε οποιαδήποτε δικαστική απόφαση.

2.4.9.4 Στην στάθμιση μεταξύ των έννομων αγαθών προστασία και υποστήριξη των γυναικών, προστασία και ευημερία των παιδιών και δικαιώματα των αντρών, πρέπει να δίνεται πάντοτε προτεραιότητα στην προστασία από τη βία έναντι του δικαιώματος επικοινωνίας.

2.4.10 Ειδικές απαιτήσεις: Παιδιά κακοποιημένων μεταναστριών

2.4.10.1 Σημαντικό μέρος των περιπτώσεων ενδο-οικογενειακής βίας αφορά γυναίκες και παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο, που, εξαιτίας της απομάκρυνσης από την οικογένεια και το σύννηδες κοινωνικό περιβάλλον, το οποίο δεν επιτρέπει την άσκηση βίας, καθώς και

του αβέβαιου καθεστώτος διαμονής, των περιορισμένων γλωσσικών γνώσεων και των δυσχερών βιολογικών συνθηκών στο κοινωνικό περιβάλλον τους, είναι περισσότερο εκτεθειμένοι στη βία.

2.4.10.2 Αν και η ενδο-οικογενειακή βία αποτελεί ένα φαινόμενο που αφορά χωρίς εξαιρέσεις όλες τις χώρες, τους πολιτισμούς και τις κοινωνικές τάξεις, κυρίως στις κοινωνίες και τους πολιτισμούς, στους οποίους παραδοσιακά δεν αποδέχονται την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, στους οποίους οι ρόλοι των φύλων ακολουθούν αυστηρά τα στερεότυπα και στους οποίους υφίστανται πολιτιστικοί κανόνες που στηρίζουν τα δικαιώματα των ανδρών επί των γυναικών, είναι οι γυναίκες και τα παιδιά που διατρέχουν τον κίνδυνο να αποτελέσουν θύματα βίας.

2.4.10.3 Ανάλογα με το εκάστοτε καθεστώς διαμονής, η νομική κατάσταση περιορίζει τις προοπτικές δράσης. Αυτό ισχύει πρωτίστως για τις μετανάστριες και τα παιδιά τους που διαμένουν παράνομα σε μια χώρα.

2.4.10.4 Ως εκ τούτου, σε όλες τις δράσεις παρέμβασης, βοήθειας και υποστήριξης πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στην κατάσταση των μεταναστριών και των παιδιών τους. Ειδικότερα, θα πρέπει να διοργανωθούν, από κοινού με τους κοινωνικούς φορείς και με τη συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, ειδικές εκστρατείες ενημέρωσης και προώθησης της προστασίας αυτών των ατόμων.

2.4.11 Βελτίωση της εκπαίδευσης και κατάρτισης όλων των επαγγελματικών ομάδων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ενδο-οικογενειακής βίας

2.4.11.1 Για το συνυπολογισμό των συμφερόντων των παιδιών απαιτείται υψηλός επαγγελματισμός από όλες τις επαγγελματικές ομάδες και τα πεδία δράσης — όπως π.χ. παιδική μέριμνα και πρόνοια για τους νέους, υπηρεσίες παροχής συμβουλευτικής υποστήριξης και κέντρα υποδοχής ατόμων που έχουν υποστεί βία, υπηρεσίες παρέμβασης, σχολεία, νηπιαγωγεία και ψυχαγωγικές εγκαταστάσεις, δημόσια υγεία, αστυνομία και δικαστικές αρχές

2.4.12 Υπογράμμιση της σημασίας της πρόληψης ενδο-οικογενειακής βίας

2.4.12.1 Όλα τα σχέδια και μέτρα που είναι κατάλληλα για την πρόληψη της ενδο-οικογενειακής βίας σε βάρος γυναικών, μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση της κατάστασης των παιδιών στο πλαίσιο της ενδο-οικογενειακής βίας. ⁽¹⁷⁾

2.4.12.2 Επιπλέον, πρέπει να εφαρμοστούν ειδικές προληπτικές δράσεις για το θέμα «Τα παιδιά ως έμμεσα θύματα της ενδο-οικογενειακής βίας». Μεταξύ αυτών συγκαταλέγεται η διανομή ενημερωτικού υλικού σε όλους όσοι εργάζονται στα σχετικά πεδία δράσης.

Βρυξέλλες, 14 Δεκεμβρίου 2006

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽¹⁷⁾ Βλέπε σχετικά τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Ενδο-οικογενειακή βία σε βάρος γυναικών», ΕΕ C 110 της 9.5.2006, σ. 89-94.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού»

COM(2006) 367 τελικό

(2006/C 325/16)

Στις 13 Ιουλίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της ΣΕΚ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Νοεμβρίου 2006, με βάση την εισηγητική έκθεση της κ. van Turnhout.

Κατά την 431^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 13^{ης} και 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2006), η ΕΟΚΕ υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Σύνοψη

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επιδοκιμάζει την «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού». Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση για την ανάπτυξη ολοκληρωμένης στρατηγικής για την αποτελεσματική προώθηση και διαφύλαξη των δικαιωμάτων του παιδιού στο πλαίσιο των εσωτερικών και εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ, καθώς και για την ενίσχυση των προσπαθειών των κρατών μελών σε αυτό το πεδίο.

1.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει, ωστόσο, τη λύπη της για το γεγονός ότι η ανακοίνωση δεν ορίζει ότι η στρατηγική θα προσανατολίζεται σε ελάχιστα πρότυπα και θα περιλαμβάνει ευρείς στόχους με συγκεκριμένες επιδιώξεις και προθεσμίες.

1.3 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τις προτεινόμενες προς δημιουργία δομές για την υποστήριξη της εν λόγω στρατηγικής, συμπεριλαμβανομένης μίας μονάδας για τα δικαιώματα του παιδιού στους κόλπους της Επιτροπής και ενός συντονιστή για τα δικαιώματα του παιδιού, μίας διύπηρεσιακής ομάδας της Επιτροπής, ενός Ευρωπαϊκού Φόρουμ για τα δικαιώματα του παιδιού, μίας διαδικτυακής πλατφόρμας συζήτησης και πλατφόρμας εργασίας, δραστηριοτήτων για την άμεση συμμετοχή παιδιών στη διαδικασία, καθώς και επικοινωνιακής στρατηγικής για τα δικαιώματα του παιδιού. Η ΕΟΚΕ θα επιδιώξει να διαδραματίσει ενεργό ρόλο στα σχετικά σημαντικά φόρουμ.

1.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι δεν αποδίδεται μεγαλύτερη προσοχή στην κατάσταση των παιδιών θηλυκού γένους, στα παιδιά με αναπηρίες, τα παιδιά μετανάστες, αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες, τόσο σε κοινοτικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.

1.5 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την αναγνώριση ότι τα κράτη μέλη δεσμεύονται να τηρούν τις διεθνείς συνθήκες και ζητεί να αποδοθεί μεγαλύτερη έμφαση, στο πλαίσιο της στρατηγικής, στην ανάγκη τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν επειγόντως τις υφιστάμενες ευρωπαϊκές

και διεθνείς δεσμεύσεις όσον αφορά τα δικαιώματα των παιδιού, ιδιαίτερα βάσει της Σύμβασης των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

1.6 Η ΕΟΚΕ ζητά, κατά την ανάπτυξη της στρατηγικής, να ληφθεί υπόψη η πολυμορφία των παιδιών και οι διαφορετικές ανάγκες τους με ιδιαίτερη έμφαση στα θέματα της παιδικής φτώχειας και των διακρίσεων. Η ΕΟΚΕ συνιστά να δοθεί προτεραιότητα στην ανάπτυξη μίας δέσμης συγκρίσιμων δεικτών και στη συγκέντρωση βασικών δεδομένων σε επίπεδο κράτους μέλους. Ζητεί, ειδικότερα, να λαμβάνεται δεόντως υπόψη το ζήτημα της ποιοτικής εκπαίδευσης για τα κάτω των 6 ετών παιδιά και να οριστούν συμπληρωματικοί ποιοτικοί στόχοι για τις υπηρεσίες φύλαξης παιδιών και παιδικής μέριμνας κατά τη διάρκεια της ημέρας.

1.7 Η ΕΟΚΕ ζητά να δοθούν επειγόντως το κατάλληλο καθεστώς και πολιτική βαρύτητα στο συντονιστή για τα δικαιώματα του παιδιού, προκειμένου να διασφαλισθεί η επίτευξη των στόχων της υπηρεσίας, καθώς και να υπάρξει πολιτική δέσμευση για την προώθηση της ανακοίνωσης και την ανάπτυξη Πράσινης Βίβλου και στρατηγικής. Η ΕΟΚΕ προτείνει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να εξετάσει τη δυνατότητα θέσπισης ειδικών μέτρων για τη χρηματοδότηση της στρατηγικής και των προτεινόμενων δράσεών της.

2. Πλαίσιο

2.1 Τα δικαιώματα του παιδιού συνιστούν μέρος των δικαιωμάτων του ανθρώπου που η ΕΕ και τα κράτη μέλη δεσμεύονται να σεβονται, βάσει διεθνών και ευρωπαϊκών Συνθηκών, και κυρίως της ΣΔΠ και των Προαιρετικών Πρωτοκόλλων της ⁽¹⁾, συμπεριλαμβανομένων και των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας ⁽²⁾, καθώς και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ⁽³⁾ (ΕCHR). Η ΕΕ αναγνώρισε ρητώς τα δικαιώματα του παιδιού στον Ευρωπαϊκό Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ⁽⁴⁾ και κυρίως στο άρθρο του 24.

⁽¹⁾ Πρωτόκολλο των ΗΕ για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Εμπορίας Ανθρώπων και ιδίως Γυναίκων και Παιδιών, Πρωτόκολλο στη Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την πώληση παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία, Πρωτόκολλο στη Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπλοκή παιδιών σε ένοπλες συγκρούσεις.

⁽²⁾ Γενική Συνέλευση των ΗΕ, Διακήρυξη της Χιλιετίας των ΗΕ, 55^η σύνοδος, 18 Σεπτεμβρίου 2000.

⁽³⁾ Το πλήρες κείμενο βρίσκεται στη διεύθυνση <http://www.echr.council.int/ECHR/EN/Header/Basic+Texts>.

⁽⁴⁾ Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (ΕΕ C 364 της 18.12.2000) βρίσκεται στη διεύθυνση http://europa.eu.int/comm/justice_home/unit/charte/index_en.html.

2.2 Η Επιτροπή καθορίζει τα δικαιώματα του παιδιού ως μία από τις βασικές προτεραιότητες στην ανακοίνωσή της για τους στρατηγικούς στόχους 2005-2009: «Ιδιαίτερη προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στην αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών, για την καταπολέμηση της οικονομικής εκμετάλλευσης, αλλά και κάθε μορφής κακομεταχείρισης, έτσι ώστε η Ένωση να αποτελέσει πρότυπο για τις άλλες χώρες του πλανήτη»⁽³⁾. Στο πλαίσιο αυτό, η ομάδα των Επιτρόπων που είναι αρμόδια για τα θεμελιώδη δικαιώματα, την εξάλειψη των διακρίσεων και τις ίσες ευκαιρίες αποφάσισε, τον Απρίλιο του 2005, να αναλάβει ειδική πρωτοβουλία για την προώθηση, την προστασία και την υλοποίηση των δικαιωμάτων των παιδιών στις εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.3 Τον Μάρτιο του 2006, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε από τα κράτη μέλη «να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για τον ταχύ και σημαντικό περιορισμό της παιδικής φτώχειας, προσφέροντας στα παιδιά ίσες ευκαιρίες, ανεξάρτητα από το κοινωνικό τους υπόβαθρο».

2.4 Η εξεταζόμενη ανακοίνωση αποτελεί την εφαρμογή των εν λόγω αποφάσεων.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού» — που εστιάζεται σε όλα τα παιδιά κάτω των 18 ετών. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την εν λόγω σημαντική πρωτοβουλία της Επιτροπής να θέσει τα θεμέλια για την ανάπτυξη πολιτικής για τα δικαιώματα του παιδιού. Ιδιαίτερα, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την πρόταση της Επιτροπής για τη θέσπιση ολοκληρωμένης στρατηγικής της ΕΕ για την αποτελεσματική προώθηση και διαφύλαξη των δικαιωμάτων του παιδιού στις εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ, καθώς και για την ενίσχυση των προσπαθειών των κρατών μελών στο εν λόγω πεδίο.

⁽³⁾ Στρατηγικοί Στόχοι 2005-2009. Ευρώπη 2010: Μία εταιρική σχέση για την ανανέωση της Ευρώπης, Ευημερία, Αλληλεγγύη και Ασφάλεια. COM (2005) 12, 26.1.2005.

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 28.2.1996 με θέμα *Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πολιτική για τα Παιδιά*. Εισηγητής: ο κ. Σκλαβούνος (ΕΕ C 153 της 28.5.1996)

Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 2.7.1998 με θέμα *Καταπολέμηση της εκμετάλλευσης των παιδιών και του σεξουαλικού τουρισμού*. Εισηγητής: ο κ. Σκλαβούνος (ΕΕ C 284 της 14.9.1998)

Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 29.11.2000 με θέμα *Λευκό Βιβλίο: Πολιτική νεολαίας*. Εισηγητρια: η κ. Hassett-van Turnhout (ΕΕ C 116 της 20.4.2001)

Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 24.4.2002 με θέμα *Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ανακήρυξη του 2004 ως ευρωπαϊκού έτους εκπαίδευσης μέσω του αθλητισμού*. Εισηγητής: ο κ. Κορυφίδης (ΕΕ C 149 της 21.6.2002)

Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 25.4.2002 με θέμα *Λευκό Βιβλίο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: μια νέα πνοή για την ευρωπαϊκή νεολαία*. Εισηγητρια: η κ. Hassett-van Turnhout (ΕΕ C 149 της 21.6.2002)

Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 24.9.2003 με θέμα *Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος δράσης για την προώθηση οργανισμών που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο στον τομέα της νεολαίας*. Εισηγητρια: η κ. Hassett-van Turnhout (ΕΕ C 10 της 14.1.2004)

Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 16.12.2004 με θέμα *Οι σχέσεις μεταξύ των γενεών*. Εισηγητής: ο κ. Bloch-Lainé (ΕΕ C 157 της 28.6.2005)

Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 10.3.2005 με θέμα *Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την κατάρτιση του προγράμματος «Νεολαία σε δράση» για την περίοδο 2007-2013*. Εισηγητής: ο κ. Rodríguez García-Caro (ΕΕ C 234 της 22.9.2005)

Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 11.5.2005 με θέμα *Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για παιδιατρικά φάρμακα και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1768/92, της οδηγίας 2001/83/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 726/2004*. Εισηγητής: ο κ. Braghin (ΕΕ C 267 της 27.10.2005).

Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Τα παιδιά ως έμμεσα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας». Εισηγητρια: η κ. Heinisch.

3.2 Το πεπρωμένο της Ευρώπης εξαρτάται όλο και περισσότερο από την ικανότητά της να ενθαρρύνει κοινωνίες που λαμβάνουν υπόψη τους τις ανάγκες των παιδιών και τα υποστηρίζουν. Η εν λόγω ανακοίνωση αποτελεί την αναγνώριση του γεγονότος ότι η προώθηση και η διαφύλαξη των δικαιωμάτων του παιδιού είναι θεμελιώδους σημασίας για το μέλλον της ΕΕ και ότι η δημιουργία φιλικών προς τα παιδιά κοινωνιών εντός της ΕΕ δεν είναι δυνατόν να ξεχωρίζεται από την ανάγκη για της περαιτέρω εμβάθυνση και παγίωση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Τα παιδιά δεν πρέπει να θεωρούνται σημαντικά απλώς επειδή αποτελούν τους μελλοντικούς ενήλικες και το μελλοντικό εργατικό δυναμικό, αλλά απαιτείται να αναγνωριστεί η παιδική ηλικία ως μία φάση της ζωής σημαντική και πολύτιμη με δική της αξία.

3.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για την εμπλοκή στη συνταγματική διαδικασία της ΕΕ, δεδομένου ότι τόσο στη Συνταγματική Συνθήκη όσο και στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων αναγνωρίζονται ρητώς τα δικαιώματα του παιδιού. Κατά συνέπεια, οι υφιστάμενες περιορισμένες νομικές βάσεις για τα δικαιώματα του παιδιού στις Συνθήκες της ΕΕ έχουν επιπτώσεις όσον αφορά τους πιθανούς δημοσιονομικούς πόρους.

3.4 Αναγνωρίζοντας την πολλαπλότητα των προκλήσεων για τα παιδιά και τους νέους στη σημερινή κοινωνία, η ΕΟΚΕ συνέβαλε, σε τακτά χρονικά διαστήματα, κατά την παρελθούσα δεκαετία στην ανάπτυξη πολιτικής για τους νέους σε κοινοτικό επίπεδο⁽⁵⁾. Ανέλαβε σημαντικές συζητήσεις σε κείριους τομείς, όπως είναι η απασχόληση των νέων, η κοινωνική ένταξη, η εκπαίδευση, η κινητικότητα, η συμμετοχή και ο ρόλος των ΜΚΟ.

3.5 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την αναγνώριση της άποψης ότι είναι ζωτικής σημασίας η διάκριση των δικαιωμάτων του παιδιού και όχι η απλή συμπερίληψή τους στο βασικό κορμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα παιδιά, εξαιτίας της τρωτότητάς και των ειδικών αναγκών τους, απαιτούν ειδικά μέτρα προστασίας και μέριμνας, συμπεριλαμβανομένης και της κατάλληλης νομικής προστασίας.

3.6 Η ΕΟΚΕ ζητεί επειγόντως η στρατηγική να αναγνωρίζει τον σημαντικό ρόλο της οικογένειας και ειδικότερα τον ρόλο των γονέων, καθώς και την ευθύνη των κρατών μελών να βοηθούν τους γονείς στα καθήκοντά τους ως γονέων με πολλούς τρόπους είδους, και όχι μόνον με χρηματοοικονομικά μέσα.

3.7 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την υιοθέτηση ενός ορισμού για τα παιδιά, ως των ατόμων κάτω των 18 ετών, σε συμφωνία με τη Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΣΔΠ). Θα υπάρξει ανάγκη για συνοχή και συντονισμό μεταξύ των πολιτικών της ΕΕ που έχουν ως στόχο τα παιδιά μεταξύ 15 και 18 ετών, δεδομένου ότι αυτή η ηλικιακή ομάδα εμπίπτει και στον ορισμό της ΕΕ για τους νέους. Η στρατηγική θα πρέπει να επαναλαμβάνει συναφείς στόχους που περιλαμβάνονται στο Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τους Νέους και στην Ανοιχτή Μέθοδο Συντονισμού για τη νεολαία.

3.8 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να διαμορφώσει επειγόντως τα ελάχιστα πρότυπα και να συμπεριλάβει ολοκληρωμένους τελικούς σκοπούς με σαφείς ενδιάμεσους στόχους και χρονοδιαγράμματα για την εφαρμογή της ανακοίνωσης.

3.9 Η Ευρώπη χρειάζεται τη συνεχή συμμετοχή των παιδιών προκειμένου να οικοδομηθεί μία ολοκληρωμένη, ασφαλής και συνεκτική Ευρώπη. Η σημασία της ΕΕ για τα παιδιά θα πρέπει να συνδέεται με τη ζωή τους και να καταδεικνύει σαφές ενδιαφέρον για αυτή, καθώς και να ανταποκρίνεται κατά τρόπο ορατό και δημιουργικό στις ανάγκες τους.

3.10 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την αναγνώριση εκ μέρους της Επιτροπής της ανάγκης των παιδιών να εκφράζουν τις απόψεις τους στο πλαίσιο διαλόγου όσον αφορά αποφάσεις που επηρεάζουν τη ζωή τους, όπως επισημαίνεται στο άρθρο 12 της ΣΔΠ. Κάθε πολιτική με στόχο τα παιδιά θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από τη θεμελιώδη αρχή της συμμετοχής των παιδιών: μίας αρχής που επαναλαμβάνεται σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο ⁽⁷⁾.

3.11 Η ΕΕ επιδοκιμάζει επίσης τις προτεινόμενες από την Επιτροπή δραστηριότητες για την άμεση συμμετοχή των παιδιών στη διαδικασία. Τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα θα πρέπει να διαθέσουν τους απαιτούμενους πόρους, ενισχύσεις και μηχανισμούς για τη διευκόλυνση της συμμετοχής των παιδιών στην ανάπτυξη και εφαρμογή της στρατηγικής. Τα παιδιά θα πρέπει να συμμετέχουν από πρώιμο στάδιο στη διαδικασία και μέσω μίας ποικιλίας κατάλληλων προς την ηλικία τους μεθοδολογιών, για παράδειγμα, καλλιτεχνικής εργασίας, διευκολυνόμενων συζητήσεων κλπ. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι καιρία πρόκληση για αυτό το έργο θα πρέπει να είναι η συμπεριληψη και παιδιών προερχόμενων από μειονεκτούντα και εθνικά μειονοτικά περιβάλλοντα, καθώς και παιδιών με αναπηρίες, και η διασφάλιση της ισότητας των ευκαιριών για όλα αυτά τα παιδιά.

3.12 Μία οριζόντια προσέγγιση για την ανάπτυξη πολιτικής θα διασφάλιζε μία περισσότερο συντονισμένη και αποτελεσματική στρατηγική. Τα κράτη μέλη διαβουλεύονται τακτικά με συνδικαλιστικές οργανώσεις εργοδοτών και εργαζομένων κατά την ανάπτυξη πολιτικών όπως είναι οι κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση. Η ανάλογη επιτυχία αυτής της πρωτοβουλίας θα εξαρτάται από τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών και ιδιαίτερα των παιδιών, των οργανώσεων των παιδιών όπως και των γονέων, των κοινωνικών εταίρων, των περιφερειακών και τοπικών αρχών, καθώς και των κρατών μελών.

3.13 Συνεπώς, η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι η εν λόγω ανακοίνωση θα θέσει τις βάσεις, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο, για μία αποτελεσματικότερη εταιρική σχέση μεταξύ των φορέων λήψης αποφάσεων, των τοπικών και περιφερειακών αρχών, μη κυβερνητικών οργανώσεων και των ίδιων των παιδιών. Η πραγματική και συνεχής συμμετοχή παιδιών και οργανώσεων παιδιών στην ανάπτυξη και εφαρμογή πολιτικών θα διασφαλίσει ότι αντιμετωπίζονται οι πραγματικές ανάγκες των παιδιών και ότι τα παιδιά θα αισθάνονται δική τους τη μελλοντική στρατηγική.

3.14 Τα παιδιά δεν αποτελούν μία ομοιογενή ομάδα. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ συνιστά να λαμβάνουν υπόψη τους οι πολιτικές, τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και κράτους μελών, την ποικιλομορφία των παιδιών και να αντιμετωπίζουν τις ποικίλες ανάγκες τους, καθώς, για παράδειγμα, τα παιδιά μπορεί να επηρεάζονται από τη

γεωγραφική τοποθεσία όπου κατοικούν, την ηλικία τους, το φύλο τους, την εθνότητά τους, τη θρησκεία τους, τη γλώσσα τους, καθώς και τις οικογενειακές δομές τους ή τις αναπηρίες τους. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον αντίκτυπο της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού, των αναπηριών, των διακρίσεων και του ρατσισμού, της κατάστασης της εθνικής μειονότητας και της προσφυγιάς, τόσο στο εσωτερικό της ΕΕ όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.

3.15 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη δήλωση ότι και ο χώρος διαβίωσης των παιδιών επηρεάζει την κατάσταση τους. Τα παιδιά μπορεί να μειονεκτούν εξαιτίας της άισης πρόσβασης στις υπηρεσίες που είναι διαθέσιμες στην περιοχή όπου ζουν, όπως είναι η πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση, υγειονομική μέριμνα, στέγαση και συναφείς εγκαταστάσεις, κοινωνικές υπηρεσίες, δημόσιες συγκοινωνίες, εγκαταστάσεις παιχνιδιού και αναψυχής, πληροφορίες και δυνατότητες συμμετοχής στην κοινωνία των πολιτών. Η ΕΟΚΕ προτείνει να συμπεριλαμβάνει η στρατηγική ειδικούς στόχους, για να διασφαλίζεται ότι τα παιδιά σε όλες τις γεωγραφικές περιοχές διαθέτουν ίσες ευκαιρίες. Αυτό θα συνεπαγόταν την ενίσχυση των δραστηριοτήτων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας.

3.16 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της γιατί δεν αποδίδεται περισσότερη προσοχή στην κατάσταση των παιδιών θηλυκού γένους, των παιδιών με αναπηρίες, καθώς και των παιδιών μεταναστών, αιτούντων άσυλο και προσφύγων, τόσο στο εσωτερικό της ΕΕ όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.

3.17 Σε συμφωνία με τη δέσμευση της Επιτροπής για την ενσωμάτωση στις πολιτικές της των αναπηριών, η οποία εκφράστηκε ρητώς στο Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης του για τις Ίσες Ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρίες ⁽⁸⁾, οι αναπηρίες θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στη στρατηγική για να εξασφαλισθεί η πλήρης και ισότιμη συμμετοχή και συμπεριληψη των παιδιών με αναπηρίες.

3.18 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει το πόρισμα της Επιτροπής για το Καθεστώς των Γυναικών του 2007, σύμφωνα με το οποίο «αν και αναγνωρίζεται ότι έχει επιτευχθεί πρόοδος όσον αφορά τη συμμετοχή των γυναικών στη λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα, εντούτοις εκφράζονται ανησυχίες για τα σοβαρά και επίμονα εμπόδια, τα οποία είναι πολυάριθμα και ποικίλα και εξακολουθούν να εμποδίζουν την πρόοδο των γυναικών και τη συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων και στα οποία περιλαμβάνονται η γυναικεία φτώχεια, η έλλειψη ισότιμης πρόσβασης στην υγεία, την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την απασχόληση, οι ένοπλες συγκρούσεις και η έλλειψη ασφάλειας.» ⁽⁹⁾

3.19 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την απογοήτευσή της επειδή δεν γίνεται αναφορά στη διάθεση ποιοτικής «πρώιμης εκπαίδευσης και ανάπτυξης» για παιδιά κάτω των έξι ετών, παρά το γεγονός ότι οι υπηρεσίες φύλαξης παιδιών και παιδικής μέριμνας κατά τη διάρκεια της ημέρας αποτελούν ένα μακροπρόθεσμο και με προτεραιότητα στόχο πολιτικής της ΕΕ καθώς και των ποσοτικών στόχων που υιοθέτησε η ΕΕ. Η ΕΟΚΕ ζητεί επειγόντως τη ρητή συμπεριληψη αυτού του τομέα εντός της προτεινόμενης στρατηγικής, δεδομένου ότι αυτό έχει σοβαρό αντίκτυπο για τη ζωή και την ευζωία των παιδιών και σαφώς εμπίπτει στο πεδίο της ανακοίνωσης ⁽¹⁰⁾. Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ ζητεί επειγόντως την ανάπτυξη συμπληρωματικών ποιοτικών στόχων για υπηρεσίες παιδικής μέριμνας, οι οποίοι να

⁽⁷⁾ Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, 1989, Δήλωση των ΗΕ για το Διεθνές Έτος Νεολαίας 1985, «Ειρήνη, Συμμετοχή, Ανάπτυξη», Ευρωπαϊκός Χάρτης για τη Συμμετοχή των Νέων στο Δημοτικό και Περιφερειακό Βίο του Συνεδρίου των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών στην Ευρώπη, 1992, Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη «Συμμετοχή των νέων και το μέλλον της κοινωνίας των πολιτών», Σύσταση αριθ. R (97) 3 της 4ης Φεβρουαρίου 1997, Ψήφισμα της συνεδρίασης των Υπουργών για τη Νεολαία στους κόλπους του Συμβουλίου της 8ης Φεβρουαρίου 1999 (ΕΕ 1999/C42/01).

⁽⁸⁾ COM (2003) 650 τελικό, Βρυξέλλες, 30.10.2003.

⁽⁹⁾ Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο των ΗΕ, Επιτροπή για το Καθεστώς των Γυναικών 2007: εστίαση στις διακρίσεις και στη βία εναντίον των παιδιών θηλυκού γένους.

⁽¹⁰⁾ Στο στόχο της ανακοίνωσης «θέσπιση ολοκληρωμένης στρατηγικής της ΕΕ για την προώθηση και διαφύλαξη των δικαιωμάτων του παιδιού στις εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές», όπως και στο άρθρο 24 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, σύμφωνα με το οποίο «σε όλες τις δράσεις που σχετίζονται με τα παιδιά και αναλαμβάνονται είτε από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικά ιδρύματα, πρώτη προτεραιότητα θα πρέπει να αποτελεί η καλύτερη εξυπηρέτηση των παιδικών συμφερόντων».

λαμβάνουν υπόψη τους τα δικαιώματα των παιδιών και την καλύτερη εξυπηρέτηση των συμφερόντων τους και οι οποίοι να βασίζονται στις προηγούμενες εργασίες του Συμβουλίου Υπουργών και του Δικτύου Παιδικής Μέριμνας της ΕΚ. ⁽¹¹⁾

3.20 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τις πραγματοποιηθείσες εργασίες της ΕΕ για τον περιορισμό της παιδικής φτώχειας. Εντούτοις, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναλάβουν την πρόκληση για την εξάλειψη της παιδικής φτώχειας και να θέσουν άμεσους στόχους. Η ανταπόκριση σε αυτή την πρόκληση θα απαιτήσει ένα ολοκληρωμένο, βιώσιμο και πλήρως χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα δράσης που να αντιμετωπίζει την πολυδιάστατη φύση της παιδικής φτώχειας. Σε αυτό το πλαίσιο, χρειάζεται να υπάρξει εστίαση στην υποστήριξη των εργαζομένων χαμηλού εισοδήματος με παιδιά, καθώς και εκείνων που βρίσκονται εκτός του πλέγματος της απασχόλησης. Η παιδική φτώχεια έχει σοβαρό αντίκτυπο για τα παιδιά σε ευρύ φάσμα πεδίων, όπως εκείνων της υγείας, της εκπαίδευσης ή ακόμη των μελλοντικών προοπτικών του παιδιού όσον αφορά τη διάρρηξη του φαύλου κύκλου της φτώχειας. Τα κράτη μέλη πρέπει να εφαρμόσουν άμεσα πολιτικές για την αντιμετώπιση όλου του φάσματος αυτών των πεδίων.

3.21 Μία άλλη μείζων πρόκληση αφορά τη φροντίδα για τα παιδιά που είτε δεν έχουν οικογενειακή προστασία είτε κινδυνεύουν να την απολέσουν. Τα αίτια που προκαλούν τις καταστάσεις αυτές είναι πολλά και διάφορα ανάλογα τις χώρες, μεταξύ αυτών όμως είναι η διάλυση της οικογένειας, η φτώχεια, ασθένειες όπως το HIV/AIDS, η συμπεριφορά, ο εθισμός ή προβλήματα με τους κηδεμόνες. Στη στρατηγική θα πρέπει να συμπεριληφθεί ως στόχος η χάραξη σαφών προληπτικών πολιτικών και η κατάρτιση προγραμμάτων οικογενειακής υποστήριξης.

3.22 Άλλες προκλήσεις για τα κράτη μέλη, για την αντιμετώπιση των οποίων θα ήταν σκόπιμο να συμπεριληφθούν συγκεκριμένοι στόχοι και να ενθαρρυνθεί η διδαχή από τις βέλτιστες πρακτικές, αφορούν τους τομείς της δικαιοσύνης ανηλίκων και του οικογενειακού δικαίου, την προώθηση της υγιεινής διατροφής για τη βελτίωση της υγείας των παιδιών και την καταπολέμηση της παιδικής παχυσαρκίας και την προαγωγή πολιτικών εργασιών που θα είναι φιλικές προς την οικογένεια.

3.23 Καθόσον αφορά τα παιδιά που είναι τρόφιμοι ιδρυμάτων, θα πρέπει να προβλεφθούν ειδικές ενέργειες για την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων τους. Η στρατηγική θα πρέπει να περιλαμβάνει τη δέσμευση ότι θα καταρτιστούν ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές και πρότυπα ποιότητας σχετικά με τα παιδιά που έχουν ανατεθεί στη δημόσια πρόνοια ⁽¹²⁾, οι οποίες θα λάβουν υπόψη τα πρότυπα, τις συστάσεις και τα πρωτόκολλα που έχουν προτείνει διεθνείς οργανισμοί όπως η UNICEF, η ΠΟΥ και το Συμβούλιο της Ευρώπης.

⁽¹¹⁾ Τη σύσταση για την παιδική μέριμνα 92/241/ΕΟΚ, η οποία υιοθετήθηκε στις 31 Μαρτίου 1992 από το Συμβούλιο Υπουργών, καθώς και τους Ποιοτικούς στόχους για τις υπηρεσίες για παιδιά μικρής ηλικίας που κατάρτισε το Δίκτυο Παιδικής Μέριμνας και δημοσιεύθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 1996.

⁽¹²⁾ Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί σε συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση και η Επιτροπή Υπουργών του οποίου υιοθέτησαν, κατά το 2005, συστάσεις σχετικά με τα παιδιά που διαμένουν σε ιδρύματα. Βλ. Σύσταση Νο R (2005) 5 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη μέλη σχετικά με τα παιδιά που διαμένουν σε ιδρύματα.

⁽¹³⁾ Βλ. www.violencestudy.org

3.24 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την έκθεση του ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα Paulo Sérgio Pinheiro, που δημοσιεύθηκε πρόσφατα από τα Ηνωμένα Έθνη αναφορικά με τη βία κατά των παιδιών ⁽¹³⁾. Η έκθεση «συνιστά μετ' επιμονής στα κράτη μέλη να απαγορεύσουν κάθε μορφή βίας κατά των παιδιών, σε κάθε πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων της σωματικής τιμωρίας, των επιβλαβών παραδοσιακών πρακτικών — όπως ο πρόωρος ή εξαναγκαστικός γάμος, ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων και τα αποκαλούμενα εγκλήματα τιμής — της σεξουαλικής βίας, του βασανισμού και των λοιπών άγριων, απάνθρωπων και εξευτελιστικών μορφών μεταχείρισης ή τιμωρίας.» ⁽¹⁴⁾ Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να μελετήσει το θέμα του διορισμού Ειδικού Αντιπροσώπου για τα θέματα βίας κατά των παιδιών, προκειμένου να προαχθεί και να υποστηριχθεί η εφαρμογή των συστάσεων που διατυπώνονται στην έκθεση.

4. Τα δικαιώματα των παιδιών σε επίπεδο ΕΕ

4.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την επιβεβαίωση ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να τηρούν τις διεθνείς Συνθήκες και ειδικότερα τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΣΔΠ), που έχει επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Πράγματι, σε παγκόσμια κλίμακα, μόνον οι ΗΠΑ και η Σομαλία δεν έχουν επικυρώσει τη ΣΔΠ. Σε αυτό το πλαίσιο, οι βασικές συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) σχετικά με την απαγόρευση της εργασίας των παιδιών παρουσιάζουν ξεχωριστό ενδιαφέρον.

4.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει δυσαρέσκεια για το γεγονός ότι δεν τονίζεται επαρκώς στην ανακοίνωση ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να ανταποκριθούν άνευ χρονοτριβών στις ευρωπαϊκές και διεθνείς υποχρεώσεις τους όσον αφορά τα δικαιώματα των παιδιών και συγκεκριμένα στα πλαίσια της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι χρειάζεται να καταβληθούν πολλές προσπάθειες ακόμη, τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών, για να διασφαλισθεί η συμμόρφωση σε νομοθετικό και πρακτικό επίπεδο με τις ισχύουσες δεσμεύσεις, π.χ. έναντι της ΣΔΠ, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των μέσων του Συμβουλίου της Ευρώπης. Οι προσπάθειες αυτές θα πρέπει να ενσωματωθούν στην προτεινομένη αξιολόγηση αντικτύπου των μέτρων που εφαρμόζονται ήδη στην ΕΕ και επηρεάζουν τα δικαιώματα των παιδιών. Στον τομέα αυτό, θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν οι γνωμοδοτήσεις που οι ΜΚΟ και οι εθνικές κυβερνήσεις καταρτίζουν ανά τετραετία σχετικά με την εφαρμογή της ΣΔΠ, γνωμοδοτήσεις που υποβάλλουν όλες οι χώρες της ΕΕ. Οι εν λόγω γνωμοδοτήσεις θα μπορούσαν ενδεχομένως να αποτελέσουν αντικείμενο μιας δεύτερης ανάλυσης.

⁽¹⁴⁾ 61^η Σύνοδος του ΟΗΕ, Προαγωγή και προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών A/61/299..

4.3 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής να αναλύσει την έκταση και την πηγή των αιτιών που εμποδίζουν τα παιδιά να απολαύουν πλήρως τα δικαιώματά τους. Θα έχει μεγάλη σημασία όχι μόνο να «αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα της ήδη υφιστάμενης δράσης», αλλά και να διευκολύνει την αξιολόγηση της προόδου που επιτελούν τα κράτη μέλη προκειμένου να συμμορφωθούν με την ΣΔΠ, μέσω της συγκριτικής ανάλυσης στοιχείων, όπως καθορίζεται στην Αξιολόγηση Αντικτύπου.

4.4 Η ΕΟΚΕ συνιστά κατά προτεραιότητα την κατάρτιση δέσμης συγκρίσιμων δεικτών και τη συλλογή συνεκτικών στοιχείων σε επίπεδο κρατών μελών. Στα πλαίσια της Ανοικτής Μεθόδου Συντονισμού έχει ήδη αρχίσει η επεξεργασία για τον καθορισμό δείκτη (ή δέσμης δεικτών) σχετικά με την ευημερία των παιδιών. καθώς και η συλλογή στοιχείων όσον αφορά τα εισοδήματα των φτωχών, τις υλικές στερήσεις και τη στέγαση ⁽¹⁵⁾. Πολλές και διάφορες τράπεζες δεδομένων υφίστανται επίσης σε επίπεδο κρατών μελών ⁽¹⁶⁾. Η ανάπτυξη των δεικτών πρέπει να αντικατοπτρίζει τις εμπειρίες των παιδιών και ό,τι συμφέρει καλύτερα και γι' αυτό πρέπει να διευκολυνθεί η συμμετοχή των παιδιών στον καθορισμό των δεικτών.

4.5 Η ΕΟΚΕ στηρίζει την πρόταση της Επιτροπής περί ενσωμάτωσης των δικαιωμάτων του παιδιού στον σχεδιασμό των νομοθετικών και μη νομοθετικών δράσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που ενδέχεται να τα επηρεάσουν. Μεγάλη σημασία εδώ έχει να προσδιορισθούν οι καίριοι τομείς που επηρεάζουν αισθητά τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων και όσων κατά παράδοση δεν συνδέονται με τα παιδιά, αλλά επηρεάζουν σημαντικότερα τη ζωή τους.

4.6 Η ΕΟΚΕ συνιστά να χρησιμοποιηθεί η Ανοικτή Μέθοδος Συντονισμού ως μηχανισμός δέσμευσης των κρατών μελών και ως βάση για την υιοθέτηση των βέλτιστων πρακτικών για την εφαρμογή της ΣΔΠ.

4.7 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής σχετικά με τη διοργάνωση συνάντησης των εμπλεκόμενων παραγόντων σε ένα Ευρωπαϊκό Φόρουμ για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τη δημιουργία διαδικτυακής πλατφόρμας συζήτησης και εργασίας. Η ΕΟΚΕ θα επιδιώξει να συμμετάσχει ενεργώς στο σημαντικό αυτό Φόρουμ.

4.8 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τα βραχυπρόθεσμα μέτρα που προτείνονται στην ανακοίνωση για την αντιμετώπιση ορισμένων από τις πιο επείγουσες προκλήσεις. Παράλληλα με τα προτεινόμενα μέτρα, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι πρέπει κατεπειγόντως να προβλεφθεί ένα μέσο για να καταστεί δυνατή η διακρατική συνεργασία μεταξύ των αστυνομικών δυνάμεων για τον έλεγχο των ποινικών μητρώων του προσωπικού και των εθελοντών που εργάζονται με παιδιά. Η ΕΟΚΕ προτρέπει τη στρατηγική να εξετάσει τη δυνατότητα κατάρτισης μητρώου ΕΕ των ατόμων που έχουν καταδικασθεί για σεξουαλικά αδικήματα κατά των παιδιών και στο οποίο θα έχουν πρόσβαση οι αστυνομικές υπηρεσίες.

4.9 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προτάσεις της Επιτροπής για την εκπόνηση στρατηγικής επικοινωνίας όσον αφορά τα δικαιώματα του παιδιού και για την παροχή πληροφόρησης σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού κατά τρόπο φιλικό προς τα παιδιά. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι αυτά πρέπει να βασισθούν στην ΣΔΠ, όλες δε οι εκστρα-

τείες πληροφόρησης να λαμβάνουν υπόψη την ηλικία, να είναι διαθέσιμες σε πολλές γλώσσες και προσίτες στα παιδιά με αναπηρία.

4.10 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής σχετικά με τη δημιουργία διύπηρεσιακής ομάδας της Επιτροπής. Η ΕΟΚΕ θα επιδιώξει την εκπροσώπηση της στους κόλπους της εν λόγω ομάδας. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής σχετικά με τη δημιουργία Μονάδας για τα δικαιώματα του παιδιού στους κόλπους της Επιτροπής και σχετικά με τον διορισμό Συντονιστή για τα δικαιώματα του παιδιού. Η ΕΟΚΕ σημειώνει πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος του Συντονιστή για να διασφαλισθεί η επιτυχία της στρατηγικής.

4.11 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι πρέπει να παρασχεθούν οι απαραίτητοι οικονομικοί και ανθρωπίνι πόροι για τα νέα αυτά φόρουμ και φορείς, ότι πρέπει να προβλεφθεί κατάλληλο καθεστώς και πολιτικές δυνατότητες για τον Συντονιστή προκειμένου να επιτύχει στο έργο του και ότι απαιτείται πολιτική δέσμευση για την εξέλιξη της ανακοίνωσης και την ανάπτυξη της πράσινης Βίβλου και της Στρατηγικής. Η ΕΟΚΕ προτείνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να εξετάσει την υιοθέτηση ειδικών μέτρων για τη χρηματοδότηση της στρατηγικής και των προτεινόμενων συναφών δράσεων.

4.12 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής όσον αφορά την υποβολή ετήσιας έκθεσης σχετικά με την επιτελούμενη πρόοδο. Η ΕΟΚΕ ζητεί να της υποβάλλεται αίτηση γνωμοδότησης για την πορεία της εν λόγω έκθεσης, η δε έκθεση να δημοσιεύεται.

5. Τα δικαιώματα του παιδιού σε διεθνές επίπεδο

5.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η προσοχή επικεντρώνεται εξίσου στα παιδιά που διαμένουν εντός της ΕΕ και στα παιδιά εκτός της ΕΕ. Μολαταύτα, η ΕΟΚΕ σημειώνει με δυσανεμία ότι το κείμενο φαίνεται να δίδει το προβάδισμα στην «παγκόσμια κατάσταση» μάλλον παρά στην κατάσταση που επικρατεί «εντός της ΕΕ» και, συνεπώς, στον διεθνή διάλογο εις βάρος του διακρατικού διαλόγου. Η ΕΟΚΕ συνιστά να αποκατασταθεί στην ανακοίνωση η ισορροπία μεταξύ της παγκόσμιας κατάστασης και της κατάστασης που επικρατεί στην ΕΕ όσον αφορά τον εσωτερικό και διακρατικό διάλογο και τις συνακόλουθες δράσεις.

5.2 Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να συνεκτιμούν συστηματικά στις διμερείς συμφωνίες και στις σχέσεις με τρίτες χώρες τις συστάσεις (Συμπερασματικές Παρατηρήσεις) της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών τα Δικαιώματα του Παιδιού.

5.3 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την επιβεβαίωση ότι η καθολική σχεδόν επικύρωση της ΣΔΠ συνιστά ισχυρότατη βάση αμοιβαίας δέσμευσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των τρίτων χωρών. Λυπάται όμως για το γεγονός ότι η ανακοίνωση δεν εκμεταλλεύεται τις δυνατότητες να χρησιμοποιηθεί η επικύρωση της ΣΔΠ από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ ως πλαίσιο δέσμευσης μεταξύ των κρατών μελών και ως πρότυπο υιοθέτησης των βέλτιστων πρακτικών.

5.4 Η ΕΟΚΕ συνιστά να προβλεφθεί συγκεκριμένο ποσοστό της χρηματοδότησης της αναπτυξιακής βοήθειας της ΕΕ για τις παρεμβάσεις υπέρ των παιδιών.

⁽¹⁵⁾ Δέσμη γενικών δεικτών και ευθυγραμμισμένες δέσμες κοινωνικής ένταξης, συντάξεων και υγείας, Ιούνιος 2006.

⁽¹⁶⁾ Επί παραδείγματι, η έκθεση της Υπηρεσίας Απασχόλησης και Συντάξεων του Ηνωμένου Βασιλείου «Opportunity for All: seventh annual Report 2005», Department for Work & Pensions, UK, περιλαμβάνει ένα ευρύτατο φάσμα δεικτών για τα παιδιά και τους νέους.

6. Ευχαριστίες

6.1 Στο πλαίσιο της επεξεργασίας της γνωμοδότησής της, η ΕΟΚΕ διενέργησε διαβουλεύσεις με διάφορα δίκτυα και οργανώσεις παιδιών και εκφράζει τις ευχαριστίες της για τη συμβολή τους ⁽¹⁷⁾.

7. Ειδικές παρατηρήσεις σχετικά με την ορολογία ⁽¹⁸⁾ {Σημ. του Μτφ. Δεν αφορούν το ελληνικό κείμενο}

7.1 Η φράση «sexual abuse» θα πρέπει να αντικατασταθεί με τη φράση «sexual exploitation» (σεξουαλική εκμετάλλευση).

7.2 Ο όρος «handicaps» (δυσχεραίνει) θα πρέπει να αντικατασταθεί με τη λέξη «impedes» (παρακωλύει).

7.3 Η φράση «break of adolescence» (είσοδος στην εφηβεία) θα πρέπει να αντικατασταθεί με τη φράση «beginning of adolescence» (αρχή της εφηβείας).

7.4 Θα πρέπει να διευκρινιστεί η φράση «indoor pollution» (ρύπανση εντός της κατοικίας).

Βρυξέλλες, 13 Δεκεμβρίου 2006

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽¹⁷⁾ Eurochild, SOS Kinderdorf, Παγκόσμια Ένωση Προσκόπων και Οδηγών (WAGGGS), European Information Bureau, Jaap Doek, Chairman of the UN Committee on the Rights of the Child and Thomas Coram Research Unit.

⁽¹⁸⁾ Όλες οι παραπομπές είναι από το κεφάλαιο I.4.1, COM(2006) 367 τελικό.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Πρόταση Κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία και για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο σε γαμικές διαφορές»

COM(2006) 399 τελικό

(2006/C 325/17)

Στις 20 Σεπτεμβρίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 7 Νοεμβρίου 2006, με μόνο εισηγητή τον κ. RETUREAU.

Κατά τη 431^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 13^{ης} και 14^{ης} (συνεδρίαση της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2006), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε 108 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 1 αποχή, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Περίληψη της γνωμοδότησης

1.1 Η ΕΟΚΕ, της οποίας είχε ζητηθεί η γνώμη για την πρώτη πρωτοβουλία, εγκρίνει επί της ουσίας την επέκταση, μέσω τροπολογιών, των ζητημάτων δικαιοδοσίας και εφαρμοστέου δικαίου στον κανονισμό αριθ. 2201/2003, με την οποία συμπληρώνεται, επί των σημείων αυτών, ένας κανονισμός που πραγματεύεται την αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας. Η ΕΟΚΕ, με την ευκαιρία του «Πράσινου Βιβλίου» για το διαζύγιο, είχε ήδη εκφράσει τη γνώμη της όσον αφορά τη δικαιοδοσία και το εφαρμοστέο δίκαιο, και παραπέμπει στην λεπτομερέστατη αυτή γνωμοδότηση (*).

1.2 Διερωτάται, ωστόσο, κατά πόσον είναι σκόπιμο να εξετάζεται χωριστά το ζήτημα της διανομής των κοινών περιουσιακών στοιχείων (ακινήτων, κινητών και άλλων περιουσιακών δικαιωμάτων), μέσω της επέκτασης του προσωπικού πεδίου εφαρμογής της διανομής αυτής στα εκτός γάμου ζευγάρια (τα οποία ενδέχεται επίσης να διαθέτουν κοινά τέκνα).

1.3 Θα ήταν ίσως πιο λογικό να εξετάζονται από τη μία πλευρά όλες οι συνέπειες της λύσης του δεσμού του γάμου και της επιμέλειας των κοινών τέκνων, σε έναν πλήρη κανονισμό αριθ. 2201/2003, και, από την άλλη πλευρά, σε έναν νέο κανονισμό, όλες οι συνέπειες του χωρισμού των εκτός γάμου ζευγαριών, που ζούσαν όμως σύμφωνα με καθεστώς είτε συμβατικό είτε de facto. Κάτι τέτοιο θα συνέβαλε ασφαλώς στη σαφήνεια και την κατανόηση του εφαρμοστέου δικαίου και θα διευκόλυνε την αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων, οι οποίες συχνά ρυθμίζουν όλες τις προϋποθέσεις και συνέπειες του διαζυγίου ή του χωρισμού σε μια ενιαία οριστική απόφαση.

2. Προτάσεις της Επιτροπής

2.1 Η Επιτροπή υπέβαλε στο Συμβούλιο δύο πρωτοβουλίες σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο σε γαμικές διαφορές. Η μία αφορά το χωρισμό εγγάμων ζευγαριών και προτείνει τροπολογίες στον κανονισμό αριθ. 2201/2003, που ετέθη σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2005, ενώ η άλλη αφορά την διανομή των κοινών περιουσιακών στοιχείων, είτε πρόκειται για εκκαθάριση του συστήματος περιουσιακών σχέσεων μεταξύ συζύγων, είτε για χωρισμό ζευγαριών που συμβιώνουν με βάση συμβατική σχέση διαφορετική από το γάμο ή ζευγαριών de facto.

2.2 Η νομική βάση της πρότασης είναι το άρθρο 61, εδάφιο γ), της Συνθήκης, που παρέχει στην Κοινότητα αρμοδιότητες προκει-

μένου να θεσπίζει μέτρα στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις, όπως προβλέπονται στο άρθρο 65.

2.3 Μιλώντας για τις δύο αυτές πρωτοβουλίες, ο Επίτροπος κ. Frattini δήλωσε ότι οι πρωτοβουλίες αυτές θα απλουστεύσουν τη ζωή των ζευγαριών στην ΕΕ. Θα ενισχύσουν την νομική ασφάλεια και θα προσφέρουν στους συζύγους τη δυνατότητα να γνωρίζουν ποιο δίκαιο θα εφαρμόζεται στο καθεστώς των περιουσιακών τους σχέσεων και στο διαζύγιό τους. Ο στόχος δεν είναι η εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών σχετικά με το διαζύγιο, που παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία, αλλά η εξασφάλιση της νομικής ασφάλειας, της ευελιξίας και της πρόσβασης στη δικαιοσύνη.

2.4 Λόγω του υψηλού ποσοστού των διαζυγίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το ζήτημα του εφαρμοστέου δικαίου και της δικαιοδοσίας σε γαμικές διαφορές αφορά σημαντικό αριθμό πολιτών κάθε χρόνο.

2.5 Η έναρξη της ισχύος του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, που κατήργησε και αντικατέστησε τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 του Συμβουλίου από την 1η Μαρτίου 2005, δεν περιελάμβανε κανόνες σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο. Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου επιτρέπει στους συζύγους να επιλέγουν μεταξύ διαφόρων εναλλακτικών κριτηρίων δικαιοδοσίας. Αφής στιγμής μια διαδικασία γαμικής διαφοράς φθάνει ενώπιον των δικαστηρίων ενός κράτους μέλους, το εφαρμοστέο δίκαιο καθορίζεται βάσει των εθνικών κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του εν λόγω κράτους, οι οποίοι βασίζονται σε πολύ διαφορετικά κριτήρια. Η πλειοψηφία των κρατών μελών καθορίζει το εφαρμοστέο δίκαιο σε συνάρτηση με μία κλίμακα κριτηρίων σύνδεσης που στοχεύουν να κατοχυρώσουν ότι η διαδικασία διέπεται από την έννομη τάξη με την οποία εμφανίζει στενότερη σχέση. Άλλα κράτη μέλη εφαρμόζουν συστηματικά τους εθνικούς τους νόμους («lex fori») στις διαδικασίες γαμικών διαφορών. Το Βέλγιο παρέχει στους διαδικούς δυνατότητα επιλογής μεταξύ του αλλοδαπού δικαίου περί γάμου και του βελγικού δικαίου.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η πρωτοβουλία που εξετάζεται στην παρούσα γνωμοδότηση αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο στο διαζύγιο, στο δικαστικό χωρισμό ή στην ακύρωση του «διεθνούς» γάμου (ζευγάρια διαφορετικής εθνικότητας, ή της ίδιας εθνικότητας αλλά που διαμένουν σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο της εθνικότητάς τους), καθώς και στην επιμέλεια των κοινών ανήλικων τέκνων. Αφορά, λοιπόν, ζητήματα σχετικά με τη λύση του δεσμού του γάμου που δημιουργείται μεταξύ των συζύγων με την σύναψη του γάμου, όταν υπάρχει κάποιο στοιχείο αλλοδαπότητας, και δεν υπερβαίνει το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αριθ. 2201/2003.

(* Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 29.09.2005 για το «Πράσινο Βιβλίο σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο και τη διεθνή δικαιοδοσία σε υποθέσεις διαζυγίου», εισηγητής: ο κ. RETUREAU (ΕΕ C 24 της 31.1.2006).

3.2 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η πρόταση θα εξασφαλίσει στους πολίτες κατάλληλες λύσεις όσον αφορά την νομική ασφάλεια, την προβλεψιμότητα, την ευελιξία και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Συμφωνεί με την νομική βάση, η οποία εφαρμόζεται τακτικά για ζητήματα αστικού και εμπορικού δικαίου.

3.3 Σε αντίθεση προς την πλειονότητα των εθνικών νομοθεσιών, ορισμένες εθνικές έννομες τάξεις δεν επιβάλλουν να είναι οι σύζυγοι διαφορετικού φύλου· η ΕΟΚΕ σημειώνει όμως ότι στόχος του τροποποιημένου κανονισμού δεν είναι να εναρμονιστούν οι εθνικές νομοθεσίες, αλλά να καθορισθεί το εφαρμοστέο δίκαιο σε όλες τις συγκεκριμένες περιπτώσεις που παρουσιάζουν κάποιο στοιχείο αλλοδαπότητας και να επιτραπεί η κυκλοφορία των δικαστικών αποφάσεων χωρίς εκτελεστήριο τύπο. Επομένως, η ύπαρξη διαφορών, ακόμη και θεμελιωδών, μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών, δεν εμποδίζει καταρχήν την εφαρμογή του τροποποιημένου κανονισμού που προτείνει η Επιτροπή.

3.4 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκδώσει γνωμοδότηση σχετικά με το εφαρμοστέο στο διαζύγιο δίκαιο, με την ευκαιρία του πρόσφατου Πράσινου Βιβλίου που αφορούσε το διαζύγιο· παραπέμπει, λοιπόν, κυρίως στη γνωμοδότηση αυτή για να εκφράσει τη γνώμη της σχετικά με την παρούσα πρόταση. Τονίζει εκ νέου τη μεγάλη σημασία που παρουσιάζει ο προαναφερόμενος κανονισμός για τα «διεθνή» ζευγάρια, καθώς αποσαφηνίζει και απλουστεύει τις προϋποθέσεις πρόσβασης στη δικαιοσύνη και την ελεύθερη κυκλοφορία των δικαστικών αποφάσεων στην εσωτερική αγορά.

3.5 Επισημαίνει ότι η πρόταση παραδέχεται ότι ενδέχεται να προκύψουν δύο διαφορετικές καταστάσεις, σε συνάρτηση με το εάν οι σύζυγοι συμφωνούν ή διαφωνούν ως προς το ζήτημα της δικαιοδοσίας και του εφαρμοστέου δικαίου, και ότι ο τροποποιημένος κανονισμός θα προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα και μεγαλύτερη ευελιξία στην πρώτη περίπτωση, ενώ εφαρμόζει ένα αρκετά μηχανιστικό πρότυπο για την δεύτερη. Τούτο διαφέρει από τις καταστάσεις που προβλέπονταν στο Πράσινο Βιβλίο για το διαζύγιο, το οποίο πρότεινε πιο ευέλικτες λύσεις στην περίπτωση διαφωνίας των συζύγων. Η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε να διατηρηθεί η έννοια αυτή της ευελιξίας, αναγνωρίζει όμως ότι η πρόταση της Επιτροπής είναι απλούστερη και εμποδίζει την παράταση των διαδικασιών.

3.6 Η πρόταση επιτρέπει την παρέκταση δικαιοδοσίας εάν οι ενάγοντες συμφωνούν επ' αυτού. Αποκλείει πλήρως τη δυνατότητα αναπαραπομπής, την οποία αντιθέτως η ΕΟΚΕ θα μπορούσε να αποδεχθεί υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις (αρμοδιότητα του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου για την έκδοση παραπομπής, επειγούσα διαδικασία), όπως πρότεινε και στη γνωμοδότησή της για το Πράσινο Βιβλίο σχετικά με το διαζύγιο.

3.7 Όσον αφορά την εξαίρεση δημόσιας τάξης, η πρόταση, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, παρέχει στον δικαστή τη δυνατότητα να αρνηθεί να αναγνωρίσει απόφαση δικαστηρίου της αλλοδαπής στην περίπτωση όπου αυτή αντικείται σαφώς προς τους κανόνες δημόσιας τάξης της χώρας του δικάζοντος δικαστηρίου. Ενδέχεται, ωστόσο, να προκύψουν αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών και μια απόφαση που έχει αναγνωρισθεί σε μια χώρα θα μπορούσε να μην αναγνωρι-

ζεται σε άλλη, εμποδίζοντας έτσι την ελεύθερη κυκλοφορία της δικαστικής απόφασης και δημιουργώντας αποτρεπτικό εμπόδιο.

3.8 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι θα ήταν ασφαλώς σκόπιμο, κυρίως όσον αφορά την αναγνώριση αποφάσεων που μπορεί να προέρχονται από τρίτες χώρες, να διευκρινίζεται ότι, για την αναγνώριση των αποφάσεων, απαιτείται υποχρεωτικά να είναι συμβατές με την ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και με τον Χάρτη που υιοθέτησε το 2000 το Συμβούλιο της Νίκαιας, καθώς και με την αρχή της απόλυτης νομικής ισότητας των συζύγων. Οποιοδήποτε κράτος στο οποίο θα υποβληθεί ενδεχομένως αίτηση αναγνώρισης και το οποίο θα διαπιστώσει προφανείς αποκλίσεις από τα θεμελιώδη δικαιώματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα έπρεπε να αντιτάσσει προς την κυκλοφορία της απόφασης «εξαίρεση κοινοτικής δημόσιας τάξης».

3.9 Προκειμένου να κατοχυρωθεί η ενιαία αναγνώριση σε όλα τα κράτη μέλη, καμία εξαίρεση εθνικής δημόσιας τάξης δεν θα έπρεπε να είναι αντιτάξιμη έναντι άλλου κράτους· μόνον η εξαίρεση κοινοτικής δημόσιας τάξης θα μπορούσε να είναι αντιτάξιμη. Έτσι, θα μπορούσε να αποφευχθεί οποιαδήποτε εντύπωση αυθαιρεσίας σε σχέση με την άρνηση της αναγνώρισης απόφασης συγκεκριμένου δικαστηρίου.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Το γεγονός ότι η Επιτροπή υποβάλλει δύο διαφορετικές πρωτοβουλίες αποτελεί απόρροια της διαφοράς μεταξύ των δύο νομοθετικών προτάσεων ως προς το εύρος του προσωπικού πεδίου εφαρμογής. Η πρόταση που αφορά τη διανομή των περιουσιακών στοιχείων αφορά όλα τα ζευγάρια, εντός ή εκτός γάμου.

4.2 Θα μπορούσε, ωστόσο, να τεθεί το ερώτημα κατά πόσον είναι σκόπιμη η προτεινόμενη διάκριση· η εκκαθάριση του συστήματος περιουσιακών σχέσεων απαιτεί, πράγματι, ειδικές λύσεις σε συνάρτηση με τη φύση του συστήματος αυτού (νομικό καθεστώς απουσία προγαμιαίου συμβολαίου, ή έννομο συμβατικό καθεστώς) και με τις ενδεχόμενες δωρεές μεταξύ συζύγων που πιθανόν να διέπονται από ειδικές διατάξεις σε σχέση με άλλες δωρεές, ιδίως όσον αφορά κληρονομικά θέματα.

4.3 Θα ήταν ίσως πιο λογικό να εξετάζονται από τη μία πλευρά όλες οι συνέπειες — μαζί με τις χρηματικές — της λύσης του δεσμού του γάμου και της επιμέλειας των κοινών τέκνων, σε έναν κανονισμό αριθ. 2201/2003 που θα συμπληρωθεί και, από την άλλη πλευρά, σε έναν νέο κανονισμό, όλες οι συνέπειες του χωρισμού των ζευγαριών εκτός γάμου, ενδεχομένως ιδίου φύλου, που συμβίωναν σύμφωνα με έννομο συμβατικό καθεστώς (όπως το PACS στη Γαλλία) ή σύμφωνα με καθεστώς de facto (ελεύθερη συμβίωση).

4.4 Κάτι τέτοιο θα συνέβαλε ασφαλώς στη σαφήνεια και την κατανοήση του εφαρμοστέου δικαίου και θα διευκόλυνε την αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων, οι οποίες συχνά ρυθμίζουν όλες τις προϋποθέσεις και συνέπειες του διαζυγίου ή του χωρισμού σε μια ενιαία απόφαση, πόσω μάλλον που πρέπει επίσης να βρεθούν λύσεις και για την κατάσταση των τέκνων των «ατυπικών» ζευγαριών και όχι μόνον για τα περιουσιακά τους στοιχεία.

Βρυξέλλες, 13 Δεκεμβρίου 2006.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ενίσχυση της ασφάλειας της εφοδιαστικής αλυσίδας»

COM(2006) 79 τελικό — 2006/0025 (COD)

(2006/C 325/18)

Στις 4 Απριλίου 2006, το Συμβούλιο αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 80, παράγραφος 2 της ΣΕΚ, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 10 Νοεμβρίου 2006 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. SIMONS.

Κατά την 431^η σύνοδο της ολομέλειάς της, της 13^{ης} και 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 13^{ης} Δεκεμβρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με ψήφους 115 υπέρ και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Μετά την υιοθέτηση κανόνων για την ασφάλεια στον τομέα της αεροπλοΐας και της ναυσιπλοΐας, η Επιτροπή κατήρτισε πρόταση κανονισμού με στόχο τη βελτίωση της χερσαίας εφοδιαστικής αλυσίδας, κανονισμού ο οποίος θα εφαρμόζεται υποχρεωτικά για τα κράτη μέλη αλλά σε εθελοντική βάση για τις επιχειρήσεις.

1.2 Σύμφωνα με την Επιτροπή: «η εφοδιαστική αλυσίδα ορίζεται ως το σύνολο που περιλαμβάνει όλες τις λειτουργίες και διεργασίες των μεταφορών και των σχετικών με αυτές δραστηριοτήτων, που αρχίζουν στον τόπο παραγωγής και τελειώνουν στο σημείο προορισμού του φορτίου». Διευκρινίζεται δε ότι η πρόταση κανονισμού αφορά αποκλειστικά τη μεταφορά εμπορευμάτων και ότι η «ασφάλεια των επιβατικών μεταφορών θα μπορούσε να αντιμετωπισθεί, ενδεχομένως, σε μεταγενέστερο στάδιο».

1.3 Πέρα από την ασφάλεια της εφοδιαστικής αλυσίδας, στόχος της πρότασης κανονισμού είναι η διαμόρφωση κοινού πλαισίου για συστηματική ευρωπαϊκή προσέγγιση του θέματος της ασφάλειας της εφοδιαστικής αλυσίδας, χωρίς αυτό να είναι εις βάρος της κοινής αγοράς μεταφορών και των υφισταμένων μέτρων ασφαλείας. Ο κανονισμός αποσκοπεί, επίσης, στην αποφυγή περιττών διοικητικών διαδικασιών και επιβαρύνσεων σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

1.4 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι, στον τομέα της ασφάλειας των χερσαίων εμπορευματικών μεταφορών (εσωτερική ναυσιπλοΐα, οδικές μεταφορές, σιδηρόδρομοι, και βελτιωμένος αγωγός πετρελαίου και φυσικού αερίου), λόγω της στενής αλληλεξάρτησης των διαφόρων τρόπων μεταφοράς, απαιτείται συντονισμένη προσέγγιση. Πράγματι, η αντοχή της εφοδιαστικής αλυσίδας καθορίζεται από τον πλέον αδύναμο κρίκο.

1.5 Ενόψει της στρατηγικής της Λισαβώνας, τα προτεινόμενα μέτρα πρέπει να είναι αποτελεσματικά και αποδοτικά, και δεν πρέπει να οδηγούν ούτε στην αύξηση των διοικητικών δαπανών, ούτε σε στρέβλωση του ανταγωνισμού εντός του κλάδου των μεταφορών ή μεταξύ των διαφόρων μέσων μεταφοράς. Η ΕΟΚΕ εκφράζει έντονες επιφυλάξεις για το αν ο προτεινόμενος κανονισμός μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη του στόχου αυτού. Το όλο σχήμα μοιάζει πολύ γραφειοκρατικό. Επίσης, η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να αγνοήσει το γεγονός ότι οι δαπάνες που θα προκύψουν από την εφαρμογή των προτεινόμενων μέτρων θα επιβαρύνουν τους εργοδότες και τους εργαζόμενους των εν λόγω επιχειρήσεων. Για το λόγο αυτό, τα οφέλη που συνδέονται με το καθεστώς της 'ασφαλούς επιχείρησης' και οι επιπτώσεις της στην εφοδιαστική αλυσίδα πρέπει να οριστούν ακριβέστερα, προκειμένου να αποτραπεί ο κίνδυνος σοβαρών στρε-

βλώσεων που θα μπορούσαν να έχουν ως αποτέλεσμα αύξηση του κόστους για όλη την οικονομία χωρίς ανάλογα οφέλη.

1.6 Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι στην πρόταση κανονισμού δεν αναφέρονται μέτρα που να προστατεύουν δεόντως τις υλικές υποδομές από τρομοκρατικές επιθέσεις. Επειδή ακριβώς κατά τις χερσαίες μεταφορές χρησιμοποιούνται υποδομές όπως γέφυρες, σήραγγες και κοιλαδογέφυρες, αλλά και το δίκτυο αγωγών μεταφοράς πετρελαίου και φυσικού αερίου, οι προτάσεις για την ασφάλεια της εφοδιαστικής αλυσίδας πρέπει να συνάδουν με τις προτάσεις για τη βελτίωση των υλικών υποδομών.

1.7 Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, η Επιτροπή δικαιολογημένα προτείνει να ανατεθεί στα κράτη μέλη η ευθύνη για την υιοθέτηση των μέτρων. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί επίσης με την πρόταση για τη σύσταση σε κάθε κράτος μέλος ειδικού φορέα που θα αναλάβει το συντονισμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των μέτρων που περιλαμβάνονται στην πρόταση κανονισμού και που αφορούν την ασφάλεια της εφοδιαστικής αλυσίδας. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι δεδομένης της σημασίας του ρόλου αυτού του ειδικού φορέα, η πρόταση της Επιτροπής είναι ιδιαίτερα ανεπαρκής.

1.8 Η ΕΟΚΕ θα ήθελε από την Επιτροπή κατά τη διατύπωση των νέων προτάσεων της για την ασφάλεια, να είχε προβεί σε μία απογραφή των χαρακτηριστικών των διαφόρων μέσων μεταφοράς και να είχε λάβει υπόψη τα μέτρα ασφαλείας που έχουν ήδη ληφθεί στα διάφορα μέσα εμπορευματικών μεταφορών, καθώς και τις συστάσεις που έχουν ήδη εκφραστεί στον τομέα αυτό. Λόγω της ιδιαιτερότητας κάθε μεταφορικού μέσου, όπως π.χ. των οδικών μεταφορών, στις οποίες δραστηριοποιούνται περισσότερες από 500.000 επί τω πλείστον μικρές επιχειρήσεις, απαιτούνται μέτρα ασφαλείας προσαρμοσμένα στις ανάγκες κάθε μεταφορικού κλάδου.

1.9 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, λόγω του προβλεπόμενου αντικτύπου των μέτρων που προτείνονται στα διάφορα μέσα μεταφοράς, θα ήταν προτιμότερο, να προβάλλει η Επιτροπή καλύτερα στην πρόταση κανονισμού τα οφέλη των μέτρων για τον φορέα εκμετάλλευσης. Τώρα, είναι αμφίβολο αν υπάρχουν πραγματικά αυτά τα πλεονεκτήματα, εκτός άλλων, επειδή δεν διενεργείται πλέον συστηματικά έλεγχος στα σύνορα για τις διεθνείς μεταφορές.

1.10 Τα κράτη μέλη οφείλουν να θεσπίσουν τους ελάχιστους κανόνες ασφαλείας τους οποίους υποχρεούνται να τηρούν οι επιχειρήσεις μέσω μιας ρύθμισης «ασφαλών επιχειρήσεων». Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι δεν υπάρχει καμιά εγγύηση ότι το συγκεκριμένο μέτρο θα οδηγήσει σε ένα εναρμονισμένο σύστημα ελάχιστων κανόνων στην ΕΕ, πράγμα που θα συνέβαλε στην εξίσωση των όρων ανταγωνισμού.

1.11 Τη χρηματοδότηση των προτεινόμενων μέτρων αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη, γεγονός που, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, δικαιολογείται από πλευράς επικουρικότητας. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι τις δαπάνες επενδύσεως καθώς και τις τρέχουσες δαπάνες για την ασφάλεια πρέπει να τις επωμισθούν οι επιχειρήσεις και στη συνέχεια να ενσωματωθούν στις τιμές ή στα τιμολόγια των επιχειρήσεων αυτών. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ έχει την άποψη ότι η Επιτροπή θα πρέπει στην πρότασή της να δώσει μεγαλύτερη προσοχή στα πλεονεκτήματα που συνδέονται με το καθεστώς της «ασφαλούς επιχείρησης».

1.12 Όσον αφορά τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να διαθέσει κατάλληλα μέσα προκειμένου να μπορέσουν κράτη που δεν είναι μέλη της ΕΕ να υιοθετήσουν μέτρα με στόχο την επίτευξη του ίδιου επιπέδου ασφάλειας με αυτό της ΕΕ. Λόγω του διεθνούς χαρακτήρα των χερσαίων εμπορευματικών μεταφορών, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό θέμα.

2. Εισαγωγή

2.1 Η Επιτροπή, στην ανακοίνωσή της προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και προς την Επιτροπή των Περιφερειών (COM(2006) 79 τελικό) της 27^{ης} Φεβρουαρίου 2006 για την ενίσχυση της ασφάλειας της εφοδιαστικής αλυσίδας, διαπιστώνει ότι «η τρομοκρατία αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες απειλές για τη δημοκρατία και την ελευθερία».

2.2 Κατά την Επιτροπή, ο κίνδυνος τρομοκρατικής επίθεσης με στόχο τις εμπορευματικές μεταφορές παραμένει υψηλός, παρά τα νέα μέτρα ασφάλειας που έχουν υιοθετηθεί. Στην Ευρώπη, κυρίως, έχει βελτιωθεί η ασφάλεια της αεροπορίας, των αεροδρομίων, της θαλάσσιας ναυσιπλοΐας και των λιμενικών εγκαταστάσεων.

2.3 Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2320/2002 θεσπίζει ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο για την ασφάλεια της αεροπορίας και των αερολιμένων. Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 725/2004 αφορά τη θαλάσσια ασφάλεια και την ασφάλεια των λιμενικών τερματικών σταθμών, και η οδηγία 2005/65/ΕΚ προβλέπει μέτρα για τη βελτίωση της ασφάλειας σε όλες τις λιμενικές περιοχές.

2.4 Και η ΕΟΚΕ δεν παρέμεινε αδρανής. Έχει υιοθετήσει μερικές γνωμοδοτήσεις, κυρίως όσον αφορά την αεροπορία και τη θαλάσσια ναυσιπλοΐα· αναφέρονται σχετικά οι εργασίες δύο εισηγητών, της κας ΜΠΡΕΔΗΜΑ-ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΥ για την ασφάλεια των λιμένων και των πλοίων καθώς και για τις λιμενικές διευκολύνσεις, και του κ. McDonogh για την ασφάλεια της πολιτικής αεροπορίας. Όσον αφορά τις χερσαίες μεταφορές, αναφέρεται η διερευνητική γνωμοδότηση για την «ασφάλεια στα μέσα μεταφοράς» της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2005 (εισηγητής: ο κ. SIMONS).

3. Η πρόταση της Επιτροπής

3.1 Η Επιτροπή επισημαίνει την ανάγκη ενίσχυσης της ασφάλειας των χερσαίων εμπορευματικών μεταφορών. Επί του παρόντος, δεν υφίστανται κανόνες για την ευρωπαϊκή χερσαία εφοδιαστική αλυσίδα, στο σύνολό της. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής, η εφοδιαστική αλυσίδα ορίζεται ως το σύνολο που περιλαμβάνει όλες τις λειτουργίες και διεργασίες των μεταφορών και τις σχετικές με αυτές δραστηριότητες, που αρχίζουν στον τόπο παραγωγής και τελειώνουν στο σημείο προορισμού του φορτίου.

3.2 Η Επιτροπή προτείνει μέτρα για τη βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών και της εφοδιαστικής αλυσίδας στις χερσαίες μετα-

φορές, συμπληρωματικά προς τα υφιστάμενα κοινοτικά μέτρα. Τα μέτρα αυτά είναι υποχρεωτικά για τα κράτη μέλη αλλά προαιρετικά για τις επιχειρήσεις της εφοδιαστικής αλυσίδας. Υποστηρίζει εξάλλου ότι η υπό εξέταση πρόταση δεν ισχύει για τις επιβατικές μεταφορές, ιδίως στις μαζικές μεταφορές επιβατών, που θα μπορούσαν ενδεχομένως να εξεταστούν μεταγενέστερα.

3.3 Η υπό εξέταση πρόταση κανονισμού αναφέρεται συνεπώς στα ακόλουθα μέσα μεταφοράς εμπορευμάτων: εσωτερική ναυσιπλοΐα, σιδηροδρόμους και οδικές μεταφορές.

3.4 Η Επιτροπή, πέραν της πρότασης κανονισμού, δημοσίευσε ανακοίνωση στην οποία απαριθμεί τις σημαντικές πτυχές που συνδέονται με τις ασφάλεια των εμπορευματικών μεταφορών και εξηγεί τους λόγους για τους οποίους το προτεινόμενο νομοθετικό μέτρο αποτελεί την πλέον ρεαλιστική και καλύτερα στοχοδομημένη προσέγγιση για την ενίσχυση της ασφάλειας των ευρωπαϊκών εμπορευματικών μεταφορών.

3.5 Οι στόχοι της Επιτροπής σε ό,τι αφορά τη βελτίωση της ασφάλειας της εφοδιαστικής αλυσίδας, όπως αναφέρονται στην ανακοίνωση, είναι οι εξής:

— αύξηση του επιπέδου ασφαλείας σε ολόκληρη την εφοδιαστική αλυσίδα, χωρίς να εμποδίζεται η ελεύθερη ροή του εμπορίου·

— διαμόρφωση κοινού πλαισίου για συστηματική ευρωπαϊκή προσέγγιση, χωρίς να είναι εις βάρος της κοινής αγοράς μεταφορών και των υφισταμένων μέτρων ασφαλείας·

— αποφυγή περιττών διοικητικών διαδικασιών και επιβαρύνσεων σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

3.6 Για την επίτευξη των στόχων αυτών η Επιτροπή προτείνει τα ακόλουθα μέτρα:

— καθιέρωση ενός υποχρεωτικού συστήματος, βάσει του οποίου τα κράτη μέλη καλούνται να δημιουργήσουν ένα σήμα ποιότητας ασφαλείας («ασφαλούς επιχείρησης»), το οποίο μπορεί να απονεμηθεί σε επιχειρήσεις της εφοδιαστικής αλυσίδας που ανταποκρίνονται στα ευρωπαϊκά ελάχιστα επίπεδα ασφαλείας, καθιστώντας έτσι δυνατή την αμοιβαία αναγνώριση του σήματος στην εσωτερική αγορά·

— εισαγωγή, στο πλαίσιο των δεσμευτικών διατάξεων για τα κράτη μέλη, ενός αυτοδεσμευτικού συστήματος βάσει του οποίου οι επιχειρήσεις της εφοδιαστικής αλυσίδας βελτιώνουν τις οικείες επιδόσεις ασφαλείας έναντι της παροχής κινήτρων·

— ανάθεση στις επιχειρήσεις της εφοδιαστικής αλυσίδας της ευθύνης για τις οικείες επιδόσεις ασφαλείας στις ευρωπαϊκές εμπορευματικές μεταφορές·

— παροχή στις «ασφαλείς επιχειρήσεις» της δυνατότητας να επωφελοούνται από διευκολύνσεις, όπου διενεργούνται έλεγχοι ασφαλείας, και να ξεχωρίζουν από τους άλλους ανταγωνιστές στο πεδίο της ασφαλείας, διαθέτοντας έτσι εμπορικό και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα·

— πρόβλεψη της δυνατότητας τακτικής ενημέρωσης και αναβάθμισης των απαιτήσεων ασφαλείας, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι αναγνωρισμένες διεθνείς απαιτήσεις και πρότυπα, μέσω της διαδικασίας επιτροπής.

3.7 Στην παρούσα γνωμοδότηση, η ΕΟΚΕ προσπαθεί να αναλύσει τα μέτρα που προτείνει η Επιτροπή και, με βάση αυτή την ανάλυση, να κρίνει σε ποιο βαθμό είναι εφικτοί οι στόχοι που επιδιώκει.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Πριν εξεταστεί το περιεχόμενο της ανακοίνωσης και της πρότασης κανονισμού, πρέπει να διευκρινιστεί η ορολογία που χρησιμοποιείται. Έτσι στα αγγλικά χρησιμοποιείται ο όρος «security», στα ολλανδικά η λέξη «beveiliging» και στα γερμανικά η λέξη «Sicherheit». Αν και σε ορισμένες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν υπάρχει ο διαχωρισμός μεταξύ «beveiliging» (sûreté) και «veiligheid» (sécurité), αυτό δεν ισχύει για τα γερμανικά. Συνεπώς, στο γερμανικό κείμενο, θα ήταν προτιμότερο να αντικατασταθεί η λέξη «Sicherheit» από τη λέξη «Sicherung». Πράγματι, το θέμα που μας απασχολεί είναι ακριβώς η «sûreté» (beveiliging) και όχι η «sécurité» (veiligheid).

4.2 Κατά τη γνώμη της Επιτροπής, εφόσον τώρα υπάρχει νομικό πλαίσιο για την ασφάλεια της αεροπορίας, των αερολιμένων, της θάλασσας και των λιμένων, μπορούμε να περάσουμε στην επόμενη φάση και να θεσπίσουμε ρύθμιση για τις χερσαίες μεταφορές.

4.3 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η Επιτροπή παραγνωρίζει το γεγονός — που ωστόσο η ίδια είχε διαπιστώσει — ότι η φύση των αεροπορικών και των θαλάσσιων μεταφορών είναι εντελώς διαφορετική από αυτήν της εσωτερικής ναυσιπλοΐας και των οδικών ή σιδηροδρομικών μεταφορών. Ενώ οι αεροπορικές και θαλάσσιες μεταφορές εκτελούνται από περιορισμένο αριθμό επιχειρήσεων, η εσωτερική ναυσιπλοΐα και οι οδικές εμπορευματικές μεταφορές εκτελούνται από πολύ μεγάλο αριθμό (περίπου 500.000) μικρών επιχειρήσεων, οι οποίες συχνά είναι πολύ μικρές και λειτουργούν σε μια αγορά όπου τα περιθώρια είναι εξαιρετικά μειωμένα αν όχι ανύπαρκτα. Εάν συμπεριληφθούν και οι παραγωγοί εμπορευμάτων στην αρχή της εφοδιαστικής αλυσίδας, ο συνολικός αριθμός των επιχειρήσεων φτάνει τα 4,7 εκατομμύρια. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρόκειται για ένα πρόσθετο εμπόδιο στην υιοθέτηση μέτρων όπως αυτά που προτείνει η Επιτροπή.

4.4 Η Επιτροπή διαπιστώνει — και δικαίως κατά την ΕΟΚΕ — ότι στην πράξη είναι σχεδόν αδύνατο να θεσπιστούν ενιαίοι και πλήρεις κανόνες και διαδικασίες για τις χερσαίες εφοδιαστικές αλυσίδες. Αντιθέτως, εκτιμά ότι είναι πιο ρεαλιστικό να θεσπιστεί ένα πλαίσιο το οποίο να προβλέπει ελάχιστες απαιτήσεις σχετικά με την ασφάλεια και να εγγυάται ένα ικανοποιητικό επίπεδο λειτουργικής ασφάλειας σε σχέση με την τεχνολογική πρόοδο και την εξέλιξη των κινδύνων.

4.5 Η αλυσίδα είναι τόσο δυνατή — ή αδύνατη — όσο ο πλέον αδύναμος κρίκος της. Το ίδιο ισχύει και για την ασφάλεια της εφοδιαστικής αλυσίδας. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι κάθε επιχείρηση, ή οποιοσδήποτε άλλος κρίκος της εφοδιαστικής αλυσίδας, μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη μόνον όσον αφορά την ασφάλεια της δικής της δραστηριότητας και ότι το άθροισμα των επιμέρους μέτρων προστασίας των διαφόρων επιχειρήσεων συμβάλλουν στην ασφάλεια ολόκληρης της αλυσίδας. Κάθε επιχείρηση πρέπει να φέρει την ευθύνη για το τμήμα της εφοδιαστικής αλυσίδας που της αναλογεί. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι οι κίνδυνοι τρομοκρατικών επιθέσεων δεν αφορούν μόνον τις επιχειρήσεις αλλά επίσης, και πολύ περισσότερο μάλιστα, τις εγκαταστάσεις διαμετακόμισης και τις υποδομές.

4.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι κίνδυνοι που συνδέονται με τις υλικές υποδομές, δηλαδή οι κίνδυνοι που πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο μέτρων προστασίας από πλευράς δημοσίων αρχών και κρατών μελών, έχουν υποτιμηθεί σημαντικά. Επενδύσεις στην ασφάλεια κάθε μεμονωμένου κρίκου της εφοδιαστικής αλυσίδας δεν έχει καμιά σημασία αν οι αρχές δεν επενδύσουν παράλληλα για την επίτευξη υψηλού επιπέδου ασφάλειας των υλικών υποδομών.

4.7 Λόγω του μεγάλου αριθμού των επιχειρήσεων που αφορά το μέτρο αυτό, τα μέτρα που προτείνει η Επιτροπή θα είναι αποτελεσματικά μόνον εάν κάθε κράτος μέλος ορίσει έναν φορέα αρμόδιο σε θέματα ασφάλειας της εφοδιαστικής αλυσίδας που θα αναλάβει τον συντονισμό και την εφαρμογή των σχετικών μέτρων, όπως αυτά ορίζονται στον κανονισμό, καθώς και τον έλεγχο εφαρμογής του κανονισμού. Εάν υποτεθεί ότι η θέση της Επιτροπής είναι σωστή, δεδομένου του καθοριστικής σημασίας ρόλου του της αρχής αυτής, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η πρόταση της Επιτροπής είναι ιδιαίτερα ανεπαρκής εν προκειμένω.

4.8 Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι, εάν αυτό που επιδιώκεται είναι η δημιουργία μιας συγκρίσιμης κατάστασης για όλους στην ΕΕ, τότε πρέπει να ισχύουν για το καθεστώς της ασφαλούς επιχείρησης τα ίδια κριτήρια σε όλα τα κράτη μέλη. Για να αποκτήσει το καθεστώς αυτό ένας πολωνός μεταφορέας, για παράδειγμα, πρέπει να πληροί τις ίδιες προϋποθέσεις με έναν πορτογάλο ή έναν έλληνα μεταφορέα. Μόνον τότε θα καταστεί δυνατή η αμοιβαία αναγνώριση του καθεστώτος της ασφαλούς επιχείρησης. Οι εγγυήσεις που παρέχει η πρόταση της Επιτροπής σχετικά με την ισότητα ευκαιριών στον τομέα αυτό είναι ακόμη ανεπαρκείς. Η Επιτροπή έχει βέβαια καταρτίσει κατάλογο (βλέπε παραρτήματα) ελάχιστων απαιτήσεων, αλλά η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι οι εγγυήσεις που παρέχονται δεν επαρκούν για την επίτευξη μιας συγκρίσιμης κατάστασης για όλους τους ενδιαφερόμενους.

4.9 Η Επιτροπή υποβάλλει την υπό εξέταση πρόταση σε μια, ενόψει της στρατηγικής της Λισαβώνας, κρίσιμη περίοδο, όπου τα κράτη μέλη τάσσονται υπέρ της σημαντικής ελάφρυνσης των διοικητικών δαπανών για τις επιχειρήσεις φορτοεκφόρτωσης και μεταφοράς. Όσο κατανοητό και αν είναι το πλαίσιο εντός του οποίου η Επιτροπή διατυπώνει την πρόταση κανονισμού, τις διοικητικές δαπάνες που θα προκύψουν από τη θέση σε ισχύ του κανονισμού αυτού θα επωμιστούν οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι του εν λόγω τομέα. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι τόσο οι διεθνείς όσο και οι εθνικές αρχές θα πρέπει να επενδύσουν στο χρηματοοικονομικό πεδίο.

4.10 Επίσης, η πρόταση παρακάμπτει τον αντίκτυπο των μέτρων σχετικά με το σήμα ποιότητας της «ασφαλούς επιχείρησης» για τους εργοδότες και τους εργαζόμενους στον τομέα των χερσαίων μεταφορών. Οι εργαζόμενοι θα πρέπει να παρακολουθήσουν μαθήματα προκειμένου να μάθουν πώς να αντιδρούν σε διάφορες καταστάσεις, ενώ οι επιχειρήσεις θα πρέπει να υιοθετήσουν κάθε είδους μέτρα ασφάλειας που συνεπάγονται σημαντικές δαπάνες, τις οποίες είναι αμφίβολο εάν θα μπορέσουν να τις μετακυλίσουν στους πελάτες τους.

4.11 Κατά την ΕΟΚΕ, η πρόταση της Επιτροπής είναι ασαφής σε ό,τι αφορά τα οφέλη που θα έχουν οι ενδιαφερόμενοι από την χορήγηση του καθεστώτος της ασφαλούς επιχείρησης. Το ίδιο ισχύει τόσο για τη φύση όσο και για το μέγεθος των εν λόγω οφελών.

4.12 Η ΕΟΚΕ διερωτάται εάν η Επιτροπή, κατά την επεξεργασία της πρότασής της, είχε επαρκή επίγνωση των μέτρων που έχουν ήδη ληφθεί στους διάφορους τομείς. Αρκεί να αναφερθεί ένα παράδειγμα, που αφορά έναν πολύ ευαίσθητο τομέα, τις οδικές μεταφορές εμπορευμάτων, που καλύπτονται από την ADR (ευρωπαϊκή συμφωνία σχετικά με τις οδικές μεταφορές επικινδύνων εμπορευμάτων), και την εσωτερική ναυσιπλοΐα που καλύπτεται από την ADN (συμφωνία σχετικά με τη μεταφορά επικινδύνων ουσιών στον Ρήνο) (βλέπε άρθρο 1:10). Παρόμοιες συμφωνίες υπάρχουν και στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών εμπορευμάτων. Η

ΕΟΚΕ θα προτιμούσε να εξεταστεί αρχικά μήπως η προσαρμογή των υφιστάμενων μέτρων είναι το ίδιο αποτελεσματική με την πρόταση νέου κανονισμού. Δεν είναι σαφές αν η Επιτροπή έχει εξετάσει αυτό το ενδεχόμενο. Αξίζει ωστόσο να ληφθεί υπόψη, έστω και από πλευράς μείωσης των διοικητικών δαπανών.

4.13 Η Επιτροπή εκτιμά ότι, από τη στιγμή που μια επιχείρηση αποκτήσει το καθεστώς της «ασφαλούς επιχείρησης», θα μειωθούν σημαντικά οι έλεγχοι στους λιμένες και στους συνοριακούς σταθμούς. Τίποτα στην πρόταση της Επιτροπής δεν εγγυάται ότι αυτό όντως θα συμβεί, ούτε γίνεται αναφορά σε κάποια σχετική συμφωνία. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι, δεδομένων των προσπαθειών που θα καταβάλουν οι επιχειρήσεις και οι φορείς, πρέπει να τους δοθούν εγγυήσεις για τα πιθανά οφέλη που θα έχουν, ιδιαίτερος επειδή το επιχείρημα δεν ισχύει όσον αφορά την αναμονή στα σύνορα, επειδή δεν διενεργούνται πλέον συστηματικοί έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα.

4.14 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι τα μέτρα ασφαλείας θα πρέπει να διαμορφωθούν κατά τρόπο ώστε να μην περιορίζουν ορισμένα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως το δικαίωμα της εκπροσώπησης επιχείρησης ή συνδικαλιστικής οργάνωσης, ή να εμποδίζουν πρόσωπα εκτός της επιχείρησης τα οποία συμμετέχουν προσωρινά στις δραστηριότητες αυτής, π.χ. κατά την φορτοεκφόρτωση.

4.15 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή και σε ένα άλλο πρόβλημα το οποίο παρουσιάζεται κυρίως στις διεθνείς οδικές μεταφορές. Οι χώροι στάθμευσης θεωρούνται τόσο ανασφαλείς, ώστε οι οδηγοί δεν τολμούν πλέον να σταθμεύσουν και να διανυκτερεύσουν σε αυτούς. Για το λόγο αυτό είναι δύσκολο να τηρηθούν οι κανόνες για τις ώρες οδήγησης και ανάπαυσης, με αποτέλεσμα να διακυβεύεται η οδική ασφάλεια. Η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαίο να πραγματοποιηθούν επενδύσεις για τη βελτίωση της ασφαλείας στους χώρους στάθμευσης, κυρίως σε αυτούς που χρησιμοποιούνται από τα οχήματα διεθνών μεταφορών ως χώροι διανυκτέρευσης.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Πριν εξεταστούν λεπτομερώς τα μέτρα που προτείνει η Επιτροπή για την ενίσχυση της ασφαλείας, ενδείκνυται να εξεταστούν τα μέτρα ασφαλείας που έχουν ήδη υιοθετηθεί από τα διάφορα μέσα ενδομεταφορών.

5.2 Ο τομέας της εσωτερικής ναυσιπλοΐας συχνά χρησιμοποιεί θαλάσσιους λιμένες για φόρτωση και εκφόρτωση. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται ήδη ο κώδικας ISPS (ασφάλεια των λιμένων).

5.3 Οι σιδηροδρομικές μεταφορές έχουν μακρά παράδοση στην ασφάλεια προσώπων και εμπορευμάτων. Στο πλαίσιο αυτό, θα ήταν ευκαίριο να ενισχυθεί η αρχή της ευέλικτης και ακριβούς εκτίμησης κινδύνων. Κατά την υιοθέτηση των μέτρων ασφαλείας, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα πλέον ευαίσθητα σημεία, όπως είναι οι σταθμοί και τα κέντρα διαλογής. Όσον αφορά τα μέτρα ασφαλείας για τις διεθνείς σιδηροδρομικές μεταφορές εμπορευμάτων, καλό θα ήταν να διατυπωθούν συστάσεις από την Διεθνή Ένωση Σιδηροδρόμων (UIC).

5.4 Οι οδικές εμπορευματικές μεταφορές, είτε πραγματοποιούνται από επαγγελματίες μεταφορείς είτε από επιχειρήσεις για ίδιο λογαριασμό, είναι ένας τομέας στον οποίο εμπλέκονται πολλές επιχειρήσεις, κυρίως μικρομεσαίοι και πολύ μικροί μεγέθους·

συνεπώς, πρόκειται για έναν ιδιαίτερα ευάλωτο τομέα. Η Διεθνή Ένωση οδικών μεταφορών έχει υιοθετήσει κατευθυντήριες γραμμές ασφαλείας για τους επιχειρηματίες, τους οδηγούς και τους αποστολείς. Έχει επίσης θεσπίσει πλαίσιο για εθελοντικές συμβάσεις συνεργασίας με τις τελωνειακές αρχές.

5.5 Οι βασικές αρχές των κατευθυντήριων γραμμών για την ασφάλεια που αναφέρονται στο σημείο 4.4 έχουν ως εξής:

- τα μέτρα ασφαλείας δεν πρέπει να είναι τόσο αυστηρά ώστε να δημιουργούν εμπόδια στην κανονική λειτουργία των επιχειρήσεων·
- τα νέα μέτρα για την ασφάλεια πρέπει να είναι αναλογικά σε σχέση με τον επιδιωκόμενο στόχο, τα έξοδα που συνεπάγονται και τον αντίκτυπό τους στην κυκλοφορία·
- μονομερή κρατικά μέτρα δεν είναι αποδεκτά·
- τα μέτρα ασφαλείας πρέπει να είναι ευκόλως κατανοητά και αποδεκτά·
- λόγω του διεθνούς χαρακτήρα των μεταφορών, τα μέτρα ασφαλείας πρέπει να εφαρμόζονται κατά τρόπο ομοιόμορφο και αναλογικό και χωρίς καμιά διάκριση, και να αφήνουν ανέπαφες ή να διαταράσσουν όσο το δυνατό λιγότερο τις αποτελεσματικότερες εμπορικές ροές.

5.6 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επισημάνει τον ιδιαίτερα ευάλωτο χαρακτήρα — από πλευράς ασφαλείας — των αγωγών πετρελαίου και φυσικού αερίου. Στο έγγραφο της, η Επιτροπή δεν λαμβάνει υπόψη αυτόν τον τρόπο μεταφοράς, ιδιαίτερα πολύπλοκο βέβαια από πλευράς ασφαλείας, για τον οποίο όμως είναι εύκολο να υπάρχει σφαιρική εικόνα, λόγω του μικρού αριθμού των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων. Η ΕΟΚΕ προτείνει συνεπώς να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην ασφάλεια των αγωγών πετρελαίου και φυσικού αερίου, οι οποίοι δεν είναι μόνον μέσα μεταφοράς αλλά και υποδομές.

5.7 Με βάση την υπόθεση που διατυπώνεται στο σημείο 3.7, η ΕΟΚΕ δεν αμφιβάλλει για τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η σύσταση, από κάθε κράτος μέλος, ενός φορέα ο οποίος θα αναλάβει τον συντονισμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση της ασφαλείας της εφοδιαστικής αλυσίδας, αρκεί ο εν λόγω φορέας, πέραν των ευθυνών που θα αναλάβει, να έχει και επαρκείς αρμοδιότητες δράσης. Το τελευταίο σημείο δεν διατυπώνεται ρητά στο κείμενο της υπό εξέταση πρότασης κανονισμού. Η ΕΟΚΕ συνιστά γι αυτό να αξιοποιηθεί η δυνατότητα που προσφέρει ένα τόσο βαρυσήμαντο μέσο όπως ένας κανονισμός και να προβλεφθούν λεπτομερείς κανόνες σχετικά με το θέμα αυτό, ώστε να υπάρχει ομοιόμορφη προσέγγιση στα κράτη μέλη.

5.8 Η Επιτροπή προτείνει τα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα ώστε η αρμόδια κεντρική αρχή να χορηγεί το καθεστώς της «ασφαλούς επιχείρησης» σε επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε σαφώς προσδιορισμένες δραστηριότητες στο πλαίσιο της εφοδιαστικής αλυσίδας. Το καθεστώς αυτό θα χορηγείται για τρία έτη, με δυνατότητα ανανέωσης, αρκεί η ασφαλής επιχείρηση να πληροί τις ελάχιστες απαιτήσεις της πρότασης κανονισμού. Από τη στιγμή που μια επιχείρηση αποκτήσει το καθεστώς της «ασφαλούς επιχείρησης», οι έλεγχοι στους οποίους θα υποβάλλεται πρέπει να είναι λιγότερο αυστηροί.

5.9 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η Επιτροπή εξιδανικεύει ως ένα βαθμό την κατάσταση. Πουθενά, στην πρόταση κανονισμού, δεν γίνεται λόγος για τη δημιουργία μιας δομής όπου θα συμμετέχει μία αρχή ανά κράτος μέλος, ούτε για τη διαδικασία ή για τα κριτήρια βάσει των οποίων θα χορηγείται το καθεστώς της «ασφαλούς επιχείρησης» σε όσους το ζητούν.

5.10 Μόνον στο συνημμένο κείμενο της ανακοίνωσης αναφέρεται ότι οι επιχειρήσεις πρέπει να πληρούν ορισμένους ελάχιστους κανόνες ασφαλείας. Εναπόκειται στα κράτη μέλη να θέσουν αυτούς τους ελάχιστους κανόνες στο πλαίσιο μιας ρύθμισης για τις «ασφαλείς επιχειρήσεις». Εάν όμως οι κανόνες αυτοί θεωριστούν σε επίπεδο κρατών μελών, δεν υπάρχει καμιά εγγύηση ότι θα προκύψει ένα εναρμονισμένο σύστημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αντιθέτως, η ΕΟΚΕ φοβάται μήπως η έλλειψη απαιτήσεων σχετικά με τη μορφή και το περιεχόμενο των κανόνων αυτών δημιουργήσει ένα σύστημα χωρίς σημεία σύγκρισης. Όπως επισημαίνεται και στο σημείο 3.8, η ΕΟΚΕ διερωτάται εάν τα προτεινόμενα μέτρα θα συμβάλλουν στην επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου, δηλαδή ίσους όρους για όλους. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να επιστήσει ιδιαίτερα την προσοχή της στο ζήτημα της διασφάλισης κοινού και ενιαίου περιεχομένου για το καθεστώς της «ασφαλούς επιχείρησης» σε όλα τα κράτη μέλη.

5.11 Το προτεινόμενο σύστημα αμοιβαίας αναγνώρισης του καθεστώτος της «ασφαλούς επιχείρησης» ενδέχεται να προκαλέσει, ακόμη και στο εσωτερικό της ΕΕ, διακριτική μεταχείριση, και κατά συνέπεια στρέβλωση του ανταγωνισμού.

5.12 Η ΕΟΚΕ θα ήθελε να επιστήσει την προσοχή στο γεγονός ότι η σημασία του όρου «ασφαλής επιχείρηση» μπορεί να διαφέρει από το ένα μεταφορικό μέσο στο άλλο. Ο τομέας των σιδηροδρομικών μεταφορών π.χ., αποτελείται από μικρό αριθμό μεγάλων επιχειρήσεων, ενώ στις οδικές μεταφορές συμμετέχουν περίπου 500.000 κυρίως πολύ μικρές επιχειρήσεις.

5.13 Η ΕΟΚΕ δεν έχει πειστεί για τα οφέλη του καθεστώτος της «ασφαλούς επιχείρησης» που παρουσιάζει η Επιτροπή στο άρθρο 6 της πρότασης κανονισμού. Για να γίνει αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιτρέπουν στις «ασφαλείς επιχειρήσεις» να επωφελούνται από διευκολύνσεις και απλουστεύσεις όσον αφορά τα μέτρα ελέγχου της ασφαλείας («ταχεία διαδικασία»). Στην προκειμένη περίπτωση, αυτό θα σήμαινε, κατά την Επιτροπή, λιγότερο αυστηρούς ελέγχους ασφαλείας. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι, λόγω της αόριστης διατύπωσης και ασάφειας του κειμένου της πρότασης κανονισμού,

δημιουργούνται πολλά ερωτηματικά ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής του στην πράξη.

5.14 Από τα συμφραζόμενα προκύπτει ότι τα κράτη μέλη, με τον άλφα ή βήτα τρόπο, θα πρέπει να χρηματοδοτήσουν τα μέτρα που απορρέουν από την εφαρμογή της πρότασης. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι αυτό επιβαρύνει ακόμη περισσότερο τα κράτη μέλη. Καθίσταται αναγκαίο να διευκρινιστεί η εμβέλεια της ευθύνης και της συνεργασίας του κράτους μέλους και της «ασφαλούς επιχείρησης». Οι δαπάνες που προκύπτουν από τη δημιουργία και τη συντήρηση ενός συστήματος όπως αυτό που προτείνει η Επιτροπή θα είναι σημαντικές, δεδομένου του κατακερματισμού των ομάδων στόχων.

5.15 Εξυπακούεται ότι οι αρχές των κρατών μελών πρέπει να αναλάβουν τα έξοδα που συνδέονται με την εφαρμογή και τον έλεγχο της εφαρμογής της ρύθμισης. Αντιθέτως, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να διαθέσει μέσα για να βοηθήσει με κάθε τρόπο ορισμένες τρίτες χώρες να φτάσουν το ίδιο επίπεδο ασφαλείας με αυτό των χωρών της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντικό το θέμα αυτό, λόγω του διεθνούς χαρακτήρα των χερσαίων εμπορευματικών μεταφορών.

5.16 Το κόστος επένδυσης για την ασφάλεια και τις τρέχουσες δαπάνες, όπως τα έξοδα για το προσωπικό, τα ασφαλιστρα και τα έξοδα ενημέρωσης, πρέπει να καλύπτεται από τις επιχειρήσεις που λαμβάνουν τα σχετικά μέτρα, οι οποίες οφείλουν να ενσωματώνουν τα έξοδα αυτά στα τιμολόγια τους. Επισημαίνεται επίσης, ότι η απόκτηση του καθεστώτος «ασφαλούς επιχείρησης» πρέπει να έχει ως συνέπεια τη μείωση των ασφαλιστρών αυτής. Απομένει να μελετηθούν οι περιπτώσεις ακριβώς κατά τις οποίες οι «ασφαλείς επιχειρήσεις» θα δραστηριοποιούνται στην αγορά μεταφορών παράλληλα με άλλες επιχειρήσεις, που δεν θα διαθέτουν το καθεστώς αυτό. Μία τέτοια κατάσταση ενδέχεται να οδηγήσει στη δημιουργία μιας ομάδας επιχειρήσεων που θα παρέχουν ασφαλείς υπηρεσίες, αλλά πιο δαπανηρές, και μιας δεύτερης ομάδας επιχειρήσεων, οι οποίες, καθώς δεν θα επιβαρύνονται με το κόστος της βελτίωσης των προτύπων ασφαλείας, θα είναι σε θέση να προσφέρουν φθηνότερες υπηρεσίες.

5.17 Στο αιτιολογικό σημείο 11 της ολλανδικής έκδοσης της πρότασης κανονισμού πολύ ορθά χρησιμοποιείται ο όρος «gevestigd». Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι σε ορισμένες άλλες γλώσσες (όπως π.χ. στα Πολωνικά) χρησιμοποιείται η έκφραση «ανάπτυξη δραστηριοτήτων», που είναι κάτι εντελώς διαφορετικό.

Βρυξέλλες, 13 Δεκεμβρίου 2006.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Σχέδιο δράσης για τις ηλεκτρονικές διοικητικές υπηρεσίες στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας i2010: Επιτάχυνση της ηλεκτρονικής δημόσιας διοίκησης στην Ευρώπη προς όφελος όλων»

COM(2006) 173 τελικό

(2006/C 325/19)

Στις 25 Απριλίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το ανωτέρω σχέδιο.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Νοεμβρίου 2006 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. HERNANDEZ BATALLER.

Κατά την 431^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 13^{ης} και 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 114 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 2 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει το σχέδιο δράσης που υπέβαλε η Επιτροπή, δεδομένου ότι, με την εφαρμογή του, οι υπηρεσίες δημόσιας διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα προωθήσουν μια οικονομία βασιζόμενη στη γνώση, που θα δημιουργήσει βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, συνοδευόμενη από ποιοτική και ποσοτική βελτίωση της απασχόλησης και αύξηση της κοινωνικής συνοχής.

1.2 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η εκτέλεση του σχεδίου δράσης μπορεί να συμβάλει στην αποτροπή της προσωπικής και εργασιακής περιθωριοποίησης διαφόρων κοινωνικών ομάδων και στη βελτίωση της ποιότητας και της σταθερότητας της απασχόλησης, στον μετριασμό των ανισοτήτων έναντι των ψηφιακών μέσων, στην προώθηση της γενίκευσης των υπηρεσιών εγγύτητας, στην πλήρη εξυπηρέτηση εξαρτώμενων ομάδων και, τέλος, στη συνοχή της κοινωνίας σε συνάρτηση με ανισότητες που μέχρι τώρα δεν υφίσταντο. Πρέπει να υιοθετηθούν τα κατάλληλα μέσα ώστε να μην υπάρχουν πολίτες «δεύτερης κατηγορίας».

1.3 Η προσαρμογή της δημόσιας διοίκησης στις ψηφιακές υπηρεσίες θα επιφέρει τον εκσυγχρονισμό της, από την άποψη της βελτίωσης της ποιότητας, της ευελιξίας και της απόδοσης των υπηρεσιών προς τους πολίτες, της αποδοτικότητας κατά της αξιοποίησης των δημοσίων πόρων, του περιορισμού των δαπανών, της ικανοποίησης των χρηστών, της ενοποίησης των διαφόρων δημοσίων υπηρεσιών και της διοικητικής απλούστευσης.

1.4 Η ΕΟΚΕ συνιστά επιμόνως τον καθορισμό στόχων που θα αποσκοπούν στην εκπλήρωση του κριτηρίου της πλήρους κάλυψης όσον αφορά την πρόσβαση στις υπηρεσίες ευρείας ζώνης, ούτως ώστε το Διαδίκτυο να διαδοθεί ως μέσον πληροφόρησης και επικοινωνίας. Η εμπιστοσύνη των πολιτών προς το μέσον αυτό θα εξαρτηθεί από τον βαθμό ασφάλειας που θα παρέχεται κατά τη χρήση του, γεγονός που θα επηρεάσει την ψηφιακή διοίκηση και τις υπηρεσίες που μπορούν να παρασχεθούν στους πολίτες.

1.5 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι το σχέδιο δράσης δεν αναφέρεται, σε κανένα σημείο, στον ρόλο της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών σε ό,τι αφορά την επίτευξη των στόχων συμμετοχής του κοινού στην υιοθέτηση των δημοκρατικών αποφάσεων. Η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών, ως άξονας της συμμετοχικής δημοκρατίας, οφείλει να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη μελλοντική «ψηφιακή δημοκρατία».

2. Πρόταση της Επιτροπής

2.1 Η Επιτροπή παρουσιάζει, στο έγγραφο αυτό, το σχέδιο δράσης της για τις ηλεκτρονικές διοικητικές υπηρεσίες, που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της πρωτοβουλίας i2010 για την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση στην κοινωνία των πληροφοριών, στόχος της οποίας είναι να συμβάλει σημαντικά στη στρατηγική της Λισαβόνας και σε άλλες ευρωπαϊκές κοινοτικές πολιτικές.

2.2 Κρίνει ότι έχει σημασία να επιταχυνθεί η διοίκηση με σκοπό τον εκσυγχρονισμό και την καινοτομία, δεδομένου ότι ανακύπτουν νέες ανάγκες και αιτήματα, όπως, π.χ., η συνεχής παροχή δημοσίων υπηρεσιών στα σύνορα και η παροχή στους πολίτες ευκαιριών σε ό,τι αφορά την κινητικότητα και τις επιχειρήσεις στην Ευρώπη.

2.3 Με το παρόν σχέδιο δράσης, η Επιτροπή επιδιώκει:

— να επιταχυνθεί η εξασφάλιση απτών ωφελημάτων για όλους τους πολίτες και τις επιχειρήσεις·

— να εξασφαλιστεί ότι οι ηλεκτρονικές διοικητικές υπηρεσίες σε εθνικό επίπεδο δεν δημιουργούν νέους φραγμούς στην ενιαία αγορά λόγω κατακερματισμού και έλλειψης διαλειτουργικότητας·

— να επεκταθούν τα οφέλη από τις ηλεκτρονικές διοικητικές υπηρεσίες σε επίπεδο ΕΕ, καθιστώντας δυνατή την επίτευξη οικονομικών κλίμακας στις πρωτοβουλίες των κρατών μελών και τη συνεργασία για την αντιμετώπιση των κοινών ευρωπαϊκών προκλήσεων·

— να εξασφαλιστεί η συνεργασία όλων των ενδιαφερομένων μερών στην ΕΕ σε ό,τι αφορά το σχεδιασμό και την υλοποίηση των ηλεκτρονικών διοικητικών υπηρεσιών.

2.4 Το σχέδιο διαρθρώνεται γύρω από πέντε στόχους σχετικά με τις ηλεκτρονικές διοικητικές υπηρεσίες με συγκεκριμένους επιμέρους στόχους για το 2010:

— Προώθηση της κοινωνικής ένταξης μέσω των ηλεκτρονικών διοικητικών υπηρεσιών, έτσι ώστε, έως το 2010, όλοι οι πολίτες να επωφελούνται από αξιόπιστες και καινοτόμους υπηρεσίες στις οποίες να έχουν εύκολη πρόσβαση.

Τούτο συνεπάγεται την πρόκληση να καταπολεμηθεί το ψηφιακό χάσμα, καθώς και την εφαρμογή πολιτικών ένταξης που να βασίζονται στις ΤΠΕ, ούτως ώστε όλοι οι πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικά μειονεκτικών ομάδων, να μπορούν να επωφελούνται πλήρως από τις ηλεκτρονικές διοικητικές υπηρεσίες.

— Η απόδοση και η αποτελεσματικότητα πρέπει να υλοποιηθούν στην πράξη, πράγμα που θα συμβάλει σημαντικά, έως το 2010, στην ικανοποίηση των χρηστών, στη διαφάνεια και τη λογοδοσία, στον περιορισμό του διοικητικού φόρτου και στην αύξηση της αποδοτικότητας.

Προς το σκοπό αυτό, η Επιτροπή σκοπεύει, αφενός, να καθορίσει ένα κοινό πλαίσιο μετρήσεων, προσανατολισμένο προς τον αντίκτυπο/όφελος, το οποίο να συμπεριλαμβάνει τη συγκριτική αξιολόγηση με χρήση κοινών δεικτών και την περιπτώσιολογική μάθηση με χρήση μετρήσιμων δεικτών,

και, αφετέρου, να επιδιώξει τη διάδοση και ανταλλαγή εμπειριών, προκειμένου να εξασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα.

— Καθιέρωση νευραλγικών υπηρεσιών με μεγάλο αντίκτυπο για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, προκειμένου, έως το 2010, το 100 % των δημοσίων συμβάσεων να είναι διαθέσιμες σε ηλεκτρονική μορφή, με πραγματικό ποσοστό χρησιμοποίησης τουλάχιστον 50 %, να υπάρξει συμφωνία συνεργασίας για την παροχή στους πολίτες, σε απευθείας σύνδεση, περαιτέρω υπηρεσιών με μεγάλο αντίκτυπο, όπως οι υπηρεσίες για την κινητικότητα των πολιτών (βελτίωση των υπηρεσιών αναζήτησης εργασίας σε ολόκληρη την Ευρώπη, υπηρεσίες κοινωνικής ασφάλισης σχετικά με το κλινικό ιστορικό των ασθενών ή ηλεκτρονική συνταγογραφία) ή την επιστροφή του Φ.Π.Α.

— Δημιουργία των βασικών μέσων που θα επιτρέψουν στους πολίτες και τις επιχειρήσεις να επωφελούνται, έως το 2010, από πραγματικά άνετη, ασφαλή και διαλειτουργική πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες σε ολόκληρη την Ευρώπη, όπως π.χ. τα εναρμονισμένα εθνικά δελτία ταυτότητας, ή η θέσπιση ρυθμιστικών μέτρων για την ανάπτυξη της ηλεκτρονικής ταυτοποίησης και του ηλεκτρονικού ελέγχου της γνησιότητας στις δημόσιες υπηρεσίες.

— Ανάδειξη, έως το 2010, των μέσων που θα καταστήσουν δυνατή την πραγματική δημόσια συζήτηση και συμμετοχή του κοινού στη λήψη δημοκρατικών αποφάσεων, με την εξέταση πολλών ανησυχιών και ερωτημάτων των πολιτών, που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα από την κοινωνική ένταξη έως την ποιότητα της λήψης αποφάσεων.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Σε γενικές γραμμές, η ΕΟΚΕ αξιολογεί θετικά το σχέδιο δράσης της Επιτροπής, το οποίο περιλαμβάνει ορισμένους φιλόδοξους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον προσδιορισμό των στόχων και με την πολιτική σκοπιμότητα της παρουσίασης του σχεδίου σε ό,τι αφορά την προώθηση των στόχων που ορίστηκαν στη στρατηγική της Λισαβόνας, προκειμένου να καταστεί η Ευρώπη η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο.

3.2 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ⁽¹⁾ ότι, εάν υπάρχει όντως η βούληση να καταστούν πραγματικά επιτεύξιμοι οι στόχοι της Λισα-

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Βελτίωση της εφαρμογής της στρατηγικής της Λισαβόνας» ΕΕ C 120 της 20/05/2005 σελ. 0079 — 0088. Η γνωμοδότηση υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια της 27/10/2004. Εισηγητής: ο κ. Never, Σουεισηγητές, οι κ.κ. Ehnmark και Simpson.

βόνας, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να παρουσιάσει μια συνεκτική, δυναμική και προοδευτική προσέγγιση τόσο σε σχέση με τους στόχους της Ένωσης όσο και με τις θεσμικές δυναμικές. Η προώθηση των ηλεκτρονικών διοικητικών υπηρεσιών αποτελεί ασφαλώς χρήσιμο μέσον για την επίτευξη των στόχων αυτών.

3.3 Η υλοποίηση του κριτηρίου της πλήρους κάλυψης όσον αφορά την πρόσβαση στις υπηρεσίες ευρείας ζώνης αποτελεί προτεραιότητα και, προς τον σκοπό αυτόν, πρέπει να επεκταθούν οι υποδομές σε περιοχές όπου δεν υπάρχει ανταπόκριση στη ζήτηση, ώστε να εξασφαλιστεί η πρόσβαση στις υπηρεσίες αυτές, και να αυξηθούν τα ευρυζωνικά και κινητά δίκτυα και υπηρεσίες.

3.4 Η εφαρμογή των προβλεπόμενων στο σχέδιο δράσης μέτρων στα διάφορα περιφερειακά επίπεδα και η ανταλλαγή των αντίστοιχων εμπειριών θα έχουν προφανή αντίκτυπο στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, ειδικότερα δε στην ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων και στις πτυχές της καθημερινής ζωής των πολιτών της Ένωσης και θα αυξήσουν την ποιότητα ζωής και την ευημερία τους.

3.4.1 Το σχέδιο δράσης αφορά θεμελιώδη δικαιώματα που αναγνωρίζονται στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, όπως η «χρηστή διοίκηση», η «προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», το «δικαίωμα πρόσβασης στις υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας», η «προστασία της υγείας», και η «πρόσβαση στις υπηρεσίες γενικού ενδιαφέροντος».

3.4.2 Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι η εκπλήρωση των στόχων του σχεδίου δράσης θα διαφυλάξει το σημερινό επίπεδο προστασίας και θα αποτρέψει το ενδεχόμενο η αύξηση της τεχνολογικής ανάπτυξης να επιφέρει υποβάθμιση του επιπέδου προστασίας των δικαιωμάτων αυτών.

3.5 Προκειμένου να αυξηθεί η εμπιστοσύνη μεταξύ δημόσιας διοίκησης και πολιτών, απαιτούνται ορισμένα μέτρα ασφαλείας κατάλληλα, επαρκή και αντίστοιχα προς το κόστος, τη φύση και τη σημασία των δεδομένων και των λειτουργιών που προστατεύονται.

3.6 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη διατυπώσει τη γνώμη της σχετικά με την ανάγκη ύπαρξης μιας ευρωπαϊκής πολιτικής προσέγγισης του θέματος της ασφάλειας των δικτύων και των πληροφοριών ⁽²⁾, καθώς φρονεί ότι οι επενδύσεις για βελτίωση της ασφάλειας των δικτύων επιφέρουν κοινωνικές δαπάνες και οφέλη που δεν αντικατοπτρίζονται ορθά στις τιμές της αγοράς.

3.7 Η ΕΟΚΕ θα εκδώσει σύντομα λεπτομερέστερη γνωμοδότηση σχετικά με την ασφάλεια των δικτύων στο σχέδιο δράσης i2010 ⁽³⁾.

3.8 Οι δίαυλοι «συνεργασίας» για την μελλοντική λειτουργικότητα του σχεδίου δράσης μεταξύ των οργάνων της ΕΕ και των δημοσίων διοικήσεων των κρατών μελών θα πρέπει να ενισχυθούν με τη θέσπιση κατάλληλων μέσων, τα οποία, παράλληλα, να συμβάλλουν στην αποτελεσματική αξιολόγηση του αντικτύπου.

3.9 Είναι επιθυμητό να δημιουργηθούν δομές συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων δημοσίων διοικήσεων ούτως ώστε ο πολίτης να μπορεί να χρησιμοποιεί νέες υπηρεσίες, όποια και εάν είναι η δημόσια υπηρεσία που τις παρέχει. Ακόμη, θα επιτρέψει την από κοινού ανάπτυξη λύσεων, καθώς και την ενοποίηση των υφιστάμενων λύσεων.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής «Ανακοίνωση από την Επιτροπή προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών: Πρόταση ευρωπαϊκής πολιτικής» ΕΕ C 48 της 21/02/2002 σελ. 0033-0041. Η γνωμοδότηση υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια της 28/11/2001. Εισηγητής: ο κ. Retureau. Σημεία 3.2.1, 3.11).

⁽³⁾ Σχέδιο γνωμοδότησης ΕΕ C 318 της 23.12.2006. Εισηγητής: ο κ. Pezzini.

3.10 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι είναι αναγκαίο να προωθηθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο οι ευρωπαϊκές δημόσιες υπηρεσίες ⁽⁴⁾ (τελωνεία, Galileo, ευρωπαϊκή κάρτα υγείας, δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις όπως η συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων, η διαβίβαση και επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων ή ακόμη άλλες νέες όπως η ευρωπαϊκή άδεια κυκλοφορίας, το δίπλωμα οδήγησης κτλ) με τη διασύνδεση των διαφόρων δημοσίων διοικήσεων στους τομείς αυτούς.

3.11 Μία από τις ελλείψεις του σχεδίου δράσης είναι ακριβώς η ίδια η έλλειψη υπερεθνικών οικονομικών μέσων (IST/πρόγραμμα για τις τεχνολογίες της κοινωνίας των πληροφοριών, IDA/Ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ διοικήσεων) για την υλοποίηση των προβλεπόμενων αλλαγών σε επίπεδο ανθρώπινων και τεχνολογικών πόρων. Το ζήτημα είναι ιδιαίτερα επείγον για τα νέα κράτη μέλη και για εκείνα των επικείμενων διευρύνσεων της ΕΕ.

3.12 Από την άποψη αυτή, προκειμένου να αποτραπεί μια κατάσταση «διαφορετικών ταχυτήτων» μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ στον χώρο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, πρέπει να καθοριστεί προηγουμένως μια ειδική θεσμική δράση που θα προβλέπει τη διάθεση κονδυλίου για τον εκσυγχρονισμό των εν λόγω δημοσίων διοικήσεων, καθώς και διαφοροποιημένη νομική αντιμετώπιση, με μεγαλύτερες προθεσμίες εφαρμογής, ούτως ώστε οι διοικήσεις αυτές να καταστούν ικανές να εκπληρώσουν τους στόχους που τάσσει το σχέδιο δράσης.

3.13 Από την πλευρά τους, τόσο η ΕΤΕ όσο και η Επιτροπή, στα πλαίσια της εφαρμογής του υπό εξέταση σχεδίου δράσης, θα πρέπει να εξετάσουν επίσης το ενδεχόμενο καθιέρωσης οικονομικών μηχανισμών που να αυξήσουν το δυναμισμό της ευρωπαϊκής οικονομίας.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η μηχανοργάνωση της κοινωνίας συνιστά στόχο ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας, παράλληλα όμως και στόχο κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, καθώς και ισότητας ευκαιριών. Μεταξύ των ανισοτήτων που έχουν περισσότερο καθοριστικό αντίκτυπο για το μέλλον των ατόμων ή των περιοχών συγκαταλέγεται το κατά πόσον βρίσκονται από τη μία ή από την άλλη πλευρά του «ψηφιακού χάσματος».

4.2 Πρωταρχικός στόχος πρέπει να είναι η αποτροπή, η μείωση ή η πλήρης εξάλειψη της ύπαρξης του «ψηφιακού χάσματος», πράγμα που απαιτεί την άμεση ανάληψη ενεργών πολιτικών στο σύστημα προώθησης ή εφοδιασμού, ιδίως στις περιοχές που έχουν προσαρμοστεί λιγότερο στο νέο τεχνολογικό περιβάλλον. Παράλληλα, πρέπει να προβλεφθούν εντατικά προγράμματα αλφαριθμητισμού με στόχο ειδικά τμήματα του πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων και προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης.

4.3 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι είναι αναγκαία η εγκατάσταση, διαχείριση, ανάπτυξη και συντήρηση των κάθε είδους υποδομών και ανθρώπινων και άλλων πόρων που απαιτούνται για την ανάπτυξη της δράσης των διαφόρων δημοσίων διοικήσεων σε θέματα κατάρτισης και πιστοποίησης των γνώσεων ΤΠΕ, ούτως ώστε να υπάρχει μια αποτελεσματική οργάνωση, σε ολόκληρο το έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που θα καθιστά δυνατή την προώθηση και μέριμνα για τον «ψηφιακό αλφαριθμητισμό», καθώς και την αύξηση της δυνατότητας σύνδεσης στο Διαδίκτυο.

4.3.1 Για να επιτευχθεί ο «ψηφιακός αλφαριθμητισμός», πρέπει να προωθηθούν δράσεις όπως η ολοκληρωμένη εγκατάσταση και διαχείριση αιθουσών πλήρως εξοπλισμένων και λειτουργικών για την παράδοση μαθημάτων πληροφορικής και την κατάρτιση εκπαι-

δευτών και η παροχή ενισχύσεων ή επιταγών με στόχο τη σύνδεση στο Διαδίκτυο, την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των μαθημάτων, καθώς και την μερική χρηματοδότηση της απόκτησης και πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες ΤΠΕ, κυρίως του Διαδικτύου.

4.3.2 Το περιεχόμενο και οι υπηρεσίες του «ψηφιακού αλφαριθμητισμού» θα πρέπει να στηρίζονται στη χάραξη και εφαρμογή, παρακολούθηση και έλεγχο των δράσεων κατάρτισης και υποστήριξης για την πραγματοποίηση των μαθημάτων χρήσης του Διαδικτύου.

4.3.3 Θα πρέπει να προωθηθούν μέτρα όπως η ανάπτυξη «εικονικών χώρων» για τη διαχείριση του μέσου επιπέδου χρήστη του Διαδικτύου, καθώς και να παρασχεθούν πολύγλωσσα εκπαιδευτικά βοηθήματα, κατάλληλα πιστοποιημένα για τον μέσου επιπέδου χρήστη του Διαδικτύου. Οι ψηφιακές υπηρεσίες της δημόσιας διοίκησης μπορούν να προωθήσουν την πολυγλωσσία και την εκμάθηση γλωσσών και να συμβάλουν στην πολυγλωσσία εντός της ΕΕ.

4.4 Πρέπει να προσαρμοστούν οι δικτυακές πύλες των δημοσίων διοικήσεων προς τα μέγιστα διεθνώς αποδεκτά πρότυπα πρόσβασης, κυρίως δε προς τα βέλτιστα επίπεδα των προτύπων WAI (Web Accessibility Initiative — πρωτοβουλία προσβασιμότητας του Διαδικτύου), καθώς επίσης και να προωθηθούν κάθε είδους μέτρα, τόσο νομοθετικά όσο και τεχνολογικά ή οργανωτικά, που να εδραϊώνουν τη δυνατότητα πρόσβασης στις ΤΠΕ και τη διαλειτουργικότητα των δημοσίων υπηρεσιών σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

4.5 Η εξάλειψη των «νοητικών εμποδίων», που διαχωρίζουν ορισμένες φορές τα άτομα, θα πρέπει να συνοδεύει την εξάλειψη των φυσικών εμποδίων. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η δυνατότητα πρόσβασης, τόσο στους φυσικούς χώρους όσο και στα συστήματα και μέσα επικοινωνίας, ή ακόμη η νομική αναγνώριση της νοηματικής γλώσσας, αποτελούν καθοριστικά βήματα που πραγματοποιούνται προς το άνοιγμα στην πλήρη άσκηση των δικαιωμάτων του πολίτη.

4.6 Η διαφάνεια προϋποθέτει την προώθηση της ελεύθερης ενημέρωσης, την εξασφάλιση της αντικειμενικότητας, την παροχή πληροφοριών έγκυρων και έγκαιρων, την αποτροπή της πιθανότητας ύπαρξης αδιαφάνειας ως προς τη δραστηριότητα των διοικήσεων.

4.7 Η κατάλληλη και επικαιρή δημόσια ενημέρωση βρίσκεται στο επίκεντρο της δημοκρατικής σχέσης μεταξύ κυβέρνησης και πολιτών. Μόνον έτσι μπορεί να υπάρξει γνώση για τα κοινά, συμμετοχή στις αποφάσεις, αξιολόγηση της διαχείρισης και των συμπεριφορών.

4.8 Τέλος, πρέπει να διοχετευθεί όλο το δυναμικό των ΤΠΕ προς την επίτευξη καλύτερης και αποτελεσματικότερης διοίκησης, εγγύτερης προς τους πολίτες, που να παρέχει χρήσιμες και ποιοτικές ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες, για την ενσωμάτωση των πολιτών και των επιχειρήσεων στην κοινωνία των πληροφοριών.

4.9 Οι δράσεις αυτές θα πρέπει να καλύπτουν, σε όλα τα κράτη μέλη και εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, τουλάχιστον τα εξής:

- να εξασφαλίζουν το δικαίωμα πολιτών και επιχειρήσεων να έρχονται σε επαφή με την δημόσια διοίκηση με ηλεκτρονικά μέσα·
- να θεσπίζουν τους κατάλληλους μηχανισμούς ώστε η προσφορά υπηρεσιών σε άμεση ηλεκτρονική σύνδεση να ανταποκρίνεται στην υπάρχουσα ζήτηση, και να παρέχουν σαφή κατάλογο ηλεκτρονικών υπηρεσιών·

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση, που υιοθετήθηκε στην Ολομέλεια της 14/09/2006. Εισηγητής: ο κ. Vever. EE C 318 της 23.12.2006

— να εξασφαλίζουν την ύπαρξη κατάλληλων διαύλων ώστε όλοι οι πολίτες και επιχειρήσεις να μπορούν να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες που παρέχει η δημόσια διοίκηση.

4.10 Σε πολλές περιπτώσεις, θα πρέπει να επιτευχθεί η πλήρης ένταξη των επιχειρήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως των ΜΜΕ, στον χώρο της τεχνολογίας, μέσω της ανάπτυξης ειδικευμένων και εξατομικευμένων δράσεων παροχής τεχνικής βοήθειας και υποστήριξης προς τους επιχειρηματικούς κλάδους της ΕΕ, ιδιαίτερα δε προς εκείνους που παρουσιάζουν τις μεγαλύτερες ελλείψεις σε ΤΠΕ, με την καθιέρωση «συμβούλων τεχνολογικής ανάπτυξης» και με τη σύσταση «γραφείων τεχνολογικής ανάπτυξης» σε κρατικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

4.11 Οι δράσεις αυτές θα πρέπει να συμπληρώνονται επίσης από δράσεις διάδοσης, από πρωτοβουλίες κατάρτισης και πιστοποίησης γνώσεων ΤΠΕ, καθώς και από κίνητρα για την ποιοτική πρόσβαση των ΜΜΕ στο Διαδίκτυο και γενικά στις ΤΠΕ.

4.12 Μέσω δράσεων τεχνολογικής προώθησης ΤΠΕ, μπορούν να ενταχθούν οι ΜΜΕ της ΕΕ στην οικονομία της γνώσης, ώστε να προωθηθεί η δημιουργία ενός καινοτόμου παραγωγικού περιβάλλοντος, να αυξηθεί ο δυναμισμός των επιχειρηματικών δικτύων, καθώς και η αποτελεσματική δημιουργία, από κοινού χρήση και μεταβίβαση τεχνολογίας και γνώσης.

4.13 Συγκεκριμένα, μπορεί να προωθηθεί η αναζήτηση τεχνολογικών ή διαχειριστικών λύσεων που θα μπορούν να εφαρμοστούν στους παραγωγικούς κλάδους της ΕΕ· η διεξαγωγή συγκριτικής αξιολόγησης σε ό,τι αφορά τον βαθμό ανάπτυξης των ΤΠΕ στους διάφορους παραγωγικούς κλάδους· η δημιουργία κοινών κέντρων τεχνολογικής διαχείρισης ή ανάπτυξης διεργασιών (κλαδικόι τόποι λύσεων ΤΠΕ)· η δημιουργία κέντρων παροχής υπηρεσιών στις ΜΜΕ διαφόρων παραγωγικών κλάδων, σε σύνδεση με τα κέντρα E+A+καινοτομίας σε ΤΠΕ (κλαδικά εργαστήρια ΤΠΕ)· η προώθηση επιχειρηματικών δικτύων B2B (business-to-business — μεταξύ επιχειρήσεων) ή B2C (business-to-consumers — μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών)· η προώθηση μηχανισμών χρηματοδότησης κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου ΤΠΕ και συναφών· η δημιουργία δικτύων που να περιλαμβάνουν κατάλογο των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους κλάδους και τις επιχειρήσεις που θα εγγράφονται σε αυτά· η καθιέρωση ψηφιακών φόρουμ και η κατάρτιση καταλόγων ΜΜΕ σε άμεση σύνδεση.

4.14 Όσον αφορά την ασφάλεια, θα πρέπει να προωθηθεί η σύσταση ειδικευμένων κέντρων για την πρόληψη, επίλυση, προδραστική αντιμετώπιση και E+A+καινοτομία της ασφάλειας της πληροφορικής και των ΤΠΕ, μέσω τεχνολογικών λύσεων ειδικών κυρίως για επιχειρήσεις και υπηρεσίες δημόσιας διοίκησης της ΕΕ, προκειμένου να προαχθεί η εμπιστοσύνη στο δίκτυο και να αυξηθεί ο δυναμισμός του ηλεκτρονικού εμπορίου και της ηλεκτρονικής δημόσιας διοίκησης.

4.15 Σήμερα, τα πολιτικά κόμματα και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να επικοινωνούν με τους πολίτες κατά τρόπο ταχύτερο και αποτελεσματικότερο και απαιτούν από τις αντίστοιχες κυβερνήσεις τους να μετατραπούν τα νέα μέσα επικοινωνίας, και ιδιαιτέρως το Διαδίκτυο, σε κανονική οδό πρόσβασης και επαφής με τη δημόσια διοίκηση, ώστε να συμμετέχουν άμεσα στην χάραξη κοινών αποφάσεων και να ασκούν τα πολιτικά τους δικαιώματα, σε ορισμένες περιπτώσεις συμπεριλαμβανομένης και της ίδιας της έκφρασης της ψήφου.

4.16 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι το σχέδιο δράσης δεν αναφέρεται στο ρόλο της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στην επίτευξη των στόχων του, ειδικότερα δε στην ενίσχυση της συμμετοχής και της υιοθέτησης δημοκρατικών αποφάσεων στην Ευρώπη.

4.17 Η ΕΟΚΕ επιδιώκει να στηρίξει, να παρακολουθήσει και να ελέγξει σε κοινοτικό επίπεδο την πρωτοβουλία όσον αφορά την ενσωμάτωση της προσβασιμότητας, προκειμένου να υπερβληθεί το ψηφιακό χάσμα και η τεχνολογική καθυστέρηση που δημιουργείται σε ορισμένα τμήματα της κοινωνίας από την καθιέρωση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

4.18 Για την επίτευξη του στόχου αυτού, είναι αναγκαία η προώθηση των μεταρρυθμίσεων που θα ευνοούν την συνεχή ροή των πληροφοριών, την επικοινωνία σε δίκτυο, τον άμεσο διάλογο μεταξύ των πολιτών και των δημοσίων αρχών, αυξάνοντας έτσι το κοινωνικό και δημοκρατικό κεφάλαιο και ενισχύοντας τους κοινούς ψηφιακούς χώρους.

4.19 Η ποιότητα της δημοκρατίας εξαρτάται κατά μεγάλο μέρος από τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης. Χρειαζόμαστε μια σύγχρονη και ευέλικτη δημόσια διοίκηση που να είναι διαρθρωμένη σε συνάρτηση με τα προβλήματα των πολιτών προκειμένου να είναι σε θέση να τα προλαμβάνει και να τα επιλύει. Να λειτουργεί με διαφάνεια προκειμένου να την εμπιστευτούν οι πολίτες και να την θεωρούν προσιτή.

4.19.1 Η ΕΟΚΕ, ως υπέρμαχος της συμμετοχικής δημοκρατίας, πιστεύει ότι η συμμετοχή αυτή προωθεί την αγωγή του πολίτη, διευκολύνει τη διακυβέρνηση και προάγει την υγιή λειτουργία του πολιτικού συστήματος.

4.19.2 Πρέπει να διενεργηθεί μελέτη και παρακολούθηση της κατάστασης και της εξέλιξης της κοινωνίας της τεχνολογίας και της γνώσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με μεθοδολογικές βάσεις και με αυστηρές επιστημονικές και στατιστικές μελέτες, με ιδιαίτερη μέριμνα για την ένταξη στο τεχνολογικό περιβάλλον των ομάδων με ειδικές ανάγκες, ούτως ώστε να καθοριστούν με ακρίβεια οι δράσεις που θα μπορούσαν να εξαλείψουν αποτελεσματικά το «ψηφιακό χάσμα» και να συμβάλουν στην εντατική χρήση και εφαρμογή των ΤΠΕ στην ευρωπαϊκή κοινωνία, ιδίως μεταξύ των ομάδων αυτών.

Βρυξέλλες, 14 Δεκεμβρίου 2006

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/.../ΕΚ σχετικά με τη θέσπιση τεχνικών προδιαγραφών για τα πλοία εσωτερικής ναυσιπλοΐας»

COM (2006) 646 τελικό — 2006/0210 (COD)

(2006/C 325/20)

Στις 16 Νοεμβρίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Στις 25 Οκτωβρίου 2006, το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής αποφάσισε να αναθέσει την προετοιμασία των σχετικών εργασιών στο ειδικευμένο τμήμα «μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία της πληροφορίας».

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, η ΕΟΚΕ όρισε, κατά την 431^η σύνοδο της ολομελείας της, στις 13 και 14 Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2006), τον κ. RUSCHE γενικό εισηγητή και υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Όπως έχει ήδη τονίσει, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην εναρμόνιση των τεχνικών προδιαγραφών για τα πλοία εσωτερικής ναυσιπλοΐας.

1.2 Στη γνωμοδότησή της για την οδηγία 2006/.../ΕΟΚ σχετικά με τις τεχνικές προδιαγραφές για τα πλοία εσωτερικής ναυσιπλοΐας, η οποία πρόκειται να τροποποιηθεί, τόνισε ότι ο Ρήνος αποτελεί την πλωτή οδό με την μεγαλύτερη κίνηση στον κόσμο. Οι όροι και οι τεχνικές προδιαγραφές που εφαρμόζονται σε αυτή την πλωτή οδό σύμφωνα με το άρθρο 22 της αναθεωρημένης σύμβασης για τη ναυσιπλοΐα του Ρήνου, προσαρμόζονται από την Κεντρική Επιτροπή Ναυσιπλοΐας του Ρήνου (KENP) σε τακτά διαστήματα. Η ΚENP διοργανώνει για το σκοπό αυτό ακρόασεις με διεθνείς ΜΚΟ, με τους εκπρόσωπους της κοινωνίας πολιτών, και κυρίως με τους πλοιοκτήτες, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, τα ναυπηγεία και τους προμηθευτές, και λαμβάνει υπόψη τις θέσεις τους κατά την προσαρμογή των διατάξεων.

1.3 Προκειμένου να αποφευχθεί η στρέβλωση του ανταγωνισμού και να διασφαλιστεί το απαραίτητο επίπεδο ασφάλειας, οι προσαρμοσμένες αυτές προδιαγραφές θα πρέπει να συμπεριληφθούν στις διατάξεις της οδηγίας 2006/.../ΕΟΚ σχετικά με τη θέσπιση τεχνικών προδιαγραφών για τα πλοία εσωτερικής ναυσιπλοΐας.

1.4 Όπως προτείνει και η Επιτροπή, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος αυτός όσο το δυνατόν ταχύτερα, είναι αναγκαίο να υιοθετηθεί η τροποποίηση της οδηγίας 2006/.../ΕΚ σχετικά με τη θέσπιση τεχνικών προδιαγραφών για τα πλοία εσωτερικής ναυσιπλοΐας.

1.5 Συμπληρωματικά, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή συνιστά να συμμετέχει η ΚENP ως παρατηρητής στην επιτροπή που θα συσταθεί με βάση την τροποποιημένη οδηγία 2006/.../ΕΚ, ώστε να διασφαλισθεί η συνοχή της περαιτέρω εξέλιξης των τεχνικών προδιαγραφών.

2. Πρόταση της Επιτροπής

2.1 Σκοπός της πρότασης κανονισμού είναι να συνεκτιμώνται ταχύτερα και ευκολότερα, μέσω της επιτροπολογίας, οι εργασίες άλλων διεθνών οργανισμών και ιδίως οι εργασίες της ΚENP σχετικά την προσαρμογή των προδιαγραφών που ισχύουν για τα πλοία εσωτερικής ναυσιπλοΐας στην τεχνολογική εξέλιξη.

2.2 Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, προτείνεται να τροποποιηθούν τα άρθρα της οδηγίας και του παραρτήματος II που αφορούν τις τεχνικές προδιαγραφές, ώστε να καταστεί δυνατή η εύλικτη προσαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας στις απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται για τη χορήγηση πιστοποιητικών για πλοία, με βάση το άρθρο 22 της αναθεωρημένης σύμβασης για τη ναυσιπλοΐα του Ρήνου

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει τονίσει επανειλημμένα ότι θεωρεί σημαντική τη στενή συνεργασία των διεθνών οργανισμών που είναι αρμόδιοι για την εσωτερική ναυσιπλοΐα. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τη συνεργασία Ευρωπαϊκής Ένωσης και ΚENP.

3.2 Τόσο τα κράτη μέλη όσο και η Επιτροπή συμφωνούν ότι η συνεργασία μεταξύ της Ένωσης και της ΚENP θα πρέπει να είναι όσο το δυνατό στενότερη και αποτελεσματικότερη. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με τη συμμετοχή της ΚENP, με την ιδιότητα του παρατηρητή, στην επιτροπή της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ μπορεί να αποφασίζει η ίδια για τον τρόπο με τον οποίο θα συμμετέχει η ΚENP στις εργασίες της.

3.3 Στα αιτιολογικά σημεία της πρότασης οδηγίας και στο άρθρο 20, παράγραφος 1 της οδηγίας 2006/.../ΕΚ σχετικά με τη θέσπιση τεχνικών προδιαγραφών για τα πλοία εσωτερικής ναυσιπλοΐας τονίζεται η ανάγκη εναρμόνισης των διατάξεων της ΕΕ και της ΚENP.

3.4 Για το λόγο αυτό, ενδείκνυται η ανάθεση ρόλου παρατηρητή στην ΚENP. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ήδη συμμετέχει ως παρατηρητής στις εργασίες της ΚENP και έχει επίσης τη δυνατότητα να συμμετέχει στις τεχνικές επιτροπές αυτού του οργανισμού.

Βρυξέλλες, 13 Δεκεμβρίου 2006

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3922/91 του Συμβουλίου για την εναρμόνιση τεχνικών κανόνων και διοικητικών διαδικασιών στον τομέα της πολιτικής αεροπορίας

COM(2006) 645 τελικό — 2006/0209 (COD)

(2006/C 325/21)

Στις 15 Νοεμβρίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 71 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Στις 21 Νοεμβρίου 2006, το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανέθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», να προετοιμάσει τις εργασίες της ΕΟΚΕ για το θέμα αυτό.

Λόγω του επειγόντος χαρακτήρα των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε, κατά την 431^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 13^{ης} και 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2006), τον κ. Simons γενικό εισηγητή και υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση κανονισμού της Επιτροπής, εφόσον η εισαγωγή της «κανονιστικής διαδικασίας με έλεγχο» σημαίνει ότι οι δύο νομοδότες θα συμμετέχουν περισσότερο στον έλεγχο των εκτελεστικών πράξεων.

1.2 Επειδή ο κανονισμός EU-OPS (κοινói κανόνες αεροπλοΐας — τροποποιημένος κανονισμός 3922/91), θα τεθεί επειγόντως σε ισχύ, η ΕΟΚΕ συνιστά να υιοθετηθεί ταχέως η πρόταση της Επιτροπής.

2. Εισαγωγή

2.1 Η παρούσα πρόταση της Επιτροπής έχει ως αντικείμενο την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3922/91 του Συμβουλίου για την εναρμόνιση τεχνικών κανόνων και διοικητικών διαδικασιών στον τομέα της πολιτικής αεροπορίας ⁽¹⁾ προκειμένου να καταστεί σύμφωνος με την απόφαση 1999/468/ΕΟΚ, της 28ης Ιουνίου 1999, για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή ⁽²⁾, όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την απόφαση 2006/512/ΕΚ του Συμβουλίου της 17ης Ιουλίου 2006 ⁽³⁾.

2.2 Η απόφαση 2006/512/ΕΚ εισήγαγε νέο τρόπο άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων, την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο.

2.3 Είναι πλέον αναγκαίο να ακολουθείται η κανονιστική διαδικασία με έλεγχο για τη λήψη μέτρων γενικής φύσης με τα οποία τροποποιούνται μη ουσιαστικά στοιχεία βασικών νομοθετικών πράξεων που εκδίδονται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης, μεταξύ άλλων με τη διαγραφή ορισμένων από τα στοιχεία αυτά ή με τη συμπλήρωση της πράξης με την προσθήκη νέων μη ουσιαστικών στοιχείων.

⁽¹⁾ ΕΕ L 373 της 31.12.1991, σ. 4. Κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 184 της 17.7.1999, σ. 23.

⁽²⁾ ΕΕ L 184 της 17.7.1999, σ. 23.

⁽³⁾ ΕΕ L 200 της 22.7.2006, σ. 11.

2.4 Πιο συγκεκριμένα, αυτή η νέα διαδικασία πρέπει να εφαρμόζεται όταν πρόκειται για την αφαίρεση, την τροποποίηση ή την αντικατάσταση των παραρτημάτων της βασικής πράξης ή την προσαρμογή τους στην επιστημονική και τεχνική πρόοδο. Αντίθετα, θα συνεχισθεί η εφαρμογή της συνήθους κανονιστικής διαδικασίας στις περιπτώσεις που η Επιτροπή χορηγεί παρέκκλιση από την εφαρμογή διατάξεων μιας βασικής πράξης ή των παραρτημάτων της σε κάποιο κράτος μέλος.

2.5 Το άρθρο 8 παράγραφοι 1, 3 και 4, καθώς και το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3922/91 εξουσιοδοτούν την Επιτροπή, μέσω της κανονιστικής διαδικασίας, να διαγράψει, να τροποποιήσει ή να προσαρμόσει τα κοινά πρότυπα του παραρτήματος III.

2.6 Συνεπώς, χρειάζεται να τροποποιηθεί ο εν λόγω κανονισμός προκειμένου να εγκριθούν τα εκτελεστικά μέτρα με τη νέα κανονιστική διαδικασία με έλεγχο.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η απόφαση 2006/512/ΕΚ καθορίζει τους όρους άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή. Με τη νέα απόφαση τίθεται σε εφαρμογή μια νέα διαδικασία επιτροπολογίας, η «κανονιστική διαδικασία με έλεγχο», που αποσκοπεί στην στενότερη συνεργασία του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου κατά τη διαμόρφωση των μέτρων και των αποφάσεων «οιονεί νομοθετικής φύσεως» που λαμβάνει η Επιτροπή.

3.2 Πράγματι, η νέα διαδικασία πρέπει να χρησιμοποιείται όταν πληρούνται τρεις συνθήκες:

— η βασική νομοθετική πράξη εκδίδεται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης

— η βασική νομοθετική πράξη προβλέπει την θέσπιση μέτρων γενικής φύσεως

— τα μέτρα αυτά έχουν σχεδιαστεί για την τροποποίηση μη ουσιαστικών στοιχείων της βασικής νομοθετικής πράξεως, μεταξύ άλλων με τη διαγραφή ορισμένων από τα στοιχεία αυτά ή με τη συμπλήρωση της πράξης με την προσθήκη νέων μη ουσιαστικών στοιχείων.

3.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ενδεδειγμένη την πρόταση της Επιτροπής, εφόσον η εισαγωγή της «κανονιστικής διαδικασίας με έλεγχο» σημαίνει ότι οι δύο νομοθέτες θα συμμετέχουν περισσότερο στον έλεγχο των εκτελεστικών πράξεων.

3.4 Η απόφαση του Συμβουλίου 2006/512/ΕΚ ισχύει από τις 23 Ιουλίου 2006 και εφαρμόζεται συνεπώς στις τρέχουσες νομοθετικές διαδικασίες. Για το λόγο αυτό η Επιτροπή προτείνει να συμπληρωθεί ο κανονισμός EU- OPS με την εν λόγω πρόταση.

Βρυξέλλες, 13 Δεκεμβρίου 2006

3.5 Επειδή ο κανονισμός EU-OPS (κοινοί κανόνες αεροπλοΐας — τροποποιημένος κανονισμός 3922/91), θα τεθεί σε ισχύ στο άμεσο μέλλον, η ΕΟΚΕ συνιστά να υιοθετηθεί ταχέως η πρόταση της Επιτροπής.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

Ουδεμία.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ
